

Jaarverslag BPF Schilders 2022

Stichting Bedrijfstakpensioenfondsen voor het
Schilders-, Afwerkings- en Glaszetbedrijf

Inhoudsopgave

VOORWOORD	4
PROFIEL BPF SCHILDERS	5
KERNCIJFERS	7
KERNCIJFERS (TOELICHTING)	8
BESTUURSVERSLAG	10
1. BPF SCHILDERS IN 2022	10
2. HOE ZAG DE PENSIOENREGELING ER IN 2022 UIT?	17
3. HOE PRESTEERDE BPF SCHILDERS IN 2022 EN WAT KOSTTE DAT?	23
4. HOE BESTUURDE BPF SCHILDERS IN 2022?	30
5. HOE HEEFT BPF SCHILDERS IN 2022 CONTACT GEHAD MET DEELNEMERS?	47
6. ONDERTEKENING	50
TOEZICHT EN VERANTWOORDING	51
JAARREKENING	66
BALANS PER 31 DECEMBER 2022 (NA BESTEMMING VAN SALDO VAN BATEN EN LASTEN)	66
STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2022	67
KASSTROOMOVERZICHT	68
TOELICHTING OP DE JAARREKENING	69
1. INLEIDING	69
2. GRONDSLAGEN	70
TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER	79
3. BELEGGINGEN	79
4. VORDERINGEN UIT HOOFDE VAN BELEGGINGEN	88
5. VORDERINGEN EN OVERLOPENDE ACTIVA	89
6. LIQUIDE MIDDELEN	89
7. STICHTINGSKAPITAAL EN ALGEMENE RESERVE	89
8. VOORZIENING PENSIOENVERPLICHTINGEN	90
9. OVERIGE SCHULDEN EN OVERLOPENDE PASSIVA	94
10. NIET IN DE BALANS OPGENOMEN ACTIVA EN VERPLICHTINGEN	95
11. VERBONDEN PARTIJEN	96
12. RISICOBEHEER	97
13. FINANCIERING EN FINANCIËLE POSITIE	102
TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN	106
14. PREMIE BIJDRAGEN	106
15. BELEGGINGSOPBRENGSTEN	107
16. PENSIOENUITKERINGEN	108
17. PENSIOENUITVOERINGSKOSTEN	108
18. SALDO OVERDRACHTEN VAN RECHTEN	110
19. OVERIGE BATEN EN LASTEN	110
20. ACTUARIËLE ANALYSE VAN HET SALDO VAN HET SALDO VAN BATEN EN LASTEN	111
20.1 RESULTAAT OP PREMIEBIJDRAGEN	111
20.2 RESULTAAT OP WAARDEOVERDRACHTEN	112
20.3 RESULTAAT OP BELEGGINGEN EN VERPLICHTINGEN	112
20.4 RESULTAAT OP PENSIOENUITVOERINGSKOSTEN	112
20.5 RESULTAAT OP PENSIOENUITKERINGEN	113
20.6 WIJZIGING ACTUARIËLE GRONDSLAGEN	113
20.7 OVERIGE RESULTATEN	114
21. TOELICHTING OP HET KASSTROOMOVERZICHT	114

22. BESTEMMING VAN SALDO VAN BATEN EN LASTEN	114
23. GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM	115
24. ONDERTEKENING	116
OVERIGE GEGEVENS	117
ACTUARIËLE VERKLARING	117
CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT	120
BIJLAGEN	130
1. RAPPORTAGE VERANTWOORD BELEGGEN.....	130
2. ANNEX IV SFDR.....	143
3. PERSONALIA	156
4. NEVENFUNCTIES	158
5. NALEVING CODE PENSIOENFONDSEN.....	160
6. BEGRIPPENLIJST	162

Voorwoord

Gelukkig weer indexatie mogelijk

Voor u ligt het jaarverslag 2022 van BPF Schilders, het bedrijfstakpensioenfonds voor alle werknemers en ondernemers in de sector Schilders-, Afwerkings- en Glaszetbedrijf in Nederland. 2022 was een hectisch jaar met diverse gebeurtenissen.

Het pensioenfonds heeft in 2022 gelukkig de mogelijkheid gehad om de pensioenen in 2 stappen te indexeren met in totaal 12,25%, hetgeen is ingegeven door de hoge inflatie in 2022.

Een goed pensioen voor al onze deelnemers

Bijna 110.000 mensen ontvangen of bouwen een pensioen op bij BPF Schilders. Sinds de start in 1951 sluit de sector ook ondernemers aan. Want we willen een goed pensioen voor álle deelnemers.

Nieuw pensioenstelsel

BPF Schilders bereidt zich, samen met haar sociale partners, voor op het nieuwe pensioenstelsel. Het bestuur van het pensioenfonds werkt hierbij nauw samen met het Verantwoordingsorgaan met vertegenwoordigers uit de sector, de Raad van Toezicht en met onze adviseurs. Het uitgangspunt is een goed pensioen voor de deelnemers in onze sector. Op onze website, in onze nieuwsbrieven en tijdens deelnemersbijeenkomsten besteden wij hier aandacht aan. De komende tijd gaan we u hier verder stapje voor stapje in meenemen. Kijkt u vooral af en toe eens op onze site www.bpfschilders.nl.

Een goed pensioen in een leefbare wereld

De sector neemt zijn verantwoordelijkheid als het gaat om duurzaamheid en vraagt dit ook van het pensioenfonds, blijkt uit deelnemersonderzoeken. Samen moeten we zorgen voor een goed pensioen in een leefbare wereld. Net als vorig jaar is in de eerste bijlage van dit jaarverslag de Rapportage Verantwoord Beleggen opgenomen, waarin staat hoe wij daar invulling aan geven.

Oekraïne

De oorlog in Oekraïne duurt helaas voort en wij leven mee met de slachtoffers. Het pensioenfonds heeft in 2022 besloten – waar mogelijk - afstand te doen van haar beleggingen in Rusland.

Dank

Ik wil onze dank uitspreken aan iedereen in de sector die een actieve bijdrage levert aan uw pensioenfonds en uw pensioen!

Namens het bestuur van BPF Schilders, Dick Vis, Werkgeversvoorzitter

Profiel BPF Schilders

1. Missie, visie en strategie BPF Schilders

Bedrijfstakpensioenfonds Schilders (BPF Schilders) verzorgt in opdracht van sociale partners (OnderhoudNL, CNV Vakmensen, FNV en LBV) de opbouw en betaling van de pensioenen voor alle werkenden, inclusief ondernemers zonder personeel, en pensioengerechtigden in de sector.

BPF Schilders wil op de volgende wijze inhoud geven aan de missie:

1. Het fonds wil de deelnemers een waardevast pensioen bieden. Het fonds ziet collectiviteit, solidariteit en risicodeling als een belangrijk fundament voor deze ambitie;
2. Het fonds wil de regeling uitvoeren op een transparante, betrouwbare en maatschappelijk verantwoorde wijze, tegen aanvaardbare kosten;
3. Het fonds zet haar betrokkenheid in om haar deelnemers te ondersteunen bij het maken van verantwoorde pensioenkeuzes;
4. In het bijzonder wil het fonds zich ervoor inspannen dat ondernemers zonder personeel zich meer bewust zijn dat zij er verstandig aan doen een pensioen op te bouwen dat gelijkwaardig is aan dat van werknemers met een vergelijkbaar inkomen.

BPF Schilders heeft een strategie gericht op continuering van het voortbestaan van het fonds en een fall back in de vorm van aansluiting bij een andere instelling voor het geval de strategie niet langer mogelijk, verantwoord of wenselijk is.

2. Organisatie

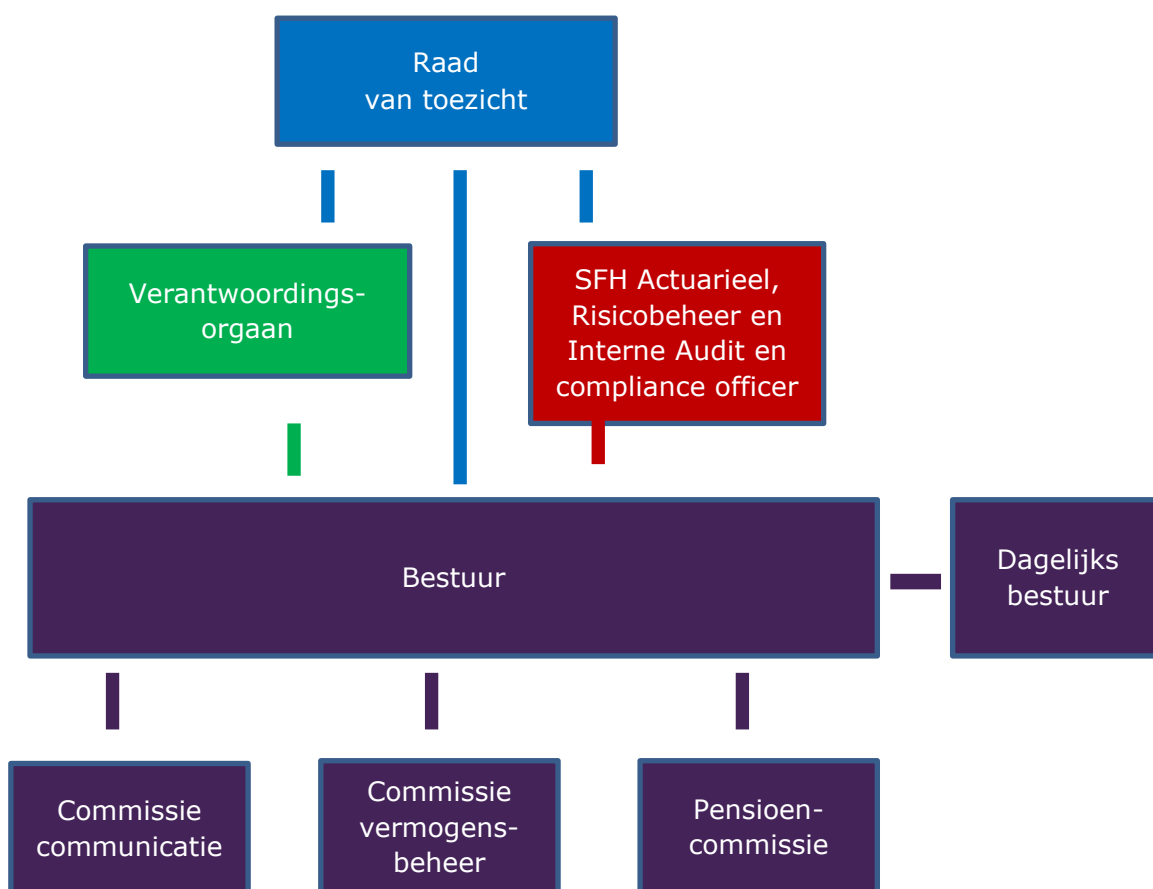
Het bestuur van BPF Schilders is ingericht volgens het paritair plus bestuursmodel. De samenstelling van het bestuur is als volgt:

- twee bestuursleden voorgedragen door werkgeversorganisaties;
- twee bestuursleden voorgedragen door werknemersorganisaties;
- één bestuurslid voorgedragen door een of meerdere voor de schilderssector representatieve organisaties die de ondernemers vertegenwoordigen;
- één bestuurslid voorgedragen door vertegenwoordigers van gepensioneerden uit het verantwoordingsorgaan (VO);
- één onafhankelijk bestuurslid met expertise op het gebied van vermogensbeheer;
- één onafhankelijk bestuurslid met expertise op het gebied van risicomanagement, tevens sleutelfunctiehouder risicobeheer.

Het bestuur heeft als opdracht te zorgen voor een duurzaam en maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid en een correcte uitvoering van de pensioenregeling, inclusief de communicatie en verantwoording daarover. Het bestuur vraagt daarbij op onderwerpen advies aan het VO. De raad van toezicht (RvT) toetst en beoordeelt het functioneren van het bestuur en de algemene gang van zaken in het fonds. Het dagelijks bestuur (DB) is verantwoordelijk voor de dagelijkse gang van zaken. Het DB bestaat uit de werkgeversvoorzitter, de werknemersvoorzitter en het onafhankelijke expertbestuurslid vermogensbeheer.

In het kader van de IORPII-richtlijn zijn de sleutelfuncties actuariael, risicobeheer en interne audit ingericht en zijn houders van deze functies benoemd. Daarnaast heeft het pensioenfonds een compliance officer.

Organigram BPF Schilders 2022

Kerncijfers

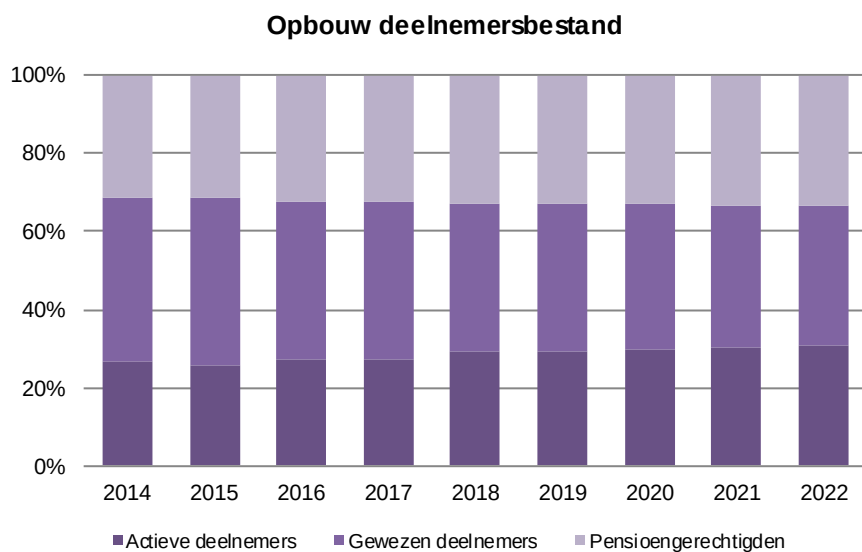
KERNCIJFERS					
(bedragen * € 1.000.000)	2022	2021	2020	2019	2018
Aantal verzekerden					
Actieve deelnemers	33.994	33.158	32.212	31.863	31.032
- waarvan werknemers	18.781	18.795	18.647	18.787	18.403
- waarvan ondernemers zonder personeel	15.213	14.363	13.565	13.076	12.629
Aantal werkgevers	2.166	2.133	2.065	2.002	1.933
Gewezen deelnemers	39.194	39.674	40.575	41.631	42.282
Pensioengerechtigden	36.411	36.383	36.062	35.714	35.669
Totaal	109.599	109.215	108.849	109.208	108.983
Reglementsvariabelen					
Toeslagverlening (in %)	2,57	-	-	-	0,50
Pensioenuitvoering					
Feitelijke premie	146,6	136,8	246,6	131,3	118,9
Pensioenuitvoeringskosten	13,5	13,4	13,1	10,9	11,3
Uitkeringen	171,5	160,8	151,7	142,4	135,6
Vermogenssituatie en solvabiliteit					
Pensioenvermogen	7.666,2	9.500,1	8.666,4	8.073,0	6.877,1
Technische voorzieningen FTK	6.251,0	7.856,1	8.450,5	7.484,5	6.404,7
Beleidsdekkingsgraad (in %)	129,1	112,9	96,4	105,8	113,3
Reële dekkingsgraad (in %)	98,1	91,5	78,8	84,8	91,8
Actuele dekkingsgraad (in %)	122,6	120,9	102,6	107,9	107,4
Vereiste dekkingsgraad volgens FTK (in %)	122,5	122,8	122,2	123,1	124,8
Minimaal vereiste dekkingsgraad (in %)	104,1	104,1	104,1	104,1	104,2
Uitvoeringskosten					
Kosten pensioenbeheer per deelnemer (in euro per deelnemer)*	192,1	192,9	191,3	160,7	169,2
Totale kosten vermogensbeheer in % exclusief transactiekosten**	0,27%	0,30%	0,27%	0,33%	0,36%
Beleggingsportefeuille					
Vastgoed	1.017,4	1.124,0	881,0	854,2	655,4
Aandelen	2.929,7	4.125,4	3.622,2	3.384,0	2.756,6
Vastrentende waarden	3.733,5	4.114,0	4.039,3	3.914,4	3.534,0
Derivaten ***	(552,7)	25,1	277,1	160,3	(46,8)
Overige beleggingen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
Beleggingsperformance					
Beleggingsrendement (in %)	(19,08)	10,00	6,34	17,77	(1,73)
Benchmark (in %)	(18,77)	9,83	7,36	18,47	(1,62)
Z-score	(0,28)	0,40	0,05	0,04	0,11
Performancetoets	0,14	0,47	0,25	0,44	0,47

* De kosten per deelnemer zijn berekend conform de definitie van de Pensioenfederatie

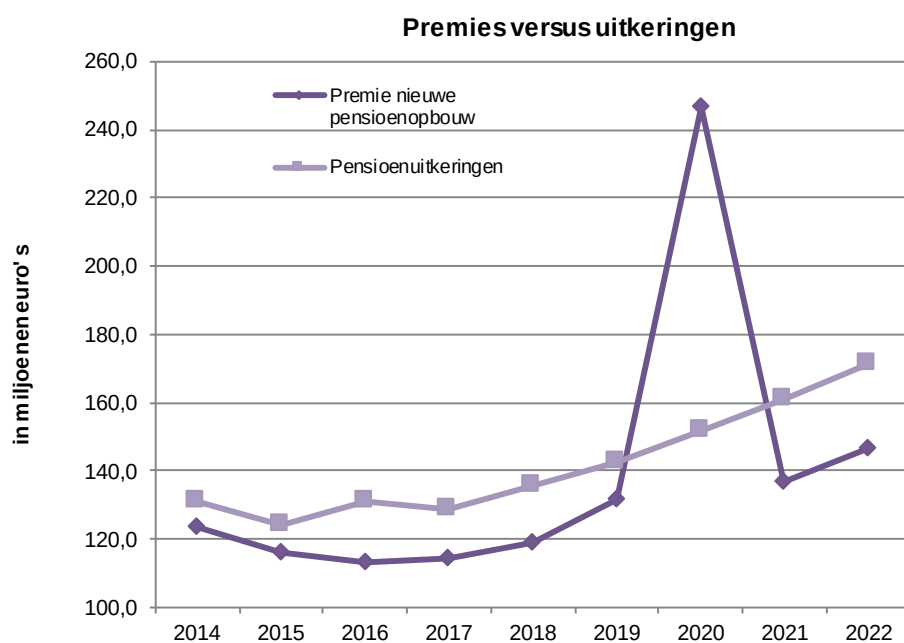
** Totale kosten vermogensbeheer worden inzichtelijk gemaakt conform de definitie van de Pensioenfederatie

** Negatieve getallen zijn vermeld met ()

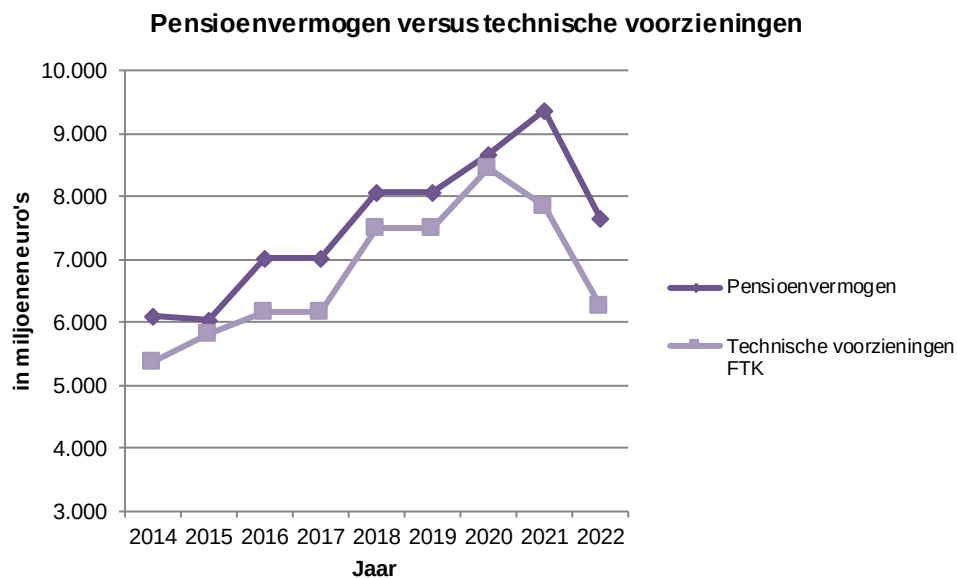
Kerncijfers (toelichting)

Het aantal actieve deelnemers is gedurende 2022 met bijna 3% toegenomen. Het aantal pensioengerechtigden is stabiel gebleven.

De hoge premiebate in 2020 werd veroorzaakt door de slotinkoop van de aanspraken met betrekking tot de inkoopregeling, deze regeling liep eind 2020 af. De toename van de uitkeringen hangt samen met de toeslagverlening vanaf 1 januari 2022. Daarnaast is ook het effect van de grotere generaties (babyboom) en hogere pensioenen door uitstel zichtbaar.

Uit bovenstaande grafiek blijkt dat het pensioenvermogen van BPF Schilders ultimo 2022 hoger is dan de technische voorziening. De afname van de technische voorziening hangt vooral samen met de stijging van de nominale rentevoet van 0,58% eind 2021 naar 2,54% eind 2022. De actuele dekking graad bedroeg 122,6% ultimo 2022.

Bestuursverslag

1. BPF Schilders in 2022

In het Strategisch Plan 2018-2022 staat een aantal doelstellingen om de missie, visie en strategie van BPF Schilders te realiseren. Hieronder worden de resultaten van de belangrijkste doelstellingen toegelicht. Daarna volgen een aantal belangrijke ontwikkelingen voor BPF Schilders in 2022.

Doelstelling 1 Voorbereiding nieuwe representativiteitstoets

BPF Schilders biedt – als een van de weinige bedrijfstakpensioenfondsen in Nederland – een pensioenvoorziening voor zzp'ers, zodat ook zij een oudedagsvoorziening kunnen opbouwen en de belangrijkste risico's daarbij solidair kunnen worden gedeeld.

Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) heeft in 2021 de verplichtstelling met vijf jaar verlengd, nadat de representativiteit wederom is vastgesteld.

De verplichtstelling geldt tot juni 2026. Sociale partners hebben aangegeven dat zij de verplichte deelname van zzp'ers aan de regeling willen behouden. Het fonds heeft net als sociale partners, de ambitie om de deelnemers een goed pensioen te bieden, tegen een betaalbare premie en lage uitvoeringskosten. En het wil een zo groot mogelijke collectiviteit behouden. Door de zzp'ers onder de verplichtstelling te houden wordt een zo groot mogelijke collectiviteit behaald.

Een belangrijk aandachtspunt is het feit dat het merendeel van de zzp'ers een relatief laag pensioen opbouwt op basis van het minimum pensioenkeuzeloon. De lagere premiebijdrage van zzp'ers die hiervan het gevolg is zorgt voor onevenwichtigheid in de regeling ten opzichte van werknemers. Het bestuur heeft geconstateerd dat een deel hiervan buiten de directe actieradius ligt van het pensioenfonds omdat deze worden veroorzaakt door wetgeving en sociale kaders. Het pensioenfonds onderneemt actie daar waar mogelijk is.

Zo heeft BPF Schilders ook in 2022 veelvuldig met sociale partners gesproken over de evenwichtigheid van de regeling en het verhogen van de representativiteit onder zzp'ers ten behoeve van de nieuwe representativiteitstoets in 2026. Sociale partners hebben aangegeven hierbij graag te willen meedenken. BPF Schilders heeft eind 2022 een notitie over zzp'ers bij BPF Schilders opgesteld vanuit de strategische visie van het fonds en de maatschappelijke uitdaging met betrekking tot de zzp-populatie binnen BPF Schilders. Daarin worden sociale partners uitgenodigd om in 2023 een gezamenlijk actieplan uit te werken om in 2026 opnieuw te voldoen aan de representativiteitstoets van de huidige verplichtstelling. Sociale partners hebben aangegeven zich evenals het bestuur verantwoordelijk te voelen voor deze problematiek.

Doelstelling 2 Selectie pensioenuitvoeringsorganisatie vanaf 2024

Een belangrijke stap in het vergroten van de toekomstbestendigheid en de voorbereiding op het nieuwe pensioenstelsel is de afronding van het selectietraject van een pensioenuitvoeringsorganisatie vanaf 2024. Het in 2021 met één jaar verlengde contract met PGGM voor Pensioenbeheer, Beleidsadvisering en Bestuursondersteuning loopt af op 31 december 2023. BPF Schilders wil, mede vanuit haar verantwoordelijkheid naar de deelnemer om de uitvoeringskosten te

beheersen, duidelijkheid verkrijgen over de markconformiteit van de huidige pensioenuitvoeringskosten en de transitiekosten naar het nieuwe pensioencontract.

De bestuurlijke werkgroep toekomst pensioenbeheer heeft daarom in 2022, met externe ondersteuning, een selectietraject doorlopen naar een pensioenuitvoeringsorganisatie vanaf 2024. Na een uitgebreide vergelijking van diverse partijen is in november 2022 besloten om contractonderhandelingen met PGGM te starten over een nieuw contract Pensioenbeheer voor de periode van 1 januari 2024 t/m 31 december 2029. Naar verwachting worden deze onderhandelingen in de eerste helft van 2023 afgerond. Het traject heeft een grote kostenreductie opgeleverd in de toekomstige pensioenuitvoeringskosten en de uitkomst geeft zekerheid over de pensioenuitvoering in de komende jaren inclusief de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel.

Doelstelling 3 De Nieuwe Pensioenregeling

In het belang van de deelnemer en in afstemming met sociale partners bereidt BPF Schilders zich voor op de komst van het nieuwe Pensioenstelsel door de uitwerking van de Nieuwe Pensioenregeling (NPR) en de tijdige transitie naar de NPR. BPF Schilders streeft ernaar om dit traject ruim voor de wettelijke deadline van 1 januari 2027 af te ronden.

BPF Schilders bereidt zich aan de hand van het in 2021 vastgestelde Programmaplan toekomstig Pensioencontract voor op de NPR. Fase 1 (oriëntatiefase) is eind januari 2022 afgerond doordat sociale partners hun voorkeur hebben uitgesproken voor de solidaire premieregeling met invaren van de bestaande aanspraken en het voortbestaan van de verplichtstelling voor zzp'ers.

In verband met de verdere voorbereiding is in mei 2022 het Plan van Aanpak NPR 2022 vastgesteld. Bij de uitvoering van dit Plan van Aanpak zijn in 2022 de volgende mijlpalen afgerond:

- Aanvaardingskader (#mijlpaal 2): het aanvaardingskader met de normen met behulp waarvan het bestuur zal toetsen of het de opdracht van sociale partners tot uitvoering van de NPR kan uitvoeren, is in mei 2022 vastgesteld. Het is daarna ook met sociale partners besproken.
- Uitgangspunten risicohouding (#mijlpaal 2): in de zomer van 2022 is een risicopreferentieonderzoek onder deelnemers uitgevoerd. De uitkomst daarvan is in het najaar meegenomen bij de uitwerking van de financiële opzet van de NPR en de concept risicohouding.
- Doelstelling NPR, principe besluit contracttype & invaren (#mijlpaal 3): sociale partners hebben op 30 juni 2022 hun voorkeursrichting voor de solidaire premieregeling met invaren bekrachtigd tot principebesluit. Daarnaast hebben sociale partners een besluit genomen over de eerste doelstellingen voor de nieuwe pensioenregeling. Hiermee is mijlpaal #3 van het programmaplan Toekomstig Pensioencontract conform planning voor 1 juli 2022 afgerond.
- Beleidsopties regeling & producten(mijlpaal #4): in de bestuursvergadering van 21 december 2022 is de uitwerking van de financiële instrumenten van de financiële opzet van de NPR oordeelsvormend door het bestuur besproken en onderschreven. Dit is de basis voor de gesprekken met sociale partners in het eerste kwartaal van 2023 (#mijlpaal 5) over de financiële opzet NPR en voor de verdere uitwerking van het transitie-FTK door het bestuur. De definitieve vastlegging van de financiële opzet vindt na de gesprekken met sociale partners plaats.

Doelstelling 4 Maatschappelijk Verantwoord Beleggen

BPF Schilders streeft naar een goed pensioen met meetbaar sterk verminderde negatieve impact van haar beleggingen op mens, maatschappij en milieu. Daarmee worden risico's beheerst en kansen benut die gepaard gaan met duurzaamheid en klimaatverandering.

Op advies van de werkgroep Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (MVB) heeft het bestuur in 2022 de methodiek voor het meten van de CO₂-reductie doelstelling vastgesteld in lijn met de doelstelling van het Klimaatakkoord van Parijs. Dit betreft de volgende beleggingscategorieën: aandelen, liquide beleggingen in bedrijven (krediet) en beursgenoteerd vastgoed.

BPF Schilders belegt onder meer in ondernemingen en projecten die oplossingen bieden voor gezondheidszorg, waterschaarste en klimaatverandering. Dat laatste is wereldwijd een actueel onderwerp waar het fonds de komende jaren ook meer over moet rapporteren. BPF Schilders is ondertekenaar van het klimaatcommitment financiële sector. Als onderdeel van dit commitment heeft BPF Schilders voor eind 2022 een klimaatactieplan vastgesteld en gepubliceerd. Omdat klimaat een integraal onderdeel is van het MVB-beleid van BPF Schilders is het klimaatactieplan opgenomen in het MVB-beleid van BPF Schilders dat beschikbaar is op de website. In het klimaatactieplan wordt een CO₂-reductiepad in lijn met de 'Climate Transition Benchmark' (CTB) geformuleerd. Dit reductiepad leidt tot het klimaatdoel van Parijs. De CTB start met 30% reductie in 2019, daarna zal jaarlijks de CO₂ voetprint dalen met 7%. Daarnaast staan er in het klimaatactieplan concrete acties om deze doelstelling te behalen en hierover te rapporteren.

In verband met de transitie van het fiduciair advies en management van PGGM naar Van Lanschot Kempen Investment Management (VLK) (zie de toelichting hierna) is het MVB-beleid van BPF Schilders aangepast. Daarbij is het beleidsdocument tegelijkertijd op een aantal andere onderdelen geactualiseerd onder andere door toevoeging van het klimaatactieplan en het op het gebied van mensenrechten aangescherpte beleid landenuitsluitingen.

BPF Schilders voldoet aan de verplichting op grond van de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR) om in de komende jaren meer inzicht te geven in klimaat- en andere duurzaamheidsrisico's in beleggingsproducten. De pensioenregeling van BPF Schilders is al eerder geclassificeerd als een pensioenregeling in de zin van artikel 8 SFDR. In verband met de passendheid bij het beleid van het pensioenfonds en de beschikbaarheid van data heeft BPF Schilders er voor gekozen om ook te gaan rapporteren over de onderstaande optionele Principle Adverse Indicators (PAI's):

- a. Investments in companies without carbon emission reduction initiatives (milieu/klimaat).
- b. Number of identified cases of severe human rights issues and incidents (sociaal).

BPF Schilders heeft de op grond van de SFDR de vereiste precontractuele informatie ('bijlage II') voor eind 2022 op de website gepubliceerd onder de rubriek 'Duurzaamheidsinformatie'. Ook is de reeds gepubliceerde informatie op de website geactualiseerd ('website disclosure').

BPF Schilders sluit ondernemingen en staatsobligaties soms uit van de beleggingsportefeuille als hun producten of diensten niet passen bij de normen en waarden van het fonds. BPF Schilders belegt bijvoorbeeld niet in tabaksbedrijven of in ondernemingen die controversiële wapens maken. In de huidige tijd wordt duurzame energievoorziening steeds belangrijker om de nadelige gevolgen van

klimaatverandering te beperken. Daarom worden beleggingen in bijvoorbeeld kolen en teerzand afgebouwd. Staatsobligaties van landen waarop een sanctie van de Verenigde Naties of de Europese Unie rust, zijn ook uitgesloten.

Naast de hiervoor genoemde strategische doelstellingen, waren de volgende onderwerpen in 2022 van belang.

Goede relatie met sociale partners

Een goede samenwerking met sociale partners zorgt ervoor dat BPF Schilders haar missie, visie en strategie kan realiseren in het belang van alle betrokkenen. Ook in 2022 was de relatie goed; de overleggen waren constructief en verliepen in een goede sfeer. Sociale partners laten merken ook zeer betrokken te zijn bij de opzet van de nieuwe pensioenregeling in het nieuwe pensioenstelsel.

Selectietrajecten uitbestedingspartijen ('changes')

PGGM heeft ultimo 2021 de Nadere Overeenkomst Vermogensbeheer en de Nadere Overeenkomst Advies inzake Financierings- & ALM-beleid, Advies Beleggingsbeleid en Fiduciair Advies formeel opgezegd per uiterlijk 31 december 2022.

BPF Schilders is daarom op zoek gegaan naar een nieuwe fiduciair vermogensbeheerder en een nieuwe ALM- en NPR-adviseur. Naar aanleiding van deze opzegging concludeerde het bestuur dat het ook noodzakelijk was om de dienstverlening van PGGM op het gebied van bestuursondersteuning en Client Facing Risk (CFR, sleutelfunctie vervulling risicobeheer) te beëindigen en onder te brengen bij nieuwe partijen die onafhankelijk zijn van PGGM.

De selectie van deze nieuwe partijen is door diverse bestuurlijke werkgroepen, al dan niet met externe ondersteuning in 2022 opgepakt en afgerond door:

- de uitvoering van de bestuursondersteuning (BO) vanaf 1 augustus 2022 neer te leggen bij Montae & Partners (M&P).
- AethiQs vanaf 1 juli 2022 aan te stellen als nieuwe sleutelfunctie vervuller risicobeheer.
- de aanstelling van VLK als fiduciair adviseur en adviseur beleggingsbeleid vanaf 1 juli 2022. Ook het fiduciair vermogensbeheer, het beleid betreffende engagement en stembeleid en tax compliance is bij VLK neergelegd.

BPF Schilders heeft PGGM vervolgens schriftelijk geïnformeerd over de door BPF Schilders gewenste afschaling van de bovengenoemde dienstverlening en deze dienstverlening formeel opgezegd.

De transitie BO heeft tijdens de zomerperiode plaatsgevonden en is zonder verstoringen op 1 augustus 2022 afgerond.

De overdracht van de CFR dienstverlening van PGGM naar AethiQs is op 28 juni 2022 gestart. Sinds die datum is AethiQs de vervuller van de sleutelfunctie risicobeheer. De overdracht is soepel en in goede onderlinge afstemming verlopen en is in september 2022 afgerond.

De fiduciaire advisering door VLK is op 1 juli 2022 gestart. Het operationele vermogensbeheer is per eind 2022 overgegaan van PGGM naar VLK. De transitie naar en de implementatie bij VLK is aangestuurd door een stuurgroep van het bestuur en VLK en is in goed overleg met PGGM verlopen. Vanwege de uitbreiding van hun dienstverlening heeft met name het traject rond de custodian veel

aandacht gekregen. Alle betrokken partijen (BPF Schilders, BNY Mellon (BNYM), PGGM en VLK) hebben eind 2022 geconcludeerd dat de transitie van het fiduciair management doorgang kan vinden; de risico's met betrekking tot nog openstaande punten zijn beheersbaar en deze worden in 2023 opgelost.

Overige selectietrajecten en transities:

Transitie beleggingsadministratie en uitbreiding contract custodian

De bestaande dienstverlening van BNYM wordt met ingang van 1 januari 2023 uitgebreid met onder andere de financiële beleggingsadministratie, de invulling van FTK-staten en tax reclaims.

Selectie nieuwe LDI-manager

Na een gezamenlijk met VLK en de Commissie Vermogensbeheer uitgevoerd selectietraject is Cardano aangesteld als nieuwe LDI-manager voor de uitvoering van de renteafdekking van BPF Schilders. De transitie van de LDI-custody naar BNYM is vanwege praktische redenen uitgesteld naar 1 februari 2023.

Selectie ALM-provider en NPR-adviseur vanaf 2023

Het selectietraject voor een nieuwe ALM-provider en NPR-adviseur vanaf 2023 is eind 2022 afgerond. PGGM zal een deel van de werkzaamheden uitvoeren in het eerste kwartaal van 2023 en met hen zijn afspraken gemaakt over de afbouw en een goede overdracht naar Ortec en Milliman die deze dienstverlening daarna zal voortzetten.

Overige onderwerpen met betrekking tot vermogensbeheer

Tegenvallend beleggingsjaar

BPF Schilders realiseerde over 2022 een fors negatief rendement. Het totaalrendement van de beleggingsportefeuille inclusief de zogeheten valuta overlay bedroeg -19,1% en viel daarmee tegen in vergelijking met de voorgaande jaren. Bijna alle beleggingscategorieën behaalden in 2022 een negatief rendement. Deze daling is met name veroorzaakt door de rentestijging. Het gemiddelde rendement over de afgelopen tien jaar bedraagt 4,6%.

Verhoging Rentehedge

Bij de herziening van het risicoprofiel in juli 2015 heeft BPF Schilders het renteafdeckingspercentage verlaagd van 75% naar 25%. Tegelijkertijd is in de beleidslijn Rentehedge een rentestaffel afgesproken, waarbij BPF Schilders zich voorneemt om de renteafdekking te verhogen bij het overschrijden van de overeengekomen renteniveaus, maar dan ook de actuele situatie in beschouwing zal nemen.

In verband met de sinds eind 2021 gestegen rente en het aangepaste ECB-beleid heeft het bestuur, op advies van de Commissie Vermogensbeheer (CVB), besloten om de renteafdekking van BPF Schilders te verhogen. Op 2 juni 2022 is de 20-jaarsswaprente boven de 2% gestegen waarna de renteafdekking is verhoogd van 25% naar een renteafdekking van 50%. Zowel de CVB als het bestuur hebben op basis van de criteria in deze in 2016 vastgestelde beleidslijn vastgesteld dat er geen goede reden is om af te zien van de verhoging van de renteafdekking. De sleutelfunctiehouder (SFH) Risicobeheer onderschrijft dit.

De 20-jaars swaprente heeft op 10 oktober 2022 ook de 3% overschreden. Na afweging van de risico's en rekening houdend met de benodigde liquiditeit en de voorgenomen toeslagverlening in 2023 is de renteafdekking in december 2022

verder verhoogd naar circa 62,5%. In verband met het hogere liquiditeitsrisico is de renteafdekking (nog) niet verhoogd naar 75% (na indexatie). Dit is conform de adviezen van de CVB en de nieuwe fiduciair adviseur.

Door de hogere renteafdekking wordt het fonds beter beschermd tegen rentedalingen, terwijl een eventuele stijging van de rente nog steeds leidt tot een hogere dekkingsgraad.

Uittreding Fondsen voor Gemene Rekening (FGR'en) PGGM

De participanten (waaronder BPF Schilders) hebben overeenstemming met PGGM VB en PFZW bereikt over de uittreding van de participanten uit in het geval van BPF Schilders drie liquide PGGM Beleggingsfondsen en de kostenvergoeding. De gesprekken over de positie van BPF Schilders in het PGGM Infrastructuur Fonds (PIF) met PGGM en PFZW worden vervolgd.

COVID-19 pandemie / Oorlog in Oekraïne/ Bankencrisis

Hoewel de COVID-19 pandemie begin 2022 nog niet was bedwongen waren de gevolgen daarvan voor de continuïteit van BPF Schilders beperkt. Er was sprake van een sterk economisch herstel (en tegelijkertijd een sterke stijging van de inflatie). De continuïteit van BPF Schilders was goed. De in 2020 gedaalde beleidsdekkingsgraad van BPF Schilders was eind 2021 hersteld tot 112,9%.

Door de inval van Rusland in Oekraïne veranderde dit positieve beeld. Deze situatie heeft naast humanitaire gevolgen ook economische gevolgen. Dit zorgde wereldwijd voor een hoge inflatie. In het bijzonder de energieprijzen zijn gestegen. Om de stijging van de inflatie te remmen wijzigden centrale banken hun monetaire beleid en verhoogden de rente. De economische groei stagneerde hierdoor.

Vanwege de grote gevolgen die de inval van Rusland in Oekraïne kan hebben voor de continuïteit en de realisatie van de ambities van BPF Schilders heeft het bestuur eind februari 2022 het continuïteitsplan van BPF Schilders in werking gesteld. Een crisismanagementteam (CMT), bestaande uit de leden van het DB en de SFH Risicobeheer vergaderde vanaf 1 maart 2022 wekelijks om de risico's door de oorlog in Oekraïne voor BPF Schilders te monitoren en te beheersen. Het CMT heeft met ondersteuning van PGGM een brede scenarioanalyse uitgevoerd van de impact van de oorlog in Oekraïne en de identificatie en beheersing van eventuele risico's daarvan voor BPF Schilders. De SFH Risicobeheer heeft deze scenario's in het risicobeeld van zijn risicorapportage verwerkt.

Vanaf eind maart 2022 is de wekelijkse frequentie van de CMT-vergaderingen verlaagd naar éénmaal per maand tijdens de reguliere vergaderingen van het DB. De toepassing van het continuïteitsplan is in september beëindigd. De gevolgen van de oorlog in Oekraïne en de risico's daarvan voor BPF Schilders kunnen in het reguliere vergader- en besluitvormingsproces worden beheerst.

De gebeurtenissen in Oekraïne hebben impact op de financiële positie van BPF Schilders, op dit moment is het onduidelijk wat de gevolgen op lange termijn zijn. De omvang van de beleggingen in Rusland bedroeg ultimo 2022 circa € 4,1 miljoen (2021: circa € 62 miljoen) van het totale belegd vermogen van BPF Schilders

Medio maart 2023 ging in de Verenigde Staten de Silicon Valley Bank failliet, nadat haar klanten en masse hun tegoeden opvroegen. Korte tijd later werd in Zwitserland het door koersval verzwakte Credit Suisse overgenomen door UBS. BPF Schilders zal deze ontwikkelingen aandachtig blijven monitoren.

Evenwichtige premieafpraak

In 2022 is de premie na een positief advies van het VO ongewijzigd vastgesteld op 30,1%. Deze premie past bij de ambitie om een volwaardig pensioen op te bouwen. Het bestuur heeft bij haar premiebesluit rekening gehouden met de evenwichtige gevolgen voor alle groepen deelnemers.

Door gewijzigde grondslagen 2023 was de feitelijke premie van 30,1% niet langer kostendekkend. Door de verder gestegen levensverwachting is de inkoop van pensioen duurder geworden. Daarom moet de pensioenpremie worden verhoogd of de opbouw omlaag. In overleg met sociale partners en op advies van het VO is gekozen om het opbouwpercentage van het partnerpensioen vanaf 2023 te verlagen van 1,3125% naar 1,2166%. Deze maatregel heeft de minste impact op de deelnemers. Ondanks de aanpassing, is het opbouwpercentage van partnerpensioen bij BPF Schilders met 70% van het ouderdomspensioen nog steeds goed. Hiermee wordt ook alvast ingespeeld op de beoogde veranderingen in het partnerpensioen door de Wet Toekomst Pensioenen (WTP).

Dekkingsgraad en indexatie

Onder andere door de stijging van de rente zijn de actuele en de beleidsdekkingsgraad van BPF Schilders in 2022 gestegen. BPF Schilders streeft ernaar om de pensioenen jaarlijks te verhogen. Of een verhoging mogelijk is, is onder andere afhankelijk van de financiële situatie van een pensioenfonds. Op basis van het reguliere FTK konden pensioenen worden verhoogd als de beleidsdekkingsgraad 110% of hoger was. Op de oorspronkelijke peildatum voor het verhogen van de pensioenen in 2022 (30 september 2021) was de beleidsdekkingsgraad van BPF Schilders 108,6% en kon geen toeslag worden verleend. Door de inwerkingtreding van het wijzigingsbesluit FTK per 1 juli 2022 (algemene maatregel van bestuur van 7 juni 2022) zijn de voorwaarden voor toeslagverlening gewijzigd en kunnen pensioenfondsen beslissen om de pensioenaanspraken te verhogen bij een beleidsdekkingsgraad van 105% of hoger. BPF Schilders voldoet aan de voorwaarden die het wijzigingsbesluit FTK hieraan stelt. Op grond van deze nieuwe regels heeft het bestuur, na een uitgebreide en grondige afweging van de uitvoerings- en juridische risico's op 1 juli 2022 besloten om met terugwerkende kracht tot 1 januari 2022 een extra toeslag van 2,57% toe te kennen over de pensioenaanspraken en -rechten per 1 januari 2022. Dit is de toeslag die gemist is in 2022 (over 2021) en de maximaal toegestane toeslag die kon worden gegeven. Het VO heeft hierover positief geadviseerd.

Op de peildatum van 30 september 2022 die bepalend is voor de verhoging van de pensioenen in 2023 was de beleidsdekkingsgraad van BPF Schilders 126,3%. Daarom besloot het bestuur om de pensioenen per 1 januari 2023 te verhogen met 9,44% op basis van het reguliere FTK met gebruikmaking van het alternatieve ingroeipad. Het VO heeft ook hierover positief geadviseerd.

Hierdoor heeft BPF Schilders, voor het eerst sinds 2018 in 2022 weer toeslag verleend, van in totaal 12,25% (samengestelde indexering).

De beleidsdekkingsgraad van BPF Schilders, na verwerking van de indexatie 2023 is 129,1% ultimo december 2022.

2. Hoe zag de pensioenregeling er in 2022 uit?

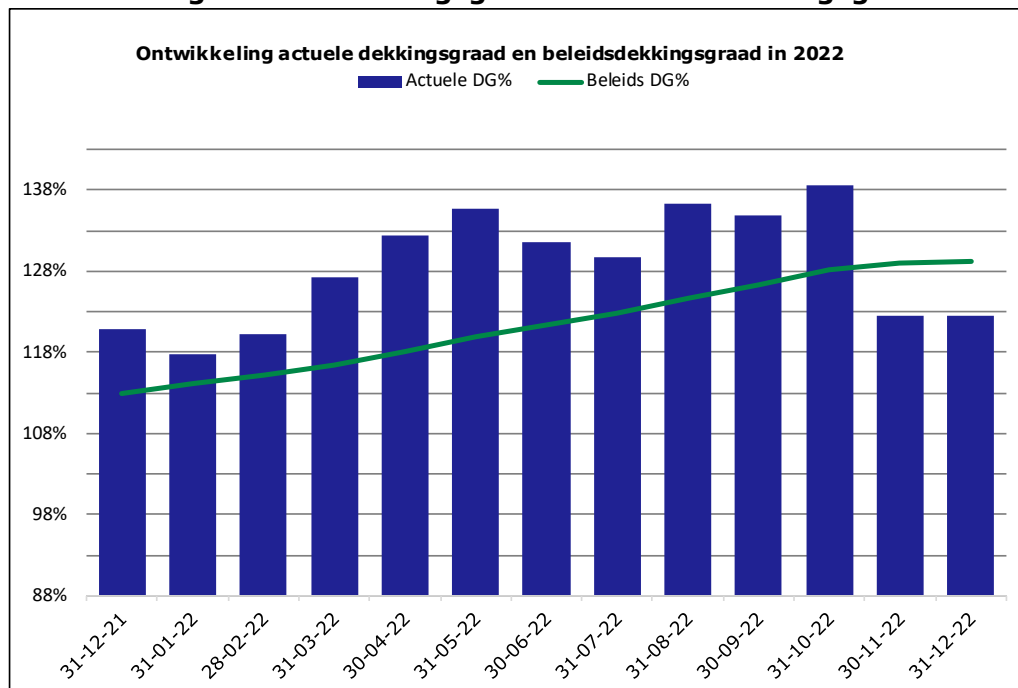
Wijzigingen in het pensioenreglement

De belangrijkste wijziging per 2022 is het opnemen van een seniorenregeling, waaronder de regeling Generatiepact. Naast deze wijziging is het pensioenreglement op een aantal punten tekstueel verduidelijkt.

Overige onderwerpen

Naast de wijzigingen in het pensioenreglement heeft de pensioencommissie zich onder meer gebogen over individuele casussen en onderwerpen die betrekking hebben op het nieuwe pensioenstelsel. Ook heeft de pensioencommissie een aantal onderwerpen geëvalueerd, zoals de pensioenbeleidbeliefs en evenwichtige belangenafweging.

Ontwikkeling actuele dekkingsgraad en beleidsdekkingsgraad

De *actuele dekkingsgraad* is in 2022 gestegen van 120,9% naar 122,6%. De activa namen met € 0,8 miljard af als gevolg van het negatieve beleggingsrendement. Aangezien de marktrente steeg, nam de waarde van de verplichtingen af met € 1,6 miljard.

De *beleidsdekkingsgraad* is gestegen van 112,9% (2021) naar 129,1% (2022). De *reële dekkingsgraad* is in 2022 gestegen van 91,5% naar 98,1%.

De *premiedekkingsgraad* bedroeg 69% in 2022 (2021: 62%). Dit percentage is lager dan de actuele dekkingsgraad van 122,6% eind 2022. Dit betekent dat de inkoop van pensioenrechten in 2022 heeft gezorgd voor een daling van de actuele dekkingsgraad.

Sociale partners hebben in 2020, in overleg met het bestuur, besloten de feitelijke premie 2021-2025 vast te stellen op een niveau van 30,1% over de pensioengrondslag. Bij de vaststelling van de premie zijn de belangen van actieve deelnemers, gepensioneerden, slapers en werkgevers meegewogen. De volgende argumenten hebben een rol gespeeld in de verantwoording van de lage

premiedekkingsgraad van 2020 dan wel de afweging van het bestuur en de sociale partners bij de nieuwe premieafspraken voor 2021-2025:

- Stabiliteit in de premie is belangrijk voor de sector. Daarom heeft BPF Schilders de premie voor een langere periode vastgezet.
- Het fonds heeft de ambitie om jaarlijks toeslagen te verstrekken om de prijsinflatie te compenseren. Voor de financiering hiervoor is het fonds bereid risico te nemen. Binnen de grenzen van de risicohouding streeft het bestuur naar een maximaal rendement om aan te wenden voor toeslagverlening. Het is dan ook logisch om de premie te baseren op het verwachte rendement. Jaarlijks toetst het bestuur of de parameters waarop de premie wordt gebaseerd nog in lijn zijn met de veronderstellingen die het bestuur hanteert in de ALM-studie.
- Het bestuur en de opdrachtgevers geven de voorkeur aan een hoog opbouwpercentage boven een hoge toeslag. Een laag opbouwpercentage kan om fiscale redenen in de toekomst niet meer worden gecompenseerd. Een lage toeslagverlening kan in de toekomst wel door een inhaaltoeslag - of bij vormgeving van de transitie naar de nieuwe pensioenregeling - worden ingehaald of gecompenseerd.
- De impact van een lage premiedekkingsgraad is relatief beperkt ten opzichte van de impact van het in stand houden van het huidige opbouwpercentage. Het premie-instrument als stuurmiddel brengt niet veel teweeg. Vanwege de vergrijzing, de huidige lage rentestand en de huidige financiële positie van het fonds, leidt een hogere premiedekkingsgraad naar verhouding niet tot aanmerkelijke verbetering van de kans en mate van toeslagverlening of pensioenresultaat.
- Tegelijkertijd was een premieverhoging vanaf 2021 nodig om het huidige opbouwpercentage en de huidige regeling in stand te kunnen houden. Vanwege een aanscherping van de maximale parameters door de wetgever en een nieuwe peildatum voor berekening van het wettelijke verwacht reëel rendement, stijgt de wettelijke gedempte kostendeekkende premie van het fonds vanaf 2021 naar 30,1% over de pensioengrondslag om het huidige opbouwpercentage en de huidige regeling in stand te kunnen houden.
- Het bestuur en de sociale partners willen de verlaging van de pensioenopbouw van de huidige actieve deelnemers zoveel mogelijk beperken. Voor deze groep geldt dat ze - in tegenstelling tot de al gepensioneerde deelnemers - vaak lagere rechten toegekend hebben gekregen. Zo hebben de huidige actieve deelnemers geen recht op prepensioen, VUT-rechten of VPL-rechten en kennen zij een pensioenregeling met een lager opbouwpercentage en een hogere pensioenrichtleeftijd.
- De gekozen methode van de vaststelling van de gedempte kostendeekkende premie voldoet aan alle eisen van de wet- en regelgeving.

Hieronder wordt een overzicht gegeven van de ontwikkeling van de premiedekkingsgraad over de afgelopen vijf jaar ten opzichte van de reguliere premie:

Overzicht premiedekkingsgraad					
	2022	2021	2020	2019	2018
Actuarieel benodigde koopsom	199.382	206.780	171.580	139.027	125.425
Feitelijke premie	146.588	136.807	114.551	110.378	101.566
Uitvoeringskosten	9.235	8.618	6.686	4.801	5.560
Beschikbare feitelijke premie	137.353	128.189	107.865	105.577	96.006
Premiedekkingsgraad	69%	62%	63%	76%	77%
Effect dekkingsgraad	-1,30%	-1,00%	-1,00%	-0,70%	-0,90%

Evaluatie herstelplan

Omdat de beleidsdekkingsgraad eind 2021 met 120,9% lager was dan vereist (122,4%), is in maart 2022 een herstelplan ingediend bij De Nederlandsche Bank (DNB). Daaruit blijkt dat we naar verwachting binnen tien jaar de vereiste beleidsdekkingsgraad bereiken. Elk jaar bekijkt het bestuur of het herstel binnen een termijn van tien jaar kan worden gehaald. Als dit niet zo is, kan dat leiden tot een directe verlaging van pensioenen. De kritische dekkingsgraad hiervoor bedroeg 95%.

Eind 2022 was de beleidsdekkingsgraad (129,1%) hoger dan vereist (122,4%). Daarmee is het fonds uit onderdekking en is geen nieuw herstelplan ingediend bij DNB.

Onze beleidsdekkingsgraad was eind 2022 niet lager dan de minimaal vereiste dekkingsgraad van 104,1%. Wij hebben dan ook geen gebruik hoeven te maken van de mogelijkheid om langer de tijd te krijgen om te voldoen aan de huidige gestelde financiële eisen, zoals genoemd in de door de minister van SZW eind november 2019 gepubliceerde kamerbrief "Handelingsperspectief voorkomen onnodige pensioenkortingen".

Samenvatting van het actuariële resultaat

(bedragen * € 1.000)	2022	2021
Resultaat op premiebijdragen	(63.114)	(79.611)
Resultaat op waardeoverdrachten	537	551
Resultaat op beleggingen en verplichtingen	17.798	1.463.546
Resultaat op pensioenuitvoeringskosten	1.082	1.022
Resultaat op pensioenuitkeringen	(44)	(804)
Wijziging actuariële grondslagen	(181.487)	36.782
Overige resultaten	(3.672)	6.644
Saldo baten en lasten	(228.900)	1.428.130

In totaal is er een negatief resultaat behaald van €229 miljoen. Dit bestaat voornamelijk vanuit het negatieve resultaat op de aanpassing van de actuariële grondslagen (€ 181,5 miljoen negatief), zowel door de toepassing van de nieuwe sterfteprognose tafel als door de aanpassing van de ervaringssterfte. Daarnaast is een negatief resultaat van € 63,1 miljoen behaald op premiebijdragen, doordat de premiedekkingsgraad gedurende het jaar onder de actuele dekkingsgraad lag.

Samenvatting solvabiliteitstoets

SOLVABILITEITSTOETS				
(bedragen * € 1.000)	31-12-2022		31-12-2021	
S1: Renterisico	240.499	3,8%	180.453	2,3%
S2: Risico zakelijke waarden	1.073.376	17,2%	1.411.904	18,0%
S3: Valutarisico	327.765	5,2%	437.272	5,6%
S5: Kredietrisico	259.287	4,1%	359.939	4,6%
S6: Verzekeringstechnisch risico	195.930	3,1%	258.408	3,3%
S10: Actief beheer	141.686	2,3%	135.564	1,7%
Diversificatie-effect	(832.194)	-13,3%	(988.902)	-12,6%
Totaal S (vereiste buffers) = vereist eigen vermogen	1.406.349	22,5%	1.794.638	22,8%
Technische voorzieningen	6.251.010		7.856.085	
Vereist vermogen	7.657.359		9.650.723	
Aanwezig vermogen	7.666.153		9.500.128	
Surplus / tekort	8.794		(150.595)	

De berekening van de benodigde buffers is gebaseerd op de door de wetgever vastgestelde standaardmethode. Bij de bepaling van de totaal vereiste buffer is uitgegaan van de strategische beleggingsmix in de evenwichtssituatie. De grootste risico's voor BPF Schilders volgens de solvabiliteitstoets zijn:

- Zakelijke waarden-risico: zakelijke waarden is een groot onderdeel (circa 51%) van de strategische benchmark van BPF Schilders. Dit resulteert in een hoog risico volgens de solvabiliteitstoets.
- Kredietrisico: vastrentende waarden en krediet hebben kredietrisico. Ze vormen samen een groot deel (circa 49%) van de strategische benchmark van BPF Schilders. Dit resulteert in een kredietrisico volgens de solvabiliteitstoets.
- Valutarisico: de USD- en JPY-valuta worden gedeeltelijk afgedekt en de opkomende markten-valuta worden niet afgedekt. Hierdoor ontstaat valutarisico voor BPF Schilders.

Grondslagen

In 2022 is een volledig grondslagenonderzoek uitgevoerd en zijn de actuariële grondslagen geactualiseerd. De belangrijkste wijzigingen zijn de sterfte grondslagen, de economische toekomstverwachtingen, samenlevingsfrequenties en de opslag voor toekomstige administratiekosten.

In 2022 is de nieuwe AG2022 prognosetafel gepubliceerd. De toekomstige stijging van de levensverwachting gaat sneller dan verwacht in de AG2020 prognosetafel. De nieuwe ervaringssterfte leidt vooral voor actieven gemiddeld tot een hogere overlevingskans dan de vorige ervaringssterfte. De economische grondslagen zijn aangepast aan de economische toekomstverwachtingen, zoals die door het fonds zijn vastgesteld, en de afgesproken loonontwikkeling in de cao. Hierin is uitgegaan van een hogere inflatieverwachting in de toekomst. In de samenlevingsfrequenties wordt rekening gehouden met de latere uittredleeftijd, door de extra vrijval van partnerpensioen wordt de voorziening lager. Uit het onderzoek naar de toekomstige pensioenuitvoeringskosten blijkt dat een reservering van 3,0% (was 2,5%) van de voorziening nodig is. De opslag is hierop aangepast waardoor de voorziening hoger wordt.

Nieuwe Ultimate Forward Rate (UFR)

De nieuwe UFR werd gefaseerd ingevoerd in vier gelijke stappen vanaf 1 januari 2021. In de dekkinggraad is per 1 januari 2022 de tweede stap in de aanpassing van de UFR verwerkt. Het effect van deze aanpassing is ongeveer -1,1%-punt op de dekkinggraad per 1 januari 2022. Op basis van het advies van de commissie parameters is per 1 januari 2023 de UFR methode aangepast. In de dekkinggraad per 1 januari 2023 wordt deze aanpassing verwerkt. Het effect van deze aanpassing is ongeveer -0,4%-punt.

Indexatieachterstanden

Over het verleden zijn de volgende indexatieachterstanden ontstaan:

Ambitie en toeslag				
Jaar	Ambitie*	Verleende toeslag	Gemiste toeslag	Totale gemiste toeslag**
2009	3,36%	3,36%	0,00%	0,00%
2010	1,65%	0,00%	1,65%	1,65%
2011	2,00%	1,00%	1,00%	2,67%
2012	1,08%	0,77%	0,31%	2,98%
2013	2,00%	0,00%	2,00%	5,04%
2014	1,00%	0,00%	1,00%	6,09%
2015	2,25%	0,00%	2,25%	8,48%
2016	1,31%	0,00%	1,31%	9,90%
2017	0,00%	0,00%	0,00%	9,90%
2018	1,47%	0,00%	1,47%	11,52%
2019	1,47%	0,50%	0,97%	12,60%
2020	1,64%	0,00%	1,64%	14,45%
2021	0,99%	0,00%	0,99%	15,58%
2022	2,57%	2,57%***	0,00%	15,58%
2023	17,16%	9,44%	7,75%	24,50%

* Als maatstaf voor toeslagverlening geldt tot en met 1-1-2015 de algemene loonontwikkeling en vanaf 1-1-2015 de prijsontwikkeling.

** De totale gemiste indexatie is samengesteld bepaald.

*** In juli 2022 is op basis van de verruimde toeslagmogelijkheden per 1 januari 2022 een toeslag van 2,57% toegekend

In juli 2022 is, op basis van de algemene maatregel van bestuur van 7 juni 2022, besloten om met terugwerkende kracht per 1 januari 2022 een toeslag van 2,57% te verlenen op basis van de ambitie over 2021. De financiële positie van het fonds per 30 september 2022 bood ruimte voor het verlenen van reguliere toeslag per 1 januari 2023. De beleidsdekkinggraad per 30 september 2022 bedroeg 126,3%. Het bestuur heeft besloten om op basis van het reguliere FTK met een alternatief ingroepad een toeslag te verlenen van 9,44% per 1 januari 2023. De toeslagambitie voor 2022 was 17,16%, dus de totale gemiste toeslag loopt verder op naar 24,50%.

Pensioenpremie

In 2022 is de premie gelijk gebleven ten opzichte van voorgaand jaar. De opdrachtgevers van BPF Schilders hebben deze premie, vanuit de behoefte aan stabiliteit, voor vijf jaar (2021-2025) vastgezet op 30,1% voor alle deelnemers.

Uitgangspunt voor de vaststelling van de premie is de zuiver kostendekkende premie, die bestaat uit de volgende onderdelen:

1. de actuariel benodigde premie voor de inkoop van nieuwe pensioenverplichtingen;
2. een opslag voor uitvoeringskosten;
3. een solvabiliteitsopslag voor het in stand houden van het vereist eigen vermogen.

Pensioenfondsen mogen voor de vaststelling van de premie ook gebruikmaken van de zogeheten gedempte kostendekkende premie. Dit gebeurt op basis van het verwachte portefeuillerendement gecorrigeerd voor inflatie of een voortschrijdend gemiddelde van de rentetermijnstructuur met een maximumperiode van tien jaar. BPF Schilders heeft gekozen voor de gedempte kostendekkende premie op basis van het verwachte portefeuillerendement, omdat deze het beste past bij haar risicobereidheid, haar ambitie en het daarop geënte beleggingsbeleid.

Conform de wettelijke vereisten wordt daarbij een afslag gehanteerd voor de verwachte prijsinflatie en is de curve voor zowel de rente als de prijsinflatie voor een periode van vijf jaar vastgezet.

Premievaststelling en -toetsing:

De kostendekkende premie wordt vooraf getoetst bij het vaststellen van het feitelijke premiepercentage en de actualisatie van de grondslagen voor het komende jaar. Op basis van de toetsing in de premienotitie voor 2022 is de kostendekkende premie voor 2022 vastgesteld op 30,1%. Het feitelijk premiepercentage voor 2022 van 30,1% is daarmee kostendekkend.

De vooraf getoetste kostendekkende premie is opgenomen in de volgende tabel.

Hieronder zijn de verschillende premies uitgesplitst. De bovenste regel geeft de zuiver kostendekkende en de gedempte premie weer. Wanneer de feitelijke premie wordt vergeleken met de gedempte premie is een positief verschil te bestemmen als premieruimte, die ten goede komt aan de financiële positie van het fonds.

EX-ANTE PREMIETO EISING		
(bedragen * € 1.000)	Kosten-dekkende premie	Gedempte premie
Actuariel benodigde koopsom	199.701	80.694
Uitvoeringskosten	10.111	10.111
Solvabiliteit	44.334	17.914
Toevoeging indexatie	-	35.052
Totale kostendekkende premie	254.146	143.771
Feitelijke pensioenpremie	144.442	144.442

Realisatie kostendekkende premie verslagjaar:

De in 2022 gerealiseerde resultaten op basis van de vooraf getoetste kostendekkende premie zijn opgenomen in de volgende tabel.

EX-POST PREMIEREALISATIE		
(bedragen * € 1.000)	Kosten-dekkende premie	Gedempte premie
Actuarieel benodigde koopsom	199.382	85.422
Uitvoeringskosten	9.235	9.235
Solvabiliteit	45.371	19.476
Toevoeging indexatie	-	31.048
Totale kostendekkende premie	253.988	145.181
Feitelijke pensioenpremie	146.588	146.588

Ook de gerealiseerde kostendekkende premie voldoet aan de feitelijke premie. De belangrijkste verschillen tussen de ex-ante- en ex-post-toetsing worden veroorzaakt doordat de gerealiseerde uitvoeringskosten afwijken van de prognose en door bestandsontwikkeling. Daardoor zijn het bestand en daarmee de bedragen hoger geworden.

Pensioenpremie vanaf 2023

Vanaf 2021 is de gedempte kostendekkende premie vastgesteld met een nieuwe rente en prijsinflatie, namelijk per 30 september 2020. Daarnaast is de kostendekkende premie ook vastgesteld met lagere maximale rendementen op zakelijke waarden. Deze aanpassingen hebben geleid tot een stijging van de gedempte kostendekkende premie vanaf 2021.

Met sociale partners zijn nieuwe premieafspraken gemaakt. Vanaf 2021 is de premie 30,1%. Omwille van de stabiliteit is deze opnieuw voor een periode van vijf jaar vastgesteld. Voor BPF Schilders en sociale partners was er eind 2022 geen aanleiding om het premieniveau aan te passen, daarom blijft de premie van 30,1% ook in 2023 van toepassing. Om deze premie te behouden is wel het opbouwpercentage van het partnerpensioen verlaagd naar 1,2166%.

3. Hoe presteerde BPF Schilders in 2022 en wat kostte dat?

Wat is de financiële opzet van BPF Schilders?

BPF Schilders voert haar taken op het gebied van vermogensbeheer uit binnen de volgende kaders:

- De afspraken die BPF Schilders heeft gemaakt met sociale partners.
- De vier maatstaven van de risicohouding van BPF Schilders, waarmee het pensioenfonds haar beleidsuitgangspunten verwoordt ten aanzien van verwacht pensioenresultaat en de kans op toeslagen en verlagingen. Deze vormen de basis voor de financiële opzet en het beleggingsbeleid.

De haalbaarheidstoets van 2022 laat zien dat BPF Schilders voldoet aan de risicohouding. Het verwachte pensioenresultaat is met 99% hoger dan de vastgestelde ondergrens van 90%. Ook is de afwijking in een slechtweerscenario van 34% lager dan het gekozen maximum van 50%. Er zijn geen aanvullende maatregelen noodzakelijk.

Beleggen om de ambitie te realiseren, risico's worden deels afgedekt

Aan de hand van de hierboven genoemde risicohouding is het beleggingsbeleid vormgegeven. Dit beleggingsbeleid kenmerkt zich door spreiding van het vermogen over diverse beleggingscategorieën, waarbij een goed rendement wordt nagestreefd tegen acceptabele risico's. Waar mogelijk willen we met onze

beleggingen bovendien bijdragen aan een meer duurzame wereld. Het gevoerde beleggingsbeleid in 2022 is vergelijkbaar met het gevoerde beleid in 2021. Er zijn geen wijzigingen geweest in de strategische asset allocatie van het fonds ten opzichte van afgelopen jaar.

Een risico dat deels wordt afgedekt is het renterisico. Een deel van het nominale renterisico van de pensioenverplichtingen wordt afgedekt om de beweeglijkheid van de dekkingsgraad door renteveranderingen te beperken.

In 2022 is besloten om de afdekking van het renterisico in twee stappen te verhogen van 25% naar 50% en van 50% naar een % met een bandbreedte tussen 60% en 65%. De trigger om de renteafdekking te verhogen, was de stijging van de 20-jaars euro swaprente uit de rentestafel boven de 2%. Deze laatste verhoging naar 62,5% is in januari 2023 afgerond.

Een ander risico dat grotendeels wordt afgedekt is het valutarisico van ontwikkelde markten. Ongeveer de helft van de beleggingen wordt buiten de eurozone belegd. Om ervoor te zorgen dat de waarde van deze beleggingen niet te veel wijzigt door veranderingen in wisselkoersen, wordt het valutarisico van Amerikaanse dollars ten opzichte van de euro voor 70% afgedekt. Het valutarisico van Britse ponden en Japanse yen wordt voor 100% afgedekt. Het valutarisico van opkomende markten wordt niet afgedekt.

BPF Schilders gelooft dat maatschappelijk verantwoord beleggen op lange termijn een positief effect heeft op het rendement van de portefeuille en bovendien de risico's verlaagt. Voor de deelnemers is niet alleen een goede financiële toekomst van belang, maar ook een goede, veilige en sociale leefomgeving. De bijlage 'Rapportage verantwoord beleggen' bevat een overzicht van de verschillende activiteiten in het kader van verantwoord beleggen.

Rendement

Het netto rendement in 2022 van de beleggingsportefeuille inclusief de zogeheten valuta overlay bedroeg -19,1%. Bijna alle beleggingscategorieën in de portefeuille behaalden afgelopen jaar een (flink) negatief rendement. De categorieën met de meest negatieve rendementen waren het renteafdeckingsmandaat (-49,9%), hypotheek (-19,7%), beursgenoteerd vastgoed (-19,5%), bedrijfsobligaties ontwikkelde markten (-13,3%) en aandelen ontwikkelde markten (-13,2%). Slechts twee categorieën behaalden geen negatief rendement, dit waren de private categorieën infrastructuur (+3,8%) en privaat vastgoed met een rendement rond de 0%.

Het rendement van de portefeuille (-19,1%) was lager dan het rendement van de strategische benchmark (-18,8%). De negatieve relatieve performance van circa 0,4%-punt werd voornamelijk veroorzaakt door het relatieve rendement van de private categorieën: infrastructuur (-9,4%), hypotheek (-7,3%) en privaat vastgoed (-3,3%). Een positieve uitschieter was vooral alternatieve aandelenstrategieën met een relatief rendement van +2,4%.

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de beleggingsresultaten in 2022.

De navolgende tabel geeft een overzicht van de beleggingsresultaten in 2022:

	Beleggingen en rendement				Netto rende- ment	Netto bench- mark	31-12-2022 Out perfor- mance**
	Allocatie € x 1 mln	In %	Bruto rende- ment	Kosten			
Zakelijke waarden	3.959,3	51,8%	-8,97%	0,17%	-9,13%	-8,74%	-0,43%
Aandelen ontwikkelde markten	1.284,9	16,8%	-13,16%	0,06%	-13,22%	-13,16%	-0,06%
Aandelen opkomende markten	313,2	4,1%	-10,81%	0,46%	-11,27%	-12,03%	0,87%
Alternatieve aandelenstrategieën	1.307,4	17,1%	-7,05%	0,14%	-7,19%	-9,31%	2,35%
Private Equity	48,3	0,6%	-12,31%	-2,78%	-9,53%	-4,45%	-5,32%
Beursgenoteerd vastgoed	165,2	2,2%	-19,48%	0,06%	-19,54%	-19,52%	-0,01%
Privaat vastgoed	463,9	6,1%	0,43%	0,41%	0,02%	3,47%	-3,34%
Infrastructuur	376,3	4,9%	4,50%	0,67%	3,83%	14,66%	-9,44%
Afbouwportefeuilles	0,1	0,0%	3,09%	0,60%	2,49%	-0,01%	2,50%
Krediet	2.486,0	32,6%	-9,88%	0,22%	-10,10%	-9,62%	-0,54%
Bedrijfsobligaties ontwikkelde markten	882,6	11,6%	-13,12%	0,13%	-13,25%	-13,77%	0,61%
High Yield ontwikkelde markten	473,3	6,2%	-5,46%	0,29%	-5,75%	-6,32%	0,60%
Emerging market credits	322,2	4,2%	-5,28%	0,36%	-5,64%	-6,48%	0,89%
Emerging Markets Debt	463,7	6,1%	-4,21%	0,14%	-4,35%	-5,03%	0,72%
Hypotheke	344,2	4,5%	-19,34%	0,32%	-19,66%	-13,33%	-7,31%
Vastrentende waarden	1.126,5	14,8%	-46,32%	0,10%	-46,42%	-46,43%	0,04%
Renteafdeckingsmandaat	1.129,1	14,8%	-49,79%	0,09%	-49,88%	-50,20%	0,64%
Kas en overig	2,6	0,0%					
Valuta overlay	62,8	0,8%					
Totaal	7.634,6	100,0%	-18,81%	0,27%	-19,08%	-18,77%	-0,39%

Zakelijke waarden

Het rendement van zakelijke waarden kwam uit op -9,1%. Bijna alle risicovolle beleggingscategorieën presteerden slecht in 2022. De belangrijkste redenen waren de flink opgelopen inflatie en rente in 2022 in combinatie met het verkrappende monetaire beleid van centrale banken wereldwijd. Binnen zakelijke waarden bleven beursgenoteerde categorieën fors achter bij de private categorieën. Vooral het verschil in rendement van 23%-punt tussen beursgenoteerd en privaat vastgoed was opmerkelijk. De best presterende categorie binnen zakelijke waarden was infrastructuur met een rendement van +3,8%.

Krediet

Krediet presteerde met -10,1% nog slechter dan zakelijke waarden. Zowel de risicovolle als minder risicovolle kredietcategorieën lieten negatieve rendementen zien. Dit kwam door de flink gestegen rente en kredietopslagen van kredietcategorieën. EMD LC was de minst slecht presterende categorie met een rendement van -4,3%. Hypotheken was de slechtst presterende categorie met een rendement van -19,7%.

Vastrentende waarden en het integrale renteafdeckingsmandaat

Binnen vastrentende waarden werd tot en met 2018 gewerkt met een separaat mandaat voor staatsobligaties en een separaat mandaat voor de rente-overlay. Sinds begin 2019 zijn deze gecombineerd met daarbij de verplichtingen als benchmark. Dit heeft het voordeel dat de portefeuillebeheerder explicieter keuzes kan maken in welke instrumenten voor afdekking van het renterisico (swaps of staatsobligaties) wordt belegd. Hierdoor wordt ook de impact inzichtelijk van het gebruik van staatsobligaties als instrument om het renterisico mee af te dekken.

Vastrentende waarden en het integrale renteafdeckingsmandaat leverden in 2022 een flink negatief absoluut rendement (-49,9%) doordat de rentes flink opliepen. Het rendement op de portefeuille presteerde wel beter dan het rendement van de benchmark. Het relatieve rendement bedroeg +0,6%. Rentes van staatsobligaties bewegen niet gelijk met swaprentes waarmee de verplichtingen worden gewaardeerd. Het positieve relatieve rendement wordt veroorzaakt door meerdere redenen, maar het verschil in de beweging van swaprentes versus rentes op staatsobligaties was een van de redenen van de positieve relatieve performance van het integrale renteafdeckingsmandaat.

Valutarisico

Net als een deel van het renterisico wordt ook het valutarisico afgedekt met behulp van derivaten. Deze vallen onder de categorie valuta overlay en de impact van de Amerikaanse dollar is hierin dominant. In 2022 is de Amerikaanse dollar met ruim 6% gestegen ten opzichte van de euro. De euro/dollar koers ging van 1,14 naar 1,06. De beleggingen in Amerikaanse dollars stegen daardoor in waarde, gemeten in euro's. De Amerikaanse dollar wordt in het valutabeleid voor 70% afgedekt ten opzichte van de euro. Het positieve valutarendement op de Amerikaanse beleggingen werd dan ook grotendeels tenietgedaan door een negatief resultaat op de valuta overlay (-1,8%).

Z-score en performancetoets

De performancetoets over 2022 wordt berekend op basis van de Z-scores van vijf opeenvolgende jaren. De Z-score is een voor kosten en risico gecorrigeerde (outperformance) maatstaf. Daarbij wordt het rendement van de portefeuille vergeleken met het rendement van de vooraf vastgestelde normportefeuille. Als de performancetoets gedurende vijf jaar niet wordt gehaald, vervalt de verplichtstelling voor de werkgevers die bij BPF Schilders zijn aangesloten. Onderstaande tabel geeft de Z-score en de performancetoets van de afgelopen vijf jaar weer.

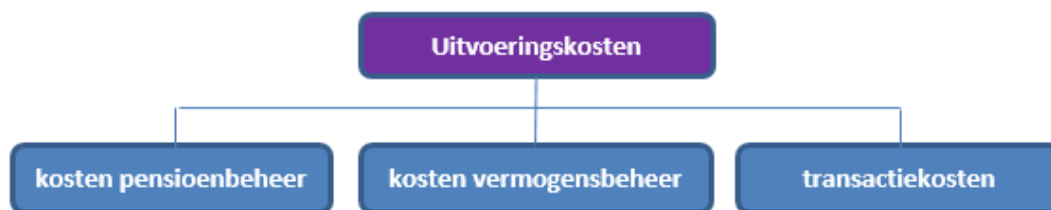
Z-score en performancetoets		
Jaar	Z-score	Performancetoets
2018	0,11	0,47
2019	0,04	0,44
2020	0,05	0,25
2021	0,40	0,47
2022	-0,28	0,14

De Z-scores vanaf 2018 bepalen de performancetoets. Dit betekent dat de Z-score van 2017 uit de berekening is weggefallen en wordt vervangen door de Z-score van 2022. De Z-score van 2022 bedraagt -0,28 en is lager dan de Z-score van 2018 van 0,47. De score van 0,14 voor de performancetoets van 2022 is hoger dan de grens van -1,28. BPF Schilders slaagt dan ook voor deze toets¹. Voor het bestuur is er nu geen aanleiding bijsturingsacties te formuleren.

Uitvoeringskosten

Het op adequate wijze beheersen van de uitvoeringskosten is voor BPF Schilders een belangrijke doelstelling. De bedragen zijn vaak aanzienlijk en de deelnemers verlangen uitleg over het nut en de noodzaak van deze kosten. Bij de rapportage over de uitvoeringskosten worden de aanbevelingen van de Pensioenfederatie als uitgangspunt genomen. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen de kosten van pensioenbeheer, vermogensbeheer en transactiekosten. De algemene kosten worden, indien mogelijk, specifiek toegewezen aan pensioenbeheer of aan vermogensbeheer. Als dit niet mogelijk is, worden de kosten met een sleutel verdeeld over beide categorieën.

¹ Dit is conform art. 5a Vrijstellings- en boetebesluit Wet Bpf 2000

De kosten van pensioenbeheer worden uitgedrukt in kosten per deelnemer per jaar. BPF Schilders heeft de ambitie om deze kosten vergelijkbaar te laten zijn met de kosten van vergelijkbare pensioenfondsen.

De kosten van vermogensbeheer worden uitgedrukt als een percentage van het gemiddeld belegd vermogen. BPF Schilders heeft als doelstelling om de kosten van vermogensbeheer in vergelijking met soortgelijke pensioenfondsen onder het benchmarkniveau te houden.

Voor transactiekosten heeft BPF Schilders geen doelstelling geformuleerd. Transactiekosten laten zich lastig inschatten omdat ze sterk afhankelijk zijn van de hoeveelheid transacties gedurende het jaar. Het aantal transacties hangt mede af van het gevolgde beleggingsbeleid en de marktomstandigheden gedurende het jaar.

Kosten vermogensbeheer

De kosten van vermogensbeheer zijn in 2022 gedaald ten opzichte van 2021: 0,27% in 2022 tegenover 0,30% in 2021.

Het kostenniveau van BPF Schilders wordt voor een belangrijk deel bepaald door twee belangrijkste beleidskeuzes:

1. De strategische beleggingsmix: hoeveel wordt in aandelen belegd, hoeveel in vastrentende waarden en hoeveel in minder liquide beleggingen, zoals privaat vastgoed en infrastructuur?
2. De wijze van implementatie: belegt BPF Schilders vooral passief, waarbij de geselecteerde benchmarks worden gevolgd of probeert BPF Schilders door actief beleggen een hoger rendement te behalen dan de benchmark?

BPF Schilders heeft voor het grootste deel van haar beleggingen gekozen voor een passieve aanpak waardoor ze met lage kosten het marktrendement behaalt. Voor de minder liquide beleggingen is dit niet altijd mogelijk en moeten meer kosten worden gemaakt. Deze kosten worden veroorzaakt door een hogere basisvergoeding, maar ook door de prestatieafhankelijke vergoedingen die gebruikelijk zijn binnen een aantal van deze categorieën. Het beleid van BPF Schilders is erop gericht om waar mogelijk de prestatieafhankelijke vergoedingen zo laag mogelijk te houden. Desondanks rechtvaardigen de rendementen die behaald kunnen worden deze extra kosten, maar ook de spreiding die daarmee in de beleggingsmix bereikt kan worden, vormt op zich al voldoende reden om ook hierin te blijven beleggen.

Transparantie is een van de kernwaarden van BPF Schilders. Het liefst zou het fonds alle kosten inzichtelijk willen maken, maar deze zijn niet altijd direct te herleiden. In die gevallen wordt gebruik gemaakt van schattingen om het streven naar zo volledig mogelijke transparantie waar te maken. Daarnaast is het 'look through' principe gebruikt. Hierbij worden de kosten van vermogensbeheer van beleggingen via beleggingsfondsen zichtbaar en meegenomen in de totale

vermogensbeheerkosten. Deze beleggingsstructuren verhinderen het inzicht in de totaal gemaakte kosten daardoor niet.

Het beperken van de kosten voor vermogensbeheer is een streven, maar tegenover de kosten staat het behaalde rendement. Rendement kan alleen maar worden beoordeeld in relatie tot de gemaakte kosten en het risico dat wordt genomen. Dat is ook de essentie van de beleggingsmix: rendement, risico en uitvoeringskosten.

	Kosten vermogensbeheer per beleggingscategorie							
	2022				2021			
x € 1.000	Gem. belegd vermogen	Beheer vergoeding	Prestatie afhankelijke vergoeding	Netto rendement	Gem. belegd vermogen	Beheer vergoeding	Prestatie afhankelijke vergoeding	Netto rendement
Zakelijke waarden	4.605.103	9.625	2.013	-9,13%	4.865.541	9.167	4.025	26,87%
Aandelen ontwikkelde markten	1.635.706	973	6	-13,22%	1.910.516	1.145	268	30,52%
Aandelen opkomende markten	356.183	1.633		-11,27%	382.614	1.733		12,01%
Alternatieve aandelenstrategieën	1.479.183	2.071		-7,19%	1.554.852	2.053		31,12%
Private Equity	51.735	487	1.927	-9,53%	44.631	461	3.415	41,64%
Beursgenoteerd vastgoed	262.300	149		-19,54%	297.228	164		36,71%
Privaat vastgoed	475.727	1.936		0,02%	423.147	1.868		12,32%
Infrastructuur	344.101	2.375	79	3,83%	252.388	1.742	342	9,63%
Afbouwportefeuilles	168	1		2,49%	165	1		1,28%
Krediet	2.574.834	5.742		-10,10%	2.681.699	5.910		2,80%
Bedrijfsobligaties ontwikkelde markten	870.929	1.155		-13,25%	933.392	1.506		-0,87%
High Yield ontwikkelde markten	525.370	1.536		-5,75%	516.972	1.720		11,37%
Emerging market credits	352.724	1.264		-5,64%	348.634	945		7,19%
Emerging Markets Debt	467.284	656		-4,35%	486.574	596		-2,04%
Hypotheken	358.527	1.131		-19,66%	396.127	1.143		3,17%
Vastrentende waarden	1.574.925	1.553		-46,42%	1.507.271	1.559		-12,01%
Renteafdeckingsmandaat	1.281.816	1.095		-49,88%	1.423.633	1.075		-12,08%
Kas en overig	293.109	458			83.638	484		
Valuta overlay	314.703	-			65.318	-		
Vergoeding uitvoeringsorganisatie algemeen		4.094				3.912		
Doorbelaste algemene kosten*		2.699				2.571		
Doorbelaste kosten Fiduciair Kempen		564						
Totaal	8.440.159	24.277	2.013	-19,08%	8.989.193	23.119	4.025	10,00%
Kosten vermogensbeheer in percentage		0,29%	-0,02%			0,26%	0,04%	

* Dit bevat onder andere de kosten van het bestuur, bestuurscommissies, toezicht, externe accountant, externe actuaris en overige algemene kosten.

Waarom daalden de kosten van vermogensbeheer met 0,03 procentpunt van 0,30% in 2021 naar 0,27% in 2022? Dit zijn de belangrijkste ontwikkelingen die de relatieve omvang van deze kostendaling verklaren:

1. Een lagere prestatieafhankelijke vergoeding. Door een combinatie van factoren, waaronder de inval van Rusland in Oekraïne, hogere inflatie en gestegen rentes is het economisch sentiment verslechterd. Dit leidde tot lagere rendementen en ook lagere prestatieafhankelijke vergoedingen ten opzichte van 2021. Het rendement van zakelijke waarden kwam in 2022 uit op -9,1% ten opzichte van +26,9% in 2021. Met name externe managers binnen de beleggingscategorie private equity hebben de opgenomen reserveringen voor prestatieafhankelijke vergoedingen zodanig bijgesteld dat ze in totaal negatief uitkomen in 2022. De totale prestatieafhankelijke vergoeding bedroeg -0,02% (€ -2,0 miljoen) in 2022, in 2021 was dit 0,04% (€ 4,0 miljoen).
2. Een hogere beheervergoeding. De beheervergoeding steeg van 0,26% in 2021 naar 0,29% in 2022. Met name steeg de beheervergoeding binnen de beleggingscategorie infrastructuur, als gevolg van het vergroten van het aandeel beleggingen in het PGGM Infrastructuur Fund. Deze beleggingscategorie kent hogere tarieven, in vergelijking met de tarieven van overige meer liquide beleggingen. Als gevolg van hoger gemiddeld belegd vermogen in deze categorie ten opzichte van 2021 stegen de beleggingskosten. Daarnaast zijn hogere vermogensbeheerkosten gemaakt, samenhangend met de transitie van het fiduciair advies en management van PGGM naar VLK. Mede door deze ontwikkelingen steeg de beheervergoeding per saldo met 0,03%, van 0,26% (€ 23,1 miljoen) in 2021 naar 0,29% in 2022 (€ 24,3 miljoen).

Transactiekosten

Op de transactiekosten van zowel 2022 als 2021 is 'look through' toegepast. De transactiekosten bedroegen in 2022 € 16,4 miljoen, wat neerkomt op 0,19% van het gemiddeld belegd vermogen. In 2021 was dit 0,16% van het gemiddeld belegd vermogen (€ 14,3 miljoen). De per saldo hogere transactiekosten komen met name uit de categorie vastrentende waarden. De hogere kosten in deze categorie in 2022 worden veroorzaakt door zowel hogere spreads als een hoger verhandeld volume voor swaps ingezet voor afdekking van het renterisico.

Transactiekosten per beleggingscategorie		
x € 1.000	2022	2021
Zakelijke waarden	6.295	6.387
Krediet	6.722	7.018
Vastrentende waarden	3.333	933
Totaal	16.350	14.338

Aansluiting jaarrekening

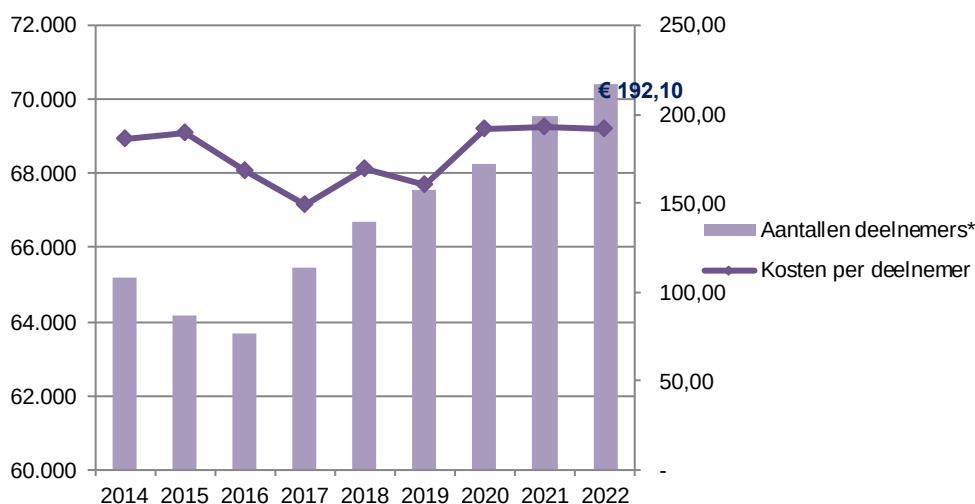
Voor de kostenpresentatie in het jaarverslag en de jaarrekening worden de richtlijnen van de Raad voor de Jaarverslaggeving gevolgd. De jaarrekening bevat daardoor alleen de aan de verslagperiode toe te rekenen (gefactureerde of nog te factureren) kosten. In de verantwoording door het bestuur worden de aanbevelingen van de Pensioenfederatie gevolgd en worden ook de indirecte kosten meegenomen en wordt onderscheid gemaakt tussen de kosten van het vermogensbeheer en transactiekosten. Deze indirecte vermogensbeheer- en transactiekosten worden in de jaarrekening ten laste gebracht van het behaalde rendement. Daarom is de presentatie van de totale kosten van het vermogensbeheer in de jaarrekening lager.

Aansluiting jaarrekening met totale vermogensbeheer en transactiekosten					
x € 1 mln	Vermogens- beheerkosten (excl. prestatieafhan- kelijke vergoedingen)	Prestatie- afhankelijke vergoedingen	Totaal Vermogens- beheervergoedi- ng	Transactie- kosten	Totaal vermogens beheer en transactie- kosten
Beheervergoedingen	10,1		10,1		10,1
Bewaarloon	0,7		0,7		0,7
Overige kosten	3,4		3,4		3,4
Directe kosten opgenomen in de jaarrekening	14,2	0,0	14,2	0,0	14,2
Indirecte kosten, onderdeel waardeveranderingen beleggingen	10,1	-2,0	8,1	16,3	24,4
Totaal 2022	24,3	-2,0	22,3	16,3	38,6
Kosten in percentage gemiddeld belegd vermogen	0,29%	-0,02%	0,27%	0,19%	0,46%
Totaal 2021	23,1	4,0	27,0	14,3	41,4
Kosten in percentage gemiddeld belegd vermogen	0,26%	0,04%	0,30%	0,16%	0,46%

Kosten pensioenbeheer

In 2022 bedroegen de totale kosten van de uitvoering van de pensioenregeling € 13,5 miljoen (2021: € 13,4 miljoen). BPF Schilders beoordeelt de kosten op basis van de kosten per deelnemer. De kosten kwamen overeen met € 192,10 (2021: € 192,92) per deelnemer.

In de afgelopen jaren liet de ontwikkeling van de kosten per deelnemer het volgende beeld zien:

*Het aantal deelnemers is de som van het aantal actieve deelnemers en pensioengerechtigden.

Naast de specifieke kosten voor pensioenbeheer bepalen ook een deel van de algemene kosten de kosten per deelnemer. Algemene kosten worden op basis van verdeelsleutels toegewezen aan pensioenbeheer en/of vermogensbeheer. BPF Schilders bespreekt jaarlijks vooraf de verdeelsleutels. De grondslag voor het vaststellen van deze verdeelsleutels is het kenmerk van de uit te voeren activiteiten. Wanneer de kosten gemaakt worden voor het onderdeel vermogensbeheer worden ze doorbelast. Dit betreft bijvoorbeeld de vacatiegelden van de commissie vermogensbeheer, deze worden voor 100% toegewezen aan vermogensbeheer.

4. Hoe bestuurde BPF Schilders in 2022?

Samenstelling

De samenstelling van de fondsgremia per 31 december 2022 is weergegeven in de onderstaande tabel. BPF Schilders is ervan overtuigd dat een divers samengesteld bestuur een beter bestuur is.

SAMENSTELLING NAAR GESLACHT EN LEEFTIJDOPBOUW								
	leeftijd							
	man	vrouw	20 tot 30	30 tot 40	40 tot 50	50 tot 60	60 tot 70	70 tot 80
Bestuur	6	2	-	-	4	2	2	-
Verantwoordingsorgaan	9	3	-	-	2	2	5	3
Raad van toezicht	1	2	-	-	-	3	-	-

Wijzigingen in 2022

- De heer M.H. Rosenberg is per 1 januari 2022 herbenoemd voor een derde termijn van vier jaar als onafhankelijk bestuurslid vermogensbeheer.
- Mevrouw E.J.P.M. van Loon is per 1 juli 2022 herbenoemd voor een derde termijn als bestuurslid namens de zelfstandigen.
- Mevrouw E.M.C. Eelens is per 29 augustus 2022 herbenoemd voor een tweede termijn als bestuurslid namens werkgevers.

Bestuurlijke zelfevaluatie

Het bestuur heeft in april 2022 de bestuurlijke zelfevaluatie uitgevoerd aan de hand van een themalist die is voortgekomen uit individuele evaluatiegesprekken met bestuursleden. Er komt veel op het bestuur af en naast de reguliere agenda wordt een aantal verandertrajecten doorlopen. De juiste inrichting van de bestuursondersteuning, juiste samenstelling van het (dagelijks) bestuur, bestuurlijke werkgroepen en commissies en de strategische focus van het bestuur helpen het bestuur goed te functioneren. Er is onderling veel vertrouwen en de onderlinge samenwerking is professioneel en plezierig.

Dit geldt ook voor de samenwerking met het VO, de RvT en de sociale partners. Afgesproken is verder dat het bestuur van BPF Schilders zolang dat mogelijk is fysiek vergadert tijdens bestuursvergaderingen en voor andere vergaderingen veel gebruik wordt gemaakt van online vergaderen. Dit scheelt reistijd en reiskosten en draagt bij aan de efficiency. Hieraan is in 2022 invulling gegeven. De bestuursleden spreken hun vertrouwen uit in de verdere samenwerking. Ter voorbereiding op de periodieke collectieve zelfevaluatie van het bestuur in september 2023 voeren de beide bestuursvoorzitters in Q1 2023 evaluatiegesprekken met individuele bestuursleden.

Permanente Educatie

Het bestuur besteedt veel aandacht aan de versterking van zijn deskundigheid. Jaarlijks wordt een opleidingsplan vastgesteld. De permanente educatie van het bestuur is in 2022 ingevuld met drie vooraf geplande en voorbereide themasessies en drie specifieke sessies ter voorbereiding op het nieuwe pensioenstelsel en de keuze voor de toekomstige pensioenregeling van BPF Schilders.

Tijdens de themasessies is naast de nieuwe pensioenregeling, onder andere gesproken over de evaluatie van de strategische risico's van BPF Schilders, de toekomststrategie van BPF Schilders, de scenario's voor BPF Schilders door de oorlog in Oekraïne, hoe BPF Schilders werkt aan het behalen van de klimaatdoelen en de stand van zaken met betrekking tot de lopende changetrajecten. Ook is met het Executive Committee van PGGM gesproken over de samenwerking. Een deel van de themasessie op 30 september 2022 is aangewend voor het jaarlijkse overleg van DNB met het bestuur.

Vergoeding

Naar aanleiding van een uitgevoerde evaluatie heeft het bestuur eind december 2022 geconcludeerd dat de vacatievergoeding op een aantal onderdelen niet passend meer is. De vacatiebedragen zijn sinds 2014 niet meer aangepast aan de ontwikkeling van de inflatie. Er zijn in 2022 veel change trajecten geweest en afgerond, die tot een grote werkbelasting en ureninzet van het bestuur hebben geleid. De verwachting is dat de verdere uitwerking van de WTP in 2023 ook de nodige tijd zal gaan kosten. BPF Schilders heeft bovendien geen bestuursbureau, maar heeft gekozen voor bestuursondersteuning. Daarmee realiseert het fonds een aanzienlijke besparing op de bestuurskosten.

Het bestuur heeft op 21 december 2022 het besluit genomen om de vacatieregeling op de volgende onderdelen aan te passen per 1 januari 2023:

- eenmalige verhoging vacatie- en kilometervergoeding bestuur en VO per 1 januari 2023 met inflatiecorrectie van 12% over periode 2014-2022.
- vanaf 2024 per 1 januari een structurele jaarlijkse verhoging vacatie- en kilometervergoeding conform de CBS index voor Cao lonen.

- verhoging aantal uren voor lezen en bijhouden e-mails van 1 naar 2 per week voor bestuur.
- een vaste vergoeding voor de bestuursvoorzitters (2 dagen per week (16 uur x uurtarief inclusief kilometervergoeding) + 2 uur voor het lezen en bijhouden van e-mail).
- een vaste vergoeding per jaar, inclusief kilometervergoeding, voor de RvT.

Het VO heeft hier in Q1 2023 positief over geadviseerd. Ook de RvT heeft haar goedkeuring gegeven.

Het hanteren van een vaste vergoeding voor de bestuursvoorzitters zorgt voor een lagere administratieve belasting van henzelf en de bestuursondersteuning. Het hanteren van een vaste vergoeding voor de RvT is in de pensioenwereld een gebruikelijker manier van belonen en daarmee passender bij de onafhankelijkheid en helpt in het wervingsproces van een toekomstig nieuw lid van de RvT.

Het bestuur vindt het belangrijk dat de verhoging niet meer bedraagt dan de in 2022 toegekende indexatie aan de deelnemers. Deze bedraagt in twee stappen 12,25%. De voorgenomen inflatiecorrectie van 12% blijft hieronder. De herziene vacatieregeling voldoet aan de Wet Normering Topinkomens.

In Q1 van 2023 heeft het bestuur daarnaast het besluit genomen om in te stemmen met het verzoek van het VO om reisen van VO-leden die een VO vergadering fysiek bijwonen te gaan vergoeden per 1 januari 2023. De vergoeding per reisuur is 50 euro. De reisen volgens de ANWB routeplanner worden verhoogd met 25% (i.v.m. mogelijke files). Het VO heeft hier positief over geadviseerd. Ook de RvT heeft haar goedkeuring hierbij gegeven.

In de onderstaande tabel zijn de over 2022 en 2021 uitbetaalde vergoedingen van het dagelijks bestuur en de overige bestuursleden uitgesplitst:

Uitbetaalde vergoedingen aan het bestuur		
(bedragen * € 1)	2022	2021
Bestuurskosten:		
- Leden dagelijks bestuur		
vacatievergoeding	218.542	188.630
reiskosten	3.171	702
btw *	-	9.450
	221.713	198.782
- Overige bestuursleden		
vacatievergoeding	283.774	218.715
reiskosten	6.502	1.595
btw *	-	9.765
	290.276	230.075
Totaal	511.990	428.857

Door een hogere belasting van het bestuur in verband met de verandertrajecten ligt de vacatie over 2022 hoger dan in 2021. Anders dan veel andere pensioenfondsen heeft BPF Schilders geen bestuursbureau maar maakt gebruik van bestuursondersteuning. De coördinerende en uitvoerende rol die een bestuursbureau bij andere pensioenfondsen vervult, nemen de bestuursleden zelf

en met name de leden van het dagelijks bestuur, voor hun rekening. De bestuurskosten per bestuurder voor de drie leden van het dagelijks bestuur zijn door het extra tijdsbeslag dan ook hoger dan de bestuurskosten per bestuurder van de overige vijf leden van het bestuur.

Naleving Code Pensioenfondsen en gedragscode

BPF Schilders wil de normen uit de Code naleven. De Code is daarom uitgangspunt van beleid. De Checklist Naleving Code pensioenfondsen is gepubliceerd op de website. Hier is terug te vinden welke normen er zijn en hoe BPF Schilders hiermee omgaat.

In 2022 voldeed BPF Schilders niet volledig aan de onderstaande normen:

- Norm 33 (diversiteit): Het bestuur, het VO en de RvT hebben geen leden jonger dan 40 jaar. Met twee vrouwelijke bestuurders, twee vrouwelijke leden van de RvT, waaronder de voorzitter en drie vrouwelijke leden van het VO voldoet BPF Schilders wel aan deze diversiteitsnorm. Drie van de huidige acht bestuursleden waren op het moment van benoeming jonger dan veertig jaar. BPF Schilders vindt diversiteit in het bestuur en de andere fondsorganen, in termen van kennis en competenties enerzijds en leeftijd en geslacht anderzijds, belangrijk.

Een divers bestuur is een beter bestuur en bij de samenstelling van de fondsorganen wordt het diversiteitsbeleid van het fonds toegepast. Zo wordt in de profielen voor de vacatures van het bestuur ingegaan op de gewenste diversiteit.

- Norm 39 (benoeming en ontslag): De benoeming en het ontslag van leden van het bestuur, de RvT en het VO zijn conform de code in de statuten vastgelegd. In afwijking van de Code (bijlage B1) worden de profielschetsen van de leden van de RvT niet door de RvT zelf, na advies van het VO vastgesteld. Dit gebeurt op basis van lid 12.4 van de statuten door het bestuur, waarbij het VO door het bestuur in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen over de profielschetsen. Het bestuur heeft op 21 december 2022 een besluit tot statutenwijziging genomen, waardoor artikel 12.4 van de statuten conform de Code Pensioenfondsen is/wordt aangepast.

Naast door het bestuur zelf kan een bestuurslid wegens disfunctioneren ook worden ontslagen door de RvT na advies van het VO. De benoeming van leden van het VO vindt plaats door het bestuur na het houden van verkiezingen dan wel op basis van een bindende voordracht van de betreffende verenigingen. Ontslag van een lid van het VO vindt plaats door het VO zelf. De statuten voorzien niet in de mogelijkheid van het ontslag in uitzonderlijke situaties van een lid van het VO door het bestuur in overleg met het intern toezicht.

Voor het volledige overzicht wordt verwezen naar bijlage 4 "Naleving Code Pensioenfondsen".

De externe compliance officer (TriVu) heeft vastgesteld dat het bestuur de gedragscode in 2022 adequaat heeft nageleefd. De compliance officer heeft een beperkt aantal aanbevelingen genoemd in haar rapport die o.a. betrekking hebben op de gedragscode, de klokkenluidersregeling en de klachtenprocedure voor 2023. Deze aanbevelingen worden door het bestuur opgevolgd.

Integriteitsbeleid

Om een beheerste en integere bedrijfsvoering te waarborgen heeft BPF Schilders een integriteitsbeleid. Na de integrale herziening van het integriteitsbeleid en de onderliggende regelingen in 2021 zijn er in het verslagjaar geen wijzigingen

aangebracht in het integriteitsbeleid. In verband met de aanstelling van nieuwe partijen op het gebied van vermogensbeheer, de bestuursondersteuning en de sleutelfunctieervulling risk in de loop van 2022 (zie hieronder) is het integriteitsbeleid begin 2023 herzien en opnieuw vastgesteld.

Eigen risicobeoordeling (ERB)

BPF Schilders voert de ERB minimaal eens in de drie jaar uit. De eerste ERB heeft plaatsgevonden in 2021. Uit de ERB blijkt dat de beheersing van de risico's bij BPF Schilders adequaat is ingericht.

De naar aanleiding van de ERB 2021 door het bestuur gedefinieerde vervolgacties zijn in de loop van 2022 opgepakt en inmiddels grotendeels afgerond. In het verslagjaar is de voortgang van de vervolgacties elke bestuursvergadering besproken. Iedere bestuursvergadering wordt ook vastgesteld of er triggers aanwezig zijn die een nieuwe ERB noodzakelijk maken.

IT-beleid

De uitvoering van het IT-beleid van BPF Schilders wordt in afstemming met PGGM verder uitgewerkt. Dit gebeurt door het maken van de IT-risicoanalyse en het in kaart brengen van de IT-issues die er per commissie spelen. De Pensioencommissie (PC) heeft de risicoclassificatie op het gebied van Pensioenbeheer als eerste commissie uitgewerkt en medio december 2022 vastgesteld. Als vervolgstap beoordeelt de PC in Q1-2023 in een workshop met PGGM of de risico's die de PC heeft gesignaleerd met score 3 of hoger (op een schaal van 1 tot 4) in voldoende mate worden beheerst. Het streven is om het beleid in 2023 af te ronden.

Beleid datakwaliteit

BPF Schilders is verantwoordelijk voor een zorgvuldige uitvoering van de pensioenregeling ten behoeve van alle (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden. De kwaliteit van data die gebruikt wordt bij de uitvoering, speelt daarbij een belangrijke rol. BPF Schilders heeft daarom in het verslagjaar beleid vastgesteld rond de kwaliteit van de data. In dit datakwaliteitsbeleid wordt beschreven hoe BPF Schilders wil omgaan met de door BPF Schilders en uitbestedingspartners gebruikte data. Uiteindelijk streeft BPF Schilders een zo hoog mogelijk datakwaliteit na op de aspecten Beschikbaarheid, Integriteit, Vertrouwelijkheid en Aantoonbaarheid. Het beleid sluit aan op het IT-Beleid en het uitbestedingsbeleid van BPF Schilders en is gebaseerd op de DNB Good Practice Robuuste Pensioenadministratie.

Daarnaast gebruikt BPF Schilders als het gaat om de informatiebeveiliging de zogenaamde BIVA-systematiek voor de risicobeoordeling. Dit is gebaseerd op de DNB guidance inzake informatiebeoordeling.

Als vervolgstap worden in 2023 het risicoprofiel en risicotolerantie van het bestuur in het kader van transitie WTP uitgewerkt.

Continuïteitsplan

Het bestuur van BPF Schilders is van mening dat rekening houden met - en voorbereid zijn op - het optreden van ingrijpende gebeurtenissen, kan helpen om de mogelijke gevolgen van die gebeurtenissen te voorkomen of te mitigeren. Het in 2021 vastgestelde continuïteitsplan, waarmee wordt beoogd om de continuïteit van BPF Schilders in een crisissituatie te vergroten is begin 2022 is aangescherpt. Er is onder andere een aantal bepalingen toegevoegd over de besluitvorming als het bestuur niet fysiek bijeen kan komen en een noodprocedure voor de versnelde besluitvorming door het CMT.

Uitbestedingsbeleid

Delen van de bedrijfsprocessen zijn uitbesteed aan andere partijen en uitvoerders. Om de risico's te beheersen die samenhangen met uitbesteding van (delen van) bedrijfsprocessen, is een uitbestedingsbeleid vastgesteld.

Het doel van het uitbestedingsbeleid is het waarborgen van continuïteit en goede kwaliteit van dienstverlening. Hiermee blijven de reputatie en integriteit van BPF Schilders gewaarborgd. De monitoring en risicobeheersing van de (onder)uitbesteding van werkzaamheden voor BPF Schilders door de pensioenuitvoeringsorganisatie heeft in 2022 continue aandacht gekregen.

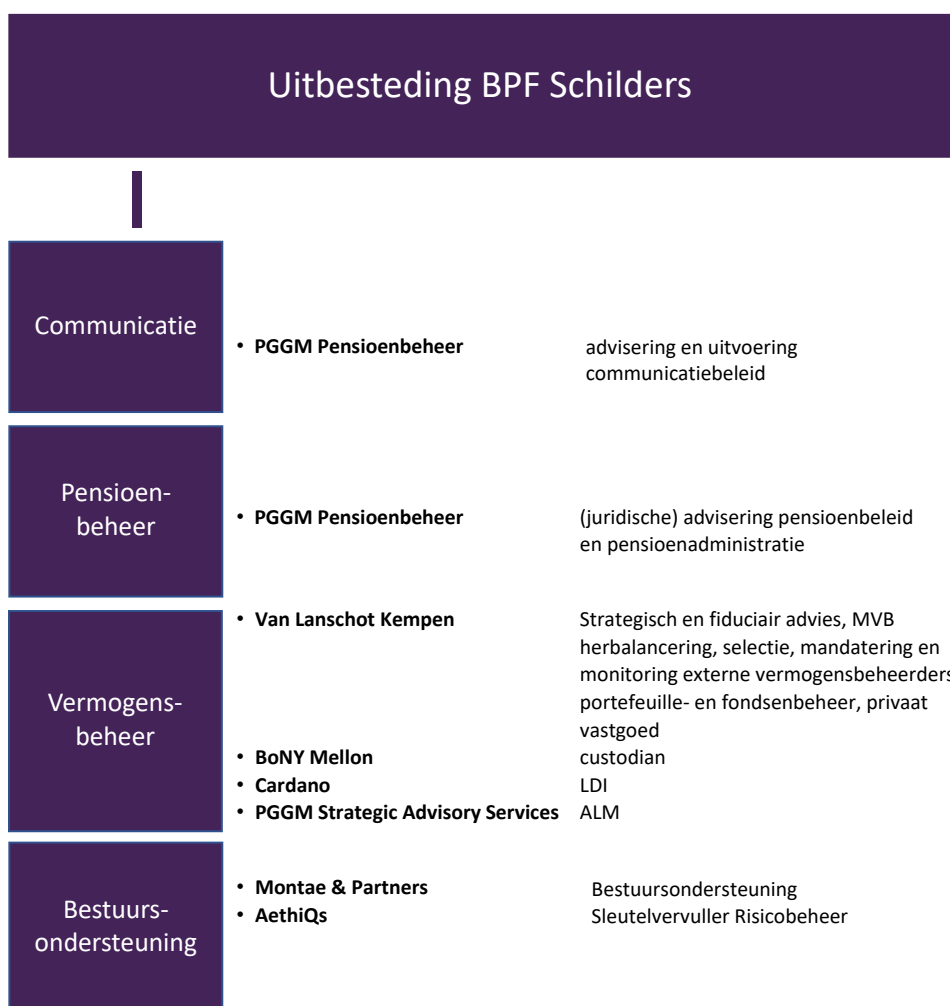
In aanvulling op het uitbestedingsbeleid is in september 2021 een checklist vastgesteld die in het vervolg wordt gebruikt bij de monitoring en evaluatie van uitbesteede activiteiten door BPF Schilders.

Audit Uitbestedingsmanagement Pensioenbeheer

In opdracht van het bestuur heeft een externe partij een audit uitgevoerd naar de werking van het proces rondom de monitoring door BPF Schilders van de uitbestedingsrelatie met PGGM (pensioenbeheer). De eindconclusie van deze audit is dat BPF Schilders een goed beheerst uitbestedingsmanagementproces heeft. Tijdens de audit zijn geen significante afwijkingen of risico's geconstateerd. De externe auditor heeft 2 aanbevelingen en 2 verbetersuggesties gedaan om het uitbestedingsproces nog verder te optimaliseren. De opvolging van de aanbevelingen en verbetersuggesties wordt in 2023 opgepakt, bijvoorbeeld door het meenemen van de aanbevelingen in het nieuwe contract vanaf 2024 met pensioenuitvoeringsorganisatie PGGM.

Uitbesteding

Verskillende processen zijn ultimo 2022 uitbesteed aan onderstaande uitvoeringsorganisaties.

PGGM voert de werkzaamheden uit op het gebied van pensioenbeheer en beleidsadvies pensioenbeheer, en de advisering over en de uitvoering van het communicatiebeleid. Hiertoe is een nadere overeenkomst met PGGM ondertekend.

Het vermogensbeheer, advies beleggingsbeleid en fiduciair advies zijn uitbesteed aan VLK. Ook beleid betreffende engagement en stembeleid en tax compliance wordt door VLK uitgevoerd.

De advisering over het financierings- en ALM-beleid is neergelegd bij PGGM Strategic Advisory Services. In 2023 gaat dit over naar Ortec.

M&P voert de werkzaamheden uit op het gebied van bestuursondersteuning. De bestuursondersteuning wordt verzorgd door een specifiek aan BPF Schilders toegewezen klantteam vanuit M&P.

De uitvoeringsorganisaties rapporteren periodiek d.m.v. een SLA aan het bestuur over de uitvoering van de dienstverlening.

Tussen BPF Schilders en de uitvoeringsorganisaties zijn afspraken gemaakt over inrichting van operationeel risicomanagement voor hun dienstverlening en de rapportage van de uitvoeringsorganisaties hierover aan BPF Schilders.

AethiQs fungeert als sleutelfunctie vervuller Risicobeheer.

BPF Schilders heeft BNY Mellon aangesteld als custodian. De custodian is verantwoordelijk voor de bewaring van het vermogen en aanvullende werkzaamheden overeenkomstig de met het BPF Schilders afgesloten bewaarovereenkomst.

Contact met werknemers- en werkgeversorganisaties

Het bestuur heeft op verschillende momenten constructief en intensief contact gehad met vertegenwoordigers van CNV Vakmensen, FNV, LBV en OnderhoudNL. Er is onder meer gesproken over:

- de impact van de Covid-19 en de oorlog in Oekraïne op BPF Schilders.
- de stand van zaken m.b.t. de lopende changetrajecten.
- de aanpassing van de renteafdekking van BPF Schilders.
- de verhoging van de representativiteit.
- de uitkomst van de haalbaarheidstoets 2022.
- de afwikkeling van de inkoopregeling.
- het zzp-dossier van BPF Schilders.
- het niet aanpassen van de statutaire naam van BPF Schilders aan de gewijzigde naam van de sector in de cao.
- het besluit van sociale partners om het beleid t.a.v. de grensbedragen van de pensioenregeling niet te wijzigen.
- het besluit van sociale partners om in 2023 het opbouwpercentage van het PP, vooruitlopend op de WTP, te verlagen naar 1,2166%.
- het voorgenomen toeslagbesluit 2023 van het bestuur.

De voorbereiding en uitwerking van de toekomstige pensioenregeling van BPF Schilders is uitgebreid besproken met sociale partners aan de hand van het programmaplan toekomstig pensioencontract. In zes sessies zijn diverse onderwerpen behandeld, zoals:

- de door sociale partners eind januari 2022 uitgesproken voorkeur voor de solidaire premieregeling, het wel invaren van de bestaande aanspraken en het voortbestaan van de verplichtstelling voor zzp'ers. Sociale partners hebben dit op 30 juni 2022 bekrachtigd in een principebesluit voor de solidaire premieregeling met invaren.
- de doelstellingen van de nieuwe pensioenregeling.
- de voortgang en resultaten van het risicopreferentieonderzoek onder deelnemers.
- Het aanvaardingskader op basis waarvan het bestuur toetst of het de opdracht van sociale partners tot het uitvoeren van de NPR kan aanvaarden.
- De aanwendingsdoelen van de solidariteitsreserve.
- De wijzigingen in het Nabestaandenpensioen.

Contact met DNB

De relatie met DNB is transparant en constructief. Het bestuur heeft op diverse momenten contact gehad met DNB over onder meer:

- de stand van zaken m.b.t. de lopende change/uitbestedingstrajecten in 2022.
- de governance van BPF Schilders.
- de samenwerking van het fonds met sociale partners.
- het proces bij de indexatie 2023.
- de selectie van de ALM-provider en NPR-adviseur vanaf 2023.

- de periodieke beoordeling van de strategische risico's van BPF Schilders door DNB inclusief datakwaliteit.
- de naleving van de ingestelde sancties tegen Rusland in verband met de inval van Rusland in Oekraïne.
- het herbalanceringsbeleid van BPF Schilders.
- het themaonderzoek ESG over de integratie van klimaatdoelen in het beleggingsbeleid en risicobeheer.

BPF Schilders heeft in 2022 tijdig de beantwoording aangeleverd van uitvragen van DNB in het kader van de Sectorbrede Analyse van de Niet Financiële Risico's (NFR) inclusief informatiebeveiliging, Operational Readiness van pensioenfondsen in verband met de inwerkingtreding van de EMIR clearing verplichting en de uitvraag regievoering NPR.

Contact met de Autoriteit Financiële Markten (AFM)

BPF Schilders heeft in 2022 tijdig de beantwoording aangeleverd van de uitvragen van de AFM (al dan niet gezamenlijk met DNB) over de rentebenchmark-hervorming, de Toezichtrapportage tweede pijler pensioenmarkt 2021, het informatieverzoek SFDR 2022 en het informatieverzoek Tijdelijke toeslagverlening.

In 2022 zijn door toezichthouders geen boetes of dwangsommen opgelegd.

BPF Schilders heeft op 20 maart 2023 een brief ontvangen van de AFM m.b.t. een normoverdracht uit het AFM-onderzoek Tijdelijke Toeslagverlening.

In de brief constateert de AFM dat BPF Schilders bij de tijdelijke toeslagverlening medio 2022 niet heeft voldaan aan het wettelijke kader met betrekking tot communicatie om hiervan gebruik te kunnen maken:

- BPF Schilders maakt de link met het nieuwe pensioenstelsel niet expliciet;
- BPF Schilders toont niet op kwantitatieve wijze de generatie-effecten van het toeslagbesluit;
- BPF Schilders onderbouwt het indexatiebesluit niet.

Voor de bovengenoemde overtredingen legt de AFM een normoverdracht op. De AFM verwacht dat BPF Schilders de informatie over het toeslagbesluit in lijn brengt met wet- en regelgeving. De opvolging hiervan is inmiddels door BPF Schilders afgerond.

De AFM geeft ook aan dat de brief is verzonden naar aanleiding van een vastgestelde overtreding en om die reden kwalificeert als een toezichtantecedent voor alle personen die ten tijde van de overtreding het beleid (mede)bepalen en de personen die belast zijn met het toezicht op dit beleid.

Het bestuur heeft AFM een reactie op de brief gestuurd waarin is aangegeven dat de opvolging van de brief is opgepakt en is gevraagd om een schriftelijke reactie en de eventuele gevolgen daarvan voor de opgelegde normoverdracht. In mei 2023 heeft het pensioenfonds van AFM een reactie ontvangen. De AFM vindt het positief dat BPF Schilders de verplichte informatie beschikbaar heeft gesteld en in lijn heeft gebracht met wet- en regelgeving. De geconstateerde overtredingen zijn daarmee beëindigd; dit brengt geen gevolgen met zich mee voor de eerder opgelegde normoverdracht.

Aan DNB is een collectieve melding gestuurd van het toezichtantecedent namens het bestuur en de Raad van Toezicht van BPF Schilders.

Anti-corruptie

Voor BPF Schilders is naleving van wet- en regelgeving essentieel. Dit omvat ook naleving ten aanzien van witwassen, terrorismefinanciering en sanctiewetgeving. In de ISAE 3000A is het proces van wijzigingen in wet- en regelgeving beschreven en getoetst. Diverse risico's waarbij de integriteit in het geding is, zijn beschreven als onderdeel van het risico-universum. Het betreft belangenverstrengeling, bestuurlijke integriteit, cybercrime en naleving wet- en regelgeving.

Contact met andere partijen

Beroep tegen afwijzing bewaar tegen btw over fee Pensioenbeheer (PPG)

De Belastingdienst heeft het door BPF Schilders medio 2017 ingediende bezwaarschrift tegen de btw over de fee pensioenbeheer in 2021 afgewezen. Doel van het bezwaar was het krijgen van een recht op vooraf trek van omzetbelasting om de btw-kosten voor BPF Schilders te verminderen. BPF Schilders heeft daarop beroep ingediend tegen de afwijzing van het bezwaar. Dit beroep is op 13 februari 2023 behandeld door de rechtbank Gelderland. In mei 2023 werd bekend dat de rechtbank het hoger beroep heeft afgewezen.

Incidenten, klachten en geschillen

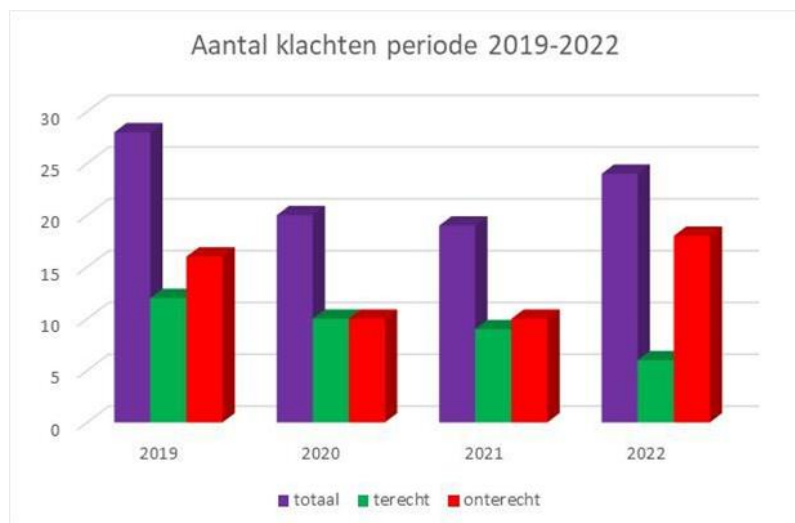
In 2022 zijn bij PGGM zeven pensioenbeheerincidenten, acht vermogensbeheerincidenten en één incident met betrekking tot bestuursondersteuning geregistreerd. Van de in totaal zestien incidenten had hiervan één daarvan betrekking op een datalek. Het datalek is gemeld bij de Autoriteit Persoonsgegevens. Net als voorgaande jaren hebben zich geen zware incidenten voorgedaan.

In 2022 zijn 24 klachten binnengekomen, waarvan 6 terechte en 18 onterechte klachten. Een klacht wordt als onterecht aangemerkt als er gehandeld is volgens de vastgestelde procedures, richtlijnen en wet- en regelgeving, maar de klager het niet eens is met de uitkomst. Ten opzichte van 2021 betreft het een stijging van 5 klachten. Het verschil met 2021 is dat de verdeling tussen de terechte en onterechte klachten in 2021 nagenoeg gelijk was, terwijl het grootste deel van de klachten die in 2022 zijn binnengekomen onterechte klachten waren. Het aantal terechte klachten is ten opzichte van 2021 gedaald van 9 naar 6 klachten.

Alle klachten zijn binnen de daarvoor geldende termijn afgehandeld. De klachten hadden betrekking op diverse onderwerpen, waaronder:

- Storing in het systeem of onderhoud aan website
- Onterechte overdracht aan het incassobureau
- Brief over verhoging ouderdomspensioen per 1 januari 2022 per abuis verstuurd naar arbeidsongeschikte deelnemer
- Onterecht niet ingeschreven bij het fonds
- Aanvraag niet tijdig/correct in behandeling genomen.

Er zijn in 2022 geen zaken binnengekomen voor de geschillencommissie.

Algemene verordening gegevensbescherming

BPF Schilders registreert en verwerkt persoonsgegevens en hecht daarbij veel waarde aan zorgvuldig en vertrouwelijk omgaan met persoonsgegevens. Zo houdt BPF Schilders zich aan de AVG. Om te beoordelen of wordt voldaan aan de diverse aspecten van de AVG-regelgeving wordt jaarlijks een 'AVG-check' gedaan. Bij de in december 2021 door de SFH risicobeheer en de Functionaris Gegevensbescherming (FG) van PGGM uitgevoerde AVG-Check is bevestigd dat het pensioenfonds voldoet aan de AVG. Naar aanleiding hiervan hebben de SFH Risicobeheer en de FG van PGGM geadviseerd om eens per twee jaar een AVG awareness training te organiseren. Het bestuur heeft hier opvolging aan gegeven door het volgen van de AVG e-learningmodule van de leverancier van PGGM, Privacy Company, in 2022.

Inrichting risicomanagement

BPF Schilders hanteert een three-lines-model voor de beheersing van risico's. Het (Dagelijks) Bestuur en de commissies vormen de eerste lijn en zijn verantwoordelijk voor de identificatie, analyse, beheersing en monitoring van de risico's die tot hun aandachtsgebied behoren. De eerste lijn – de risico-eigenaar – treft beheersmaatregelen voor de geïdentificeerde risico's en is verantwoordelijk voor de monitoring en beheersing van elk risico. De sleutelfuncties risicobeheer en, -actuariel en ook de compliancefunctie vormen de tweede lijn. Zij monitoren en bewaken de werking van het proces van risicobeheersing. De tweede lijn adviseert, coördineert en toetst de opzet, het bestaan en werking van beheersmaatregelen met betrekking tot onderkende risico's. Daarnaast adviseert de tweede lijn over de beheersing van risico's.

De risicobeheerfunctie, actuariële functie en de interne auditfunctie worden aangemerkt als sleutelfuncties en zijn ingericht volgens daarmee verband houdende eisen, opgenomen in de uiteenlopende bronnen van wet- regelgeving.

De SFH Risicobeheer is belast met het risicobeheer van het pensioenfonds. De werkzaamheden zijn zowel controlerend als adviserend van aard. De SFH Risicobeheer:

- beoordeelt, monitort en rapporteert over het risicobeheersysteem;
- heeft een initiërende en adviserende rol bij het vormgeven van het risicobeheer van het pensioenfonds;
- levert een belangrijke bijdrage aan de beheersing van de financiële en niet-financiële risico's waaraan het wordt blootgesteld;

- zorgt dat het fonds een totaalbeeld heeft van deze risico's, zodat de effectiviteit van het integrale risicobeheer beoordeeld kan worden.

De SFH Risicobeheer rapporteert ieder kwartaal aan het bestuur over de effectiviteit van het integrale risicomanagement. In de kwartaalrapportage vermeldt de SFH Risicobeheer of de risico's die zich hebben voorgedaan, overeenstemmen met de risicobereidheid van het pensioenfonds en of de beheersmaatregelen hebben gewerkt. De rol van SFH Risicobeheer wordt door het onafhankelijk bestuurslid met aandachtsgebied risicomanagement uitgeoefend. Hij wordt bij de vervulling van zijn verantwoordelijkheid ondersteund door de riskafdeling van PGGM. Vanaf 28 juni 2022 is de vervulling van de risicobeheerfunctie belegd bij AethiQs. De taakomschrijvingen zijn vastgelegd in de functieprofielen en het besturingsreglement.

De interne auditfunctie is belast met de interne audit van BPF Schilders. De interne audit vormt de derde lijn in het three-lines-model en is als zodanig het sluitstuk van alle waarborgen binnen het pensioenfonds wat betreft de beheerste en integere bedrijfsvoering. Interne audit evalueert periodiek of de interne controlemechanismen en andere procedures en maatregelen ter waarborging van de beheerste en integere bedrijfsvoering adequaat en doeltreffend zijn. Dit is met inbegrip van de uitbestede werkzaamheden. De evaluatie betreft de gehele bedrijfsvoering van het fonds, inclusief de beoordeling van de eerste- en tweedelijns risicobeheersing.

Integraal risicomanagement

Het integrale risicomanagement binnen BPF Schilders is vormgegeven vanuit de missie, visie en strategie van het pensioenfonds. Onder integraliteit wordt verstaan dat risicomanagement op verschillende organisatieniveaus wordt toegepast. Omdat risico's meestal onderling zijn verbonden en elkaar kunnen versterken, worden ze zowel afzonderlijk als in samenhang bekeken.

BPF Schilders heeft de onderkende risico's in vier pijlers gegroepeerd. Voor elk van de pijlers is de risicobereidheid bepaald die de grenzen aangeeft waarbinnen het fonds zijn missie, visie en strategie uitvoert. Pijlers zijn missiegedreven doelen. De vier pijlers zijn:

1. Ambitie
2. Toekomst
3. Beheerste uitvoering
4. Integriteit

Deze aanpak stelt het fonds in staat te beoordelen welke netto (rest)risico's - ten opzichte van de risicobereidheid bij elk van de pijlers - de grootste kansen en bedreigingen vormen. Of de beheersmaatregelen effectief zijn geweest en welke beheersmaatregelen additioneel getroffen kunnen worden om het netto risico weer terug te brengen binnen de risicobereidheid of het netto risico te accepteren.

Risicobereidheid ten aanzien van de ambitie

Uitgangspunt is dat het fonds niet meer risico neemt dan noodzakelijk. Het fonds heeft de ambitie om een waardevast pensioen te bieden. Sociale partners en deelnemers hebben uitgesproken dat het fonds zijn beleid zo moet inrichten dat er een reële mogelijkheid is om een waardevast pensioen te bereiken. De betrokken partijen realiseren zich dat deze ambitie alleen gehaald kan worden door beleggingsrisico's te nemen en dat deze groter zijn dan wanneer uitsluitend een nominale ambitie zou worden nagestreefd. De betrokkenen zijn zich er ook van bewust dat tegenover de hogere kans op een waardevast pensioen, ook een hogere kans op kortingen staat. Het bestuur is zich ervan bewust dat deze ambitie verhoogde risico's met zich meebrengt in de zin van reputatierisico en draagvlak. Om die ambitie waar te kunnen maken, moet het fonds risicovol beleggen. De risicobereidheid ten aanzien van de meest dominante financiële risico's – de financiële opzet, het rentemismatchrisico en het marktrisico – is dan ook hoog. De hoge risicobereidheid ten aanzien van de ambitie komt ook tot uiting in het relatief hoge Vereist Eigen Vermogen en dekkingsgraadrisico.

Risicobeeld

De financiële opzet en het rentemismatchrisico waren, net als in 2021, ook in het verslagjaar een top risico. Dat wil zeggen een risico dat actueel is en directe aandacht behoeft of waarvan het opstaande netto risico een materiële impact heeft op de realisatie van de missie en/of strategie.

De actuele dekkingsgraad van het pensioenfonds is in 2022 gestegen van 120,9% naar 122,6%. De beleidsdekkingsgraad, het gemiddelde van de dekkingsgraden van de afgelopen twaalf maanden, steeg van 112,9% naar 129,1%. De reële dekkingsgraad steeg naar 98,1% ultimo 2022. Een reële dekkingsgraad van 100% betekent in principe dat levenslang indexatie mogelijk is. In juli 2022 is door de aanvullende mogelijkheid om te indexeren besloten om met terugwerkende kracht per 1 januari 2022 een toeslag van 2,57% te verlenen op basis van de ambitie over 2021. De financiële positie van het fonds per 30 september 2022 bood ruimte voor het verlenen van een reguliere toeslag per 1 januari 2023. De beleidsdekkingsgraad per 30 september 2022 bedroeg 126,3%. Het bestuur heeft besloten om op basis van het reguliere FTK met een alternatief ingroeipad een toeslag te verlenen van 9,44% per 1 januari 2023. Dit is in de dekkingsgraad van eind 2022 verwerkt.

Ten opzichte van 2021 is het risicobeeld verbeterd. Het fonds is uit herstel en heeft toeslag verleend over 2021 en 2022 waardoor deels tegemoet wordt gekomen aan de realisatie van de ambitie. Namelijk het aanbieden van een waardevast pensioen. Ook na de toeslagverlening is de dekkingsgraad nog steeds hoger van het vereist eigen vermogen, en ruim boven de wettelijke minimale dekkingsgraad voor indexatie (105%), waardoor de kans op een tekortsituatie klein is. Er blijft voldoende buffer over om toekomstige tegenslagen te kunnen opvangen. Vanwege deze ontwikkelingen is het actuele risicobeeld voor deze pijler gewijzigd van hoog naar matig.

Onderstaande tabel toont de te verwachten actuele dekkingsgraad over een termijn van één jaar, per eind vierde kwartaal 2022. De peildatum is ultimo vierde kwartaal 2022, toen de actuele dekkingsgraad 122,6% bedroeg. De getoonde swaprente is de swaprente met een looptijd van 20 jaar. Daarbij zijn de schokken waarbij de dekkingsgraad lager is dan de kritische dekkingsgraad (95%) in het rood weergegeven. We zien dat bij een rendement op zakelijke waarden van 0%, de rente 1,5%-punt mag dalen om boven de kritische dekkingsgraad te blijven. Bij de rente ultimo boekjaar wordt de kritische dekkingsgraad bereikt bij een rendementsschok van ongeveer -15%.

Rente- en rendementsschokken in relatie tot kritische dekkingsgraad									
	Sw aprente	(2,0%)	(1,5%)	(1,0%)	(0,5%)	0,0%	0,5%	1,0%	1,5%
	10%	106%	110%	115%	120%	125%	130%	136%	142%
Rendement	0%	102%	106%	110%	114%	119%	124%	129%	134%
Zakelijke	-10%	98%	101%	105%	109%	113%	117%	122%	126%
Waarden	-20%	93%	97%	100%	103%	107%	111%	114%	118%
	-30%	89%	92%	95%	98%	101%	104%	107%	111%

Risicobereidheid ten aanzien van de toekomst

Om zijn primaire strategische doelstelling te behalen wil het pensioenfonds niet meemaken dat het onvoldoende voorbereid is om de missie en visie van het pensioenfonds na de stelselwijziging zelfstandig te kunnen doorvoeren. Daarbij is het van belang om ook te kunnen blijven voorzien in de pensioenregeling voor zelfstandigen. De risicobereidheid voor de pijler toekomst is matig.

Risicobeeld

In 2020 heeft het bestuur opnieuw de representativiteit vastgesteld en de verplichtstelling van de regeling voor zowel werknemers als ondernemers aangevraagd voor een volgende periode van vijf jaar. Het ministerie van SZW heeft in 2021 op basis van de ingediende gegevens voor de representativiteitstoets de verplichtstelling met vijf jaar verlengd tot juni 2026.

Het fonds ziet het zzp dossier als een groot strategisch risico voor BPF Schilders. Het aantal zzp'ers in de sector neemt nog steeds toe en het aantal werknemers af. Het bestuur heeft dit risico aangemerkt als toprisico zodat het extra bestuurlijke aandacht krijgt. Een bestuurlijke zzp-werkgroep is ingesteld om het bestuur hierbij te adviseren en de dialoog met sociale partners te ondersteunen.

BPF Schilders richt zich op een invaardatum van 1 januari 2026. De overgang naar een nieuw pensioenstelsel neemt circa vijf jaar voorbereiding in beslag en zal ook van het bestuur, de RvT, het VO en de sociale partners de nodige aandacht vragen. Om de transitie in goede banen te leiden, is een aparte regiegroep geformeerd. Regelmatig zullen risico-analyses op de relevante onderdelen van de overgang worden uitgevoerd. In 2021 is gestart met de oriënterende fase waarbij het bestuur samen met het VO, RvT en de sociale partners aan de slag is gegaan met beeldvorming via themasessies. De risicobeheerfunctie is daarbij aangehaakt. In lijn met de planning hebben sociale partners een voorkeursrichting voor het contracttype bepaald. Het jaar 2022 heeft in het teken gestaan van het opzetten van het aanvaardingskader en het vormgeven van de uitgangspunten van de risicohouding. Gedurende het hele traject is een goede communicatie van groot belang, evenals de borging van de kwaliteit van data en de wendbaarheid van IT-systemen van de uitvoerders. In 2022 heeft het pensioenfonds een risicoanalyse op de transitie naar het nieuw pensioenstelsel uitgevoerd. Daarbij zijn genoemde aspecten aan de orde gekomen.

Overall kent BPF Schilders het risicobeeld met betrekking tot de toekomstbestendigheid een score van 'hoog' toe, en valt buiten de risicobereidheid.

Risicobereidheid ten aanzien van een beheerste uitvoering

Om de missie te bereiken zorgt het fonds voor een transparante, betrouwbare en maatschappelijk verantwoorde uitvoering van de regeling tegen aanvaardbare kosten. De betrokkenheid zet het fonds in om de deelnemers te ondersteunen bij het maken van verantwoorde pensioenkeuzes. Om deze belofte te kunnen waarmaken is een integere en beheerste bedrijfsvoering een noodzakelijke voorwaarde. Bij het uitvoeren van de regeling maakt het fonds gebruik van de diensten van diverse partijen. Het fonds realiseert zich dat uitbesteding risico's met zich meebrengt en dat deze beheerst moeten worden. Het fonds realiseert zich ook dat een foutloze uitvoering lastig realiseerbaar is, maar wil fouten tegen acceptabele kosten tot een minimum beperken. Om de deelnemers zo goed mogelijk te kunnen ondersteunen bij het maken van verantwoorde pensioenkeuzes, is goede en begrijpelijke informatie tegen acceptabele kosten van het allergrootste belang. Het fonds besteedt veel aandacht aan dit onderwerp omdat dit een directe invloed heeft op de reputatie van het fonds en het vertrouwen van de deelnemers in het fonds. De risicobereidheid ten aanzien van pijler 3 "beheerste uitvoering" is matig.

Risicobeeld

Het risicobeeld met betrekking tot een beheerste uitvoering was in 2022 met een score van 'hoog', hoger dan de risicobereidheid (matig). De belangrijkste redenen hiervoor zijn het *change risico*, het *uitbestedingsrisico* en het *cybercrimesrisico*. Het bestuur kende deze de kwalificatie toprisico toe.

BPF Schilders had tot medio 2022 het grootste deel van zijn processen uitbesteed aan PGGM en was in grote mate afhankelijk van PGGM. Vanwege het beëindigen van de vermogensbeheer dienstverlening door PGGM moest het pensioenfonds selectietrajecten opstarten voor het onderbrengen van delen van de dienstverlening bij partijen buiten PGGM. De nieuwe verandertrajecten die het bestuur tegelijkertijd diende op te pakken, zorgden voor een verhoogd changerisico. Tegelijkertijd is een selectietraject gestart voor het pensioenbeheer. Het fonds heeft extra beheermaatregelen getroffen om het changerisico te mitigeren. Verandertrajecten worden middels bestuurlijke werkgroepen opgepakt zodat bestuurlijke tijd efficiënt wordt aangewend. Waar nodig wordt externe capaciteit ingeschakeld en werd een bestuurlijke changekalender geïntroduceerd met als doel het overzicht en samenhang van de diverse trajecten te bewaken. Eind 2022 is het change risico afgenomen omdat de grote verandertrajecten waren afgerond dan wel zich in een afrondende fase bevonden.

Ten opzichte van 2021 is het uitbestedingsrisico overall afgenomen omdat diensten niet meer bij een partij maar bij meerdere partijen worden afgenomen. De nieuwe uitdaging, en zeker in aanloop naar het nieuw pensioenstelsel, is om de verschillende uitbestedingspartijen goed met elkaar te verbinden. Daarbij moet in acht worden genomen dat ook bij de uitbestedingspartijen grote verandertrajecten zijn. Dit heeft een verhogende impact op het uitbestedingsrisico waar het bestuur extra aandacht voor heeft.

Ter beheersing van de risico's in de gehele uitbestedingsketen heeft het bestuur de Checklist Uitbesteding in gebruik genomen. De checklist wordt gebruikt bij de monitoring en evaluatie van uitbestede activiteiten door BPF Schilders. De checklist geeft het bestuur een beter zicht op de uitbestedingsketen en daardoor een beter grip op het uitbestedingsrisico.

Op het gebied van cybercrime zijn veel stappen gezet bij PGGM. Er waren zorgen over de informatiebeveiliging, die niet geheel voldeed aan de eisen die DNB

daaraan stelt. De continue dreiging van *het risico van cybercrime* en de ontwikkelingen op het gebied van (cloud)uitbesteding maken onderdeel van deze problematiek uit. Er is hard gewerkt om de informatiebeveiliging op voldoende hoog niveau te brengen. Het cyber risico blijft onverminderd aanwezig, maar vertaalt zich niet in verhoogde dreigingen voor de financiële sector als geheel of voor PGGM in het bijzonder. Er is blijvende aandacht voor het verder verbeteren van response op en herstel na een ransomware aanval.

Risicobereidheid ten aanzien van integriteit

Een onberispelijke reputatie is een belangrijk onderdeel van het bestaansrecht van het fonds. De deelnemers zijn immers verplicht aangesloten bij BPF Schilders dat een aanzienlijke hoeveelheid geld voor hen beheert. Daarbij is evenwichtige belangenafweging cruciaal. Ten opzichte van alle stakeholders wil het fonds een betrouwbare partij te zijn en over het handelen van het fonds wordt jegens hen op transparante wijze verantwoording afgelegd. Het bestuur accepteert geen gedragingen van verbonden personen die afbreuk doen aan de integriteit van het fonds en fondsbestuur en de bestuurscultuur. De risicobereidheid ten aanzien van integriteit is zeer laag.

Risicobeeld

Het risicobeeld in de pijler Integriteit lag binnen de lage risicobereidheid. Er deden zich wat betreft *de integriteitsrisico's* geen incidenten voor. De rapportage van TriVu, de compliance officer, over de naleving van de Gedragscode van het fonds, bevatte geen bevindingen die het risicobeeld negatief beïnvloedden.

Eigen risicohouding voor financiële opzet

In overleg met onze opdrachtgevers en fondsorganen is een risicohouding gedefinieerd ten aanzien van de financiële opzet. Daarbij is ook eerder onderzoek betrokken naar de risicobereidheid van de deelnemers.

BPF Schilders ziet voor nu geen mogelijkheden om op korte termijn de ambitie en de risicohouding met elkaar in overeenstemming te brengen. Dit is eveneens het resultaat van de haalbaarheidstoets. Op basis van het transitie-ftk zal opnieuw beoordeeld worden op welke wijze de risicohouding moet worden herzien.

De risicohouding is in de onderstaande maatstaven, die bekeken worden over een periode van vijftien jaar, verankerd en bedoeld als ijkpunt voor het beleggingsbeleid op het moment dat het beleid vast wordt gesteld. De grenzen in de risicohouding zijn dus niet bedoeld als harde grenzen die op geen enkel moment overschreden mogen worden.

In onderstaande tabel zijn de kwantitatieve maatstaven opgenomen die BPF Schilders hanteert:

Nr.	Onderwerp	Maatstaf	Grens
1	Ambitie	Mediaan pensioenresultaat na 15 jaar	>100%
2	Ambitie	5e percentiel pensioenresultaat na 15 jaar	>65%
3	Nominale verlaging	Kans op nominale verlaging in enig jaar	<35%
4	Nominale verlaging	Mediaan percentage nominale verlaging per jaar	<2%

Het pensioenresultaat is gedefinieerd als de verhouding tussen het toekomstige pensioen met indexering afhankelijk van het beleid en het toekomstige pensioen dat bereikt zou zijn als jaarlijks de volledige ambitie zou zijn verwerkt in de pensioenaanspraken.

Het vijfde percentiel van het pensioenresultaat weerspiegelt de uitkomsten van het pensioenresultaat in een slecht scenario. In de haalbaarheidstoets wordt voor het slechte scenario ook gekeken naar het vijfde percentiel. Daarbij wordt een grens gehanteerd van minimaal 65%. Dat betekent dat het pensioen dus minimaal 65% is van wat het zou zijn geweest als er altijd volledig was geïndexeerd. Uit onderzoek is gebleken dat deelnemers liever vaker een kleine nominale korting op hun pensioen te verwerken krijgen, dan minder vaak een grote nominale korting. De deelnemers accepteren dus een wat grotere kans op nominale korting, als de diepte van de korting vervolgens beperkt is. In de risicohouding is dit vertaald door een eventuele korting klein te houden (2%).

Uitkomsten toetsing risicohouding per 30 september 2022

De uitkomsten van de kwantitatieve maatstaven van BPF Schilders per 30 september 2022 zijn als volgt:

Maatstaf	Lage Rente Scenario	Herstelscenario
Mediaan pensioenresultaat na 15 jaar	91%	103%
Vijfde percentiel pensioenresultaat na 15 jaar	52%	66%
Kans op nominale verlaging in enig jaar	60%	29%
Mediaan nominale verlaging per jaar	1,3%	0,9%

BPF Schilders hanteert twee scenariosets bij de toetsing van de risicohouding. In het Lage Rente scenario worden de grenzen van de risicohouding niet gehaald. Dit komt door gematigde toekomstige rendementen en renteniveaus. De toekomstige ambitie kan in de verwachting niet worden waargemaakt. De kans op verlagen is tevens hoog, mede door de relatief lage actuele dekkingsgraad op de peildatum. In het Herstelscenario lopen toekomstige renteniveaus verder op en zijn rendementen op beleggingen beter. Hierdoor is de toekomstige ambitie naar verwachting wel haalbaar en kan tevens een gedeelte van de toeslagachterstand worden ingehaald. De kans op verlagen is desalniettemin aanzienlijk, maar de mediane verlaging per jaar is beperkt.

BPF Schilders heeft in 2021 beoordeeld of er een aanpassing van de financiële opzet mogelijk is in aanloop naar een evenwichtige, verantwoorde en uitlegbare transitie naar de nieuwe pensioenregeling. De risicomaten vormen slechts één onderdeel in de afweging of een aanpassing van de financiële opzet wenselijk is. Andere onderdelen zijn bijvoorbeeld uitvoerbaarheid en uitlegbaarheid naar deelnemers. In 2021 heeft BPF Schilders geconcludeerd dat er geen wenselijke aanpassing van de financiële opzet mogelijk zijn.

Risicohouding in het kader van de haalbaarheidstoets

Bij de aanvangshaalbaarheidstoets in 2015 heeft het fonds het volgende vastgesteld:

- De ondergrens is 90% voor het verwachte pensioenresultaat, bij een startdekkingsgraad gelijk aan de huidige dekkingsgraad.
- De ondergrens is 90% voor het verwachte pensioenresultaat, bij een startdekkingsgraad gelijk aan het vereist eigen vermogen.
- De maximale afwijking van het pensioenresultaat in een slechtweersscenario ten opzichte van het verwachte pensioenresultaat is 50%.

Kortetermijnrisicohouding

Naast de langetermijnrisicohouding, heeft het BPF Schilders ook een kortetermijnrisicohouding gedefinieerd. Het pensioenfonds definieert deze in termen van een bandbreedte rond het vereist eigen vermogen. Vanwege schommelingen in de markt kan het vereist eigen vermogen van de feitelijke

portefeuille in enig jaar afwijken van het vereist eigen vermogen van de normportefeuille. Het bestuur accepteert dat het vereist eigen vermogen van de feitelijke portefeuille tijdelijk maximaal 2% hoger kan zijn dan dat van de strategische portefeuille.

Het risicomanagementproces

In 2022 is het risicomanagementbeleid geactualiseerd en is een evaluatie van de inrichting van het risicomanagement van het pensioenfonds uitgevoerd. Daaruit is een aantal acties gedefinieerd, zoals de herziening van de risicokaarten, het aanscherpen van de beheersmaatregelen en de herinrichting van de vervulling van de sleutelfunctie risicobeheer. De vervulling van de sleutelfunctie risicobeheer is ondergebracht bij AethiQs. De herziening van de risicokaarten heeft geresulteerd in een beperkter aantal risicokaarten, aangescherpte beheersmaatregelen en nieuwe risicoscores. Het ontwikkelen van een proces voor de monitoring van de beheersmaatregelen staat gepland voor 2023.

5. Hoe heeft BPF Schilders in 2022 contact gehad met deelnemers?

Op de website www.bpfschilders.nl voorziet BPF Schilders deelnemers (werknemers, ondernemers, slapers en gepensioneerden) en werkgevers van algemene informatie. De website wordt continu geactualiseerd en er worden nieuwsberichten geplaatst. Via de beveiligde omgeving www.bpfschilders.nl/infodesk kunnen deelnemers hun pensioensituatie bekijken, wijzigingen doorgeven en documenten terugkijken. Daarnaast kunnen zij met de pensioenplanner bekijken welke keuzes en mogelijkheden zij hebben. Via het beveiligde gedeelte 'Uw pensioenadministratie' op www.bpfschilders.nl, kunnen ondernemers en werkgevers hun pensioenadministratie doen.

Ongeveer acht keer per jaar verstuurt BPF Schilders een digitale nieuwsbrief aan deelnemers en werkgevers. Driemaal per jaar ontvangen deelnemers het Pensioenblad per post. Door het jaar heen organiseert BPF Schilders individuele (online) pensioensprekken. Ook is het fonds actief op sociale media, zoals Facebook, Twitter en YouTube. Tot slot publiceert BPF Schilders maandelijks een blog van bestuursleden en VO-leden over verschillende (actuele) pensioenonderwerpen.

In 2022 vonden de volgende activiteiten plaats om deelnemers te informeren:

- Begin van het jaar heeft BPF Schilders voor de eerste keer een webinar voor werkgevers georganiseerd. Tijdens het webinar stonden onderwerpen centraal die werkgevers zelf als interessant hebben aangemerkt. Het webinar helpt de werkgever zijn personeel zo goed mogelijk te informeren. Hierdoor worden de deelnemers ondersteund bij het maken van verantwoorde pensioenkeuzes. De gemiddelde waardering voor het webinar is een 7,3.
- Met animatiefilmpjes en infographics is een aantal pensioenonderwerpen in beeld gebracht voor deelnemers. In 2022 is het verkort jaarverslag (over 2021) voor het eerst in de vorm van een animatie gegoten. Daarnaast is een animatie ontwikkeld om deelnemers te informeren over het nieuwe pensioenstelsel en er is een infographic gemaakt over het indienen van een klacht.
- Deelnemers konden spreekuren en pensioenpresentaties bijwonen die zowel fysiek konden worden bijgewoond als online via een videogesprek.
- Om vertrouwen te versterken is dit jaar gestart met het structureel ontkrachten van wijdverbreide pensioenfabels die leven onder deelnemers. Dit doet

BPF Schilders via de reguliere kanalen zoals de e-nieuwsbrieven, het pensioenblad en facebook.

- In opmaat naar de nieuwe pensioenregeling is een animatie ontwikkeld om deelnemers te informeren over de wijzigingen en op de website is een pagina 'Nieuw pensioenstelsel' ingericht. Hier vindt de deelnemer alle informatie en ontwikkelingen rond het nieuwe pensioenstelsel.
- Er is een activatiecampagne ontwikkeld om meer ondernemers te activeren om een bewuste en passende keuze te maken met betrekking tot het jaarlijks doorgeven van het pensioenkeuzeloon. Binnen het campagneconcept 'Je pensioen goed uit de verf' zijn diverse middelen ontwikkeld, waaronder een informatieve test, mailings, video's en een campagnepagina op de website.
- Er is vervolg gegeven aan de inzet van videogesprekken voor deelnemers die bijna met pensioen gaan. Ook is het videogesprek weer ingezet voor andere complexe pensioenonderwerpen, zoals arbeidsongeschiktheid en het pensioenkeuzeloon voor ondernemers.
- In juli 2022 vond besluitvorming plaats over het percentage waarmee het pensioen wordt verhoogd. Direct na de besluitvorming zijn deelnemers en werkgevers geïnformeerd over deze extra toeslagverlening. De toeslagverlening geldt met terugwerkende kracht per 1 januari 2022. En direct na besluitvorming eind 2022 zijn deelnemers en werkgevers geïnformeerd over het percentage waarmee het pensioen wordt verhoogd in 2023. Alle doelgroepen met uitzondering van slapers hebben hierover een brief/mail ontvangen op basis van de kanaalvoorkeur. Daarnaast is over de toeslagverlening gecommuniceerd via de reguliere middelen.
- Eind 2022 zijn 33.239 deelnemers en 3.529 werkgevers geabonneerd op de digitale nieuwsbrief. Dit is een toename van 2,3% respectievelijk toename van 13,3% ten opzichte van 2021.

Onderzoek en monitoring

In 2022 heeft BPF Schilders verschillende onderzoeken uitgevoerd:

- In het klantenpanel zijn drie communicatiemiddelen onder de loep genomen: de stembrief verkiezingen VO, het storyboard animatie nieuw pensioenstelsel en het verkort jaarverslag 2021 (animatie) versus het verkort jaarverslag 2020 (folder).
De stembrief krijgt het rapportcijfer 7,2 en het storyboard gemiddeld een 7,1. De uitkomsten van de rapportages en aanbevelingen zijn gebruikt om de brief en de animatie te verbeteren. Het panel spreekt geen duidelijke voorkeur uit voor de vorm van het verkort jaarverslag. Zowel de animatie (7,8) als de folder (7,6) verkort jaarverslag krijgen een ruime voldoende. In lijn met de strategie 'digitaal, tenzij' is besloten het verkort jaarverslag voortaan als animatie (digitaal) uit te brengen.
- BPF Schilders heeft onderzocht hoe de deelnemers denken over de beleggingsrisico's van het pensioengeld. Hoe ouder de deelnemer is, hoe minder beleggingsrisico hij wil lopen voor zijn pensioen. Ook geldt dat ondernemers meer risicobereid zijn dan werknemers in loondienst. Daarnaast bleek dat deelnemers die minder afhankelijk denken te zijn van BPF Schilders, bereid zijn om meer beleggingsrisico te lopen. Over het algemeen geldt ook dat deelnemers met meer vermogen bereid zijn een hoger beleggingsrisico te lopen.
- In het najaar is met de reputatiemonitor de tevredenheid onder deelnemers en werkgevers onderzocht. BPF Schilders presteert in Q3 2022 onder deelnemers op alle beleidsindicatoren gelijk aan Q3 2021. Alle doelgroepen (inclusief werkgevers) hebben meer vertrouwen in BPF Schilders dan in het Nederlandse pensioenstelsel in het algemeen. Pensioengerechtigden en werknemers zijn het

meest tevreden over BPF Schilders. Zij zijn positief over de pensioenregeling, de dienstverlening en financiële resultaten. Ondernemers zijn hierin kritischer. Gemiddeld geven deelnemers een waardering van 6,8. Werkgevers zijn over het algemeen tevreden over BPF Schilders (7,2). In deze reputatiemonitor is voor het eerst een aantal vragen opgenomen over het nieuwe pensioenstelsel. Het merendeel van de pensioengerechtigden (74%) weet dat er een nieuw pensioenstelsel aan komt. 26% is hier niet mee bekend. Iets minder dan de helft (42%) van de ondernemers en 38% van de werknemers is hier wel mee bekend. 58% van de ondernemers en 62% van de werknemers geeft aan hier niet mee bekend te zijn. Van de werkgevers is driekwart op de hoogte van een nieuw pensioenstelsel.

- De e-nieuwsbrief van november is onder deelnemers geëvalueerd om inzicht te verkrijgen in de waardering voor de nieuwsbrief en aanknopingspunten voor eventuele verbeteringen voor komende nieuwsbrieven. De nieuwsbrief van BPF Schilders wordt beoordeeld met een 7,6 gemiddeld. Pensioengerechtigden zijn over de gehele linie positiever over de nieuwsbrief. De nieuwsbrief is overzichtelijk, begrijpelijk, bruikbaar en voor de meesten ook nuttig. De nieuwsbrief wordt met name gekenmerkt als makkelijk leesbaar, kort en kernachtig, aansprekend en informeel.

6. Ondertekening

Vastgesteld door het bestuur te Zeist op 21 juni 2023:

de heer D.J. Vis

mevrouw E.J.P.M. van Loon

de heer R. van Oostrom

de heer J.H. Dijckmeester

mevrouw E.M.C. Eelens

de heer M.H. Rosenberg

de heer M. Elvan

Goedgekeurd door de raad van toezicht te Zeist op 23 juni 2023:

mevrouw S.B.P. Smit-Bos

de heer H.J.P. Strang

mevrouw R.F. van der Feltz

Toezicht en verantwoording

Inleiding

Jaarlijks stelt de raad van toezicht (RvT) een verslag op. In dit verslag, naar aanleiding van zijn toezicht over de periode 1 januari 2022 t/m 31 december 2022,

1. formuleert de RvT zijn oordeel en aanbevelingen met betrekking tot de thema's vanuit toezichtperspectief.
2. legt de RvT aan het verantwoordingsorgaan (VO) verantwoording af over zijn werkzaamheden in het kader van de uitoefening van taken en bevoegdheden.

Algemene indruk

De RvT ziet een goed en professioneel bestuur dat met de juiste onderwerpen bezig is. De RvT stelt vast dat het bestuur het fonds in 2022 goed heeft bestuurd. Belangen zijn zorgvuldig afgewogen en processen zijn op beheerste wijze verlopen. Het jaar 2022 is voor het bestuur een uitdagend jaar geweest in verband met de vele verandertrajecten en de daarmee verbonden risico's. De RvT spreekt zijn waardering uit voor de manier waarop het bestuur de vele verandertrajecten heeft geïmplementeerd.

Ook vraagt de voorbereiding op de nieuwe pensioenregeling veel aandacht. In 2022 was de samenwerking tussen Bestuur, VO en RvT goed. De RvT ziet de samenwerking in 2023 met vertrouwen tegemoet.

Thema's 2022 raad van toezicht

Zes thema's vormden de rode draad voor de interne vergaderingen van de RvT en voor de overleggen met het (dagelijks) bestuur (DB). Hierna volgen het oordeel en de aanbevelingen.

Strategische risico's en verandervermogen

Het bestuur heeft in 2022 een aantal verandertrajecten uitgevoerd, waarin het bestuur de RvT goed meenam. Een voorbeeld is het Request For Proposal-traject voor de pensioenuitvoering. De RvT constateert dat het bestuur een zorgvuldig traject heeft gevolgd en gebruik heeft gemaakt van een lijst van criteria (prijs/kwaliteit, toekomstperspectief en vertrouwen). Dit traject heeft er uiteindelijk toe geleid dat het bestuur op basis van een zorgvuldige afweging van argumenten besloot om de pensioenuitvoering ook de komende jaren bij PGGM onder te brengen.

De RvT is van oordeel dat het bestuur in de verandertrajecten een beheerst en zorgvuldig proces met veel aandacht voor risicobeheersing heeft doorlopen.

Voor de RvT blijft het verplichtstellingsrisico belangrijk. Het bestuur steekt veel energie in het verhogen van het draagvlak van de pensioenregeling bij zzp-ers. De RvT waardeert dit, maar benadrukt dat eigenaarschap hiervan bij sociale partners ligt. De RvT vindt het belangrijk dat sociale partners aan dit eigenaarschap meer invulling geven.

De RvT is van oordeel dat het bestuur krachtig werkt aan draagvlak van de pensioenregeling bij zzp-ers en vraagt aandacht voor een goede balans daarbij, gegeven dat sociale partners in de basis eigenaar zijn van dit draagvlak.

IT-risico's en beheer, inclusief informatiebeveiliging

De RvT heeft in 2022 het belang van beheersing op dit thema continu benadrukt. Het bestuur heeft hier goede opvolging aan gegeven. Het bestuur heeft een risicoanalyse opgesteld en dat heeft geleid tot een adequaat IT-beleid. Aandachtspunt is dat door toevoeging van nieuwe uitbestedingspartijen de

monitoring van het IT-vraagstuk (nog) complexer is geworden en meer regie vanuit het bestuur vraagt. Dit dient in de governance- en risicomanagementprocessen van het fonds adequaat verankerd te worden. De wijze waarop het bestuur dit oppakt om op dit punt in control te zijn is een belangrijk thema voor de RvT in 2023.

De RvT heeft geconstateerd dat cybercrime blijvende aandacht vraagt van het bestuur. De RvT heeft vastgesteld dat het onderwerp onder controle is bij het bestuur en dat er veel trajecten lopen om de weerbaarheid tegen cybercrime te versterken. De RvT blijft hier in 2023 aandacht voor vragen.

De RvT is van oordeel dat de aandacht van het bestuur voor IT-risico's en beheer in 2022 op niveau is en dat het bestuur 'in control' is op cybercrime-risico's. De RvT vraagt aandacht voor de vervolgstappen voor het borgen van grip op deze risico's mede door het aanstellen van nieuwe uitbestedingspartijen.

Datakwaliteit

De RvT was in 2021 samen met het bestuur bezorgd over de DNB-bevindingen over datagovernance en datamanagement bij PGGM. Het bestuur heeft in 2022 DNB-bevindingen voortvarend opgevolgd en een datakwaliteitbeleid opgesteld. In dit beleid beschrijft het bestuur wat zij belangrijk vindt bij het invullen van datakwaliteit en welke data het meest gevoelig zijn. Vooralsnog concentreert het bestuur zich vooral op de pensioenadministratie. De risico's met betrekking tot de datakwaliteit zijn belangrijk. Een flow diagram kan helpen bij het zichtbaar maken van het volgen van de data en van bijbehorende risico's.

De RvT is van oordeel dat het bestuur goede stappen heeft gezet om actueel datakwaliteitbeleid op te stellen, vooral gericht op de pensioenadministratie.

Aanbevelingen:

1. *Blijf vervolgstappen zetten in het uitwerken van datakwaliteitbeleid met aandacht voor de beleggingsadministraties en overige administraties en in het uitvoeren van beheersmaatregelen en het zichtbaar maken van de effectiviteit daarvan.*

Nieuwe pensioenstelsel

Het bestuur bereidt zich goed voor op het nieuwe pensioenstelsel. Het bestuur hanteert een uitgewerkte projectplanning en heeft periodiek overleg met sociale partners. Ook maakt het bestuur op fondsniveau voortvarend stappen om de contouren van de financiële opzet van de toekomstige pensioenregeling in kaart te brengen, waarbij de evenwichtigheid van keuzes een belangrijk bestuurlijk aandachtspunt is. PGGM zorgt voor een goede voorbereiding daarbij, zonder dat het bestuur daarbij regie en ownership verliest. De transitie naar het nieuwe pensioenstelsel ligt op schema. Het bestuur neemt de RvT hierin mee via periodieke presentaties door bestuurders zodat de RvT goed aangesloten blijft op het gevolgde proces en de gemaakte bestuurlijke keuzes. Ten aanzien van het overleg tussen het bestuur en het VO hierover vindt de RvT het belangrijk dat het bestuur ook in 2023 het VO op passende wijze blijft meenemen in dit proces.

De RvT is van oordeel dat het bestuur tot op heden 'in control' is in het traject van transitie naar het nieuwe pensioenstelsel.

Aanbevelingen:

2. *Evalueer het proces transitie naar het nieuwe pensioenstelsel periodiek en toets of voor de te maken keuze voldoende draagvlak bij sociale partners is en blijft.*

3. *Zorg in dit proces voor een verantwoordingsdocument dat overzicht geeft, zodat voor alle stakeholders op ieder moment duidelijk is welke besluiten door wie, wanneer zijn genomen, met welke motivering en welke bestuurlijke overwegingen daarbij een rol hebben gespeeld.*

MVB en ESG-risico's

In 2021 constateerde de RvT dat het bestuur het beleid met betrekking tot Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (MVB) actief doorontwikkelt en implementeert. Het bestuur heeft dit ook in 2022 voortgezet. Het fonds voldoet aan wet- en regelgeving, waaronder de SFDR. Het bestuur heeft afspraken gemaakt met Van Lanschot Kempen Investment Management om het MVB-beleid, waaronder het klimaatplan, verder uit te werken. De RvT zal dit onderwerp ook in 2023 blijven volgen.

De RvT is van oordeel dat het bestuur de MVB- en ESG risico's serieus doorontwikkelt en vraagt het bestuur dit in 2023 voort te zetten.

Governance

De RvT is van oordeel dat de huidige governance voldoet om de veranderingen met betrekking tot de Wet Toekomst Pensioen (WTP) te managen. Er is goede samenwerking tussen bestuur, RvT en het VO. De RvT ziet dat het bestuur veel aandacht besteedt aan de relatie met het VO.

Oordelen en aanbevelingen 2022 vanuit regulier toezicht

Naast het toezicht op basis van de hiervoor genoemde thema's voert de RvT ook het regulier toezicht uit. Hierna volgt eerst een algemeen oordeel, vervolgens wordt op basis van het normenkader per invalshoek vanuit intern toezicht daar nader op ingegaan.

In 2022 had het bestuur te maken met de nasleep van de COVID-19 pandemie en de Oekraïne oorlog. Het bestuur heeft een crisisteam geïnstalleerd en een impactanalyse opgesteld. Het bestuur heeft zich daarbij goed laten ondersteunen door PGGM. Na de zomer heeft het bestuur besloten om het crisisteam te ontbinden en de risico's met betrekking tot de Oekraïne te monitoren via de kwartaalrapportages van PGGM.

De RvT is van oordeel dat het bestuur proactief en vanuit een breed integraal risicoperspectief heeft geacteerd naar aanleiding van de Oekraïne oorlog.

De RvT ziet dat het bestuur de vele verandertrajecten op een professionele en goede manier heeft aangepakt. De werkdruk van het bestuur is in 2022 hoog maar beheersbaar geweest omdat het bestuur heeft gezorgd voor prioritering. Nu de veranderingen in rustiger vaarwater komen, verwacht de RvT van het bestuur dat zij de implementatie van de veranderingen beheersbaar maakt en in de reguliere processen opneemt. Het bestuur heeft hiervoor beheersmaatregelen gedefinieerd die het vervolgens controleert. De vastlegging dat deze controles ook zijn uitgevoerd is een aandachtspunt.

De RvT is van oordeel dat het bestuur de reguliere processen voor beleid, uitvoering en risicobeheersing in 2022 op voldoende niveau heeft uitgevoerd, ondanks de vele veranderingen die zijn doorgevoerd en vraagt aandacht voor het borgen van de werking van beheersmaatregelen bij de nieuwe uitbestedingspartijen.

Aanbevelingen:

4. *De raad vindt het belangrijk dat het bestuur controles uitvoert of alle beheersmaatregelen die het bestuur heeft vastgesteld worden uitgevoerd en deze controles en eventuele bevindingen vastlegt.*

2.1. Het functioneren van de governance

Norm: het gekozen bestuursmodel is passend voor het fonds en functioneert

2.2 Het functioneren van het bestuur

Normen:

- *het bestuur is geschikt en functioneert*
- *de vergaderorde is passend en functioneert*
- *de besluitvorming is respectvol, open, afgewogen en transparant*

Oordeel van RvT:

- *De RvT vindt het goed dat het bestuur wat betreft het proces van effectief risicomanagement ook het effectief functioneren van het bestuur als een actueel risico ziet. De RvT constateert dat het bestuur ook op dit onderdeel aan zelfreflectie doet.*
- *Het paritaire bestuursmodel sluit op dit moment goed aan bij het fonds.*
- *Het bestuur functioneert binnen de governance goed en adequaat, ook in tijden van COVID-19 en de Oekraïne oorlog.*
- *Het bestuur onderneemt tijdig actie om bestuursleden op te laten volgen in verband met voorziene vacatures, ten behoeve van de continuïteit.*
- *De pensioencommissie, de commissie vermogensbeheer, de commissie communicatie en de werkgroep MVB functioneren goed waarbij in de commissies wordt gewerkt met duidelijke agenda's die een goede combinatie zijn van onderwerpen die gaan over de run en onderwerpen die meer strategisch of tactisch van aard zijn.*
- *Het bestuur heeft in 2022 veel energie gestopt in de samenwerking met de andere fondsorganen, in het bijzonder met de RvT en het verantwoordingorgaan. De RvT vindt dat het bestuur dit goed doet.*
- *De sleutelfuncties functioneren op niveau.*

Aanbevelingen:

5. *Denk na over welk bestuursmodel het best aansluit na de invoering van het nieuwe pensioenstelsel.*

2.3 Beleidscyclus en verantwoording

Normen:

- *beleid is onderbouwd, actueel en consistent met missie, visie, strategie, doelen en uitgangspunten*
- *evenwichtige belangenafweging is gewaarborgd en geborgd*
- *het bestuur verantwoordt zich over het beleid*

Oordeel RvT:

- *De beleidscyclus binnen BPF Schilders functioneert adequaat. De beleidsvoorbereiding sluit aan op de doelen en uitgangspunten van het fonds. De doelen en uitgangspunten zijn duidelijk, actueel en afgestemd met de RvT en het VO.*
- *Het bestuur heeft medio 2022 gebruik gemaakt van het wijzigingsbesluit FTK om met terugwerkende kracht de pensioenen per 1 januari 2022 extra te indexeren. Het bestuur heeft bij haar overwegingen bij dit besluit aandacht besteed aan de evenwichtigheid van dit besluit conform de eisen die het wijzigingsbesluit daaraan stelde vastgesteld. Het bestuur heeft vervolgens over de toeslagverlening gecommuniceerd met de deelnemers. Daarover heeft de AFM in*

het voorjaar van 2023 een normoverdragende brief verzonden aan BPF Schilders. Naar aanleiding hiervan zullen het bestuur en de RvT de communicatie over de indexatie evalueren. De RvT heeft vastgesteld dat het bestuur de communicatie hierover inmiddels heeft aangepast.

- In december 2022 heeft het bestuur het besluit genomen om de pensioenen per 1 januari 2023 te indexeren. Daarbij is geen gebruik gemaakt van de mogelijkheden om extra te indexeren. De RvT heeft kennis genomen van de bestuurlijke overwegingen die daaraan ten grondslag lagen. Het bestuur heeft hierbij een zorgvuldig traject doorlopen met voldoende aandacht voor evenwichtige belangafweging en aansluitende communicatie richting de deelnemers.
- Het bestuur heeft een risicopreferentieonderzoek uitgevoerd in 2022.

2.4 Beheersing van de algemene gang van zaken in het fonds

Norm:

- *het bestuur bewaakt de beheerste bedrijfsvoering van het fonds*

Oordeel RvT:

- Het bestuur beheerst de algemene gang van zaken in het pensioenfonds adequaat.
- Het bestuur heeft de uitbestedingstrajecten goed opgepakt. Het bestuur was al enige tijd bezig om de uitbestedingspartijen tegen het licht te houden. Door het opzeggen van het contract vermogensbeheer door PGGM is dit proces in een stroomversnelling gekomen. De RvT constateert dat het bestuur deze uitdagende processen daadkrachtig en goed heeft opgepakt waardoor er geen nadelige impact was op de reguliere processen. Ook de deelnemers hebben hier geen last van gehad.

Aanbevelingen:

6. Zorg dat na de intensieve verandertrajecten in 2023 de balans in aandacht verschuift naar monitoren van de reguliere uitvoering inclusief de monitoring van de uitvoering ten aanzien van de geïmplementeerde veranderingen.

2.5 Risicobeheersing

Normen:

- *de risicohouding is consistent verwerkt in de risicobeheersing*
- *de organisatorische opzet van het risicomanagement is adequaat*
- *het risicobeheersingsproces is adequaat ingericht*
- *de bedrijfsvoering is integer*

Oordeel RvT:

- Het risicomanagement is procesmatig en operationeel ingericht. Het bestuur is gestart met een nieuwe risicomanagementcyclus waarbij de relevantie van de risico's en het monitoren van de werking van de risicobeheersing de belangrijkste speerpunten zijn.
- BPF Schilders werkt nu met meerdere uitbestedingspartijen. Risico's samenhangend met de keuze voor modulaire uitbesteding zijn een aandachtspunt. De commissies sturen de uitbestedingspartijen aan en evalueren deze. Het DB houdt regie op het geheel.
- De sleutelfunctie interne audit heeft ook in 2022 verder invulling gekregen met uitgebreide kwartaalrapportages gebaseerd op (review van) audits/onderzoeken. Aandachtspunt is het vinden van een goede balans tussen strategische en meer operationele bevindingen en de vastlegging van de opvolging daarvan.

Aanbevelingen:

7. Zorg dat je als bestuur integraal overzicht houdt van de risico's met betrekking tot de verschillende uitbestedingspartijen. Dit kan bijvoorbeeld door een integrale risicorapportage hierover te hanteren of door ervoor te zorgen dat de rapportages over de verschillende uitbestedingspartijen wat betreft structuur overeenkomen.

2.6 Naleving code pensioenfondsen

Naar aanleiding van het bestuursverslag 2022 en de geactualiseerde checklist Code Pensioenfondsen is de RvT van oordeel dat BPF Schilders aan de Code Pensioenfondsen voldoet en daarover adequaat verantwoording aflegt.

Naleving van de Code en de VITP-code door de RvT is hierna weergegeven.

Taken Raad van toezicht volgens Code/VITP-code	Motivering van de toepassing
De leden van het intern toezicht ondertekenen de interne gedragscode van het fonds en een jaarlijkse nalevingsverklaring, en zij gedragen zich daarnaar (norm 16).	De leden van de RvT leven het integriteitsbeleid en de gedragscode van BPF Schilders na.
Tegenstrijdige belangen of reputatierisico's worden gemeld. De leden van het intern toezicht vermijden elke vorm en elke schijn van persoonlijke bevoordeling of belangenverstrengeling. Zij laten zich op hun functioneren toetsen (norm 18).	Melden van mogelijk tegenstrijdige belangen is standaard agendapunt. Integer handelen is onderdeel van de jaarlijkse zelfevaluatie van de RvT.
Het eigen functioneren is voor het intern toezicht een continu aandachtspunt. Het intern toezicht evalueert jaarlijks het eigen functioneren van het orgaan als geheel en van de individuele leden. Hierbij betreft het intern toezicht één keer in de drie jaar een onafhankelijke derde partij (norm 28).	De RvT evalueert iedere vergadering. De RvT evalueert jaarlijks zijn eigen functioneren. In 2020 heeft de RvT een zelfevaluatie onder externe begeleiding uitgevoerd.
Het intern toezicht houdt bij het opstellen van de profielschets rekening met het diversiteitsbeleid (norm 35).	De RvT houdt in de profielschets rekening gehouden met diversiteit.
Een lid van de RvT wordt benoemd door het bestuur na bindende voordracht van het VO en wordt ontslagen door het bestuur na bindend advies van het VO (norm 39).	De benoeming en het ontslag van leden van de RvT zijn conform de code in de statuten vastgelegd.
Intern toezicht draagt bij aan effectief en slagvaardig functioneren van het pensioenfonds en aan beheerste en integere bedrijfsvoering (norm 46).	Het VO oordeelde over 2022 dat de RvT op een juiste wijze invulling heeft gegeven aan taken en bevoegdheden.
Het intern toezicht betreft deze Code bij de uitoefening van zijn taak (norm 47).	De RvT hanteert een normenkader gebaseerd op de Code in rapportages.
Het intern toezicht is betrokken en stelt zich zodanig onafhankelijk op dat belangentegenstellingen worden voorkomen. Ze hebben het vermogen en de durf om zich kritisch op te stellen (norm 48).	De leden van de RvT leven het integriteitsbeleid en de gedragscode van BPF Schilders na.

Opvolging aanbevelingen van controleurs en toezichthouders

Alle aanbevelingen die de RvT in 2021 heeft gedaan, zijn besproken met het bestuur. De meeste aanbevelingen zijn afgewikkeld.

Opvolging aanbevelingen prudent person rapportage:

- Alle aanbevelingen naar aanleiding van het jaarwerk 2021 zijn opgevolgd.
- De bevindingen van de certificerend actuaris en de beoordelingslijst van de prudent person over het boekjaar 2022 bevatten geen zaken die volgens de RvT bijzondere aandacht behoeven.

Goedkeuring

De RvT verleent hierbij zijn goedkeuring aan het voorgenomen besluit van het bestuur tot vaststelling van het bestuursverslag en de jaarrekening 2022.

Ondertekening

Zeist, 23 juni 2023

De raad van toezicht:

S.B.P. Smit-Bos

H.J.P. Strang

R.F. van der Feltz

2. Reactie bestuur op verslag raad van toezicht

Tijdens de gezamenlijke vergadering met de Raad van Toezicht (RvT) op 2 juni 2023 heeft het bestuur met de RvT gesproken over het verslag en aanbevelingen van de RvT over 2022. De samenwerking met de RvT ervaart het bestuur als constructief en prettig. De gestructureerde wijze van werken van de RvT en de aanbevelingen dragen bij aan het goed kunnen functioneren van het bestuur. Het bestuur bedankt de RvT voor zijn positieve en waarderende woorden over het functioneren van het bestuur in 2022.

Graag reageert het bestuur op de aanbevelingen van de RvT:

- De RvT vraagt aandacht voor het verder uitwerken van het datakwaliteitsbeleid. Het bestuur heeft veel aandacht voor dit belangrijke onderwerp en herkent zich volledig in de aanbeveling die de RvT hierover heeft gedaan. De uitwerking van het datakwaliteitsbeleid in verband met het invaren in de Wtp conform het normenkader van de Pensioenfederatie wordt momenteel opgepakt.
- Met betrekking tot het transitieproces naar het nieuwe pensioenstelsel beveelt de RvT een evaluatie aan en daarnaast periodieke afstemming met de sociale partners over de te maken keuzes voor het nieuwe stelsel en het draagvlak daarvoor. Het bestuur neemt deze aanbeveling ter harte en kan melden dat de samenwerking met de sociale partners constructief verloopt. De aanbeveling

over het opstellen van een verantwoordingsdocument wordt door het bestuur opgepakt.

- Het bestuur herkent de aanbeveling vanuit de RvT over de verandertrajecten en zal ervoor blijven zorgdragen dat controles op de beheersmaatregelen worden uitgevoerd en vastgelegd. Het monitoringsproces voor de beoordeling daarvan wordt momenteel uitgewerkt en aangescherpt;
- Het bestuur is het met de RvT eens dat er moet worden nagedacht over het bestuursmodel na de invoering van het nieuwe pensioenstelsel. Dit heeft de aandacht van het bestuur.
- Er zijn in 2022 intensieve verandertrajecten geweest. Het bestuur is het eens met het advies van de RvT om in 2023 de focus naast de Wtp te richten op het monitoren van de reguliere uitvoering inclusief de uitvoering ten aanzien van de geïmplementeerde veranderingen.
- Net als de RvT vindt het bestuur het integraal zicht op de risico's van de verschillende uitbestedingspartijen zeer belangrijk. Het bestuur is druk bezig om deze regierol optimaal in te regelen.

Tot slot dankt het bestuur de leden van de RvT voor hun grote inzet en betrokkenheid bij het fonds en ziet uit naar de voortzetting van de constructieve samenwerking in 2023.

3. Verslag en oordeel verantwoordingsorgaan

Inleiding

Het verantwoordingsorgaan (VO) maakt door middel van dit verslag gebruik van zijn bevoegdheid om een oordeel uit te spreken over het gevoerde beleid van het bestuur, de wijze waarop dit beleid is uitgevoerd en de keuzes voor de toekomst. Daarnaast blikt het VO terug op de met de Raad van Toezicht (RvT) gevoerde verantwoordingsdialoog.

Om tot een oordeel te komen over het handelen van het bestuur in 2022 hanteert het VO een normenkader om de belangrijkste aandachtsgebieden van BPF Schilders te kunnen beoordelen. Aandachtsgebieden zijn communicatie, beleggingen, governance, risicobeheersing, compliance, financiën en pensioenonderwerpen. Om focus aan te brengen in de oordeelsvorming stelt het VO ieder jaar een aantal prioriteiten vast. Het VO bepaalt deze prioriteiten door te kijken naar de ontwikkelingen in de pensioensector, ontwikkelingen in de schildersector en actuele ontwikkelingen. Het VO houdt bij de vaststelling van zijn prioriteiten rekening met de strategische doelstellingen van het bestuur en de thema's van de RvT. Het VO heeft de prioriteiten opgenomen in zijn werkplan 2022 en heeft zijn prioriteiten afgestemd met de RvT en het bestuur.

Voor het oordeel over 2022 heeft het VO de volgende prioriteiten vastgesteld:

- Nieuw pensioencontract (inclusief IT wendbaarheid)
- Maatschappelijk verantwoord beleggen met daarbij de focus op het landenbeleid
- Nieuw contract BPF Schilders ten aanzien van pensioenbeheer
- Overgang van het vermogensbeheer van BPF Schilders naar een nieuwe uitvoerder

Hoe komt het VO tot zijn oordeel?

Om het oordeel te vormen bestudeert het VO verschillende documenten zoals het jaarverslag, de kwartaalverslagen van het bestuur en de RvT en diverse andere rapportages en beleidsstukken. Het VO heeft in 2022 tien keer vergaderd. Daarnaast heeft het VO in het kader van de verantwoordingsdialoog verschillende keren met het bestuur en de RvT vergaderd.

Het VO heeft in 2022 het bestuur geadviseerd over:

- Het communicatiebeleidsplan 2022 – 2023
- Het herstelplan BPF Schilders
- De profielschets lid raad van toezicht
- Het reglement raad van toezicht
- Het uitvoeringsreglement
- Het pensioenreglement
- De statuten
- De ABTN
- De toeslagverlening per 1 januari 2022
- De toeslagverlening per 1 januari 2023
- De premie 2023
- De grondslagen 2023
- De afkoop- en uitruilfactoren voor 2023
- De premiebedragen ANW Vangnet-regeling 2023

Terugblik op aanbevelingen VO aan Bestuur over 2021

Het VO heeft in 2022 in zijn oordeel over 2021 drie aanbevelingen gedaan aan het bestuur. De opvolging van deze aanbevelingen door het bestuur is op 31 mei 2023 in de verantwoordingsdialoog over 2022 tussen het VO en het bestuur geëvalueerd.

Naar aanleiding van dit overleg en de eigen bevindingen van het VO concludeert het VO dat het bestuur de aanbevelingen in 2022 goed heeft opgepakt en dat het bestuur het VO heeft geïnformeerd over de voortgang.

Oordeel over 2022

Algemeen

Het jaar 2022 is voor het bestuur een uitdagend jaar geweest gezien de transities van het fiduciair advies, Client Facing Risk en de bestuursondersteuning naar andere uitvoeringsorganisaties. Daarnaast speelden in 2022 de selectietrajecten voor een pensioenuitvoeringsorganisatie vanaf 2024, de search voor een nieuwe ALM (Asset Liability Management) en NPR (nieuwe pensioenregeling) adviseur. Het bestuur had in 2022 ook te maken met de impact van de oorlog in Oekraïne, het indexatievraagstuk en de verhoging van de premie. Tot slot waren er ook nog de verkiezingen van het VO. Ondanks al deze uitdagingen heeft het bestuur veel tijd geïnvesteerd in de relaties met het VO en de RvT. Het VO is in 2022 goed meegenomen door het bestuur in alle veranderingen. Regelmatig bezoekt een lid van het bestuur een vergadering van het VO om algemene ontwikkelingen te bespreken of een verdieping te geven over een bepaald onderwerp. Het VO stelt het ook bijzonder op prijs dat het bestuur een afvaardiging van het VO heeft uitgenodigd voor deelname aan een inspiratiesessie over gebruik van nieuwe communicatietechnieken, waaronder het gebruik van kunstmatige intelligentie. Tot slot ziet het VO dat het bestuur zich goed probeert te verdiepen in de achtergrond van de deelnemers van BPF Schilders.

Het VO stelt vast dat het bestuur al de uitdagingen in 2022 tot een goed einde heeft gebracht. Het VO complimenteert het bestuur hiermee.

Oordeel per prioriteit

Nieuw pensioencontract (inclusief IT wendbaarheid)

Beoordelingskader

Het VO zal het bestuur beoordelen op de vraag hoe het bestuur in 2022 de verschillende stakeholders (waaronder het VO) meeneemt in het proces om te komen tot een nieuw pensioencontract.

Een nieuw pensioencontract vergt veel van de pensioenuitvoerder die de nieuwe pensioenregeling moet invoeren in zijn IT systemen. Het VO vindt het belangrijk dat BPF Schilders zijn IT beleid op orde heeft en dat het wendbaar en beheersbaar is.

Bevindingen

- De verschillende stakeholders zijn door het bestuur goed meegenomen in het proces;
- Het VO is regelmatig bijgepraat door het (dagelijks) bestuur over de actuele stand van zaken met betrekking tot het nieuwe pensioencontract, dit naast de speciale bijeenkomsten en presentaties;
- Het bestuur heeft een duidelijk tijdspad (mijlenpalenplanning) waarin is aangegeven hoe het bestuur het VO meeneemt en wanneer het VO de adviesaanvragen kan verwachten;
- Het bestuur heeft een risicopreferentieonderzoek uitgevoerd;
- Op vragen van het VO heeft het bestuur geantwoord dat het in control is wat betreft de IT. Het VO ziet dat het bestuur veel aandacht heeft voor het IT vraagstuk en dat het bestuur hierover veel overleg heeft met de

pensioenuitvoerder PGGM. Het VO constateert dat het bestuur naast de eigen kennis ook veel gebruik maakt van de IT kennis bij de uitvoerder PGGM;

- Het VO signaleert dat er momenteel op IT gebied veel ontwikkelingen zijn die uitdagend kunnen zijn voor een pensioenfonds zoals ChatGPT, kwantum computers, cybercrime etc.

Oordeel

Het VO oordeelt positief over de wijze waarop het bestuur het belangrijke vraagstuk van het nieuwe pensioencontract oppakt. Het bestuur neemt de stakeholders goed mee in het proces. Er is een duidelijke mijlpalenplanning en het bestuur ligt hiermee op schema. De IT wendbaarheid van een pensioenuitvoerder is van groot belang in relatie met de nieuwe pensioenregeling. Het VO heeft geconcludeerd dat het bestuur hier veel aandacht voor heeft en ook in control is. Wel constateert het VO dat het bestuur ten aanzien van IT ontwikkelingen een zekere mate van afhankelijkheid heeft van de expertise van PGGM.

Aanbeveling

- Het VO adviseert het bestuur om wat betreft de IT vraagstukken de regie nog meer naar zich toe te trekken en daardoor minder afhankelijk te worden van de uitvoerder PGGM.

Maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB) met daarbij de focus op het landenbeleid.

Beoordelingskader

Het VO zal beoordelen of het bestuur voldoende voortgang maakt op het gebied van het MVB-beleid en met name hoe het bestuur het beleid landenuitsluitingen heeft uitgewerkt en hoe het bestuur hier de deelnemers over informeert.

Bevindingen

- BPF Schilders voldoet aan de verplichtingen op grond van de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR) om in de komende jaren meer inzicht te geven in Klimaat- en andere duurzaamheidsrisico's in beleggingsproducten. BPF Schilders heeft hierover ook gecommuniceerd op de website;
- Het bestuur heeft het op mensenrechten aangescherpte beleid landenuitsluitingen opgenomen in het MVB-beleid;
- Het totale beleggingsrendement van BPF Schilders is -19.1% in 2022. Daarmee doet BPF Schilders het in vergelijking met andere fondsen niet slecht. Het VO stelt vast dat het uitsluiten van bepaalde landen op basis van de Freedom House ranglijst geen zichtbaar effect lijkt te hebben op het beleggingsresultaat;
- Het bestuur heeft een klimaatactieplan vastgesteld en gepubliceerd en opgenomen in het MVB beleid;
- Het bestuur bouwt beleggingen in bijvoorbeeld kolen en teerzand af;
- Het bestuur besteedt op de website veel aandacht aan het onderwerp verantwoord beleggen.

Oordeel

Het VO is van oordeel dat het bestuur voldoende aandacht geeft aan het MVB-beleid. Het VO vindt dat het bestuur de implementatie van het beleid landenuitsluitingen goed oppakt. Het VO vindt het goed dat het bestuur een

klimaatactieplan heeft opgesteld en het plan onderdeel heeft gemaakt van het MVB-beleid. Op de website van BPF Schilders is veel informatie te vinden over maatschappelijk verantwoord beleggen. Dat doet het bestuur goed. Het VO zou wel graag zien dat het bestuur nog meer aandacht besteedt aan de vraag waarom het bestuur een MVB-Beleid en meer specifiek een beleid landenuitsluitingen hanteert en wat hier de pro en contra's van zijn. Dit zou ten goede kunnen komen aan het begrip van de deelnemers voor het MVB-beleid.

Aanbeveling

- Het VO adviseert het bestuur om duidelijk aan de deelnemers uit te leggen waarom het een MVB-beleid heeft en wat de voor- en nadelen hiervan zijn voor de deelnemer.

Nieuw contract BPF Schilders ten aanzien van pensioenbeheer

Beoordelingskader

Het VO beoordeelt deze prioriteit op basis van de kosten, de relatie met IT en de zorg voor een goede continuïteit van de dienstverlening.

Bevindingen

- BPF Schilders heeft voor de komende jaren gekozen om het contract met PGGM voor pensioenbeheer te verlengen;
- BPF Schilders heeft bij het search naar een nieuwe pensioenuitvoerder een lijst van toetsingscriteria gehanteerd;
- Het bestuur heeft veel aandacht besteed aan de risico's die bij een transitie kunnen optreden, uiteindelijk heeft de beheersing van de IT risico's de doorslag gegeven bij de uiteindelijke keuze;
- Bij de keuze voor de pensioenuitvoerder en de daaropvolgende contractonderhandelingen heeft het bestuur veel aandacht gehad voor de kosten. Dit heeft geleid tot een aanzienlijke kostenreductie zonder dat dit ten koste gaan van de kwaliteit;
- Met de hernieuwde samenwerking van BPF Schilders en PGGM zal de kwalitatief goede uitvoering van de pensioenregeling van BPF Schilders voor de komende jaren geborgd zijn. In het kader van de continuïteit is dit belangrijk;
- Het VO heeft geconstateerd dat de RvT en de toezichthouder goed zijn meegenomen in het proces. De RvT heeft geconstateerd dat het bestuur dit traject beheerst en zorgvuldig heeft doorlopen met daarbij aandacht voor de risicobeheersing;
- Het VO is tevreden over de pensioenuitvoering door PGGM. Het VO constateert op basis van feedback vanuit de schilderssector dat PGGM zijn werk goed doet.

Oordeel

Het VO is van oordeel dat het bestuur een goed proces heeft gevolgd in zijn zoektocht naar een nieuwe pensioenuitvoerder vanaf 2024. Het VO is blij dat het bestuur de samenwerking met PGGM continueert. Het VO vindt dat PGGM zijn taken als uitvoerder goed heeft vervuld in de afgelopen jaren. De verlenging van het contract tussen BPF Schilders en PGGM zorgt daarmee voor een stuk rust en continuïteit in een periode met mogelijk veel veranderingen als gevolg van de nieuwe pensioenregeling.

Overgang van het vermogensbeheer van BPF Schilders naar een nieuwe uitvoerder

Beoordelingskader

Het bestuur is in 2021 overvallen door het besluit van PGGM om het vermogensbeheer van BPF Schilders niet langer te willen uitvoeren. Het bestuur moest hierdoor in korte tijd op zoek naar een vermogensbeheerder. Het VO heeft vooral gekeken naar de vraag hoe het bestuur deze uitdaging heeft opgepakt (proces) en hoe het bestuur het VO hierin heeft meegenomen.

Bevindingen

- Het VO stelt vast dat de beslissing om het vermogensbeheer onder te brengen bij een andere uitvoerder geen vrijwillige keus was, PGGM heeft het contract opgezegd;
- Het VO heeft vastgesteld dat het bestuur dit vraagstuk voortvarend heeft opgepakt en van de nood een deugd heeft gemaakt door ook andere onderdelen van de uitvoering ergens anders uit te besteden waarmee de governance toekomstbestendig is en meer onafhankelijk is;
- De overgang naar de nieuwe vermogensbeheeruitvoerder heeft geen nadelige financiële gevolgen voor de deelnemers;
- De RvT heeft vastgesteld dat het bestuur een zorgvuldig proces heeft doorlopen ten aanzien van deze transitie.

Oordeel

Het VO oordeelt positief over de transitie van vermogensbeheer naar een nieuwe uitvoerder. Het bestuur heeft een zorgvuldig proces gevolgd in de (noodgedwongen) zoektocht naar een nieuwe vermogensbeheerder

Overige bevindingen

- Het VO heeft vastgesteld dat het bestuur een datakwaliteitsbeleid heeft ontwikkeld;
- De kwaliteit van de data van BPF Schilders lijkt in orde. Dit is belangrijk omdat een goede kwaliteit van de data essentieel is bij de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel;
- Het VO stelt vast dat het bestuur veel aandacht besteedt aan communicatie. Het VO ziet dat het bestuur steeds beter kijkt naar kosten in relatie tot het resultaat van communicatieacties;
- Het bestuur heeft een apart communicatieplan voor de nieuwe pensioenregeling;
- Het VO verwacht dat de communicatie met betrekking tot de nieuwe pensioenregeling een grote uitdaging wordt voor het fonds;
- Het VO vindt het goed dat de opzegging van het contract vermogensbeheer het bestuur in beweging heeft gezet om ook andere elementen van de dienstverlening uit te besteden. Het bestuur is hierdoor minder afhankelijk geworden van één uitvoerderspartij. In de ogen van het VO is het bestuur klaar voor de uitdagingen van de Wet Toekomst Pensioenen (WTP);
- BPF Schilders heeft een negatief beleggingsresultaat behaald van -19.1%. Toch doet BPF Schilders het daarmee in vergelijking met andere fondsen redelijk goed.

Aanbevelingen:

- Blijf het VO betrekken bij de communicatieplannen over de nieuwe pensioenregeling;
- Leg als bestuur de wijzigingen goed uit aan de deelnemers. Besteed daarbij veel aandacht aan de vraag waarom het bestuur bepaalde besluiten heeft genomen;
- Leg ook een negatief beleggingsresultaat goed uit aan de deelnemer.

Verantwoording door RvT aan VO

De RvT legt, blijkens de wet, verantwoording af over de uitvoering van de taken en de uitoefening van de bevoegdheden aan het verantwoordingsorgaan. Om invulling aan deze wettelijke norm te geven, hebben het VO en de RvT in de gezamenlijke vergadering van 17 februari 2023 een verantwoordingsdialoog gevoerd. Het VO heeft in dit overleg diverse vragen gesteld om zich hier een beeld over te vormen.

Op basis van voornoemde verantwoordingsdialoog is het VO van mening, dat de RvT invulling geeft aan zijn taken en bevoegdheden en dat het zijn taken vervult met inachtneming van de Code Pensioenfondsen en de VITP code. Het VO en de RvT stemmen elkaars prioriteiten en thema's met elkaar af. Dit helpt het VO in zijn proces van oordeelsvorming. Het VO heeft geconstateerd dat de RvT het bestuur, naast de vaste adviesmomenten, ook proactief adviseert.

Het VO hecht er aan om te melden dat het VO de samenwerking met de RvT in 2022 als zeer prettig heeft ervaren. De samenwerking tussen beide organen verloopt goed. De RvT heeft zijn rapportage aan het VO aangepast aan de wensen van het VO. Daarnaast spreken de leden van de RvT steeds beter 'de taal' van het VO. De dialoog tussen het VO en de RvT is daardoor minder formeel en meer open. Het VO is van oordeel dat de goede dialoog tussen het VO en de RvT in 2022 nog verder is verbeterd. Het VO is ook tevreden over het proces van de oordeelsvorming. De RvT heeft de verantwoordingsdialoog met het VO vervroegd waardoor het VO meer tijd heeft gehad om zich een oordeel over het handelen van het bestuur in 2022 te vormen.

Tenslotte

Als eindoordeel is het VO positief over het handelen van het bestuur in 2022. Het VO bedankt het bestuur en de RvT voor de goede samenwerking in 2022.

Het verantwoordingsorgaan, juni 2023

4. Reactie bestuur op oordeel verantwoordingsorgaan

Tijdens de gezamenlijke vergadering met het verantwoordingsorgaan (VO) op 31 mei 2023 heeft het bestuur met het VO gesproken over het verslag en de aanbevelingen van het VO over 2022. De samenwerking met het VO was in het afgelopen jaar constructief en prettig. Het bestuur legt verantwoording af aan het VO en tracht daarbij optimaal transparant te zijn. Daarnaast fungeert het VO als een belangrijke informatiebron uit de sector, zodat het bestuur een goede indruk krijgt van ontwikkelingen bij werkgevers en van hetgeen deelnemers bezighoudt. Het bestuur herkent zich in het oordeel en zal de daarin opgenomen aanbevelingen in het komende jaar oppakken en VO hierover informeren:

- Het bestuur herkent de aanbeveling van het VO met betrekking tot de IT-vraagstukken en kan melden hier al intensief mee aan de slag te zijn. Hiervoor is speciaal een bestuurlijke werkgroep geformeerd die zich met IT-beleid gaat bezighouden.
- Inzake het beleid maatschappelijk verantwoord beleggen en de uitleg naar de deelnemers onderschrijft het bestuur dat transparante communicatie hierover zeer belangrijk is en blijft. Het bestuur gaat nog duidelijker toelichting geven wat de voor- en nadelen van het MVB-beleid zijn en waarom dit beleid wordt gevoerd.
- Het bestuur blijft het VO betrekken bij de communicatieplannen over de nieuwe pensioenregeling. De feedback vanuit het VO vanuit de sector op de communicatie is van wezenlijk belang.
- Het VO vraagt aandacht voor een goede uitleg van de toekomstige wijzigingen over de nieuwe regeling. Het bestuur is het eens met het VO dat deze communicatie continu aandacht vergt en neemt daarbij de aanbeveling van het VO ter harte dat ook toegelicht moet worden waarom het bestuur bepaalde besluiten heeft genomen. Dit zal het bestuur ook met sociale partners bespreken.
- De aanbeveling van het VO dat ook een negatief beleggingsresultaat goed uitgelegd moet worden aan de deelnemers heeft de aandacht van het bestuur en zal nog duidelijker worden opgepakt.

Tot slot dankt het bestuur de leden van het VO voor hun grote inzet en betrokkenheid bij het fonds. Het bestuur ziet uit naar de voortzetting van de constructieve samenwerking in 2023.

Jaarrekening

Balans per 31 december 2022 (na bestemming van saldo van baten en lasten)

ACTIVA			
(bedragen * € 1.000)	Toelichting	31-12-2022	31-12-2021
Beleggingen			
Vastgoed en infrastructuur	3.2	1.017.406	1.123.998
Aandelen	3.3	2.929.659	4.125.366
Vastrentende waarden	3.4	3.733.450	4.114.047
Derivaten	3.5	608.687	164.176
Overige beleggingen	3.6	2	2
		8.289.204	9.527.589
Vorderingen uit hoofde van beleggingen	4	668.977	180.477
Vorderingen en overlopende activa	5	31.240	28.704
Liquide middelen	6	12.783	15.862
Totaal activa		9.002.204	9.752.632
PASSIVA			
(bedragen * € 1.000)	Toelichting	31-12-2022	31-12-2021
Reserves			
Stichtingskapitaal en algemene reserve	7	1.415.143	1.644.043
		1.415.143	1.644.043
Technische voorzieningen			
Voorziening pensioenverplichtingen	8	6.251.010	7.856.085
Overige schulden en overlopende passiva	9	1.336.051	252.504
Totaal passiva		9.002.204	9.752.632

Staat van baten en lasten 2022

(bedragen * € 1.000)	Toelichting	2022	2021
BATEN			
Premie bijdragen	14	146.588	136.807
Beleggingsopbrengsten	15	(1.804.765)	862.075
Overige baten	19	(144)	312
Totaal baten		(1.658.321)	999.194
LASTEN			
Pensioenuitkeringen	16	171.519	160.805
Pensioenuitvoeringskosten	17	13.525	13.416
Mutaties voorziening pensioenverplichtingen	8		
Pensioenopbouw		199.382	206.780
Toeslagen		721.643	-
Rentetoevoeging voorziening pensioenverplichtingen		(39.088)	(45.053)
Onttrekking uit voorziening pensioenverplichtingen voor pensioenuitkeringen		(171.475)	(160.001)
Onttrekking uit voorziening pensioenverplichtingen voor pensioenuitvoeringskosten		(4.287)	(4.800)
Wijziging DNB rentetermijnstructuur		(2.505.118)	(556.418)
Wijziging van actuariële grondslagen		181.487	(36.782)
Wijziging actuariële bestandsresultaten		(7.892)	(8.492)
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten		8.897	8.214
Overige mutaties		11.376	2.113
		(1.605.075)	(594.439)
Saldo overdrachten van rechten	18	(9.434)	(8.765)
Overige lasten	19	44	47
Totaal lasten		(1.429.421)	(428.936)
Saldo van baten en lasten		(228.900)	1.428.130

Bestemming van het saldo van baten en lasten

Het saldo van baten en lasten wordt geheel onttrokken aan de algemene reserve.

Kasstroomoverzicht

(bedragen * € 1.000)	2022	2021
Kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Ontvangen premiebijdragen	144.184	137.632
Betaalde pensioenuitkeringen	(170.896)	(160.174)
Saldo overdrachten van rechten	9.434	8.765
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	(16.302)	(13.416)
Overige mutaties uit pensioenactiviteiten	2.188	443
Totale kasstroom uit pensioenactiviteiten	(31.392)	(26.750)
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Verkopen en aflossingen van beleggingen	2.749.965	2.672.345
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten (incl. gerealiseerde resultaten derivaten)	(129.083)	29.545
Aankopen beleggingen	(1.892.650)	(2.517.019)
Betaalde vermogensbeheerkosten	(14.231)	(13.326)
Mutatie ontvangen collateral in cash	(531.146)	(269.165)
Overige mutaties uit beleggingsactiviteiten	102.054	6.771
Totale kasstroom uit beleggingsactiviteiten	284.909	(90.849)
Totale mutatie	253.517	(117.599)

Bovenstaande bedragen hebben betrekking op daadwerkelijke kasstromen in het verslagjaar en kunnen afwijken van de bedragen in de Staat van baten en lasten waarin de bedragen worden verantwoord in het jaar waarop zij betrekking hebben.

Voor toelichting zie paragraaf 21 Toelichting op het kasstroomoverzicht op pagina 114.

Toelichting op de jaarrekening

1. Inleiding

1.1. Informatie over de stichting

Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Schilders-, Afwerkings- en Glaszetbedrijf (BPF Schilders), statutair gevestigd aan de Noordweg Noord 150 te Zeist, KvK nummer 27044379. BPF Schilders heeft als doel het bedrijfstakpensioenfonds voor het Schilders-, Afwerkings- en Glaszetbedrijf te zijn, waarin gelden in de vorm van premies, opbrengsten van beleggingen en andere baten worden bijeengebracht, strekkende tot verzekering van pensioenen voor alle personen die werkzaam zijn in de bedrijfstak. BPF Schilders kent regelingen voor ouderdomspensioen, nabestaandenpensioen en, tot en met 2005, arbeidsongeschiktheidspensioen.

BPF Schilders heeft de uitvoering van de pensioenregeling grotendeels uitbesteed aan PGGM U.A. en haar dochters. Voor de uitvoering heeft BPF Schilders overeenkomsten gesloten. De belangrijkste taken die het uitvoeringsbedrijf voor het fonds verricht zijn pensioenbeheer, vermogensbeheer, communicatie, beleidsadvies en bestuursondersteuning.

In de loop van 2022 zijn de volgende veranderingen in de uitbesteding geweest:

- Vanaf 1 juli 2022 verzorgt M&P de bestuursondersteuning;
- PGGM heeft ultimo 2021 de Nadere Overeenkomst Vermogensbeheer (NO VB) en de Nadere Overeenkomst Advies inzake Financierings- & ALM-beleid, Advies Beleggingsbeleid en Fiduciair Advies (NO FA) formeel opgezegd per uiterlijk 31 december 2022. Vanaf 1 juli 2022 wordt de dienstverlening met betrekking tot advies beleggingsbeleid en fiduciair advies verzorgd door VLK. Vanaf 1 januari 2023 worden de taken van custodian, beleggings-administratie, performance en compliance verzorgd door BNY Mellon.

1.2. Beschrijving van het pensioenreglement 2022

Pensioensysteem	Middelloodregeling
Vakantietoeslag	8%
Pensioenleeftijd	AOW-gerechtigde leeftijd
Pensioenrekenleeftijd	67 jaar
Pensioengrondslag	Pensioenloon minus franchise
Ouderdomspensioen	1,738% van de pensioengrondslag
Partnerpensioen	1,3125% van de pensioengrondslag
Wezenpensioen	0,2625% van de pensioengrondslag
Voor deelnemers	
Pensioenloon	Maximum € 53.968; minimum € 21.826
Franchise	€ 15.151

Met ingang van 1 juli 2022 is het pensioenreglement op de volgende onderdelen inhoudelijk gewijzigd:

- De definitie van de seniorenregeling is toegevoegd aan het reglement;
- De Regeling Generatiepact is een onderdeel van de seniorenregeling;
- De definitie van het PRIS-uurloon is aangevuld met diploma-, voorlieden-, uitvoerders- en prestatietoeslag of een functiewaarderingstoeslag zoals gedefinieerd in de Cao.

2. Grondslagen

2.1. Grondslagen voor de financiële verslaggeving

Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving. Het boekjaar is gelijk aan het kalenderjaar.

De jaarrekening is opgesteld op basis van continuïteitsveronderstelling.

Schattingswijziging voorziening pensioenverplichtingen 2022

In 2022 heeft een herziening van de schatting voor de voorziening pensioenverplichtingen plaatsgevonden aan de hand van een volledig grondslagenonderzoek. Dit heeft geleid tot een aanpassing van de volgende actuariële grondslagen:

- Prognosetafel 2022;
- Excassokosten opslag;
- Ervaringssterfte;
- Inflatieverwachting;
- Samenlevingsfrequenties en
- Arbeidsongeschiktheid en revalidatie.

De totale impact van de aanpassingen in de actuariële grondslagen bedraagt € 181 miljoen.

Per 1 januari 2022 is de tweede stap in de gefaseerde aanpassing van de UFR methodiek toegepast. Hierdoor is de voorziening pensioenverplichtingen toegenomen met € 73,8 miljoen. Deze aanpassing is onderdeel van het totale resultaat op wijziging van de marktrente.

Per 1 januari 2023 is een nieuwe UFR methodiek van toepassing.

De Commissie Parameters heeft op 29 november 2022 geadviseerd over de te hanteren maximale parameters (zoals beleggingsrendementen), de Ultimate Forward Rate (UFR) methode en de scenario-set. DNB heeft dit advies overgenomen. De maximale parameters zijn beoogd in te gaan op 1 juli 2023 en de nieuwe UFR-methode gaat in op 1 januari 2023. De wijzigingen in de UFR-methode is zodoende niet meegenomen in de stand per balansdatum. Door de aanpassing van de UFR-methodiek per 1 januari 2023 (advies Commissie Parameters 2022) stijgt de voorziening na balansdatum met € 25,6 miljoen.

Vergelijking met vorig jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van vorig jaar.

Verbonden partijen

Als verbonden partij worden aangemerkt alle partijen die overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kunnen uitoefenen.

Ook natuurlijke personen die verbonden zijn met het fonds, worden als verbonden partijen aangemerkt.

Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Hiervan wordt toegelicht de aard en omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht.

Opname van een actief of een verplichting

Een actief wordt in de balans verwerkt wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen aan het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel heeft plaatsgevonden, dat samenhangt met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting. De omvang hiervan moet betrouwbaar kunnen worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel heeft plaatsgevonden, dat met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting samenhangt. De omvang moet betrouwbaar kunnen worden vastgesteld.

Als een transactie ertoe leidt dat alle, of nagenoeg alle toekomstige economische voordelen en risico's van een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde. Een verplichting wordt niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de verwachte uitstroom van middelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Waardering

De activa en passiva worden bij eerste opname gewaardeerd tegen reële waarde. Transactiekosten die direct toe te wijzen zijn aan verwerving of uitgifte van het financieel actief of het financieel passief worden in de eerste opname verwerkt. Vervolgwaardering vindt plaats tegen reële waarde.

De reële waarde is het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een verplichting kan worden afgewikkeld tussen goed geïnformeerde partijen. Die partijen moeten tot een transactie bereid zijn en onafhankelijk van elkaar zijn. Hierbij wordt ervan uitgegaan dat de transacties niet vanwege executie of liquidatie worden uitgevoerd.

De verplichtingen hebben voornamelijk betrekking over de voorziening pensioenverplichtingen die worden gewaardeerd tegen reële waarde. De reële waarde is de contante waarde van de onvoorwaardelijk nominaal opgebouwde pensioenrechten. Bij de bepaling van de voorziening worden de actuariële (bestands)grondslagen gehanteerd. Voor de disconteringsvoet wordt uitgegaan van de nominale rentetermijnstructuur per balansdatum zoals die door DNB wordt gepubliceerd.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt

die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa, verplichtingen en van baten en lasten. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft. Wijziging in de schattingen worden toegelicht onder de desbetreffende waarderingsgrondslag. Het financieel effect wordt gekwantificeerd vermeld in de toelichting op de jaarrekening.

Dekkingsgraden

Het fonds baseert de beleidsbeslissingen op de beleidsdekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad wordt, conform de regels van het Financieel toetsingskader, vastgesteld als een voortschrijdend gemiddelde van de actuele dekkingsgraden van de laatste 12 maandeinden. De actuele dekkingsgraad is de verhouding tussen het pensioenvermogen en de waarde van de pensioenverplichtingen op een bepaald moment.

Waardeveranderingen

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van financiële instrumenten. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden direct in de staat van baten en lasten opgenomen als (indirecte) beleggingsresultaten. Waardeveranderingen van andere financiële activa en financiële verplichtingen worden ook direct in het resultaat opgenomen onder beleggingsresultaten.

Vreemde valuta

Activa en passiva in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum, zijnde de 'WM company fixed Closing Spot rates (mid) at 16:00 hours UK time'. Deze waardering is onderdeel van de waarderingsgrondslag reële waarde. Baten en lasten die voortvloeien uit transacties in vreemde valuta, worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum.

De koers op balansdatum van de euro ten opzichte van de belangrijkste valuta is:

	31-12-2022	31-12-2021
Australische dollar	1,57	1,56
Deense kroon	7,44	7,44
Engelse pond	0,89	0,84
Hong Kong dollar	8,33	8,87
Japanse yen	140,82	130,95
US dollar	1,07	1,14
Zweedse kroon	11,12	10,30
Zwitserse frank	0,99	1,04

2.2 Grondslagen voor waardering van activa en passiva

Beleggingen

In dit onderdeel wordt de algemene waarderingsgrondslag, zoals uiteengezet in de voorgaande paragraaf, nader toegelicht per beleggingscategorie. In toelichting 3.7 'Overzicht marktwaarde beleggingen en waarderingmethoden' worden de toegepaste waarderingmethoden en daarbij gehanteerde veronderstellingen behandeld.

Vastgoed en infrastructuur

Beursgenoteerde vastgoedbeleggingen waarbij sprake is van een actieve markt, worden gewaardeerd tegen de reële waarde op basis van de slotkoersen.

Kapitaalbelangen in vastgoed of infrastructuur, worden gewaardeerd tegen reële waarde.

De reële waarde van kapitaalbelangen in niet-beursgenoteerde open end beleggingsfondsen is de waarde, zoals door de fondsbeheerder gepubliceerd. Deze waarde is de waarde die het desbetreffende beleggingsfonds hanteert bij toe- of uittreding.

De reële waarde van kapitaalbelangen in niet-beursgenoteerde closed end beleggingsfondsen (inclusief deelnemingen en joint ventures) is de waarde die door de fondsbeheerder is bepaald.

Bij het bepalen van de waarde van de kapitaalbelangen in niet-beursgenoteerde closed end beleggingsfondsen worden voor vastgoed de richtlijnen van de European Association for Investors in Nonlisted Real Estate Vehicles (INREV) en voor infrastructuur de International Private Equity and Venture Capital Valuation Guidelines (IPEV) gevolgd.

Beleggingen in privaat vastgoed en infrastructuur zijn langetermijnbeleggingen met een beperkte liquiditeit. Het belangrijkste gegeven voor de waardering van de beleggingen is de waarde van de vastgoed- en infrastructuurbeleggingen waarin wordt geïnvesteerd.

Voor het bepalen van de waarde worden aannames gedaan die afhankelijk zijn van de specifieke belegging. Zo worden door de beheerder aannames gedaan voor onder andere kasstromen en rentevoeten. Deze aannames zijn niet altijd direct waarneembaar en vereisen een bepaalde mate van professionele expertise. Indien tevens financieringen zijn verschaft in de vorm van onderhandse leningen welke onlosmakelijk zijn verbonden met het eigen vermogensinstrument, worden deze ook verantwoord onder de betreffende beleggingscategorie.

Ter beoordeling van de ultimo boekjaar geschatte waarden wordt gebruik gemaakt van waarderingsrapporten inzake de onderliggende beleggingen, opgesteld door onafhankelijke externe waarderingsspecialisten.

Aandelen

Beursgenoteerde aandelen waarbij sprake is van een actieve markt, worden gewaardeerd tegen de reële waarde op basis van slotkoersen.

Kapitaalbelangen in beleggingsfondsen worden gewaardeerd tegen reële waarde.

De reële waarde van kapitaalbelangen in niet-beursgenoteerde open end beleggingsfondsen die beleggen in overwegend beursgenoteerde aandelen, is de waarde zoals door de fondsbeheerder gepubliceerd. Deze waarde is de waarde die het desbetreffende beleggingsfonds hanteert bij toe- of uittreding.

De reële waarde van kapitaalbelangen in niet-beursgenoteerde closed end beleggingsfondsen (inclusief deelnemingen) die beleggen in private equity, is de waarde die door de fondsbeheerder is bepaald. Bij het bepalen van de waarde van de kapitaalbelangen in niet-beursgenoteerde closed end beleggingsfondsen wordt IPEV gevolgd.

Beleggingen in private equity zijn langetermijnbeleggingen met een beperkte liquiditeit. Het belangrijkste gegeven voor de waardering van de beleggingen is de waarde van de ondernemingen waarin wordt geïnvesteerd. De waardering ultimo boekjaar geschiedt op basis van de meest recente opgave van de reële waarde door de externe manager, gecorrigeerd voor kasstromen en een schatting voor de herwaardering op basis van relevante marktindices die betrekking hebben op de periode vanaf datum opgave tot einde boekjaar.

Vastrentende waarden

Leningen worden gewaardeerd tegen reële waarde. Deze waarde is gebaseerd op broker quotes of een model waarbij toekomstige kasstromen contant worden gemaakt. Daarbij worden de variabelen uit actieve markten (bijvoorbeeld obligatiemarkt) afgeleid.

Beursgenoteerde obligaties waarbij sprake is van een actieve markt, worden gewaardeerd tegen de reële waarde op basis van koersen van datavendoren, verhoogd met de lopende rente.

Kapitaalbelangen in beleggingsfondsen worden gewaardeerd tegen reële waarde.

De reële waarde van kapitaalbelangen in niet-beursgenoteerde beleggingsfondsen die beleggen in hypotheek, is gebaseerd op de geschatte toekomstige nettokasstromen (rente en aflossingen) die uit de beleggingen zullen voortvloeien, contant gemaakt tegen de geldende marktrente waarbij rekening wordt gehouden met het risicoprofiel (kredietrisico; oninbaarheid) en de looptijd.

De reële waarde van kapitaalbelangen in niet-beursgenoteerde open end beleggingsfondsen die beleggen in obligaties, is de waarde, zoals door de fondsbeheerder gepubliceerd. De waarde is de waarde die het desbetreffende beleggingsfonds hanteert bij toe- of uittreding.

Geldmarktbeleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde. Banktegoeden in rekening-courant worden verantwoord op basis van de nominale waarde. Gelet op het zeer kortlopende liquide karakter van deze tegoeden wordt verondersteld dat de nominale waarde gelijk is aan de reële waarde. Deposito's worden tegen de reële waarde, zijnde de contante waarde van de toekomstige geldstromen (rentes en terugbetaling van de hoofdsom), gewaardeerd waarbij variabelen worden gebruikt van dataleveranciers. Liquiditeitsfondsen beleggen in geldmarktbeleggingen en worden gewaardeerd tegen reële waarde. Voor beursgenoteerde liquiditeitsfondsen geldt de meest recente officiële beurskoers. Voor de reële waarde van kapitaalbelangen in niet-beursgenoteerde open end liquiditeitsfondsen is de waarde gehanteerd, zoals door de fondsbeheerder gepubliceerd. Deze is de waarde die het desbetreffende beleggingsfonds hanteert bij toe- of uittreding.

Derivaten

Beursgenoteerde derivaten waarbij sprake is van een actieve markt, worden gewaardeerd tegen de reële waarde op basis van slotkoersen. Beursgenoteerde derivaten waarbij geen sprake is van een actieve markt, en niet-beursgenoteerde derivaten, worden gewaardeerd tegen reële waarde op basis van een model waarbij de variabelen uit actieve markten worden afgeleid. Als van één of meerdere variabelen geen volledig objectief waarneembare marktgegevens beschikbaar zijn, wordt bij toepassing van het model gebruik gemaakt van inschattingen of aannames. Derivaten met een positieve reële waarde worden als actief verantwoord. Derivaten met een negatieve reële waarde worden onder 'Verplichtingen uit hoofde van beleggingen' verantwoord.

Overige beleggingen

De reële waarde van kapitaalbelangen in niet-beursgenoteerde 'closed end' beleggingsfondsen die beleggen in 'hedge funds', is de waarde die door de externe manager van de betreffende belegging is bepaald.

Vorderingen uit hoofde van beleggingen

Vorderingen uit hoofde van beleggingen met een looptijd korter dan één jaar worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Na eerste verwerking worden de vorderingen en overlopende activa gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs (bij afwezigheid van agio/ disagio gelijk aan de nominale waarde), eventueel gecorrigeerd met een voorziening voor oninbaarheid. De voorziening voor oninbaarheid wordt bepaald aan de hand van de beoordeling van het kredietrisico van verschillende geïdentificeerde risicocategorieën van debiteuren.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen en overlopende activa zijn verantwoord bij eerste verwerking tegen de reële waarde en daarna geamortiseerde kostprijs (gelijk aan nominale waarde indien er geen sprake is van transactiekosten), eventueel gecorrigeerd met de voorziening voor oninbaarheid. De voorziening voor oninbaarheid wordt bepaald aan de hand van de beoordeling van het kredietrisico van verschillende geïdentificeerde risicocategorieën van debiteuren.

Liquide middelen

De liquide middelen staan ter vrije beschikking en worden gewaardeerd tegen de reële waarde die gelijk is aan de nominale waarde. De liquide middelen uit hoofde van beleggingstransacties zijn gepresenteerd onder de post 'Beleggingen' bij het onderdeel 'Vastrentende waarden'.

Technische voorzieningen

De pensioenregeling bevat de voorziening pensioenverplichtingen voor het ouderdomspensioen en partnerpensioen. Hierin is ook de toekomstige premievrije pensioenopbouw voor de huidige arbeidsongeschikte deelnemers begrepen. Voor het arbeidsongeschiktheidspensioen is ook een pensioenverplichting opgenomen. Deze regeling is in 2006 afgeschaft en heeft daardoor een aflopend karakter.

Bij het bepalen van de voorziening zijn actuariële grondslagen gehanteerd die zijn geaccordeerd door het bestuur. Volledige actualisering van de grondslagen vindt eens in de drie jaar plaats. In 2022 heeft een volledige actualisering plaatsgevonden. Hierbij zijn alle grondslagen op basis van de meest recente gegevens bepaald. In de tussenliggende jaren worden de grondslagen geëvalueerd en als dat nodig is gewijzigd. Veranderingen in de grondslagen worden na vaststelling effectief. Zie voor een nadere toelichting paragraaf 8 in de jaarrekening.

De belangrijkste actuariële grondslagen zijn:

Marktrente	Rentetermijnstructuur zoals gepubliceerd door DNB.
Sterfte	Prognosetafel 2022 (2021: Prognosetafel 2020), zoals gepubliceerd door het Koninklijk Actuarieel Genootschap, met fondsspecifieke correctie gebaseerd op de ervaringssterfte van het deelnemersbestand over de periode 2017-2021 (2021: 2015-2019).
Wezenpensioen	Voor wezenpensioen wordt een opslag, van 4,7% (2021: 6,0%) op de partnerpensioen-toekenningen onder de leeftijd van 67 jaar, gehanteerd.
Frequentie samenwonen	De samenlevingsfrequenties zijn bepaald op de gemiddelde samenlevingsfrequenties over de periode 2017-2021 (2021: 2014-2018) per geslacht en leeftijd uit de Schilders populatie. Vanaf 65 jaar (2021: 61 jaar) wordt deze frequentie op 1 gesteld. Na de pensioendatum neemt de samenlevingsfrequentie af volgens de sterftekans van de partner.
Arbeidsongeschiktheid en revalidatie	De arbeidsongeschiktheids- en reacteringskansen zijn vastgesteld op basis van fondsdata. Voor arbeidsongeschiktheid over de periode 2017-2021 (2021: 2016-2020), voor revalidatie over de periode 2017-2021 (2021: 2016-2020).
Administratie- en excassokosten	De netto pensioenverplichtingen zijn verhoogd met 3,0% (2021: 2,5%) ter dekking van toekomstige administratiekosten.

Verplichtingen uit hoofde van beleggingen

Verplichtingen uit hoofde van beleggingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Na eerste verwerking worden deze verplichtingen gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs (bij afwezigheid van agio/ disagio gelijk aan de nominale waarde). Onder Verplichtingen uit hoofde van beleggingen zijn tevens derivaten met een negatieve reële waarde verantwoord. De waarderingsgrondslagen van de derivaten zijn opgenomen onder derivaten.

Overige schulden en overlopende passiva

De overige schulden en overlopende passiva worden bij eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na eerste verwerking worden schulden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten).

2.3 Grondslagen voor resultaatbepaling

Premiebijdragen

De premiebijdragen worden ten gunste van het resultaat gebracht in de periode waarin de daarmee samenhangende pensioenrechten worden opgebouwd.

Beleggingsopbrengsten

Beleggingsopbrengsten zijn aan de periode toegerekend waarop ze betrekking hebben. Directe en indirecte resultaten en aan de verslagperiode toe te rekenen (gefactureerde of nog te factureren) kosten van beleggingen, worden afzonderlijk gepresenteerd. Onder de directe beleggingsopbrengsten zijn dividend en rente opgenomen. Dividend wordt verantwoord op het moment van betaalbaarstelling. Rente wordt verantwoord in de periode waarop zij betrekking heeft. Bij de verantwoording van de directe beleggingsopbrengsten wordt rekening gehouden met niet-terugvorderbare bronbelasting. Waardeveranderingen van beleggingen worden verantwoord als indirecte beleggingsresultaten en worden aan de periode toegerekend waarin zij optreden. De kosten van vermogensbeheer van indirecte beleggingen die ten gunste komen van externe managers en reeds door deze managers zijn onttrokken aan de waarde van de betreffende beleggingen, maken deel uit van de waardeveranderingen van deze beleggingen. Transactiekosten die bij aankoop van de belegging in de kostprijs zijn begrepen, maken na eerste verwerking eveneens deel uit van de waardeveranderingen.

Overige baten

Overige baten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen worden in de staat van baten en lasten opgenomen in de periode waarop zij betrekking hebben.

Pensioenuitvoeringskosten

De pensioenuitvoeringskosten worden in de staat van baten en lasten opgenomen in de periode waarop zij betrekking hebben.

Mutatie voorziening pensioenverplichtingen

- **Pensioenopbouw:** de pensioenopbouw voor ouderdomspensioen wordt toegerekend aan de periode waarin de opbouw van pensioenrechten plaatsvindt. De verplichtingen voor nabestaandenpensioen en arbeidsongeschiktheidspensioen, worden opgenomen in de periode waarin zij ontstaan. De (gedeeltelijk) premievrije opbouw arbeidsongeschikten wordt ten laste van het resultaat gebracht in de periode waarin de (gedeeltelijke) arbeidsongeschiktheid ontstaat.
- **Toeslagen:** de verhoging van de technische voorzieningen uit hoofde van indexering, wordt in de staat van baten en lasten opgenomen. Dit gebeurt op het moment waarop de toezegging wordt gedaan.
- **Rentetoevoeging voorziening pensioenverplichtingen:** de pensioenverplichtingen worden contant gemaakt tegen de nominale marktrente van interbancaire swaps op balansdatum (met een UFR voor de langere looptijden), die gebaseerd zijn op de gepubliceerde rentetermijnstructuur van de DNB. Aan de technische voorziening wordt een rente van negatief 0,486% (2021: negatief 0,533%) toegevoegd op basis van de éénjaarsrente op de interbancaire swapmarkt primo verslaggevingsperiode. De rentetoevoeging wordt berekend over het gemiddelde van de stand van de voorziening primo periode, en de stand van de voorziening ultimo periode. De laatste is exclusief het effect van de indexering.
- **Onttrekking uit de voorziening voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten:** de vrijval wordt ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht in de periode waarin de lasten bij de berekening van de voorziening waren voorzien.

- Wijziging DNB rentetermijnstructuur: de wijziging marktrente op balansdatum als gevolg van wijzigingen in de rentetermijnstructuur die door DNB gepubliceerd is, wordt in de staat van baten en lasten opgenomen.
- Wijziging actuariële grondslagen en bestandsresultaten: mutatie van de voorziening als gevolg van de aanpassing van actuariële grondslagen in verslagjaar, wordt in de staat van baten en lasten opgenomen.
- Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten: het saldo van de actuariële inkomende en uitgaande waardeoverdrachten wordt toegerekend aan de periode waarop zij betrekking heeft.
- Overige mutaties: de overige mutaties worden toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Saldo overdrachten van rechten

Waardeoverdrachten worden in de staat van baten en lasten opgenomen op het moment van overdracht van de pensioenverplichtingen.

Belastingen

De activiteiten van BPF Schilders zijn vrijgesteld van de heffing van vennootschapsbelasting.

Vanaf 2015 betaalt BPF Schilders btw over de dienstverlening die wordt afgenomen bij PGGM als gevolg van het vervallen van de koepelvrijstelling voor de pensioenadministratie.

2.4 Grondslagen voor het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht wordt opgesteld volgens de directe methode. Dit houdt in dat alle ontvangsten en uitgaven als zodanig worden gepresenteerd. Onderscheid is gemaakt tussen kasstromen uit pensioen- en beleggingsactiviteiten. Kasstromen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro tegen de koers per transactiedatum.

Onder liquide middelen worden verstaan rekening-courantsaldi en kasmiddelen die bij banken zijn aangehouden en bij banken aangehouden activa die zonder beperkingen en zonder materieel risico van waardevermindering, onmiddellijk kunnen worden omgezet in liquide middelen en een oorspronkelijke looptijd van hooguit één jaar hebben. Dit zijn onder meer geldmarktbeleggingen.

Het verschil tussen de kasstromen die in het kasstroomoverzicht zijn opgenomen en de mutatie van liquide middelen (inclusief kredietinstellingen) die in de balans zijn opgenomen, wordt afzonderlijk opgenomen als aansluiting tussen de netto kasstroom en de mutatie in liquide middelen (inclusief kredietinstellingen).

Toelichting op de balans per 31 december

3. Beleggingen

3.1 Overzicht van de beleggingen

De samenstelling van de beleggingen per balansdatum is als volgt:

(bedragen * € 1.000)	31-12-2022	31-12-2021
Vastgoed en infrastructuur	1.017.406	1.123.998
Aandelen	2.929.659	4.125.366
Vastrentende waarden	3.733.450	4.114.047
Overige beleggingen	2	2
Derivaten (actief)	608.687	164.176
subtotaal	8.289.204	9.527.589
Derivaten (passief)	(1.161.402)	(139.107)
Totaal	7.127.802	9.388.482

Deze opstelling is exclusief zekerheden uit collateral management en vorderingen/verplichtingen uit hoofde van beleggingen. Deze laatste posten worden toegelicht onder toelichting 4 'Vorderingen uit hoofde van beleggingen' en onder toelichting 9 'Overige schulden en overlopende passiva'. Per onderdeel van de portefeuille worden verloopoverzichten gepresenteerd.

De specificatie naar regio is als volgt:

(bedragen * € 1.000)	Noord- Amerika en overig				Balanswaarde
	Europa	dollarzone	Verre Oosten	Opkomende markten	eind jaar
Vastgoed en infrastructuur	760.990	187.006	51.004	18.406	1.017.406
Aandelen	569.950	1.673.333	318.575	367.801	2.929.659
Vastrentende waarden	2.465.481	534.774	65.080	668.115	3.733.450
Derivaten	(552.715)	-	-	-	(552.715)
Overige beleggingen	-	2	-	-	2
Totaal 31-12-2022	3.243.706	2.395.115	434.659	1.054.322	7.127.802
Totaal % 31-12-2022	45%	34%	6%	15%	100%
Totaal 31-12-2021	4.322.057	3.275.562	553.259	1.237.604	9.388.482
Totaal % 31-12-2021	46%	35%	6%	13%	100%

De vergelijkende cijfers over 2021 zijn aangepast in verband met vergelijkingsdoeleinden.

3.2 Vastgoed en infrastructuur

De samenstelling en het verloop van de post vastgoed en infrastructuur zijn als volgt:

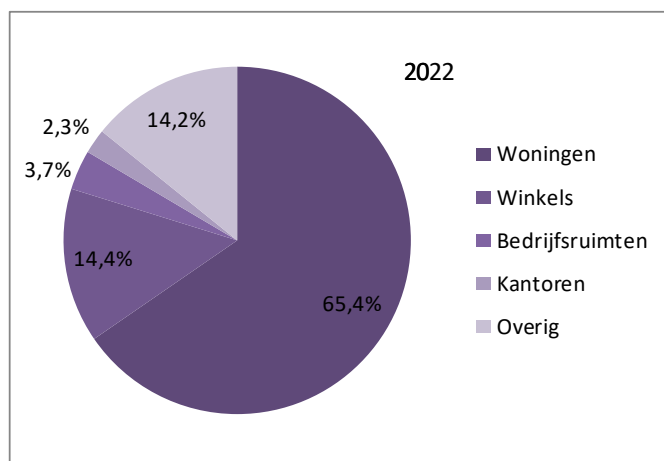
Vastgoed en Infrastructuur					
(bedragen * € 1.000)					
	Balanswaarde begin jaar	Aankopen	Verkopen	Waarde- veranderingen	Balanswaarde eind jaar
Indirect vastgoed	823.908	28.022	(134.676)	(76.151)	641.103
Indirect infrastructuur	300.090	88.615	(2.113)	(10.289)	376.303
Totaal 2022	1.123.998	116.637	(136.789)	(86.440)	1.017.406
Totaal 2021	881.003	148.314	(44.283)	138.964	1.123.998

Voor vastgoed en infrastructuur betreft dit indirecte beleggingen middels participaties in (beursgenoteerde) beleggingsinstellingen. De investeringen in 2022 zijn gedaan in met name Europa. In de specificaties die hierna zijn opgenomen, is voor zover mogelijk het verslaggevingsbeginsel 'look through' toegepast. De afname van de balanswaarde is voornamelijk het gevolg van verkopen bij vastgoed, bij infrastructuur bestond de toename uit aankopen.

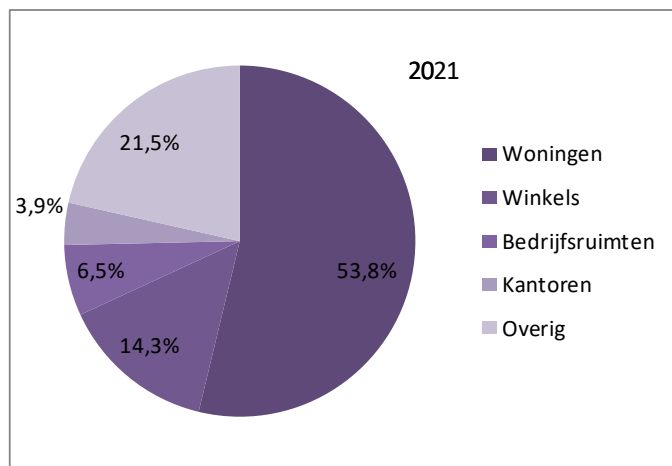
De securities lending positie van beursgenoteerd vastgoed bedraagt per balansdatum nihil (2021: nihil).

De specificatie van alle beleggingen in vastgoed naar sector is als volgt:

2022

2021

De samenstelling naar regio is als volgt:

Indirect vastgoed

	31-12-2022	31-12-2021
Europa	75%	63%
Noord-Amerika en overig dollarzone	16%	26%
Verre Oosten	6%	8%
Opkomende markten	3%	3%
Totaal	100%	100%

In Europa betreft het indirect vastgoed dat aangehouden wordt in onder andere de Nederlandse markt. De Nederlandse markt vertegenwoordigt ultimo 2022 een waarde van € 464 miljoen (2021: € 464 miljoen).

Indirect infrastructuur

	31-12-2022	31-12-2021
Europa	74%	72%
Noord-Amerika en overig dollarzone	22%	18%
Verre Oosten	4%	9%
Opkomende markten	0%	1%
Totaal	100%	100%

De samenstelling van deze portefeuille is grotendeels gericht op het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten. Voor de Nederlandse markt betreft het aandeel ultimo 2022 € 45,7 miljoen (2021: € 23,0 miljoen).

3.3 Aandelen

Onder de post 'Aandelen' zijn beursgenoteerde aandelen en participaties of aandelen in niet-beursgenoteerde beleggingsfondsen die overwegend in beursgenoteerde aandelen beleggen, en kapitaalbelangen in niet-beursgenoteerde beleggingsfondsen die in private equity beleggen, verantwoord. Private equity betreft onder meer beleggingen in durfkapitaal en overnames die indirect via niet-beursgenoteerde beleggingsfondsen plaatsvinden.

De samenstelling en het verloop van de post 'Aandelen' zijn als volgt:

Aandelen					
(bedragen * € 1.000)					
	Balanswaarde begin jaar	Aankopen	Verkopen	Waarde- veranderingen	Balanswaarde eind jaar
Aandelen	4.070.143	194.384	(973.392)	(409.789)	2.881.346
Private equity	55.223	997	(2.504)	(5.403)	48.313
Totaal 2022	4.125.366	195.381	(975.896)	(415.192)	2.929.659
Totaal 2021	3.622.166	247.839	(724.644)	980.005	4.125.366

Ten aanzien van aandelen en private equity kunnen de volgende categorieën worden onderscheiden:

Aandelen		
(bedragen * € 1.000)	31-12-2022	31-12-2021
Beursgenoteerde aandelen	289.928	359.888
Beursgenoteerde en niet-beursgenoteerde beleggingsinstellingen die beleggen in aandelen	2.591.418	3.710.255
Niet-beursgenoteerde aandelen in private equity	48.313	55.223
Totaal	2.929.659	4.125.366

In de toelichtingen die hierna zijn opgenomen, is voor zover mogelijk het verslaggevingsbeginsel 'look through' toegepast.

De securities lending positie voor aandelen (exclusief private equity) bedraagt per balansdatum € 13,6 miljoen (2021: € 31,9 miljoen). Voor afdekking van het risico dat de uitgeleende stukken niet worden terug geleverd, zijn zekerheden ontvangen in de vorm van staatsleningen, uitgegeven door kredietwaardige landen met een minimaal A-rating. De ontvangen zekerheden hierbij bedragen € 14,9 miljoen (2021: € 34,2 miljoen), deze zekerheden zijn niet op de balans opgenomen. Minder dan 1% van de aandelen wordt uitgeleend. De uitgeleende aandelen zijn opgenomen op de balanspositie einde boekjaar.

De beleggingen in aandelen (exclusief private equity) per balansdatum zijn naar de volgende bedrijfstakken ingedeeld:

	31-12-2022	31-12-2021
Consumptiegoederen	19%	20%
Financiële dienstverlening	13%	14%
Energie	5%	3%
Gezondheidszorg	15%	12%
Industrie	11%	12%
Informatietechnologie	20%	22%
Grondstoffen	4%	4%
Nutsbedrijven	3%	2%
Telecom	8%	9%
Overig	2%	2%
Totaal	100%	100%

3.4 Vastrentende waarden

Vastrentende waarden					
(bedragen * € 1.000)					
	Balanswaarde begin jaar	Aankopen	Verkopen	Waarde- veranderingen	Balanswaarde eind jaar
Hypothecaire geldleningen	404.468	20.500		(80.730)	344.238
Obligaties	3.517.455	1.572.503	(1.645.176)	(504.290)	2.940.492
Subtotaal	3.921.923	1.593.003	(1.645.176)	(585.020)	3.284.730
Geldmarktbeleggingen					448.720
Totaal 2022	3.921.923	1.593.003	(1.645.176)	(585.020)	3.733.450
Verloop 2021	3.725.201	2.122.689	(1.903.099)	(22.868)	3.921.923
Geldmarktbeleggingen					192.124
Totaal 2021	3.725.201	2.122.689	(1.903.099)	(22.868)	4.114.047

In de toelichtingen die hierna zijn opgenomen, is voor zover mogelijk het verslaggevingsbeginsel 'look through' toegepast.
Ten aanzien van hypothecaire geldleningen en obligaties per balansdatum kan de volgende onderverdeling worden gemaakt:

Hypothecaire geldleningen en obligaties		
(bedragen * € 1.000)		
	31-12-2022	31-12-2021
Obligaties, hypothecaire geldleningen, leningen op schuldbekeuringen en andere waardepapieren met een vaste of variabele rente	2.811.435	3.375.627
Beursgenoteerde en niet-beursgenoteerde beleggingsinstellingen die beleggen in vastrentende waarden	473.295	546.296
Deposito's en dergelijke	-	-
Totaal	3.284.730	3.921.923

BPF Schilders investeert in een fonds dat in hypotheek belegt.

Samenstelling van de obligaties per balansdatum naar contractuele resterende looptijd:

(bedragen * € 1.000)	< 1 jaar	1 tot 5 jaar	> 5 jaar	Totaal
31-12-2022	289.190	867.067	2.128.473	3.284.730
31-12-2021	156.234	979.818	2.785.871	3.921.923

De rating voor de leningen betreft de Fitch rating. De rating voor de obligaties betreft de BoFAML (Bank of America ML) composite rating. De kredietwaardigheid van de hypothecaire geldleningen en obligaties per balansdatum kan als volgt

worden weergegeven:

	31-12-2022	31-12-2021
AAA - rating	34%	42%
AA - rating	5%	2%
A - rating	15%	13%
BBB - rating	25%	22%
BB en lagere rating	21%	21%
Geen rating	0%	0%
Totaal	100%	100%

De indeling naar rentevergoeding van de hypothecaire geldleningen en obligaties per balansdatum kan als volgt worden weergegeven:

Hypothecaire geldleningen

	31-12-2022	31-12-2021
Hypothecaire geldleningen met vaste rente	344.238	404.468
Totaal	344.238	404.468

Obligaties

	31-12-2022	31-12-2021
(bedragen * € 1.000)		
Obligaties met vaste rente	2.622.882	3.217.414
Obligaties met variabele rente	317.610	300.041
Totaal	2.940.492	3.517.455

De indeling naar staats- en bedrijfsobligaties per balansdatum is als volgt:

	31-12-2022	31-12-2021
(bedragen * € 1.000)		
Staatobligaties	1.698.306	1.660.164
Bedrijfsobligaties	1.242.186	1.857.291
Totaal	2.940.492	3.517.455

Geldmarktbeleggingen

	31-12-2022	31-12-2021
(bedragen * € 1.000)		
Banktegoeden in rekening-courant	57.947	68.354
Deposito's bij banken	-	-
Callgelden bij banken	100.002	-
Totaal liquide middelen	157.949	68.354
Liquiditeitsfondsen	290.771	123.770
Totaal	448.720	192.124

Van de geldmarktbeleggingen staat een bedrag van € 0,6 miljoen (ultimo 2021: € 2,5 miljoen) niet ter vrije beschikking. Dit betreft saldi op margin accounts die worden aangehouden in verband met futureposities.

3.5 Derivaten

Voor de risicoafdekking worden derivaten specifiek ingezet voor afdekking van het renterisico (renteswaps, futures), aandelenmarktrisico (futures) en valutarisico (valutatermijn contracten).

BPF Schilders maakt gebruik van de hieronder weergegeven derivaten. Derivaten met een positieve reële waarde worden als actief verantwoord. Derivaten met een negatieve reële waarde worden als passief verantwoord. In het onderstaande overzicht wordt de uitsplitsing naar actief en passief weergegeven.

(bedragen * € 1.000)	31-12-2022			31-12-2021		
	Reële waarde		Totaal	Reële waarde		Totaal
	Actief	Passief		Actief	Passief	
Rentederivaten	478.677	1.083.221	(604.544)	124.466	104.085	20.381
Valutaderivaten	130.010	78.181	51.829	39.710	35.022	4.688
Totaal	608.687	1.161.402	(552.715)	164.176	139.107	25.069

De samenstelling en het verloop van de derivaten (saldo van actief en passief) zijn als volgt:

Derivaten					
(bedragen * € 1.000)					
	Balanswaarde begin jaar	Aankopen	Verkopen / expiraties	Waarde- verander- ingen	Balans- waarde eind jaar
Rentederivaten	20.381	-	11.133	(636.058)	(604.544)
Valutaderivaten	4.688	-	230.965	(183.824)	51.829
Aandelenderivaten	-	-	688	(688)	-
Totaal 2022	25.069	-	242.786	(820.570)	(552.715)
Totaal 2021	277.146	-	69.362	(321.439)	25.069

Bij derivaten kan in geval van het voortijdig sluiten van het contract een positief of een negatief resultaat op de verkoop worden behaald. Afhankelijk van de wijze waarop de derivatenpositie is aangegaan (actief of passief) en de geldende spotkoers kan onder de post 'Verkopen/expiraties' een positief of negatief bedrag worden gepresenteerd. De aandelenderivaten betreffen futures met een waarde van € 0,0 miljoen.

Om het kredietrisico te beheersen wordt voor de derivaten onderpand ontvangen of betaald. Daarnaast worden met tegenpartijen van OTC-producten ISDA-contracten aangegaan op basis waarvan posities kunnen worden genet. Het kredietrisico van de derivaten wordt afgedekt door onderpand in de vorm van liquide middelen. Ultimo verslagjaar heeft BPF Schilders vanwege de positieve waarde van de derivatenposities onderpand in de vorm van liquide middelen van per saldo € 138,0 miljoen ontvangen (ultimo 2021: € 92,6 miljoen ontvangen), waarvan de terugbetalingsverplichting onder de post "Schulden uit hoofde van collateral management" is opgenomen. Voor cleared interest rate swaps is door BPF Schilders € 323 miljoen aan staatsobligaties als onderpand bij de central clearing party gestort. Over deze staatsobligaties heeft BPF Schilders het economisch eigendom, maar niet het juridisch eigendom.

In de volgende paragrafen wordt per categorie derivaten inzicht gegeven in de samenstelling en de waarde van alle uitstaande derivatenposities van BPF Schilders.

Rentederivaten

Het onderstaande overzicht geeft inzicht in de netto contractomvang en de looptijd van de rentederivaten per balansdatum:

(bedragen * € 1.000)	31-12-2022		31-12-2021	
	Reële waarde		Reële waarde	
	Actief	Passief	Actief	Passief
Renteswaps				
Korter dan 1 jaar	-	3.781	-	-
Een jaar tot en met 10 jaar	214.616	103.694	15.795	20.400
Langer dan 10 jaar	264.061	975.746	108.671	83.685
Totaal	478.677	1.083.221	124.466	104.085

De contractomvang van de renteswaps van 1 tot en met 10 jaar bedroeg negatief € 86 miljoen (2021: negatief € 558 miljoen). De contractomvang van de renteswaps langer dan 10 jaar bedroeg positief € 3,3 miljard (2021: positief € 1,5 miljard). In hoeverre het renterisico per balansdatum op totaalniveau door de derivaten is afgedekt, is toegelicht in paragraaf 12.

De voornaamste reden voor de afname van de rentederivaten is de stijging van de swaprente.

BPF Schilders belegt in futures. Futures zijn op de beurs verhandelbare termijncontracten met verplichte levering van onderliggend financieel instrument of product in de toekomst, tegen een vooraf vastgestelde prijs. Obligatiefutures worden gebruikt om op een efficiënte wijze een positie in te nemen in de onderliggende obligaties. De futures worden dagelijks afgerekend, waardoor de waarde per balansdatum nihil is. Om deze reden zijn deze futures niet in bovenstaand overzicht zichtbaar. De exposure van deze futures, waarover renterisico wordt gelopen, is ultimo 2022 nihil (ultimo 2021 € 72 miljoen negatief). De looptijden van de futures zijn grotendeels korter dan 1 jaar.

Valutaderivaten

BPF Schilders heeft beleggingen in vreemde valuta. Hierdoor bestaat het risico op waardeveranderingen van deze beleggingen als gevolg van een koersverandering van die valuta. BPF Schilders dekt dit risico deels af. Het valutarisico is grotendeels afgedekt middels valutaderivaten met een looptijd korter dan 1 jaar.

Navolgend overzicht geeft inzicht in de omvang en samenstelling van de valutaderivaten per balansdatum:

(bedragen * € 1.000)	31-12-2022		31-12-2021	
	Reële waarde		Reële waarde	
	Actief	Passief	Actief	Passief
Valutatermijn contracten	130.010	78.181	39.710	35.022
Totaal	130.010	78.181	39.710	35.022

De contractomvang van de valutaderivaten van BPF Schilders bedraagt per balansdatum € 2,2 miljard (ultimo 2021: € 3,0 miljard). De afname van de contractomvang hangt samen met de afgenomen omvang van de beleggingen in US dollar in de portefeuille. In hoeverre het valutarisico per balansdatum op totaalniveau door de derivaten zijn afgedekt, is toegelicht in paragraaf 12.

De toegenomen waarde van de valutaderivaten hangt samen met de gestegen waarde van de US dollar ten opzichte van de euro in december 2022.

Aandelenderivaten

Indexfutures worden gebruikt om op een efficiënte wijze een positie in te nemen in de onderliggende aandelen. De futures worden dagelijks afgerekend, waardoor de waarde per balansdatum nihil is. Om deze reden zijn deze futures niet in bovenstaand overzicht zichtbaar. De exposure van deze futures, waarover aandelenrisico wordt gelopen, is € 1 miljoen (ultimo 2021 € 3 miljoen). De looptijden van de futures zijn grotendeels korter dan 1 jaar.

3.6 Overige beleggingen

De samenstelling en het verloop van de post overige beleggingen zijn als volgt:

Overige beleggingen					
(bedragen * € 1.000)					
	Balanswaarde begin jaar	Aankopen	Verkopen	Waarde- veranderingen	Balanswaarde eind jaar
Totaal 2022	2	-	-	-	2
Totaal 2021	2	-	-	-	2

De overige beleggingen hebben betrekking op hedge funds, de positie van hedge funds zal aankomend jaar verder worden afgebouwd.

3.7 Overzicht marktwaarde beleggingen en waarderingsmethoden

Het fonds heeft de boekwaarde van de beleggingen, die gewaardeerd worden tegen marktwaarde, bepaald op basis van de volgende methodieken:

- **Genoteerde marktprijzen:** de boekwaarde van deze beleggingen is gebaseerd op genoteerde, niet aangepaste prijzen voor identieke beleggingen die op actieve markten, waartoe op het waarderingsmoment toegang is, tot stand zijn gekomen. Onder deze categorie vallen beursgenoteerde aandelen in vastgoedfondsen, aandelen, obligaties en futures.
- **Onafhankelijke taxaties:** de boekwaarde van deze beleggingen wordt afgeleid van onafhankelijke taxaties. Het betreft beleggingen zonder beursnotering of waarbij geen sprake is van een actieve en publieke markt. Het fonds heeft geen beleggingen in deze categorie.
- **Netto contante waarde berekeningen:** de boekwaarde van deze beleggingen wordt afgeleid van netto contante waarde berekeningen. Het betreft beleggingen zonder beursnotering of waarbij geen sprake is van een actieve en publieke markt. De marktwaarde van de beleggingen wordt bepaald door verwachte toekomstige kasstromen contant te maken tegen een disconteringsvoet, verhoogd met een specifieke opslag voor de risicokenmerken van de beleggingen. Bij de waardering van de beleggingen in hypothecaire geldleningen wordt de waardering van de fondsmanager gevolgd. Naast de hypothecaire geldleningen vallen ook de derivaten onder deze categorie. De beleggingen in derivaten bedragen negatief € 553 miljoen (2021: positief € 25 miljoen). De derivaten bestaan uit rentederivaten, valutaderivaten en kredietderivaten. De waarde van de derivaten wordt bepaald met standaardmodellen en de OIS curve wordt hierbij als disconteringsvoet gebruikt.
- **Andere geschikte methode:** de boekwaarde van deze beleggingen is gebaseerd op waarderingsmodellen en -technieken waarbij inschattingen zijn gemaakt en veronderstellingen zijn gehanteerd door de vermogensbeheerder vanwege het ontbreken van volledig waarneembare marktgegevens. Onder deze categorie zijn ook begrepen kapitaalbelangen in niet-beursgenoteerde closed end beleggingsfondsen. De marktwaarde van de private beleggingen wordt bepaald op basis van de meest recente waarderingsopgave van de betreffende externe manager, indien van toepassing gecorrigeerd voor kasstromen in de periode tot balansdatum. Deze opgave is niet in alle gevallen door een onafhankelijke

accountant gecontroleerd en is gebaseerd op schattingen en aannames die niet direct waarneembaar zijn en een bepaalde mate van professionele expertise vereisen. De gehanteerde aannames zijn in hoge mate subjectief waardoor de geschatte waarde kan afwijken van de waarde die zou zijn gerealiseerd indien de betreffende belegging zou zijn verkocht.

Ter beoordeling van de ultimo boekjaar geschatte waarden wordt gebruik gemaakt van waarderingsrapporten, van gecontroleerde jaarrekeningen van de beleggingen of de door de fondsmanager opgegeven waarden. Onder deze categorie vallen beleggingen in niet-beursgenoteerd vastgoed € 462 miljoen (2021: € 464 miljoen), infrastructuur € 376 miljoen (2021: € 300 miljoen), private equity € 55 miljoen (2021: € 55 miljoen), niet-beursgenoteerde vastrentende waarden € 158 miljoen waaronder € 100 miljoen aan callgeld bij bankinstellingen (2021: € 68 miljoen, waarvan € 0 miljoen aan callgeld) en hedge funds € 2 duizend (2021: € 2 duizend). Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de Grondslagen voor waardering van activa en passiva.

De marktwaarde van de beleggingen kan ultimo boekjaar als volgt worden weergegeven:

Overzicht marktwaarde beleggingen en waarderingmethoden					
31-12-2022 (bedragen * € 1.000)	Genoteerde marktprijzen	Onafhanke-lijke taxaties	Netto contante waarde	Andere geschikte methode	Totaal
Vastgoed en infrastructuur	178.984	-	-	838.422	1.017.406
Aandelen	2.881.346	-	-	48.313	2.929.659
Vastrentende waarden	3.231.263	-	344.238	157.949	3.733.450
Derivaten	-	-	608.687	-	608.687
Overige beleggingen	-	-	-	2	2
Totaal beleggingen activa	6.291.593	-	952.925	1.044.686	8.289.204
Derivaten passiva	-	-	(1.161.402)	-	(1.161.402)
Totaal 2022	6.291.593	-	(208.477)	1.044.686	7.127.802
Totaal % 2022	88%	0%	-3%	15%	100%
Totaal 2021	8.071.453	-	429.537	887.492	9.388.482
Totaal % 2021	86%	0%	5%	9%	100%

4. Vorderingen uit hoofde van beleggingen

(bedragen * € 1.000)	31-12-2022	31-12-2021
Vorderingen uit hoofde van collateral management	653.311	76.776
Af te wikkelen beleggingstransacties	11.551	3.655
Vorderingen uit hoofde van reverse repo's	-	95.000
Te vorderen dividenden	2.303	2.906
Te vorderen bronbelastingen	1.811	2.138
Overige vorderingen en overlopende activa	1	2
Totaal	668.977	180.477

Vorderingen uit hoofde van beleggingen hebben overwegend een looptijd korter dan één jaar.

Vorderingen uit hoofde van reverse repo's

De vorderingen uit hoofde van reverse repo's betreffen de posities in reverse repo transacties in obligaties die het pensioenfonds is aangegaan. Hiervoor heeft het pensioenfonds onderpand ontvangen in de vorm van obligaties. Het pensioenfonds heeft alleen het juridisch eigendom over de aangekochte obligaties. De vorderingen hebben een looptijd van maximaal één jaar. De waarde van het ontvangen onderpand bedroeg ultimo 2022 € 99 miljoen in staats- en bedrijfsobligaties uit de eurozone met minimaal een A-rating.

5. Vorderingen en overlopende activa

(bedragen * € 1.000)	31-12-2022	31-12-2021
Premiedebiteuren	8.124	7.657
Nog te factureren premiebijdragen	22.891	21.047
Overige vorderingen en overlopende activa	225	-
Totaal	31.240	28.704

Vorderingen en overlopende activa hebben overwegend een looptijd korter dan één jaar. Op de positie premiedebiteuren is een voorziening dubieuze debiteuren in mindering gebracht ad € 1,1 miljoen (2021: € 1,4 miljoen).

6. Liquide middelen

De liquide middelen hebben betrekking op de pensioenactiviteiten. De liquide middelen zijn tegoeden die zijn aangehouden bij Nederlandse kredietinstellingen. Alle tegoeden zijn direct invorderbaar en staan geheel ter vrije beschikking.

7. Stichtingskapitaal en algemene reserve

(bedragen * € 1.000)	31-12-2022	31-12-2021
Stand begin van het jaar	1.644.043	215.913
Saldo van baten en lasten	(228.900)	1.428.130
Stand eind van het jaar	1.415.143	1.644.043

Stichtingskapitaal en reserves worden bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle actiefposten en posten van vreemd vermogen, inclusief de voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds en overige technische voorzieningen, volgens de van toepassing zijnde waarderingsgrondslagen, in de balans zijn opgenomen.

Het stichtingskapitaal bedraagt € 226,89. Dit is het bedrag dat is gebruikt voor de oprichting van het fonds.

Op 31 december 2022 bedraagt de omvang van het minimaal vereist eigen vermogen € 259 miljoen (ultimo 2021: € 325 miljoen) en het vereist eigen vermogen afgerond € 1,4 miljard (ultimo 2021 afgerond € 1,8 miljard).

Het eigen vermogen is dus hoger dan het minimaal vereist eigen vermogen en ook hoger dan het vereist eigen vermogen.

Een aanvullende toelichting ten aanzien van de financiële positie en financiering van het pensioenfonds is opgenomen onder paragraaf 13.

8. Voorziening pensioenverplichtingen

Onder de technische voorzieningen wordt verantwoord de voorziening pensioenverplichtingen uit hoofde van de pensioenregeling.

De voorziening pensioenverplichtingen is als volgt samengesteld:

(bedragen * € 1.000)	31-12-2022	31-12-2021
Niet ingegaan ouderdomspensioen		
Actieve deelnemers	2.382.568	3.191.436
Gewezen deelnemers	832.097	1.142.171
Niet ingegaan partnerpensioen		
Actieve deelnemers	530.561	760.505
Gewezen deelnemers	156.022	227.810
Gepensioneerden	279.443	321.599
Ingegaan pensioen		
Ouderdomspensioen	1.621.471	1.727.314
Partner pensioen	382.274	418.123
Wezenpensioen	2.270	2.244
Arbeidsongeschiktheidspensioen	48.719	48.582
IBNR arbeidsongeschiktheid	15.585	16.301
Totaal	6.251.010	7.856.085

Het aantal deelnemers per categorie is als volgt:

Aantal deelnemers	31-12-2022	31-12-2021
Pensioenopbouwers	33.994	33.158
Houders premievrije opbouw	39.194	39.674
Pensioenontvangers	36.411	36.383
- Ouderdomspensioen	24.051	23.987
- Partnerpensioen	11.073	11.032
- Wezenpensioen	464	475
- Arbeidsongeschiktheidspensioen	823	889
Totaal	109.599	109.215

De mutatie in de voorziening pensioenverplichting is als volgt:

(bedragen * € 1.000)	2022	2021
Stand per 1 januari	7.856.085	8.450.524
Pensioenopbouw		
actieven	193.900	201.188
risicopremie overlijden	5.482	5.592
Toeslagen	721.643	-
Rentetoevoeging (effectief onttrekking)	(39.088)	(45.053)
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	(171.475)	(160.001)
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	(4.287)	(4.800)
Wijziging DNB rentetermijnstructuur	(2.505.118)	(556.418)
Wijziging van actuariële grondslagen	181.487	(36.782)
Wijziging actuariële bestandsresultaten	(7.892)	(8.492)
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	8.897	8.214
Overige mutaties	11.376	2.113
Totaal	6.251.010	7.856.085

Pensioenopbouw

Pensioenopbouw is het totaal van opgebouwde nominale rechten op pensioen. Hieronder worden eveneens de risicopremies verantwoord voor het in het vooruitzicht gestelde partnerpensioen, alsmede de risicopremies ANW en premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid.

Toeslagen

Het bestuur heeft in november 2022 besloten om per week 1 van 2023 een toeslag te verlenen van 9,44%. Deze toeslag is opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen eind 2022.

Per week 1 van 2022 was oorspronkelijk geen toeslag verleend, gezien de financiële positie volgens het Financieel Toetsings Kader per 30 september 2021. Door gebruik te maken van de soepelere toeslagregels in verband met het later in werking treden van de Wet toekomst pensioenen, is alsnog een toeslag verleend van 2,57% met terugwerkende kracht per week 1 van 2022.

Rentetoevoeging

De rentetoevoeging betreft de verlaging van de voorziening pensioenverplichtingen op basis van de eenjaarsrente in de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur aan het begin van het verslagjaar. Voor boekjaar 2022 bedraagt deze rente negatief 0,486% (2021: negatief 0,533%).

Onttrekking voor pensioenuitkeringen

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuariëel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De afname van de voorziening die onder dit hoofdstuk is opgenomen, betreft het bedrag dat vrijkomt voor de financiering van de pensioenen van de verslagperiode.

Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten

Toekomstige pensioenuitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuariëel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De afname van de voorziening, betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de kosten van de verslagperiode.

Wijziging DNB rentetermijnstructuur

Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaarde van de voorziening pensioenverplichtingen herberekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. De gehanteerde geüniformeerde rente (RTS) is 2,54%

(2021: 0,58%). Het fonds hanteert de rentecurve die DNB publiceert ten behoeve van haar toezicht op pensioenfondsen.

Per 1 januari 2022 is de tweede stap in de gefaseerde aanpassing van de UFR methodiek toegepast. Deze aanpassing is onderdeel van het totale resultaat op wijziging van de marktrente. Per 1 januari 2023 is een nieuwe UFR methodiek van toepassing.

De Commissie Parameters heeft op 29 november 2022 geadviseerd over de te hanteren maximale parameters (zoals beleggingsrendementen), de Ultimate Forward Rate (UFR) methode en de scenario-set. DNB heeft dit advies overgenomen. De maximale parameters zijn beoogd in te gaan op 1 juli 2023 en de nieuwe UFR-methode gaat in op 1 januari 2023. De wijzigingen in de UFR-methode is zodoende niet meegenomen in de stand per balansdatum. Met de nieuwe UFR-methode per 1 januari 2023 is de eerdere gefaseerde wijziging van de UFR-methode op basis van het oude advies van de vorige Commissie Parameters 2019 van de baan. De oude UFR was een 120-maands gemiddelde van de 1-jaars forward op een looptijd van 30 jaar. De nieuwe UFR bevat geen middeling meer en wordt vanaf een looptijd van 50 jaar toegepast in plaats van looptijd 30. Zodoende is de nieuwe lange termijn rekenrente een betere weerspiegeling van de marktrente, maar is deze ook meer volatiel van dag op dag. Door de aanpassing van de UFR-methodiek per 1 januari 2023 (advies Commissie Parameters 2022) stijgt de voorziening na balansdatum met € 25,6 miljoen.

Wijziging duration en discontovoet

Wijziging duration en discontovoet		
	31-12-2022	31-12-2021
Modified duration (in jaren)	18,4	20,7
Gemiddelde gew ogen discontovoet	2,5%	0,6%

Wijziging actuariële grondslagen pensioenregeling

Jaarlijks worden de actuariële grondslagen en/of methoden beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Dit vindt plaats naar aanleiding van het uitgevoerde Grondslagenonderzoek 2023. Het effect van deze wijzigingen wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de actuariële grondslagen worden herzien.

De grondslag sterfte en langleven is gewijzigd omdat de nieuwe AG prognosetafel is (AG 2022) is verwerkt, deze voorspelt een sterkere stijging van de levensverwachting. Het effect hiervan bedraagt € 71,8 miljoen (2021: nihil).

In het grondslagenonderzoek is de ervaringssterfte geactualiseerd op basis van actuele gegevens tot en met 2021. Dit leidt vooral voor actieven gemiddeld tot een hogere overlevingskans dan de vorige ervaringssterfte en daardoor stijgt de voorziening. Het effect hiervan bedraagt € 78,7 miljoen (2021: nihil).

De grondslag excasso opslag is gewijzigd omdat uit het grondslagenonderzoek blijkt dat een hogere reservering toereikend is voor de toekomstige kosten. Het effect hiervan bedraagt € 39,2 miljoen. De wijzigingen in de overige grondslagen hebben een beperkt effect op de voorziening van circa € 8,1 miljoen. Dit betreft met name samenlevingsfrequenties, economie Toekomst verwachtingen, arbeidsongeschiktheid en revalidatie.

Wijziging grondslagen		
(bedragen * € 1.000)	31-12-2022	31-12-2021
Prognosetafel AG2022	71.760	-
Toekomstige uitvoeringskosten	39.166	(40.899)
Samenlevingsfrequenties	(23.679)	-
Wezenpensioenfactor	(944)	-
Ervaringssterfte	78.619	-
Arbeidsongeschiktheid en revalidatie	(3.168)	5.954
Economie Toekomst verwachtingen	19.721	(1.837)
AOW Leeftijd (AP)	12	-
Totaal	181.487	(36.782)

Wijziging actuariële bestandsresultaten

Onder actuariële bestandsresultaten worden die mutaties in de voorziening pensioenverplichtingen verantwoord, die naar hun aard kunnen worden gerubriceerd onder één van de volgende risicocategorieën.

Actuariële bestandsresultaten		
(bedragen * € 1.000)	31-12-2022	31-12-2021
Arbeidsongeschiktheid	2.939	1.678
Mutatie IBNR	(358)	459
Ingang pensioen (incl. flexibilisering)	224	(1.512)
Langlevensrisico	(9.445)	(12.498)
Kortlevensrisico	(1.252)	3.381
Totaal	(7.892)	(8.492)

De actuariële bestandresultaten worden bepaald als een resultaat van prognose (vrijval) en realisatie. Het resultaat op arbeidsongeschiktheid bestaat enerzijds uit een vrijval van een jaarpremie uit de IBNR voor ziektegevallen. Daar tegenover staat een werkelijke schadelast als gevolg van nieuwe arbeidsongeschikten, die recht hebben op premievrijstelling. IBNR betreft de reservering voor toekomstige arbeidsongeschiktheid voor bestaande ziektegevallen.

Ingang pensioen betreft het ingaan van pensioen op de pensioenleeftijd, inclusief de keuzes die de deelnemer daarbij kan maken. In principe zijn deze keuzes actuariael neutraal.

Langlevensrisico laat een daling van de voorziening zien omdat er meer overlijdens waren dan voorzien, met als gevolg een positief resultaat. Kortlevensrisico laat een afname van de voorziening zien omdat er minder partnerpensioenen zijn ingegaan dan waren voorzien, met als gevolg een positief resultaat.

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

De waarde van de pensioenverplichtingen verandert door de actuariële inkomende en uitgaande waardeoverdrachten. De uitgaande en inkomende waardeoverdrachten bevatten alleen individuele waardeoverdrachten.

Overige mutaties

Onder de overige mutaties worden de actuariële baten en lasten verantwoord die niet onder één van de andere categorieën kunnen worden gerubriceerd.

Dit betreft de overige mutaties in de voorziening en de financiële overige baten en lasten.

Overige mutaties		
(bedragen * € 1.000)	31-12-2022	31-12-2021
Modeleffect pensionering	393	-
Realisatie loongroei AP	4.610	-
Realisatie loongroei PVAO	9.194	-
Wijziging opbouw percentage PP op PVAO	(2.508)	-
Overige mutaties	(313)	2.113
Totaal	11.376	2.113

9. Overige schulden en overlopende passiva

De overige schulden en overlopende passiva zijn als volgt samengesteld:

(bedragen * € 1.000)	31-12-2022	31-12-2021
Verplichtingen uit hoofde van beleggingen	1.323.930	240.738
Belastingen en premies sociale verzekeringen	3.108	2.986
Nog te betalen uitkeringen	7.881	7.258
Ontvangen middelen uit hoofde van inkoopregeling	245	335
Spaarfonds gemoedsbezwaren	509	489
Overige schulden en overlopende passiva	378	698
Totaal	1.336.051	252.504

Overige schulden en overlopende passiva hebben overwegend een looptijd korter dan één jaar. De inkoopregeling is beëindigd per 31 december 2020, het restant staat ter beschikking aan de opdrachtgevers van BPF Schilders.

Verplichtingen uit hoofde van beleggingen

Verplichtingen uit hoofde van beleggingen		
(bedragen * € 1.000)	31-12-2022	31-12-2021
Derivaten	1.161.402	139.107
Schulden uit hoofde van collateral management	138.028	92.639
Af te wikkelen beleggingstransacties	19.540	7.169
Overige schulden en overlopende passiva	4.960	1.823
Totaal	1.323.930	240.738

Verplichtingen uit hoofde van beleggingen hebben overwegend een looptijd korter dan één jaar.

Derivaten

Zie voor toelichting paragraaf 3.5.

Schulden uit hoofde van collateral management

De schulden uit hoofde van collateral management zijn ontvangen liquiditeiten (als zekerheid) in verband met de positieve reële waarde van derivatenposities.

Af te wikkelen beleggingstransacties

De post af te wikkelen beleggingstransacties bestaat uit transacties met de vermogensbeheerpartijen.

Nog te betalen uitkeringen

Onder de positie nog te betalen uitkeringen is rekening gehouden met een reservering vakantietoeslag, die evenredig is toegerekend over de betreffende periode.

Ontvangen middelen uit hoofde van inkoopregeling

(bedragen * € 1.000)	2022	2021
Waarde ultimo vorig boekjaar	335	1.190
Premie inkoopregeling	43	(32)
Onttrekking administratiekosten	(3)	2
	375	1.160
Beleggingsresultaat	-	(25)
Onttrekking voor inkoop pensioen	-	-
Onttrekking kosten ALM-studie	-	-
Voorschot op bestemming restsaldo	(130)	(800)
Stand eind van het jaar	245	335

De inkoopregeling kent vanaf 1 januari 2016 een apart beleggingsbeleid. De toevoeging van het beleggingsrendement geschiedt volgens het mandaat. Over 2022 bedroeg het beleggingsrendement negatief -0,04% (2021: negatief -0,8%) voor een bedrag van € 0 duizend (2021: € 25 duizend negatief).

Tot eind 2022 konden de werkgevers nog premiecorrecties aanleveren. In 2022 is een tweede voorschot ter beschikking gesteld aan de opdrachtgevers. Begin 2023 wordt het resterende saldo overgemaakt aan de opdrachtgevers.

10. Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Langlopende contractuele verplichtingen

Pensioenbeheer

Per 13 november 2013 is met PGGM N.V. een uitbestedingsovereenkomst aangegaan voor de uitvoering van pensioenbeheeractiviteiten, beleidsadvisering pensioenbeheer en bestuursondersteuning. Vanaf 2020 is de overeenkomst verlengd voor een duur van drie jaar met een opzegtermijn van 12 maanden voor beide partijen.

Er is eind 2021 gekozen om het contract met één jaar te verlengen, van 1 januari 2023 tot 1 januari 2024. Door ontwikkelingen die samenhangen met de beëindiging van de vermogensbeheer dienstverlening, is de dienstverlening voor bestuursondersteuning, cliënt facing risk, compliance en assurance services in 2022 afgeschaald. Hiervoor zijn andere partijen geselecteerd na een uitgebreid selectieproces. Na een uitgebreide vergelijking van diverse partijen is in november 2022 besloten om contractonderhandelingen met PGGM te starten over een nieuw contract Pensioenbeheer voor de periode van 1 januari 2024 tot en met 31 december 2029. Naar verwachting worden deze onderhandelingen in de eerste helft van 2023 afgerond.

In november 2022 zijn BPF Schilders en PGGM na een intensief uitbestedingstraject overeengekomen om de uitvoering van pensioenbeheeractiviteiten en

beleidsadvisering pensioenbeheer te verlengen voor de periode 1 januari 2024 tot 1 januari 2030.
De jaarlijkse vergoeding die samenhangt met deze dienstverlening is € 12,6 miljoen (inclusief BTW).

Vanaf 1 juli 2022 verzorgt M&P de bestuursondersteuning. De jaarlijkse vergoeding die samenhangt met deze dienstverlening is € 0,8 miljoen (inclusief BTW).

Vermogensbeheer

PGGM heeft ultimo 2021 de Nadere Overeenkomst Vermogensbeheer (NO VB) en de Nadere Overeenkomst Advies inzake Financierings- & ALM-beleid, Advies Beleggingsbeleid en Fiduciair Advies (NO FA) formeel opgezegd per uiterlijk 31 december 2022.

Vanaf 1 juli 2022 wordt de dienstverlening met betrekking tot advies beleggingsbeleid en fiduciair advies verzorgd door VLK.
De jaarlijkse vergoeding die samenhangt met deze dienstverlening is € 3,4 miljoen (inclusief BTW).

De taken van custodian, beleggingsadministratie, performance en compliance worden vanaf 1 januari 2023 verzorgd door BNY Mellon.
De jaarlijkse vergoeding die samenhangt met deze dienstverlening is € 1,3 miljoen (exclusief BTW).

Juridische procedures

De Belastingdienst heeft het door BPF Schilders medio 2017 ingediende bezwaarschrift tegen de btw over de fee pensioenbeheer in 2021 afgewezen. Doel van het bezwaar was het krijgen van een recht op vooraftrek van omzetbelasting om de btw-kosten voor BPF Schilders te verminderen. BPF Schilders heeft daarop beroep ingediend tegen de afwijzing van het bezwaar. Dit beroep is op 13 februari 2023 behandeld en afgewezen door de rechtbank Gelderland.

Investeringsverplichtingen

Vooruitlopend op verwachte inkomende kasstromen bestaan er per balansdatum de volgende investerings- en stortingsverplichtingen:

(bedragen * € 1.000)	31-12-2022	31-12-2021	Maximale looptijd
Vastgoed en infrastructuur	168.341	203.995	2 jaar
Private equity	10.379	10.977	8 jaar
Hypotheken	39.500	60.000	1 jaar
Totaal	218.220	274.972	

11. Verbonden partijen

Identiteit van verbonden partijen

Partijen worden als verbonden beschouwd als er sprake is van een relatie waarbij een partij zeggenschap of invloed van betekenis kan uitoefenen over een andere partij. Als verbonden partijen kunnen worden beschouwd het fonds, de aangesloten ondernemingen en hun bestuurders.

Transacties met bestuurders

Het pensioenfonds heeft geen leningen verstrekt aan (voormalige) bestuurders. Ook heeft het pensioenfonds geen vorderingen op (voormalige) bestuurders. De

toelichting van de bezoldiging van het bestuur is opgenomen onder paragraaf 17. Er wordt niet belegd in premiebijdragende aangesloten ondernemingen.

Overige transacties met verbonden partijen

Er zijn geen overige transacties met verbonden partijen, behoudens premiefacturatie aan aangesloten ondernemingen met betrekking tot de uitvoering van de pensioenregeling.

12. Risicobeheer

BPF Schilders wordt in het beheer van de pensioenregelingen geconfronteerd met een groot aantal risico's van zowel financiële als niet-financiële aard. De voor BPF Schilders belangrijkste risico's zijn beschreven in de paragraaf Risicomanagement van het verslag van het bestuur. Onderstaand wordt meer inzicht gegeven in specifieke risico's die voortvloeien uit de beleggingsactiviteiten en de wijze waarop deze beheerst worden.

Dekkingsgraadrisico

De dekkingsgraad is de verhouding tussen de marktwaarde van de beleggingen en de marktwaarde van de pensioenverplichtingen. Voor de nominale dekkingsgraad worden de verplichtingen gewaardeerd tegen de nominale rentetermijnstructuur met ultimate forward rate.

Het dekkingsgraadrisico is de mogelijke impact op de dekkingsgraad als gevolg van onzekerheid in toekomstige beleggingsrendementen, de ontwikkeling van de rente en demografische grondslagen. Voor de toetsing aan het Financieel Toetsingskader, zoals dat geldt per 1 januari 2015, wordt de beleidsdekkingsgraad gebruikt. Deze is het (voortschrijdend) gemiddelde van de dekkingsgraden op de laatste 12 maandeinden.

Het minimaal vereist eigen vermogen is de ondergrens voor de vermogenspositie van het fonds. Als het eigen vermogen daaronder komt, bevindt het fonds zich in een situatie van dekkingstekort. In het nFTK geldt dat een fonds niet meer dan 5 jaareinden op rij een tekort mag hebben. De minimaal vereiste dekkingsgraad is eind 2022 gelijk aan 104,1%. De beleidsdekkingsgraad is eind 2022 hoger dan de minimaal vereiste dekkingsgraad.

Om te beoordelen of BPF Schilders over voldoende vermogen beschikt om op korte termijn beleggingsrisico's op te vangen, hanteert BPF Schilders het standaardmodel van DNB voor de bepaling van het vereist eigen vermogen. Dit vereist eigen vermogen, gebaseerd op de strategische beleggingsmix voor 2023, bedraagt ultimo 2022 afgerond € 1,4 miljard (ultimo 2021: € 1,8 miljard), wat overeenkomt met afgerond 22,5% van de nominale verplichtingen (ultimo 2021: 22,8%).

VERMOGENSPOSITIE CONFORM DE FTK-METHODE		
(bedragen * € 1.000)	31-12-2022	31-12-2021
Voorziening pensioenverplichtingen (FTK w aardering)	6.251.010	7.856.085
Buffers:		
S1: Renterisico	240.499	180.453
S2: Risico zakelijke waarden *	1.073.376	1.411.904
S3: Valutarisico	327.765	437.272
S5: Kredietrisico	259.287	359.939
S6: Verzekeringstechnisch risico	195.930	258.408
S10: Actief beheer	141.686	135.564
Diversificatie-effect	(832.194)	(995.821)
Totaal S (vereiste buffers) = vereist eigen vermogen	1.406.349	1.787.719
Vereist vermogen	7.657.359	9.643.804
Aanw ezig vermogen	7.666.153	9.500.128
Surplus / tekort	8.794	(143.676)

Hierna worden de verschillende buffers die moeten worden aangehouden nader toegelicht.

Risico's

De risico's (S1 tot en met S4 en S10) betreffen marktrisico. Marktrisico is de mogelijke impact op de waarde van de beleggingen en de verplichtingen als gevolg van onzekerheid in marktprijzen, zoals aandelenkoersen en de hoogte van de rentetermijnstructuur. De risicofactor S6 betreft verzekeringstechnisch risico (wijzigingen in grondslagen). Voor de risicofactoren S7 tot en met S9 worden in de berekening van het vereist eigen vermogen geen risico's onderkend en derhalve geen solvabiliteitsbuffer aangehouden.

Rente- en inflatierisico (S1)

Rente- en inflatierisico is de mogelijke impact op de waarde van de beleggingen en de verplichtingen als gevolg van onzekerheid in het niveau van de rente en de inflatie. In lijn met het strategisch beleggingsbeleid 2023 wordt 62,5% van het nominale renterisico afgedekt door middel van een rentehedge. Het inflatierisico wordt niet afgedekt.

Bij bepaling van de voorziening wordt gebruik gemaakt van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur (RTS). De rentetermijnstructuur wordt door DNB vastgesteld met een zogenoemde Ultimate Forward Rate (UFR). In de rentehedge wordt bij de verdeling over looptijden rekening gehouden met marktliquideit en systeemrisico's. Hierbij is het uitgangspunt dat de totale rentegevoeligheid ongewijzigd blijft.

Het renterisico van de beleggingen is bepaald volgens de beschrijving van DNB in het Open Boek Toezicht. De impact van renterisico op de marktwaarde van de beleggingen is bepaald door het toepassen van een absolute schok (in basispunten) op de onderliggende rentetermijnstructuur. De absolute schokken zijn gebaseerd op de voorgeschreven rentefactoren en de gepubliceerde rentetermijnstructuur. De rentefactoren zijn terug te vinden in bijlage 3 van de regeling pensioenwet en wet verplichte beroepspensioenregeling. De rentegevoelige beleggingen zijn

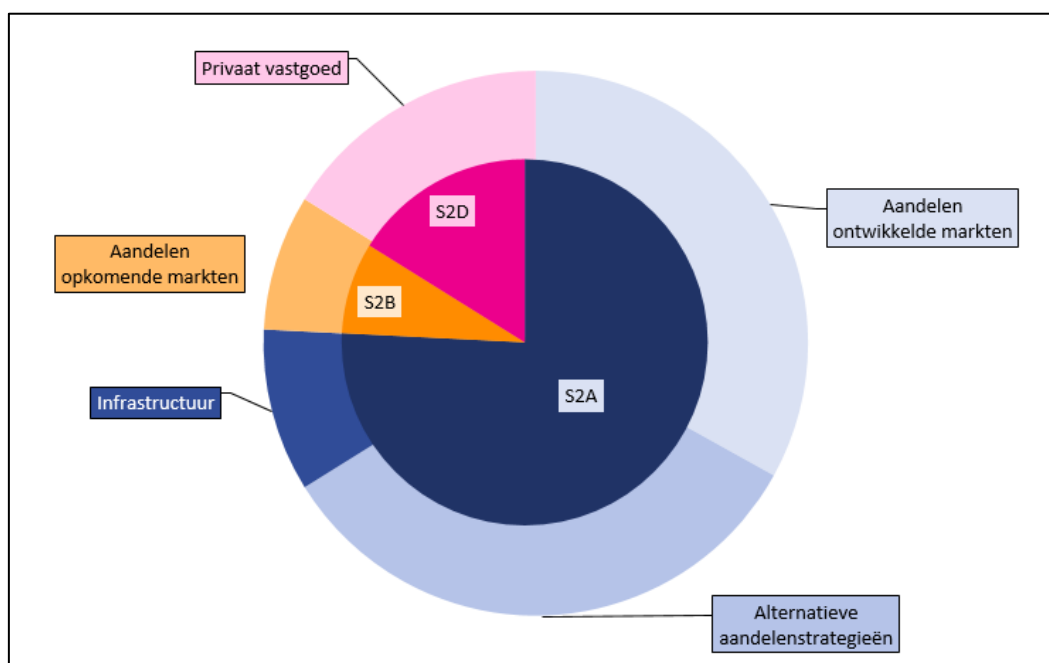
staatsobligaties, nominale renteswaps en bedrijfsobligaties. De voorgeschreven rentefactoren worden ook gebruikt om het renterisico van de verplichtingen te bepalen. Het netto renterisico volgt door het salderen van het renterisico op de verplichtingen en het renterisico op de beleggingen.

Zakelijke waarden risico(S2)

Zakelijke waarden risico is het aandelen- en vastgoedrisico. Zakelijke waarden risico is de mogelijke impact op de waarde van de beleggingen als gevolg van onzekerheid in de marktprijzen van posities in aandelen en vastgoed. Het is, in lijn met de beleggingsstrategie, nadrukkelijk niet de bedoeling dit risico te minimaliseren. Toch wordt dit risico wel beheerst, met als belangrijkste beheersmaatregel een weloverwogen spreiding van de onderliggende beleggingen. Omdat de beleggingsportefeuille voor een groot deel (circa 51,5%) uit zakelijke waarden bestaat, is de dekkingsgraad gevoelig voor veranderingen in aandelenkoersen. Dit uit zich in een relatief hoge S2 ten opzichte van de andere risicofactoren. Voor het risico op daling van de zakelijke waarden in de beleggingsportefeuille moet € 1,1 miljard aan solvabiliteit worden aangehouden. In onderstaande tabel is dit bedrag nader gespecificeerd naar beleggingscategorieën.

(bedragen * € 1.000)			
	Solva- biliteit	Op te vangen risico	Strategische allocatie
Ontwikkelde markten en vastgoed (S2A)	896.141	30%	39,0%
Opkomende markten (S2B)	127.112	40%	4,2%
Niet-beursgenoteerde aandelen (S2C)	-	40%	0,0%
Direct vastgoed (exclusief correlatie; S2D)	99.168	15%	8,3%
S ² (excl. correlatie)	1.122.421		
S² (incl. correlatie)	1.073.376		51,5%

De navolgende figuur laat zien hoe S2 is opgebouwd vanuit de beleggingscategorieën die aan deze risicofactor worden toegekend. Het grootste deel van S2 komt voort uit aandelen en vastgoedrisico binnen ontwikkelde markten. Beursgenoteerde aandelen in ontwikkelde markten (klassiek en alternatief) maken een groot deel uit van de strategische beleggingsmix van BPF Schilders.

Valutarisico (S3)

Valutarisico is de mogelijke impact op de waarde van de beleggingen als gevolg van onzekerheid in de valutakoersen. Ultimo 2022 wordt 70% van het USD-valutarisico afgedekt, voor JPY en GBP wordt 100% afgedekt door middel van termijncontracten. Omdat het valutarisico conform beleid niet volledig is afgedekt, is de dekkingsgraad gevoelig voor veranderingen in valutakoersen.

De feitelijke valuta-exposures na afdekking zijn voor de verschillende valuta's berekend. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen ontwikkelde markten en opkomende markten. Bij het berekenen van het valutarisico is het standaardmodel gevolgd. In het standaardmodel wordt een correlatie van 0,50 verondersteld tussen valuta's in ontwikkelde markten en een correlatie van 0,75 tussen valuta's in opkomende markten. Op de netto-exposures naar ontwikkelde landen wordt na verwerking van de correlatie een schok van 20%-punt toegepast en op de netto-exposures naar opkomende landen een schok van 35%-punt. Vervolgens wordt een correlatie verondersteld van 0,25 tussen het valutarisico voor ontwikkelde en opkomende landen. Het resultaat is de solvabiliteitsopslag voor valutarisico in het standaardmodel onder het nieuwe FTK.

Navolgende tabel toont de exposures naar de verschillende valuta's per ultimo 2022.

(bedragen * € 1.000)			
	Beleggingen in vreemde valuta	Valuta- derivaten	Netto- positie
US dollar	2.565.126	(1.791.527)	773.599
Canadese dollar	71.730		71.730
Australische dollar	86.233		86.233
Engelse pond	176.827	(179.432)	(2.605)
Zwitserse frank	71.685		71.685
Japanse yen	224.680	(226.370)	(1.690)
Zweedse kroon	41.710		41.710
Hong Kong Dollar	66.474		66.474
EURO	3.439.482	2.197.329	5.636.811
Overige valuta	890.304		890.304
Totaal	7.634.251	-	7.634.251

Kredietrisico (S5)

Kredietrisico is de mogelijke impact op de waarde van de beleggingen wanneer tegenpartijen niet aan de contractuele verplichtingen kunnen voldoen. Daarbij worden tegenpartijen gedefinieerd als partijen die direct geld lenen aan andere partijen in financiële markten. Over de beursgenoteerde derivaten wordt geen kredietrisico gelopen. De beheersing van kredietrisico naar tegenpartijen is geïntegreerd in het beleggingsproces door gebruik te maken van geaccordeerde tegenpartijen, dagelijks collateral management en een limietenstructuur. Het meten van kredietrisico gebeurt dagelijks integraal over de gehele portefeuille waarin alle facetten van krediet- en tegenpartijrisico's worden meegenomen. De dekkingsgraad is beperkt gevoelig voor schokken in de kredietwaardigheid van tegenpartijen.

Bij het bepalen van het kredietrisico op de beleggingen waarvoor dit van toepassing is, worden de door DNB voorgeschreven schokken op de credit spread gehanteerd. De schok op de credit spread is afhankelijk van de rating van de onderliggende beleggingen:

- Instrumenten met een AAA of equivalente rating: +60 basispunten
- Instrumenten met een AA of equivalente rating: +80 basispunten
- Instrumenten met een A of equivalente rating: +130 basispunten

- d. Instrumenten met een BBB of equivalente rating: +180 basispunten
- e. Instrumenten met een lagere rating of instrumenten zonder rating: +530 basispunten
- f. Het kredietrisico van Europese staatsobligaties met een AAA-rating stelt BPF Schilders gelijk aan 0 conform het standaardmodel. In het vereist eigen vermogen per eind van het vierde kwartaal van 2021 zijn dit Nederlandse en Duitse staatsobligaties.

Verzekeringstechnisch risico (S6)

Verzekeringstechnisch risico is de mogelijke impact op de waarde van de pensioenverplichtingen als gevolg van onzekerheid in de actuariële grondslagen. Langlevenrisico is het belangrijkste verzekeringstechnische risico. Langlevenrisico is het risico voor BPF Schilders dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld wordt verondersteld.

Bij de bepaling van de voorziening wordt al rekening gehouden met de minder sterke stijging van de levensverwachting zoals deze door het Actuarieel Genootschap (AG-prognosetafel 2022) wordt voorspeld. Ook wordt er rekening mee gehouden de levensverwachting van deelnemers van BPF Schilders afwijkt van de Nederlandse bevolking (ervaringssterfte).

Er is een hoge mate van onzekerheid rond de levensverwachting. Dat komt doordat 100 jaar vooruit wordt gekeken.

De pensioenwet schrijft geen parameters voor in het standaardmodel voor de bepaling van het verzekeringstechnisch risico. BPF Schilders maakt gebruik van de handreiking die DNB heeft opgesteld voor de berekening van S6, waarbij onderscheid gemaakt wordt in procesrisico, negatieve stochastische afwijking (NSA) en trendsterfteonzekerheid (TSO). De handreiking maakt onderscheid tussen model A en model B. Voor BPF Schilders is model B gebruikt.

Liquiditeitsrisico (S7)

Liquiditeit kent verschillende dimensies. BPF Schilders heeft behoefte aan voldoende liquide middelen (kas) om bijvoorbeeld de ingegane pensioenen te kunnen betalen. Daarnaast moet BPF Schilders ook voor de uitvoering van de rente- en valutahedges binnen het beleggingsbeleid over voldoende liquide middelen beschikken. BPF Schilders monitort de verhouding tussen de liquiditeitsbehoefte en de beschikbare liquiditeit in een sterk negatief stressscenario. BPF Schilders heeft voldoende mogelijkheden om zijn liquiditeitspositie te vergroten. Hierdoor is BPF Schilders in staat om op korte termijn aan zijn verplichtingen te voldoen, ook in tijden van stress en wordt hier bij het bepalen van het vereist eigen vermogen geen buffer voor dit risico aangehouden.

Concentratierisico (S8)

Concentratierisico is het risico dat ontstaat als een adequate spreiding van activa of passiva ontbreekt. BPF Schilders heeft een beleggingsstrategie met een weloverwogen spreiding van de beleggingen over categorieën, regio's, sectoren en bedrijven. Ook het deelnemersbestand is divers, met een zeer groot aantal deelnemers en een spreiding over de verschillende leeftijdscohorten. Het risico is daarmee beperkt. Daarom wordt bij het bepalen van het vereist eigen vermogen geen buffer voor dit risico aangehouden.

Operationeel risico (S9)

Operationeel risico betreft het risico dat ontstaat als gevolg van het falen of tekortschieten van interne processen, menselijke en technische tekortkomingen en onverwachte externe gebeurtenissen. BPF Schilders heeft in de afgelopen jaren stappen gezet richting een meer volwassen risicomanagement. Onder meer door de verstrekking van Standaard 3402-verklaringen met betrekking tot de beheersing van interne processen bij pensioenbeheer en vermogensbeheer wordt het financieel

operationeel risico gemanaged. Daarom wordt bij het bepalen van het vereist eigen vermogen geen buffer voor dit risico aangehouden.

Actief beheer (S10)

Actief beheer betreft het maximale verlies dat door actief beheer zal optreden met een waarschijnlijkheid van 2,5%. Conform de richtlijnen van DNB wordt actief risico meegenomen voor beleggingen in aandelen en vastgoed die een tracking error hebben groter dan 1%. Voor BPF Schilders zijn dit aandelen opkomende markten en alternatieve aandelenstrategieën.

13. Financiering en financiële positie

Financiële positie

De actuele dekkingsgraad is gedurende 2022 gestegen van 120,9% naar 122,6%.

De beleidsdekkingsgraad van 129,1% (2021: 112,9%) ligt boven de minimaal vereiste dekkingsgraad van 104,1% (2021: 104,1%) en ook boven de vereiste dekkingsgraad van 122,5% (2021: 122,8%). BPF Schilders heeft daarom geen reservetekort meer, het herstelplan is beëindigd.

Verloop dekkingsgraad

De dekkingsgraad is de verhouding tussen het vermogen en de marktwaarde van de pensioenverplichtingen. Bij de nominale dekkingsgraad wordt uitgegaan van de nominale pensioenverplichtingen. Daarin zijn de toegekende indexeringen uit het verleden opgenomen. Hierin zitten niet de eventuele toekomstige indexeringen.

De volgende tabel geeft de impact van de verschillende factoren op de ontwikkeling van de dekkingsgraad weer:

ONTWIKKELING AANWEZIGE DEKKINGSGRAAD		
(in %)	2022	2021
Dekkingsgraad begin van het jaar	120,9%	102,6%
Impact beleggingsopbrengst	(22,9%)	10,2%
Toevoeging rente	0,6%	0,5%
Marktw aarde verandering	56,6%	7,2%
Indexering	(10,1%)	0,0%
Impact premies en pensioenopbouw	(1,3%)	(1,0%)
Impact uitkeringen	0,5%	0,0%
Aanpassing actuariële grondslagen	(2,7%)	0,4%
Wijziging regeling	0,0%	0,0%
Overig	(19,0%)	1,0%
Dekkingsgraad ultimo boekjaar	122,6%	120,9%

De factoren die van invloed zijn op de ontwikkeling van de dekkingsgraad worden hieronder toegelicht.

Impact beleggingsopbrengst

Het totale effect van de beleggingsopbrengsten op de dekkingsgraad van het fonds is -22,9%-punt (2021: 10,2%-punt). De totale beleggingsopbrengsten bedroegen in 2021 per saldo € -1.805 miljoen negatief ofwel -19,0%. De marktrente is in 2022 gestegen. Als gevolg hiervan is de waarde van de renteoverlay in waarde gedaald. De contributie aan het rendement van de overlay-portefeuille bedroeg -9,3% (2021: -2,0%).

Impact onttrekking rente

De onttrekking van rente (op basis van de 1-jaars rente gepubliceerd door de DNB) aan de primo voorziening zorgt voor een stijging van de dekkingsgraad met 0,6% punt. Dit wordt veroorzaakt door het feit dat de éénjaarsrente negatief is (-0,486%).

Impact marktwaaarde verandering

Door de stijging van de rentetermijnstructuur waartegen de voorziening contant wordt gemaakt stijgt de dekkingsgraad met 56,6%-punt.

Indexering

Als gevolg van de wijzigingen in het toetsingskader (FTK) kent BPF Schilders sinds 2015 toeslagen toe op basis van toekomstbestendige indexatie. In verband met de soepelere toeslageregels in 2022 is verhoging met terugwerkende kracht per 1 januari 2022 verleend van 2,57%. Op basis van het reguliere indexatiebeleid kon over 2022 per 1 januari 2023 een toeslag worden toegekend van 9,44%. Door het verlenen van toeslagen daalt de dekkingsgraad afgerond met 10,1%-punt.

Impact premies

Door premiebijdrage en pensioenopbouw daalt de dekkingsgraad met 1,3%-punt. Deze post is het saldo van het effect op de dekkingsgraad van enerzijds de actuariële benodigde kosten voor pensioenopbouw en anderzijds de feitelijk ontvangen premiebijdrage. De premiedekkingsgraad is 69% en daarmee lager dan 100%. De actuariële benodigde kosten op basis van de huidige rentetermijnstructuur zijn dan hoger dan de ontvangen premiebijdragen. Op basis van premiedemping is de premie wel voldoende om de benodigde gedempte kosten te dekken.

Impact uitkeringen

Door het verrichten van pensioenuitkeringen verandert de dekkingsgraad met 0,5%-punt. Deze post is het resultaat van enerzijds de werkelijke verrichte pensioenuitkeringen en anderzijds de vrijval uit de voorziening voor pensioenuitkeringen gedurende 2022. Omdat de dekkingsgraad gedurende 2022 ruim boven de 100% is geweest, is er een vrijval van de buffer ten gunste van het fonds.

Impact aanpassing actuariële grondslagen

In 2022 vond een volledig grondslagenonderzoek plaats, waarin alle grondslagen zijn geactualiseerd. In totaal zorgde de aanpassing van de actuariële grondslagen in 2022 voor een daling van de dekkingsgraad met 2,7%. Deze daling volgt voornamelijk uit de toepassing van de nieuwe sterfteprognosetafel (AG2022), de ervaringssterfte en de aanpassing van de excassokostenopslag.

Impact overige mutaties

De post overig zorgt voor een daling van de dekkingsgraad met 19,0%-punt. Het betreft hier vooral kruiseffecten die ontstaan als gevolg van een combinatie van verschillende effecten, doordat ieder effect afzonderlijk ten opzichte van de beginstand 2022 is bepaald. Het effect is groter naarmate er grote effecten in het verloop zitten. De overige mutaties bestaan uit aanpassing berekeningsgrondslagen, overige mutaties en de financiële overige baten en lasten.

Herstelplan

Vanaf het derde kwartaal van 2022 is de beleidsdekkingsgraad hoger dan de dekkingsgraad bij het strategisch vereist eigen vermogen. Daarmee is het fonds uit het reservetekort gekomen en is het herstelplan beëindigd.

Premie en toetsing aan de Pensioenwet

In 2022 bedroeg de pensioenpremie 30,1% (2021: 30,1%) van het salaris boven de franchise voor deelnemers schilders voor de deelnemers overig.

Uitgangspunt voor de vaststelling van de premie is de zuiver kostendekkende premie welke bestaat uit de volgende drie onderdelen:

1. de actuarieel benodigde premie voor de inkoop van nieuwe pensioenverplichtingen;
2. een opslag voor uitvoeringskosten;
3. een solvabiliteitsopslag voor het in stand houden van het vereist eigen vermogen.

Pensioenfondsen mogen echter voor de vaststelling van de premie ook gebruik maken van de zogeheten gedempte kostendekkende premie op basis van hetzij het verwachte portefeuillerendement gecorrigeerd voor inflatie, hetzij een voortschrijdend gemiddelde van de rentetermijnstructuur met een maximum periode van 10 jaar. BPF Schilders heeft gekozen voor de gedempte kostendekkende premie op basis van het verwachte portefeuillerendement omdat deze het beste past bij de risicobereidheid, ambitie en het daarop geënte beleggingsbeleid. Conform de wettelijke vereisten wordt daarbij een afslag gehanteerd voor de verwachte prijsinflatie en is de curve voor zowel de rente als de prijsinflatie voor een periode van 5 jaar vastgezet.

Premievaststelling en –toetsing:

De kostendekkende premie wordt vooraf getoetst bij het vaststellen van het feitelijke premiepercentage en de actualisatie van de grondslagen voor het komende jaar. Op basis van de toetsing in de grondslagennota voor 2022 is de kostendekkende premie voor 2022 vastgesteld op 30,0%. Het feitelijke premiepercentage voor 2022 van 30,1% is daarmee kostendekkend.

EX-ANTE PREMIETO EIS ING		
(bedragen * € 1.000)	Kosten- dekkende premie	Gedempte premie
Actuarieel benodigde koopsom	199.701	80.694
Uitvoeringskosten	10.111	10.111
Solvabiliteit	44.334	17.914
Toevoeging indexatie	-	35.052
Totale kostendekkende premie	254.146	143.771
Feitelijke pensioenpremie	144.442	144.442

Realisatie kostendekkende premie verslagjaar:

De in 2022 gerealiseerde resultaten op basis van de vooraf getoetste kostendekkende premie zijn opgenomen in navolgende tabel.

In onderstaande tabel zijn de verschillende premies uitgesplitst. Links wordt de kostendekkende premie weergegeven, rechts de gedempte premie. Wanneer de feitelijke premie wordt vergeleken met de gedempte premie is een positief verschil te beschouwen als een opslag voor herstel van de financiële positie.

EX-POST PREMIEREAALISATIE		
(bedragen * € 1.000)	Kosten- dekkende premie	Gedempte premie
Actuarieel benodigde koopsom	199.382	85.422
Uitvoeringskosten	9.235	9.235
Solvabiliteit	45.371	19.476
Toevoeging indexatie	-	31.048
Totale kostendekkende premie	253.988	145.181
Feitelijke pensioenpremie	146.588	146.588

(bedragen * € 1.000)	2022	2021
Premies	145.897	136.013
ANW premies	691	793
Feitelijke premies	146.588	136.806

De kostendekkende premie bestaat uit de actuariële koopsom voor de opbouw van de pensioenrechten van actieve deelnemers. Daarnaast vormen de koopsommen voor risicodekkingen eveneens onderdeel van de kostendekkende premie. De opslag voor de instandhouding van het vereist eigen vermogen (solvabiliteit) is gebaseerd op de hoogte van het vereist eigen vermogen zoals dit per 31 december 2021 is vastgesteld. De verwachte uitvoeringskosten worden eveneens toegevoegd aan de kostendekkende premie.

De kostendekkende premie gebaseerd op de door DNB eind 2021 gepubliceerde rentetermijn-structuur met solvabiliteitsbuffer en opslag voor uitvoeringskosten bedraagt € 254,1 miljoen. Deze ligt hiermee boven de feitelijke verwachte premie. De verwachte premiedekkingsgraad van 67% ligt als gevolg hiervan onder de 100%.

De verwachte feitelijke premie is hoger aan de gedempte premie. Daarmee voldoet de premie aan de ex-ante toetsing bij het vaststellen van de premie.

Waardeoverdrachten

Een pensioenuitvoerder is wettelijk verplicht om op verzoek van een werknemer mee te werken aan waardeoverdracht, als de werknemer gaat deelnemen in een pensioenregeling die door een andere pensioenuitvoerder wordt uitgevoerd. Deze overdracht betreft de waarde van de tot dan toe bij de overdragende pensioenuitvoerder opgebouwde pensioenaanspraken. De ontvangende pensioenuitvoerder is verplicht om de overgedragen waarde aan te wenden voor de toekenning van pensioenaanspraken die ten minste gelijkwaardig zijn aan de oorspronkelijk opgebouwde aanspraken.

De Pensioenwet schrijft voor dat deze verplichting wordt opgeschort als bij een van de pensioenuitvoerders, of beiden, sprake is van een beleidsdekkingsgraad onder de 100%. De beleidsdekkingsgraad van BPF Schilders bevindt zich sinds april 2021 boven de 100%.

In paragraaf 18 zijn de bedragen van in- en uitgaande waardeoverdrachten weergegeven.

Toelichting op de staat van baten en lasten

14. Premie bijdragen

(bedragen * € 1.000)	2022	2021
Pensioenpremies uit arbeid:		
Ouderdoms- en nabestaandenpensioen	145.891	136.015
Inkoopregeling	3	(2)
	145.894	136.013
Overige pensioenpremies:		
Werkloosheidswet (WW)	3	1
ANW-premies	691	793
	694	794
Totaal	146.588	136.807

In 2022 is het aantal actieve deelnemers toegenomen van 33.158 naar 33.994. Door de toegenomen bedrijvigheid in de bedrijfstak zijn de premiepremies uit arbeid toegenomen. De premie voor al het cao-personeel en voor ondernemers bedraagt 30,1% (2021: 30,1%).

Onder pensioenpremies uit arbeid is inbegrepen de bijeengebrachte premies door ondernemers van € 29,3 miljoen (2021: € 28,5 miljoen). Dit bedraagt 20,5% (2021: 20,7%) van de totale premiebijdragen.

15. Beleggingsopbrengsten

(bedragen * € 1.000)	Direct	Indirecte Prijsmutaties	Valuta mutaties	Kosten vermogens-beheer	Totaal 2022	Totaal 2021
Vastgoed en infrastructuur	42.063	(97.879)	11.439	(1.651)	(46.028)	168.733
Aandelen						
- Aandelen	9.960	(411.956)	2.167	(2.291)	(402.120)	971.057
- Private Equity	147	(5.358)	(45)	(95)	(5.351)	16.285
Vastrentende waarden						
- Obligaties en leningen	61.157	(609.111)	24.091	(6.833)	(530.696)	29.784
- Geldmarktbeleggingen	337	424	2.600	(1.561)	1.800	(1)
Derivaten						
- Rentederivaten	-	(636.058)	-	(2.378)	(638.436)	(135.050)
- Aandelenderivaten	-	(688)	-	-	(688)	510
- Valutaderivaten	-	-	-	-	-	(189.268)
- Kredietderivaten	-	-	(183.824)	578	(183.246)	-
Overige beleggingen	-	-	-	-	-	-
Totaal	113.664	(1.760.626)	(143.572)	(14.231)	(1.804.765)	862.050
Toegerekend rendement aan inkoopregeling					-	25
Totaal					(1.804.765)	862.075

Bij de rentederivaten is er uitsluitend gehandeld in swaps genoteerd in euro's.

Kosten vermogensbeheer

(bedragen * € 1.000)	2022	2021
Beheervergoedingen	10.688	9.959
Bewaarloon	718	681
Overige kosten	2.825	2.686
Totaal	14.231	13.326

In de kosten van vermogensbeheer zoals hierboven gepresenteerd, zijn de kosten opgenomen die direct aan BPF Schilders in rekening worden gebracht. Deze kosten betreffen de beheervergoedingen, het bewaarloon en de overige kosten, en bedragen € 14,2 miljoen (2021: € 13,3 miljoen). Transactiekosten maken geen deel uit van de kosten van vermogensbeheer, maar zijn onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten. Van deze transactiekosten is € 16,3 miljoen (2021: € 14,3 miljoen) niet direct uit de administratie af te leiden. De overige transactiekosten hebben vooral betrekking op vastrentende waarden en derivaten en zijn niet direct uit de administratie af te leiden. Deze transactiekosten worden op basis van schattingen bepaald. De reden hiervoor is dat voor vastrentende waarden en derivaten de transactiekosten onderdeel uitmaken van de transactieprijs en niet voor elke individuele transactie bepaald kunnen worden. Eventuele restituties worden in mindering gebracht op de betreffende kostenpost.

Naast directe vermogensbeheerkosten zijn er indirecte vermogensbeheerkosten. Een deel van het vermogen van BPF Schilders is belegd in beleggingsfondsen. De kosten die in deze fondsen worden gemaakt zijn indirecte kosten voor

BPF Schilders. Deze kosten zijn onderdeel van de waardering van deze fondsen en maken als zodanig deel uit van de in het resultatenoverzicht opgenomen indirecte prijsmutaties.

16. Pensioenuitkeringen

(bedragen * € 1.000)	2022	2021
Ouderdomspensioen (incl. vroegpensioen)	125.287	116.558
Partnerpensioen	27.328	25.767
Wezenpensioen	437	395
Arbeidsongeschiktheidspensioenuitkeringen	3.864	3.922
Vakantiegeld	12.494	11.654
Afkoop van pensioenen	1.789	2.228
Overige uitkeringslasten (uitkering bij overlijden, correcties, mutatie niet opgevraagde pensioenen)	320	281
Totaal	171.519	160.805

De toename van de post 'ouderdomspensioen' houdt verband met de toeslagverlening vanaf 1 januari 2022. Daarnaast is ook het effect van de grotere generaties (babyboom) en hogere pensioenen door uitstel zichtbaar.

Afkoop van pensioenen

De afkoop betreft pensioenen die lager zijn dan € 520,35 per jaar (2021: € 503,24) voor rechthebbenden.

17. Pensioenuitvoeringskosten

(bedragen * € 1.000)	2022	2021
Bestuurskosten	393	306
Kosten uitbesteding	12.429	12.508
Overige kosten	703	602
Totaal	13.525	13.416

De kosten die worden gepresenteerd zijn na aftrek van de doorbelasting vanwege aan vermogensbeheer te relateren activiteiten.

Bestuurskosten

Aan de leden van het bestuur zijn geen leningen, voorschotten of garanties verstrekt. BPF Schilders heeft in 2022 evenals over 2021 geen personeel in dienst. BPF Schilders heeft anders dan veel andere pensioenfondsen geen bestuursbureau waarmee BPF Schilders een aanzienlijke besparing op de bestuurskosten realiseert. De coördinerende en uitvoerende rol die een bestuursbureau bij andere pensioenfondsen vervult, neem het dagelijks bestuur voor zijn rekening. De bestuurskosten voor de drie leden van het dagelijks bestuur zijn door het extra tijdsbeslag dan ook hoger dan de bestuurskosten van de overige vijf leden van het bestuur. Zie volgende tabel.

Uitbetaalde vergoedingen aan het bestuur		
(bedragen * € 1)	2022	2021
Bestuurskosten:		
- Leden dagelijks bestuur		
vacatievergoeding	218.542	188.630
reiskosten	3.171	702
btw *	-	9.450
	221.713	198.782
- Overige bestuursleden		
vacatievergoeding	283.774	218.715
reiskosten	6.502	1.595
btw *	-	9.765
	290.276	230.075
Totaal	511.990	428.857

* w aar van toepassing

De toename van de uitbetaalde vergoedingen over 2022 houdt verband met de drukke bestuurlijke agenda vanwege voorbereidingen op NPR en de selectietrajecten uitbestedingspartijen waaronder de pensioenuitvoeringsorganisatie. Vanaf mei 2021 is over vergoedingen aan bestuurders of toezichthouders in het kader van hun functie geen omzetbelasting meer verschuldigd, mits zij als natuurlijk persoon zijn aangesteld.

Over het boekjaar 2022 zijn ten laste van het pensioenfonds vacatiegelden toegekend aan bestuurders van in totaal € 502 duizend (2021: € 427 duizend).

Aan de raad van toezicht is over 2022 een bedrag van € 43 duizend (2021: € 40 duizend) aan bezoldiging toegekend.

Kosten uitbesteding

BPF Schilders heeft PGGM N.V. aangesteld als pensioenuitvoerder van het fonds. De uitvoering van het vermogensbeheer is uitbesteed aan PGGM Vermogensbeheer B.V. De kosten voor de uitvoering van de opgedragen taken bestaan uit een vaste vergoeding. De uitvoeringskosten van BPF Schilders worden gemonitord met kwartaalrapportages over de opgestelde en geaccordeerde begroting.

De kosten met betrekking tot uitbesteding zijn per saldo licht gedaald, dit hangt samen met de gedeeltelijke afschaling van dienstverlening op het gebied van bestuursondersteuning.

Overige kosten

In de overige kosten zijn nog de volgende onderdelen opgenomen:

(bedragen * € 1.000)	2022	2021
Vergoeding voorlichting opdrachtgevers	34	25
Kosten sleutelfunctiehouders	47	24
Heffing reguliere toezichtskosten DNB	214	210
Overige kosten	408	343
Totaal	703	602

De 'Overige kosten' waren in 2022 hoger vanwege de uitbesteding van de bestuursondersteuning aan M&P vanaf augustus 2022.

In de diverse overige kosten zijn de honoraria opgenomen van de externe accountant en de externe actuaris van BPF Schilders. Het honorarium van de externe accountant bedraagt € 82 duizend (2021: € 76 duizend). Dit betreffen kosten voor de wettelijke controle van de jaarrekening, verslagstaten, basisgegevens ten behoeve van de certificerend actuaris, normportefeuille en de Z-score en € 0 duizend (2021: € 0 duizend) voor kosten voor niet-controlediensten.

18. Saldo overdrachten van rechten

(bedragen * € 1.000)	2022	2021
Inkomende overdrachten	(15.831)	(12.596)
Uitgaande overdrachten	6.397	3.831
Totaal	(9.434)	(8.765)

Dit is het saldo van inkomende bedragen uit hoofde van overgenomen pensioenverplichtingen en uitgaande bedragen uit hoofde van overgedragen pensioenverplichtingen.

19. Overige baten en lasten

(bedragen * € 1.000)	2022	2021
Overige baten	(144)	312
Overige lasten	44	(47)
Totaal	(188)	265

De overige baten bestaan voornamelijk uit in rekening gebrachte rente aan premiedebiteuren bij te late betaling en de dotatie aan de voorziening dubieuze debiteuren.

De diverse lasten bestaan grotendeels uit rentelasten op de aangehouden bankrekeningen voor pensioenactiviteiten.

20. Actuariële analyse van het saldo van het saldo van baten en lasten

(bedragen * € 1.000)	Toelichting	2022	2021
Resultaat op premiebijdragen	20.1	(63.114)	(79.611)
Resultaat op waardeoverdrachten	20.2	537	551
Resultaat op beleggingen en verplichtingen	20.3	17.798	1.463.546
Resultaat op pensioenuitvoeringskosten	20.4	1.082	1.022
Resultaat op pensioenuitkeringen	20.5	(44)	(804)
Wijziging actuariële grondslagen	20.7	(181.487)	36.782
Overige resultaten	20.6	(3.672)	6.644
Saldo baten en lasten		(228.900)	1.428.130

Het resultaat op de afzonderlijke onderdelen wordt hierna toegelicht.

20.1 Resultaat op premiebijdragen

(bedragen * € 1.000)	2022	2021
Premiebijdragen (exclusief kostenopslagen)	136.268	127.168
Pensioenopbouw	(186.108)	(193.037)
Risicopremies: Overlijden	(5.482)	(5.592)
Risicopremies: Arbeidsongeschiktheid	(7.792)	(8.150)
Totaal pensioenregeling	(63.114)	(79.611)

De waarde van de nieuwe pensioenopbouw over 2022 is gedaald ten opzichte van 2021. Deze wordt berekend met de rente ultimo het jaar er voor. De belangrijkste reden voor de daling van de pensioenopbouw is de gestegen rente van ultimo 2020 naar ultimo 2021 waarvan het effect sterker was dan de toename van de werkgelegenheid en de CAO salarisstijging. De risicopremies overlijden zijn en risicopremie arbeidsongeschiktheid zijn gedaald door de hogere rente waardoor risicokapitalen en toekomstige inkoop goedkoper worden.

20.2 Resultaat op waardeoverdrachten

(bedragen * € 1.000)	2022	2021
<i>Resultaat uitgaande waardeoverdrachten</i>		
Vrijval voorziening uitgaande waardeoverdracht	6.290	3.520
Betaalde overdrachtswaarde (financieel)	(6.397)	(3.831)
	(107)	(311)
<i>Resultaat inkomende waardeoverdrachten</i>		
Toevoeging voorziening inkomende waardeoverdracht	(15.187)	(11.734)
Betaalde overdrachtswaarde (financieel)	15.831	12.596
	644	862
Totaal	537	551

Resultaten op waardeoverdrachten worden veroorzaakt door een verschil in waarderingswijze van de waardeoverdracht bij de berekening van het effect op de voorziening, en bij de berekening van de betaling zelf.

20.3 Resultaat op beleggingen en verplichtingen

(bedragen * € 1.000)	2022	2021
Beleggingsresultaten	(1.804.765)	862.075
Rentetoevoeging technische voorzieningen	39.088	45.053
Wijziging DNB rentetermijnstructuur technische voorzieningen	2.505.118	556.418
Indexering pensioenrechten	(721.643)	-
Totaal	17.798	1.463.546

Het rendement op de beleggingsportefeuille droeg in 2022 negatief bij aan het resultaat en bedroeg negatief € 1,8 miljard (2021: positief € 0,9 miljard). De negatieve beleggingsresultaten en de stijging van de voorziening door toeslagverlening werden grotendeels gecompenseerd door het effect van de stijging van de marktrente.

20.4 Resultaat op pensioenuitvoeringskosten

(bedragen * € 1.000)	2022	2021
Kostenopslag in feitelijke premie	10.320	9.638
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	4.287	4.800
Werkelijke pensioenuitvoeringskosten	(13.525)	(13.416)
Totaal	1.082	1.022

In de kosten is een opslag begrepen van 7% over de feitelijke premie ter grootte van € 10,3 miljoen. De werkelijke gemaakte uitvoeringskosten over het boekjaar 2022 bedroegen € 13,5 miljoen. In het resultaat wordt ook de vrijval van excassokosten uit de voorziening voor de uitkeringen over 2022 berekend ter grootte van € 4,3 miljoen. Per saldo bedroeg het resultaat op pensioenuitvoeringskosten € 1,1 miljoen en was de kostendekking dus afdoende.

20.5 Resultaat op pensioenuitkeringen

(bedragen * € 1.000)	2022	2021
<i>Resultaat op pensioenuitkeringen</i>		
Werkelijke pensioenuitkeringen	(169.730)	(158.577)
Onttrekking voorziening voor pensioenuitkeringen	169.895	157.988
Resultaat op pensioenuitkeringen	165	(589)
Vrijval voorziening door afkoop	1.580	2.013
Uitgekeerde afkoopbedragen	(1.789)	(2.228)
Resultaat op afkopen	(209)	(215)
Totaal	(44)	(804)

De werkelijke uitkeringen zijn in lijn met de vrijval uit de voorziening. Het resultaat op afkopen ontstaat doordat de factoren voor de bepaling van de afkoop afwijken van de factoren voor bepaling van de voorziening.

20.6 Wijziging actuariële grondslagen

(bedragen * € 1.000)	2022	2021
Wijziging sterfteprognosetafel AG2022	(71.760)	-
Toekomstige uitvoeringskosten	(39.166)	40.899
Samenlevingsfrequenties	23.679	-
Wezenpensioenfactor	944	-
Ervaringssterfte	(78.619)	-
Arbeidsongeschiktheid en revalidatie	3.156	(5.954)
Economische Toekomst Verwachting	(19.721)	1.837
Totaal	(181.487)	36.782

In 2022 vond een volledig grondslagenonderzoek plaats, waarin alle grondslagen zijn geactualiseerd.

Voor 2022 is de nieuwe sterfteprognosetafel van het Actuariel Genootschap gehanteerd (AG2022). Deze prognose voorspelt een sterkere stijging van de levensverwachting dan de vorige prognose. Oorzaken hiervan zijn de toevoeging van de Europese gegevens over 2019 en een modelaanpassing met betrekking tot het bepalen van de sterftekansen voor hoge leeftijden.

De opslag voor toekomstige kosten is verhoogd van 2,5% naar 3%. Vanuit het grondslagenonderzoek is de ervaringssterfte geactualiseerd op basis van actuele gegevens tot en met 2021. Dit leidt vooral voor actieve deelnemers tot een hogere overlevingskans dan de vorige ervaringssterfte, waardoor de voorziening stijgt.

20.7 Overige resultaten

(bedragen * € 1.000)	2022	2021
Actuariële resultaten op kanssystemen	7.892	8.492
Overige mutaties in de voorziening	(11.376)	(2.113)
Overige baten en lasten, per saldo	(188)	265
Totaal	(3.672)	6.644

De overige resultaten bestaan uit de actuariële resultaten op kanssystemen, de overige mutaties in de voorziening en de financiële overige baten en lasten.

21. Toelichting op het kasstroomoverzicht

De liquide middelen bestaan uit de liquide middelen uit de pensioenactiviteiten en de liquide middelen uit de beleggingsactiviteiten. Als sprake is van een negatief saldo, wordt dit gepresenteerd als schuld aan kredietinstellingen onder de overige schulden en overlopende passiva.

De mutatie van de liquide middelen kan als volgt worden aangesloten op de balans:

(bedragen * € 1.000)	31-12-2022	31-12-2021
Totale geldmarktbeleggingen (noot 3.4)	448.720	192.124
Liquide middelen pensioenactiviteiten (noot 6)	12.783	15.862
Stand per einde boekjaar	461.503	207.986
Stand per einde vorig boekjaar	207.986	325.585
Mutatie liquide middelen	253.517	(117.599)

Ontvangen en gegeven zekerheden vanuit beleggingstransacties zijn onder de 'overige mutaties uit beleggingsactiviteiten' opgenomen.

22. Bestemming van saldo van baten en lasten

Het voorstel voor de bestemming van het saldo van baten en lasten over 2022 is opgenomen onder de staat van baten en lasten.

Het negatieve saldo van baten en lasten van het boekjaar 2022 ad € 228,9 miljoen zal worden onttrokken aan de algemene reserve.

23. Gebeurtenissen na balansdatum

Wijziging rentetermijnstructuur

Aanpassing UFR per 1 juli 2023.

De Commissie Parameters heeft op 29 november 2022 geadviseerd over de te hanteren maximale parameters (zoals beleggingsrendementen), de Ultimate Forward Rate (UFR) methode en de scenario-set. DNB neemt dit advies over. De maximale parameters zijn beoogd in te gaan op 1 juli 2023 en de nieuwe UFR-methode gaat in op 1 januari 2023. De wijzigingen in de UFR-methode en wettelijke parameters zijn zodoende niet meegenomen in de stand per balansdatum.

De nieuwe maximale beleggingsrendementen zijn over het algemeen lager dan de huidige parameters. De nieuwe maximale parameters leiden daarom tot lagere verwachte toekomstige dekkingsgraden.

De nieuwe UFR-methode gaat in per 1 januari 2023. De gefaseerde wijziging van de UFR-methode op basis van het oude advies van de vorige commissie parameters 2019 is hiermee van de baan. De nieuwe UFR bevat geen middeling meer en wordt vanaf een latere looptijd toegepast. Zodoende is de lange termijn rekenrente meer een weerspiegeling van de marktrente, maar is deze ook meer volatiel van dag op dag. Door de aanpassing van de UFR-methodiek per 1 januari 2023 (advies Commissie Parameters 2022) stijgt de voorziening na balansdatum met € 25.595.000.

Er zijn geen overige relevante gebeurtenissen na balansdatum.

24. Ondertekening

Vastgesteld door het bestuur te Zeist op 21 juni 2023:

de heer D.J. Vis

mevrouw E.J.P.M. van Loon

de heer R. van Oostrom

de heer J.H. Dijckmeester

mevrouw E.M.C. Eelens

de heer M.H. Rosenberg

de heer M. Elvan

Goedgekeurd door de raad van toezicht te Zeist op 23 juni 2023:

mevrouw S.B.P. Smit-Bos

de heer H.J.P. Strang

mevrouw R.F. van der Feltz

Overige gegevens

Bestemming van baten en lasten

Voor de bestemming van het saldo van baten en lasten is geen bepaling opgenomen in de statuten van het fonds. De bestemming is nader uitgewerkt in de ABTN. Hierin is opgenomen dat het totale resultaat wordt toegevoegd c.q. wordt onttrokken aan de algemene reserve van het pensioenfonds.

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Schilders-, Afwerkings- en Glaszetbedrijf te Zeist is aan Mercer (Nederland) B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een Actuariële Verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2022.

Onafhankelijkheid

Als waarmederkend actuaaris ben ik onafhankelijk van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Schilders-, Afwerkings- en Glaszetbedrijf, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie. Omdat Mercer (Nederland) B.V. beschikt over een door de toezichthouder goedgekeurde gedragscode, is het toegestaan dat andere actuarissen en deskundigen aangesloten bij Mercer (Nederland) B.V. wel andere werkzaamheden verrichten voor het pensioenfonds.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 12,5 miljoen. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 3,9 miljoen te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeel van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. De door het pensioenfonds

verstrekke basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
- het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-personregel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken, en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn, als geheel gezien, toereikende technische voorzieningen vastgesteld.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum hoger dan het wettelijk vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

Het pensioenfonds heeft in 2022 gebruik gemaakt van het 'Besluit toeslagverlening in bijzondere omstandigheden' van 7 juni 2022 (Staatsblad 2022, 211) bij het besluit tot toeslagverlening per 1 januari 2022. Daarbij heeft het pensioenfonds onderbouwd dat is voldaan aan de in het Besluit gestelde voorwaarden. Ik merk op dat de AFM heeft aangegeven dat het pensioenfonds niet heeft voldaan aan artikel 15c, zesde lid, Bftk. Het pensioenfonds heeft de communicatie op de website inmiddels aangepast.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is hoger dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Schilders-, Afwerkings- en Glaszetbedrijf is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening voldoende. Daarbij is in aanmerking genomen dat de mogelijkheden tot het realiseren van de toeslagen beperkt zijn.

Amstelveen, 23 juni 2023

Drs. K. Kusters-van Meurs AAG
verbonden aan Mercer (Nederland) B.V.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur en de raad van toezicht van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Schilders-, Afwerkings- en Glaszetbedrijf

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2022

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2022 geëindigd op 31 december 2022 van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Schilders-, Afwerkings- en Glaszetbedrijf te Zeist gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Schilders-, Afwerkings- en Glaszetbedrijf per 31 december 2022 en van het resultaat over 2022 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2022
- de staat van baten en lasten over 2022
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Schilders-, Afwerkings- en Glaszetbedrijf (hierna ook wel: het pensioenfonds) zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover.

Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Ons inzicht in het pensioenfonds

Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Schilders-, Afwerkings- en Glaszetbedrijf voert de pensioenregeling uit voor alle werknemers en ondernemers in de sector Schilders-, Afwerkings- en Glaszetbedrijf. Het vermogensbeheer en pensioenbeheer zijn grotendeels uitbesteed aan gespecialiseerde dienstverleners. Wij hebben bijzondere aandacht in onze controle besteed aan deze onderwerpen op basis van de activiteiten van het pensioenfonds en onze risicoanalyse.

Wij hebben de materialiteit bepaald en de risico's geïdentificeerd en ingeschat dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, om in reactie op deze risico's de controlewerkzaamheden te bepalen ter verkrijging van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit

Materialiteit	€ 76,0 miljoen (2021: 47,5 miljoen)
Toegepaste benchmark	1,0% van het pensioenvermogen per 31 december 2022, zijnde het totaal van de technische voorzieningen en het stichtingskapitaal en de algemene reserve.
Nadere toelichting	Wij hebben voor deze grondslag gekozen omdat dit het vermogen betreft dat de basis vormt voor de berekening van de (beleids)dekkingsgraad. Voor het bepalen van het percentage hebben wij gelet op de financiële positie van het pensioenfonds en de mate waarin de beleidsdekkingsgraad zich rondom een kritieke grens bevindt. Gelet op het reserveoverschot (2021: tekort) hebben wij de materialiteit gesteld op 1,0% van het pensioenvermogen (2021: 0,5%). De wijze waarop wij de materialiteit hebben bepaald, is niet gewijzigd ten opzichte van voorgaand boekjaar.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met de raad van toezicht en het bestuur overeengekomen dat wij aan de raad van toezicht en het bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 3,8 miljoen rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Reikwijdte van de controle

Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Schilders-, Afwerkings- en Glaszetbedrijf kent een aantal activiteiten, welke grotendeels zijn uitbesteed aan een externe serviceorganisatie. De financiële informatie van het geheel van deze activiteiten is opgenomen in de jaarrekening van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Schilders-, Afwerkings- en Glaszetbedrijf.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de controle van de jaarrekening als geheel. In dit kader hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden voor de verschillende activiteiten van het pensioenfonds. Bepalend hierbij zijn de omvang en/of het risicoprofiel van de activiteiten. Op grond hiervan hebben wij de activiteiten geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de volledige financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was en deze vastgelegd in instructies aan de accountant van deze externe serviceorganisatie. Daarnaast hebben wij een kwaliteitsreview uitgevoerd met betrekking tot de uitgevoerde werkzaamheden en de uitkomsten daarvan.

De controle heeft zich met name gericht op de significante activiteiten:

- vermogensbeheer;
- pensioenbeheer;
- actuariaat;
- financiële administratie;
- bestuur en toezicht.

Door bovengenoemde werkzaamheden bij de significante activiteiten, gecombineerd met zelfstandig verrichte werkzaamheden op het totaalniveau, hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de financiële informatie van het geheel verkregen om een oordeel te geven over de jaarrekening.

Opdrachtteam en gebruikmaken van het werk van specialisten

Wij hebben zorggedragen dat het opdrachtteam over de juiste kennis en vaardigheden beschikt die nodig zijn voor de controle van een bedrijfstakpensioenfonds. Wij hebben in het opdrachtteam specialisten opgenomen op het gebied van IT audit. Daarnaast hebben wij eigen specialisten ingeschakeld voor de controle van de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen.

Onze focus op fraude en het niet-naleven van wet- en regelgeving

Onze verantwoordelijkheid

Hoewel wij niet verantwoordelijk zijn voor het voorkomen van fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving en van ons niet verwacht kan worden dat wij het niet-naleven van alle wet- en regelgeving ontdekken, is het onze verantwoordelijkheid om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude.

Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.

Onze controle-aanpak met betrekking tot frauderisico's

Wij hebben de risico's geïdentificeerd en ingeschat op een afwijking van materieel belang op de jaarrekening die het gevolg is van fraude. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in het pensioenfonds en diens omgeving, de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het bestuur inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop de raad van toezicht het toezicht uitoefent, alsmede de uitkomsten daarvan.

Wij verwijzen naar hoofdstuk 3 en 4 van het jaarverslag, waarin het bestuur zijn risicoanalyse heeft opgenomen na overweging van mogelijke frauderisico's en hoofdstuk Toezicht en verantwoording van het jaarverslag waar de raad van toezicht op deze risicoanalyse reflecteert.

Wij hebben de opzet en de relevante aspecten van het interne beheersingssysteem en in het bijzonder de frauderisicoanalyse geëvalueerd alsook bijvoorbeeld de gedragscode, klokkenluidersregeling en de incidentenregistratie. Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd, en voor zover wij noodzakelijk achten, de werking getoetst van interne beheersmaatregelen gericht op het mitigeren van frauderisico's.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van frauderisico's, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

In onze controle bouwen wij een element in van onvoorspelbaarheid. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving.

Zoals in al onze controles houden wij rekening met het risico dat het bestuur interne beheersmaatregelen kan doorbreken. Vanwege dit risico hebben wij onder meer schattingen beoordeeld op tendenties die mogelijk een risico vormen op een afwijking van materieel belang, met name gericht op belangrijke gebieden die oordeelsvorming vereisen en significante schattingsposten, zoals toegelicht in Toelichting 8 in de jaarrekening, waaronder de subjectieve elementen in de waardering van de technische voorzieningen. Wij verwijzen in dit kader verder naar het kernpunt 'Waardering van en toelichting ten aanzien van de technische voorzieningen'.

Ook hebben wij werkzaamheden verricht om journaalposten met een verhoogd risico te signaleren en te toetsen en de zakelijke beweegredenen (of het ontbreken daarvan) beoordeeld van bijzondere transacties.

Wij hebben kennis genomen van de beschikbare informatie en om inlichtingen gevraagd bij leden van het bestuur, sleutelfunctionarissen (waaronder sleutelfunctiehouders, medewerkers van de bestuursondersteuning en de uitvoeringsorganisaties) en de raad van toezicht.

Uit onze evaluatie van het risico op mogelijke doorbreking van interne beheersmaatregelen of andere ongeoorloofde vormen van beïnvloeding van het proces van financiële verslaggeving, ontvangen inlichtingen en andere beschikbare informatie volgen geen specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude met een mogelijk materieel belang voor het beeld van de jaarrekening.

Onze controle-aanpak met betrekking tot het risico van niet voldoen aan wet- en regelgeving

Wij hebben passende controlewerkzaamheden verricht inzake de naleving van de bepalingen van de relevante wet- en regelgeving die van directe invloed zijn op de verantwoorde bedragen en toelichtingen in de jaarrekening. Daarnaast hebben wij de omstandigheden ingeschat met betrekking tot het risico van niet-naleven van wet- en regelgeving waarvan redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze van materiële invloed kunnen zijn op de jaarrekening. In lijn met NBA-handreiking 1144 *Specifieke verplichtingen vanuit de toezichtwet- en regelgeving voor de interne auditor en de externe accountant bij pensioenfondsen*, is onze inschatting gebaseerd op onze ervaring in de sector, afstemming met het bestuur, het kennis nemen van de systematische integriteitsrisicoanalyse (SIRA), het lezen van notulen, het kennisnemen van rapporten van de compliance officer en het uitvoeren van gegevensgerichte werkzaamheden gericht op transactiestromen, jaarrekeningposten en toelichtingen.

We hebben verder kennis genomen van correspondentie met toezichthouders en zijn alert gebleven op indicaties voor een (mogelijke) niet-naleving gedurende de controle. Ten slotte hebben we schriftelijk de bevestiging ontvangen dat alle bekende gebeurtenissen van niet-naleving van wet- en regelgeving met ons zijn gedeeld.

Onze controle-aanpak met betrekking tot de continuïteitsveronderstelling

Zoals toegelicht in 2.1 Grondslagen voor de financiële verslaggeving van de jaarrekening, is de jaarrekening opgemaakt op basis van de continuïteitsveronderstelling. Bij het opmaken van de jaarrekening heeft het bestuur een specifieke beoordeling gemaakt van de mogelijkheid van het pensioenfonds om zijn continuïteit te handhaven en de activiteiten voort te zetten voor de voorzienbare toekomst.

Wij hebben de specifieke beoordeling met het bestuur besproken en professioneel-kritisch geëvalueerd. Wij hebben overwogen of de specifieke beoordeling van het bestuur op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, alle relevante gebeurtenissen en omstandigheden bevat waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds zijn activiteiten in continuïteit kan voortzetten en in hoeverre het pensioenfonds voldoet aan de vereisten rondom solvabiliteit en liquiditeit. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen.

Op basis van onze werkzaamheden hebben wij geen materiële onzekerheden ten aanzien van de continuïteit geïdentificeerd. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een pensioenfonds zijn continuïteit niet langer kan handhaven.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met de raad van toezicht en het bestuur gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Ontwikkeling en toelichting van de (beleids)dekkingsgraad	
Risico	De solvabiliteit van een pensioenfonds wordt gemeten aan de hand van de dekkingsgraad. De dekkingsgraad brengt de verhouding tussen de (netto) activa en pensioenverplichtingen tot uitdrukking en is daarmee een graadmeter voor de financiële positie van een pensioenfonds. De beleidsdekkingsgraad is de gemiddelde dekkingsgraad van de twaalf maanden voorafgaand aan het moment van vaststelling. Het pensioenfonds is wettelijk verplicht om de beleidsdekkingsgraad te hanteren als basis voor bepaalde beleidsbeslissingen, bijvoorbeeld inzake indexatie en kortingen. Daarnaast is de beleidsdekkingsgraad onder meer van belang om te bepalen of het pensioenfonds voldoende buffers heeft. De dekkingsgraad en de beleidsdekkingsgraad zijn toegelicht in de toelichting op de balans per 31 december onder 13. 'Financiering en financiële positie' van de jaarrekening. Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole in aanmerking genomen risico is dat de (beleids)dekkingsgraad niet juist wordt vastgesteld.
Onze controleaanpak	Door controle van de balans onderzoeken wij de samenstellende delen van de dekkingsgraad. De balans en daarmee de dekkingsgraad per 31 december 2022 hebben wij mede met gebruikmaking van de werkzaamheden van de certificerend actuaire gecontroleerd. Wij hebben de ontwikkelingen in de financiële positie van het pensioenfonds beoordeeld op basis van het actuaireel rapport van de certificerend actuaire en onze controle van de jaarcijfers. Vanwege de gevoeligheid van schattingselementen hebben wij specifiek aandacht besteed aan de waardering van de (illiquide) beleggingen en de waardering van de technische voorzieningen. De werkzaamheden die wij in dit kader hebben uitgevoerd zijn in de kernpunten hierna beschreven. Wij controleren geen andere maandelijkse dekkingsgraden dan de dekkingsgraad ultimo boekjaar. Ten aanzien van andere maandelijkse dekkingsgraden hebben wij de navolgende

	toetsingswerkzaamheden verricht, die minder zekerheid geven dan een controle van twaalf maands-dekkingsgraden: • Wij hebben de opzet van het totstandkomingsproces van de berekening van de maandelijkse dekkingsgraad onderzocht alsmede de juiste maandtoerekening van zogenaamde key items vastgesteld. Dit jaar betroffen key items: de indexatie per 1 juli 2022 en 1 januari 2023 evenals de wijziging van actuariële grondslagen, waaronder toepassing van de Prognosetafels AG2022, de gewijzigde inschatting van de fondsspecifieke ervaringssterfte en de gewijzigde opslag voor administratie- en excassokosten. • Daarnaast heeft de certificerend actuaire een plausibiliteitstoets uitgevoerd op de ontwikkeling van de voorziening pensioenverplichtingen zoals gehanteerd in de bepaling van de dekkingsgraad gedurende het jaar in relatie tot de ontwikkelingen in de belangrijkste factoren, zoals de rentecurve. Wij hebben kennisgenomen van de uitkomst van deze werkzaamheden van de certificerend actuaire. Tevens hebben wij de toelichtingen met betrekking tot de (beleids)dekkingsgraad geëvalueerd.
Belangrijke observaties	Wij hebben geen materiële afwijkingen geconstateerd in de vaststelling van de dekkingsgraad en de beleidsdekkingsgraad per 31 december 2022 en de gerelateerde toelichting in de jaarrekening.

Waardering en toelichting van beleggingen zonder genoteerde marktprijzen	
Risico	De beleggingen zijn een significante post op de balans van het pensioenfonds. Alle beleggingen dienen krachtens de Pensioenwet te worden gewaardeerd op marktwaarde. Voor een groot deel van de beleggingen is deze marktwaarde te verifiëren aan transacties die tot stand zijn gekomen op de financiële markten (marktprijzen). Er zijn ook beleggingen die worden gewaardeerd op basis van netto contante waardeberekeningen of een andere geschikte methode, waaronder de intrinsieke waarde per participatie voor posities in niet-(beurs)genoteerde fondsen. De waarderingsonzekerheid neemt inherent toe bij netto contante waardeberekeningen en hangt samen met de beschikbaarheid en toepasbaarheid van marktgegevens. Bij het pensioenfonds betreffen dit de posities in derivaten en (onderliggend) hypothecaire geldleningen. De posities in niet-(beurs)genoteerde fondsen, met name infrastructuur, indirect vastgoed, private equity en bepaalde vastrentende waarden kennen eveneens inherent relatief veel waarderingsonzekerheid doordat de waarde wordt ontleend aan de meest recente rapportages van de fondsmanagers, waar nodig gecorrigeerd voor kasstromen tot aan balansdatum. Het pensioenfonds heeft de waarderingsgrondslagen voor de beleggingen beschreven in paragraaf '2.2 Grondslagen voor waardering activa en passiva en een nadere toelichting opgenomen in de toelichting op de balans per 31 december onder '3.Beleggingen'. Uit deze toelichting blijkt dat per 31 december 2022 per saldo € 553 miljoen negatief is belegd in derivaten, € 344 miljoen in hypothecaire geldleningen, € 462 miljoen in niet-(beurs)genoteerd vastgoed, € 376 miljoen in infrastructuurfondsen, € 48 miljoen in private equity en € 158 miljoen in niet-(beurs)genoteerde vastrentende waarden. Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole in aanmerking genomen risico is dat de beleggingen zonder genoteerde marktprijzen niet juist gewaardeerd zijn en dat de toelichting niet voldoet aan relevante verslaggevingsvereisten.

Onze controleaanpak	Wij hebben de gehanteerde waarderingsgrondslagen geëvalueerd en controlewerkzaamheden, waaronder het evalueren van de juiste werking van de interne beheersmaatregelen, uitgevoerd op de waardering van de beleggingen per 31 december 2022. - Voor de posities in niet-(beurs)genoteerde fondsen (inclusief hypotheek) hebben wij de waardering gecontroleerd op basis van de gecontroleerde jaarrekeningen van de betreffende fondsen met daarin opgenomen de gecontroleerde waarde per aandeel of participatie per 31 december 2022. Verder hebben wij vastgesteld of de gekozen waarderingsgrondslagen en de belangrijkste uitgangspunten daarbij aansluiten op de grondslagen van het pensioenfonds. Voor zover wij geen zekerheid kunnen verkrijgen uit een jaarrekening per 31 december 2022, omdat deze niet tijdig beschikbaar is of omdat het boekjaar van de betreffende fondsen niet gelijk is aan het boekjaar van het pensioenfonds, hebben wij aanvullende werkzaamheden uitgevoerd. Deze werkzaamheden bestonden uit het onderzoeken van eerdere jaarrekeningen (back-testing) en het vaststellen van de aansluiting met de meeste recente (niet gecontroleerde) rapportages van de fondsmanagers, waar van toepassing gecorrigeerd voor kasstromen tot aan balansdatum. Als onderdeel van de genoemde werkzaamheden hebben wij de impact van nieuwe informatie tot de datum van onze controleverklaring gemonitord en vastgesteld dat significante ontwikkelingen op adequate wijze zijn verwerkt. - Voor de waardering van de derivaten hebben wij een controle uitgevoerd op het gehanteerde waarderingsmodel en op de gehanteerde input waaronder de uit de markt afgeleide gegevens zoals valuta(termijn)koersen, rentevolatiliteit en rentecurves. Bij de uitvoering van deze werkzaamheden zijn waarderingsspecialisten betrokken. Tevens hebben wij de toelichtingen met betrekking tot de beleggingen geëvalueerd.
Belangrijke observaties	Wij hebben geen materiële afwijkingen geconstateerd ten aanzien van de waardering van de beleggingen zonder genoteerde marktprijzen per 31 december 2022 en de gerelateerde toelichting in de jaarrekening.

Waardering van en toelichting ten aanzien van de technische voorzieningen	
Risico	De technische voorzieningen waaronder de voorziening pensioenverplichtingen betreffen een significante post in de balans van het pensioenfonds. De technische voorzieningen dienen krachtens de Pensioenwet te worden gewaardeerd op marktwaarde. De waardering is gevoelig voor de gehanteerde (actuariële) veronderstellingen en schattingselementen. Hier ligt een aantal belangrijke conventies aan ten grondslag namelijk dat voor de waardering uitgegaan wordt van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur alsmede de meest recente informatie (tafels) omtrent de levensverwachting, zoals gepubliceerd door het Koninklijk Actuariel Genootschap (AG). In aanvulling op de tafels wordt gecorrigeerd voor de ingeschatte ervaringssterfte bij het pensioenfonds, zijnde de fondsspecifieke ervaringssterfte. Deze veronderstellingen hebben tezamen met de hoogte van de kostenopslag, waaraan eveneens schattingen ten grondslag liggen, bijzondere aandacht gehad in onze controle. Wij hebben aan het subjectieve element ervaringssterfte van de bepaling van de technische voorziening een frauderisico gekoppeld en de waardering en de toelichting daarop als kernpunt van onze controle aangemerkt. Het pensioenfonds heeft de waarderingsgrondslagen voor de voorziening pensioenverplichtingen beschreven in paragraaf '2.2 Grondslagen voor waardering activa en passiva' en een nadere toelichting opgenomen in de toelichting op de balans per 31 december onder '8. Voorziening pensioenverplichtingen'. Uit deze toelichting blijkt dat (schattings)wijzigingen hebben plaatsgevonden door aanpassing van de actuariële grondslagen, waaronder toepassing van de Prognosetafels AG2022, de gewijzigde inschatting van de fondsspecifieke ervaringssterfte en de gewijzigde opslag voor administratie- en

	excesskosten. Volgens deze toelichting is de voorziening pensioenverplichtingen hierdoor € 181 miljoen hoger uitgekomen. Daarnaast heeft een (schatting)wijziging plaatsgevonden omtrent de UFR methodiek. Volgens deze toelichting is de voorziening pensioenverplichtingen hierdoor € 74 miljoen hoger uitgekomen. Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole in aanmerking genomen risico is dat de technische voorzieningen niet toereikend gewaardeerd en toegelicht zijn.
Onze controleaanpak	Bij de controle van de technische voorzieningen hebben wij gebruikgemaakt van de werkzaamheden van de certificerende actuaire van het pensioenfonds. De certificerende actuaire onderzoekt onder meer de toereikendheid van de technische voorzieningen en de naleving van een aantal specifieke wettelijke bepalingen. De certificerende actuaire heeft daarbij gebruikgemaakt van de door ons in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens, waaronder de pensioenaanspraken van deelnemers. Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel over de jaarrekening als geheel hebben wij met de certificerende actuaire onze planning, werkzaamheden, verwachtingen en uitkomsten afgestemd voor de controle van boekjaar 2022. Hierbij hebben wij specifiek aandacht gevraagd voor de toets van de ervaringssterfte op basis van de toegepaste prognosetabellen en de effecten van de wijzigingen hierin, de toereikendheid van de kostenopslag alsmede de toepassing van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. Wij hebben de gehanteerde waarderingsgrondslagen geëvalueerd en controlewerkzaamheden uitgevoerd op de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen per 31 december 2022: • Daartoe hebben wij ons een beeld gevormd van de redelijkheid van de aannames en schattingen van het bestuur met betrekking tot de gekozen actuariële grondslagen, alsmede de uitkomsten van het actuariële grondslagenonderzoek en de gehanteerde waarderingsgrondslagen besproken met de certificerende actuaire. • Hierbij hebben wij met inachtneming van het oordeel van de certificerende actuaire en met gebruikmaking van onze eigen actuariële specialist gelet op de besluitvorming van het bestuur, de recentheid van beschikbaar grondslagenonderzoek, de toetsing op de onderbouwing van de daarin opgenomen veronderstellingen, de uitkomsten van beschikbare tussentijdse evaluaties, de uitkomsten van de actuariële analyse over meerdere jaren en de aanwezigheid van een consistente gedragslijn. • Daarnaast hebben wij controlewerkzaamheden uitgevoerd om de gehanteerde basisgegevens te toetsen, waaronder het evalueren van de juiste werking van de interne beheersmaatregelen bij de pensioenuitvoeringsorganisatie, het verrichten van aansluitwerkzaamheden met de pensioenadministratie voor wat betreft de aantallen en de aanspraken en het beoordelen van het verloop en de uitkomsten van de actuariële analyse. Tevens hebben wij de toelichtingen ten aanzien van de technische voorzieningen geëvalueerd.
Belangrijke observaties	Wij hebben geen materiële afwijkingen geconstateerd ten aanzien van de waardering per 31 december 2022 of de toelichting van de technische voorzieningen.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat

- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Beschrijving van verantwoordelijkheden voor de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of het pensioenfonds in staat is om zijn werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om het pensioenfonds te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds zijn activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Het besluit van het bestuur tot vaststelling van de jaarrekening is onderworpen aan de goedkeuring van de raad van toezicht.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de

Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. De sectie 'Informatie ter ondersteuning van ons oordeel' hierboven, bevat een informatieve samenvatting van onze verantwoordelijkheden en de uitgevoerde werkzaamheden als basis voor ons oordeel.

Onze controle bestond verder onder andere uit:

- Het in reactie op de ingeschatte risico's uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van het pensioenfonds.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen

Communicatie

Wij communiceren met de raad van toezicht en het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met de raad van toezicht en het bestuur hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Amsterdam, 23 juni 2023

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. J. G. Kolsters RA ACA

Bijlagen

1. Rapportage verantwoord beleggen

Wat vinden we belangrijk en wat doen we?

BPF Schilders heeft de ambitie om deelnemers een prijs-geïndexeerd pensioen te bieden. Om dit te kunnen bereiken moeten we de aan ons toevertrouwde gelden beleggen. Dat doen we op een manier die maatschappelijk verantwoord is omdat we ervan overtuigd zijn dat dit een positieve invloed heeft op het rendementsrisicoprofiel van de beleggingen. Het is niet zo dat elke duurzame belegging per definitie beter is dan een 'gewone' belegging, maar het meenemen van duurzaamheid leidt volgens ons per saldo wel tot betere beleggingsbeslissingen en daarmee tot een betere beleggingsportefeuille. Deze mening wordt steeds meer ondersteund met uitkomsten van academisch onderzoek op dit terrein.

Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (MVB) levert daarmee een belangrijke bijdrage aan het realiseren van onze ambitie.

Het belang dat wij hechten aan MVB is niet alleen gestoeld op rendement en risico. Een goed pensioen gaat namelijk over meer dan alleen maar geld. Voor onze deelnemers is niet alleen een goede financiële toekomst van belang, maar ook een goede leefomgeving. Via MVB dragen wij ook hieraan bij. Het MVB-beleid van BPF Schilders is te vinden op onze website (www.bpfschilders.nl) en bevat de volgende vier uitgangspunten:

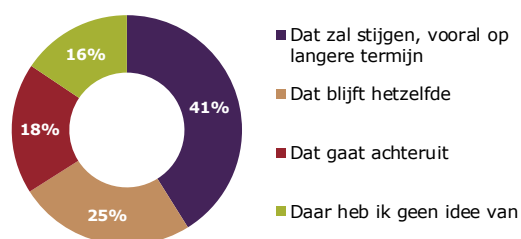

ESG-integratie voor een beter rendementsrisicoprofiel

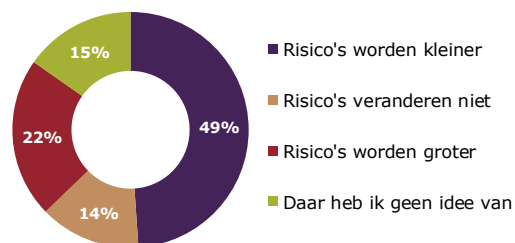
BPF Schilders is ervan overtuigd dat het rendementsrisicoprofiel van de portefeuille verbetert als ESG-factoren mee worden genomen in de beleggingsbeslissingen. Een overtuiging die steeds meer ondersteund wordt door resultaten van academisch onderzoek. Ook het belang dat bijvoorbeeld in IORP-II aan de financiële risico's uit hoofde van ESG-factoren wordt gehecht, duidt erop dat ESG-integratie steeds meer onderdeel wordt van de kern van het beleggingsproces.

Een belangrijk deel van onze deelnemers gelooft in de meerwaarde van MVB voor rendement en risico. Circa een-vijfde van de deelnemers denkt daarentegen dat MVB juist tot lagere rendementen en hogere risico's leidt.

Wat doet MVB met het rendement denkt u?

Wat doet MVB met het risico denkt u?

Bron: Zegwaart Consultancy

Al met al zien we voldoende redenen om ESG-factoren mee te nemen bij de bepaling van ons beleggingsbeleid. Aansluitend vragen we ook onze beleggers om bewust ESG-risico's én kansen mee te nemen in alle beleggingsactiviteiten. Bij de selectie van nieuwe beleggers en de monitoring van bestaande beleggers (minimaal twee keer per jaar) wordt naar vier verschillende onderdelen met betrekking tot ESG gekeken: beleid, governance, ESG-integratie en wijze van rapporteren. Wij verwachten van onze externe beleggers (en van ondernemingen waarin wij beleggen) dat zij conform de OESO en UNGP standaarden handelen en dit publiekelijk kenbaar maken.

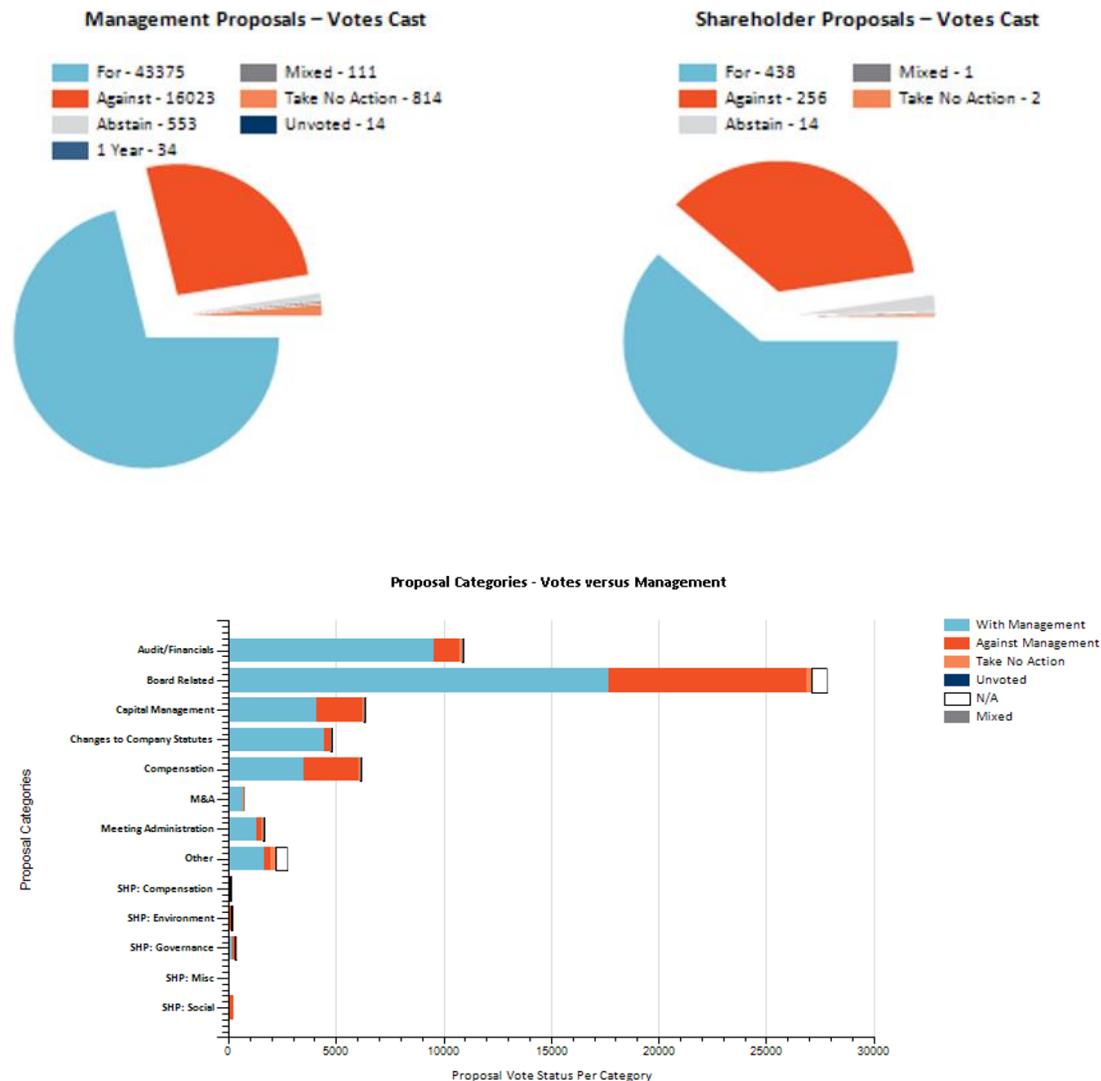
Betrokken belegger die zelf het goede voorbeeld geeft

BPF Schilders vraagt niet alleen aan de beleggers om ESG-factoren mee in beschouwing te nemen, we stellen onszelf ook op als betrokken belegger. Wij proberen het bestuur en de continuïteit van ondernemingen te verbeteren en financiële markten te verduurzamen. Door lange termijn risico's aan te kaarten, dragen wij bij aan zowel het realiseren van de ambitie een goed pensioen te kunnen bieden als aan de wens voor een meer duurzame wereld. Daarbij onderschrijven wij de ESG due diligence stappen conform het OESO-richtsnoer. De due diligence wordt uitgevoerd door onze fiduciair manager en externe ESG dienstverleners en beleggers. Bij het screenen van onze beleggingsportefeuille worden (potentiële) negatieve impacts op samenleving en milieu geïdentificeerd en geprioriteerd op basis van schaal, reikwijdte en mate van onomkeerbaarheid. Wanneer ondernemingen waarin wij beleggen negatieve impact hebben veroorzaakt (of daaraan hebben bijgedragen), verlangen wij dat zij herstel en/of verhaal voor benadeelden bieden (of daaraan bijdragen).

Als betrokken belegger hebben we de beschikking over meerdere instrumenten:

Stemmen

We vragen aan onze beleggers dat zij van hun stemrecht gebruik maken en namens BPF Schilders stemmen op aandeelhoudersvergaderingen en hierover rapporteren. In 2022 stemden wij op 61.635 vergaderpunten op 5.853 aandeelhoudersvergaderingen. De onderwerpen waarover is gestemd zijn voornamelijk ingebracht door het management (60.924) en in sommige gevallen door de aandeelhouders (711):

BPF Schilders heeft stemrichtlijnen vastgesteld die aansluiten bij het MVB beleid. Deze stemrichtlijnen worden gevolgd voor automatische stemuitvoering en zijn vooral gericht op Governance onderwerpen zoals het beloningsbeleid of de diversiteit van achtergrond en expertise onder de bestuurders, maar betreffen ook milieu- en klimaatgerelateerde voorstellen en andere ESG-thema's. We kunnen per aandeelhoudersvergadering specifieke voorstellen steunen of indienen.

We publiceren ons stembeleid en de wijze waarop is gestemd, wordt elk kwartaal op de eigen website gepubliceerd.

Engagement

Naast het stemmen op aandeelhoudersvergaderingen vragen we onze beleggers om ook de dialoog met ondernemingen aan te gaan als daar aanleiding voor is. Vanuit twee verschillende invalshoeken worden engagementactiviteiten uitgevoerd. Proactieve engagementactiviteiten sluiten aan bij thema's die door BPF Schilders als belangrijk zijn aangeduid voor de waardecreatie op de lange termijn. Reactieve engagementactiviteiten volgen op handelingen van een bedrijf die een sterk negatieve impact hebben zoals corruptie, milieuvervuiling en mensenrechtenschendingen.

BPF Schilders gaat niet in alle gevallen over tot engagement. Bij de keuze om al dan niet actie te ondernemen worden de volgende vier vragen beantwoord:

- 1) Wat is de ernst en omvang van het incident?
- 2) Is het de schuld van de onderneming?
- 3) Wat is het belang en het (reputatie)risico voor BPF Schilders?
- 4) In hoeverre kan BPF Schilders invloed uitoefenen?

In 2022 waren er in totaal 170 engagements (188 onderwerpen), waarvan 15 resultaten. In de bijlage is de lijst met alle engagements opgenomen.

Juridische procedures

Juridische procedures zijn gericht op een specifieke verbetering in de organisatiestructuur of op het verhalen van geleden schade. Dit zijn vaak langlopende en kostbare procedures die we uitsluitend aangaan samen met andere beleggers en op basis van 'no cure no pay'. Afhankelijk van het financiële belang dat in het geding is, kunnen we ervoor kiezen ons hierin actief op te stellen, maar vaker zullen wij ons aansluiten bij een 'class action suit' en onze vordering kenbaar maken. De uitvoering van deze juridische procedures liep in 2022 via PGGM Tax Legal & Regulatory.

Zelf het goede voorbeeld geven

Wat we van anderen vragen, doen we zelf ook. Zo voeren we een verantwoord beloningsbeleid voor zowel onszelf als voor de partijen waarmee we zaken doen. Daarnaast zijn we zowel bestuurlijk integer en hechten we aan diversiteit in het bestuur.

Beloningsbeleid

BPF Schilders hanteert een beleid voor acceptabele tarieven en vergoedingsstructuren per beleggingscategorie. Beloningsprikkelers zijn hierbij gericht op de lange termijn. Vergoedingsstructuren dienen duidelijk en transparant te zijn, en in lijn met de doelstellingen van het fonds.

Fiscaal beleid

In alle jurisdicties waarin wordt belegd voldoet BPF Schilders aan de fiscale wet- en regelgeving en anticipeert zoveel mogelijk op internationale regels voor 'good tax governance' en wetgevingsvoorstellen. Fiscale structuren moeten altijd begrijpelijk, uitlegbaar en beheersbaar zijn. We hanteren geen beleggingsstrategieën of gaan beleggingen aan die primair fiscaal gedreven zijn.

Het uitsluiten van beleggingen

We sluiten bedrijven uit als hun producten of diensten niet passen bij onze normen en waarden. Voor de beleggingen in aandelen en/of obligaties in bedrijven worden hierbij de volgende criteria gehanteerd:

1. De betreffende producten zijn per definitie schadelijk voor mensen
2. Door onze invloed als aandeelhouder is hier niets aan te veranderen
3. Als de producten er niet meer zouden zijn, dan heeft dit geen nadelige gevolgen
4. Er bestaat een wereldwijd verdrag gericht op het uitbannen van de producten.

Als aan alle vier de criteria wordt voldaan, dan zullen we de betreffende bedrijven of sectoren uitsluiten. Op dit moment gaat het om beleggingen in controversiële wapens en in tabak.

Controversiële wapens

Om te voorkomen dat we met de toevertrouwde middelen afbreuk doen aan vrede en veiligheid in de wereld, willen we niet beleggen in ondernemingen die direct

betrokken zijn bij de productie van en/of handel in controversiële wapens. Dit zijn wapens die op grote schaal leed (kunnen) toebrengen en gericht zijn op burgers. We hanteren hierbij een definitie die ruimer is dan de beleggingen in wapens die volgens de Pensioenwet verboden zijn. Onder controversiële wapens verstaat het fonds nucleaire, biologische en chemische wapens, clusterbommen, landmijnen en munitie met verarmd uranium. Ook hier volgt uit het deelnemersonderzoek dat bijna 90% van onze deelnemers zich achter dit beleid schaart.

Tabak

BPF Schilders belegt niet in obligaties of aandelen van tabaksbedrijven om verschillende redenen. Tabak is verslavend en per definitie schadelijk voor mensen. De mogelijke invloed van een aandeelhouder kan daar niets aan veranderen. Er is een wereldwijd verdrag voor het uitbannen van tabak (World Health Organisation Framework on Tobacco Control). Bovendien kent de productie van tabak nog andere issues op gebied van ESG (mensenrechtenschending, milieuschade). De uitsluiting van tabak sluit aan bij de voorkeur van onze deelnemers. In het al eerder genoemde onderzoek onder onze deelnemers geeft bijna 90% aan dat het pensioenfonds niet zou moeten beleggen in de tabaksindustrie.

OESO-screen

BPF Schilders heeft het IMVB-convenant ondertekend waarin mensenrechten centraal staan en een bijdrage wordt geleverd aan de realisatie van de doelstellingen van de OESO-richtlijnen voor Multinationale Organisaties en de UN Guiding Principles on Business and Human Rights. Ook onderschrijft BPF Schilders de tien principes van UN Global Compact. Daarom hebben wij het Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (IMVB-)convenant ondertekend. In onze beleggingsbeslissingen houden wij rekening met het due diligence proces zoals deze in de OESO-richtlijnen is gedefinieerd. Dit houdt in dat wij in ons beleggingsbeleid hebben opgenomen dat wij negatieve impact in onze beleggingsportefeuille willen identificeren en deze vervolgens willen stoppen, beperken en/of voorkomen. Mocht de negatieve impact niet meer te voorkomen zijn, dan dragen we waar nodig bij aan herstelwerkzaamheden. Op basis van de OESO-richtlijnen en de UNGP's heeft PGGM een screeningsmethodiek ontwikkeld. Bedrijven die hier negatief uitkomen willen wij met onze invloed bewegen tot verbetering, of we beleggen er niet in, wanneer we geen verbetering mogelijk achten. In 2022 hebben we op basis van OESO-schendingen 11 bedrijven uitgesloten. Met 61 bedrijven zijn we in gesprek gegaan om beter gedrag te stimuleren.

Kolen & Teerzand

In de strijd tegen klimaatverandering neemt BPF Schilders haar verantwoordelijkheid en verminderen wij onze beleggingen in de meest vervuulende ondernemingen. BPF Schilders belegt niet meer in ondernemingen die meer dan 30% van hun omzet uit steenkool of meer dan 10% uit de extractie van teerzand halen binnen de gedeelde PGGM aandelenfondsen. Ook voor de gedeelde krediet- en private beleggingsfondsen zullen deze ondernemingen worden uitgesloten.

Beleid voor landenuitsluitingen

Een derde groep van beleggingen die direct wordt uitgesloten zijn staatsobligaties van landen die onderworpen zijn aan sancties door de VN Veiligheidsraad en/of de Europese Unie. Dit kunnen zowel omvangrijke economische en handelssancties zijn, als meer specifieke maatregelen, zoals een wapenembargo. De reden kan zijn dat een land een bedreiging vormt voor vrede, veiligheid en stabiliteit in de regio, mensenrechten schendt of controversiële wapens inzet. BPF Schilders heeft het

beleid voor landenuitsluitingen in 2021 verder aangescherpt. Het bestuur is van mening dat mensenrechten een onderwerp is waar een minimumgrens aan gesteld moet worden. Het bestuur wil hiermee de integriteit van het pensioenfonds op een hoog niveau houden en erkent dat het pensioenfonds reputatieschade op kan lopen door in landen te beleggen waar mensenrechtenschendingen alom vertegenwoordigd zijn. De basis van het beleid landenuitsluitingen is gebaseerd op een objectieve score van de Freedom House 'Freedom in the World' ranglijst, welke landen rangschikt in termen van politieke en burgerlijke rechten. De ranglijst is gebaseerd op de principes van de UN Global Compact en de Universal Declaration of Human Rights. 'Freedom in the World' beoordeelt de werkelijke rechten en vrijheden die individuen in landen hebben. Landen die als 'Not Free' zijn geclassificeerd en een totale score < 20 hebben worden uitgesloten. Bij het beleid voor landenuitsluitingen beperkt BPF Schilders zich in eerste instantie tot staatsobligaties in opkomende markten (EMD LC).

Overige uitsluitingen

Naast de directe uitsluitingen op basis van ongewenste producten of diensten (tabak, kolen & teerzand, controversiële wapens) kunnen bedrijven ook worden uitgesloten op basis van hun gedrag. Hierbij spelen behalve maatschappelijke ook financiële overwegingen een rol.

Een positieve bijdrage aan een duurzame wereld

Een duurzame samenleving zorgt voor nu levende generaties zonder dat dit ten koste gaat van toekomstige generaties. Het fonds wil binnen de randvoorwaarde van de beste financiële belangen van zijn deelnemers een deel van het vermogen toekennen aan beleggingen die aanwijsbaar een positieve bijdrage leveren aan een duurzame samenleving.

In aanvulling op een beter rendementsrisicoprofiel bewandelen we hier de omgekeerde weg. Niet de ontwikkelingen en risico's die van buiten naar binnen de beleggingsportefeuille raken, maar juist van binnen naar buiten: hoe kunnen we met onze beleggingen de wereld verbeteren?

Het meenemen van ESG-risico's bij de samenstelling van onze portefeuille zien we als onderdeel van onze fiduciare plicht en het sluit ook aan bij wetten en regels waar we ons aan gecommitteerd hebben. Voor het leveren van een positieve bijdrage aan een betere wereld geldt dat dit veel meer een vrije keuze is.

Naast de instrumenten in de voorgaande paragrafen die positief bijdragen aan een meer duurzame wereld, hanteren we voor deze doelstelling nog twee aanvullende instrumenten: CO2-reductie binnen aandelen en Impact beleggingen.

CO2-emissies van de beleggingen

In juli 2019 heeft BPF Schilders het commitment van de financiële sector bij het Klimaatakkoord ondertekend.² Met dit commitment hebben wij onder meer toegezegd om jaarlijks te rapporteren over de CO2-voetafdruk van alle relevante beleggingen in onze portefeuille. Wij hebben ook beloofd om uiterlijk in 2022 een actieplan en reductiedoelstellingen voor 2030 bekend te maken (zie laatste paragraaf).

BPF Schilders rapporteert de CO2-uitstoot van beursgenoteerde aandelen, liquide krediet, en beursgenoteerd vastgoed. Deze beleggingscategorieën representeren 62% van het totaal belegd vermogen. Het streven is om de scope van de beleggingen waarover gerapporteerd wordt de komende jaren verder uit te breiden. Voor het berekenen van de gefinancierde emissies maken wij gebruik van de internationaal erkende PCAF-standaard. De gefinancierde CO2-emissies van de beleggingen van BPF Schilders daalden met 18% ten opzichte van 2021.

Tabel: Absolute CO2-emissies (scope 1 en 2)

Beleggingscategorie	Belegd vermogen (ultimo 2022; in €)	Absolute uitstoot (tCO2e)		Verandering	Datadekking 2022
		2022	2021		
Beursgenoteerde aandelen	2.905.453.152	130.891	155.464	-16%	97%
Krediet	1.678.086.211	173.344	214.347	-19%	78%
Beursgenoteerd vastgoed*	165.136.185	665	1.135	-41%	65%
Totaal	4.748.675.548	304.900	370.946	-18%	89%

* Voor beursgenoteerd vastgoed gebruiken wij sinds 2022 GRESB als dataleverancier. De 2021-cijfers zijn daarom opnieuw berekend.

Deze rapportage omvat alleen scope 1 en 2 emissies van de beleggingen, omdat de kwaliteit en beschikbaarheid van scope 3 emissies nog onvoldoende is. Naar verwachting zal de kwaliteit van scope 3-data de komende jaren verbeteren. Aangezien steeds meer ondernemingen hierover gaan rapporteren, met name in Europa.

De datadekking geeft aan hoeveel CO2-data van de dataleverancier beschikbaar is, uitgedrukt in een percentage van het belegd vermogen. Hoewel de datadekking bij beursgenoteerde aandelen en krediet hoog is, wordt de meerderheid van deze data geschat en/of gemodelleerd door dataleverancier Trucost. Indien er data van Trucost ontbreekt, wordt deze geschat door onze uitvoeringsorganisatie. De gerapporteerde uitstoot heeft daarom betrekking op alle beleggingen in beursgenoteerde aandelen en krediet.

De CO2-data bij beursgenoteerd vastgoed bevat geen schattingen, dit is gebaseerd op gerapporteerde cijfers door de ondernemingen en fondsen waar wij in beleggen. Voor de ondernemingen waar onze dataleverancier GRESB geen data over heeft, hebben wij zelf geen schattingen gemaakt. Dat betekent dat de door ons gerapporteerde absolute emissies alleen betrekking hebben op de beleggingen waar data voor beschikbaar is.

²<https://www.klimaatakkoord.nl/binaries/klimaatakkoord/documenten/publicaties/2019/07/10/commitment-van-de-financiele-sector/Commitment+Financiele+sector.pdf>

Naast de absolute CO₂-emissies rapporteren wij ook over de *carbon footprint* en de *carbon intensity* van beleggingen, zodat uitstootcijfers beter vergelijkbaar zijn met die van andere beleggers. De carbon footprint – absolute emissies uitgedrukt in het belegd vermogen – bleef onveranderd ten opzichte van 2021 en bedroeg 65,0 tCO₂e/€miljoen.

Tabel: Kerngetallen uitstoot (scope 1 en 2)

Beleggingscategorie	Absolute uitstoot 2022	Carbon footprint (tCO ₂ e/€m belegd vermogen)	Carbon intensity (tCO ₂ e/€m omzet)
Beursgenoteerde aandelen	130.891	45,1	103,4
Krediet	173.344	103,3	261,2
Beursgenoteerd vastgoed	665	6,2	n/a
Totaal/gemiddeld	304.900	65,0	n/a

De carbon intensity in beursgenoteerde aandelen steeg met 3% ten opzichte van 2021 tot 103,4 tCO₂e/€m omzet, omdat het gewicht van de sector energie toenam in de portefeuille door relatief hoge rendementen en een hogere allocatie naar energie. De carbon intensity in krediet daalde met 10% tot 261,2 tCO₂e/€m omzet, door het afbouwen van CO₂-intensieve beleggingen. Voor beursgenoteerd vastgoed is het berekenen van de *carbon intensity* nog niet mogelijk vanwege het ontbreken van omzetdata.

Actieplan en reductiedoelstellingen

BPF Schilders publiceerde in 2022 haar klimaatactieplan als onderdeel van het aangepaste beleid Maatschappelijk Verantwoord Beleggen. De doelstelling van BPF Schilders is om een portefeuille te hebben met een lagere CO₂-voetafdruk dan de 'Climate Transition Benchmark'. Dit betekent dat de emissies vanaf 2019 circa 30% zijn gereduceerd en daarna jaarlijks ongeveer 7% moeten dalen. De strategie binnen beursgenoteerde aandelen om de CO₂-reductie te bereiken is om niet meer te beleggen in de meest vervuilende bedrijven in bepaalde sectoren en door 'tilts' aan te brengen in de benchmark.

Impact beleggingen

BPF Schilders draagt met zijn beleggingsbeleid bij aan een duurzame samenleving en rapporteert het totale volume aan beleggingen in de portefeuille die bijdragen aan één of meer van de 17 Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen van de Verenigde Naties. Deze zogenaamde Sustainable Development Investments volgen voor een deel uit breed gespreide portefeuilles die ook duurzame aandelen en bedrijfsobligaties bevatten. Daarnaast vragen we ook onze beleggers in infrastructuur om te zoeken naar dergelijke beleggingen. Voorwaarde is dat het rendementsrisicoprofiel gelijkwaardig is aan andere beleggingen binnen deze mandaten. Ultimo 2022 was het totaal belegd vermogen van BPF Schilders in Impact beleggingen circa € 882 miljoen. Voorbeelden zijn te vinden binnen Infrastructuur (producenten van zonnepanelen, windmolenparken e.d.) en binnen bedrijfsobligaties (green bonds).

In onderstaande figuren is het belegd vermogen in SDG's opgenomen. Dit is opgesplitst per SDG en per beleggingscategorie.

Belegd vermogen in SDG's (in € miljoen)	2022	2021
SDG 11	118,4	164,5
SDG 12	5,1	-
SDG 13	4,0	23,2
SDG 14	1,4	2,9
SDG 15	0,9	1,5
SDG 2	11,7	56,6
SDG 3	417,6	459,0
SDG 4	7,3	6,6
SDG 6	37,5	33,9
SDG 7	178,5	138,7
SDG 8	13,8	-
SDG 9	85,6	61,1
Totaal	882,0	948,0

Belegd vermogen in SDG's (in € miljoen)	2022	2021
Krediet	205,4	62,4
Aandelen	465,7	672,2
Infrastructuur	127,4	73,5
Beursgenoteerd vastgoed	64,5	124,8
Staatsobligaties	18,8	15
Totaal	882,0	948,0

IMVB-convenant en Klimaatakkoord

BPF Schilders committeert zich aan het IMVB convenant en onderschrijft daarmee de OESO-richtlijnen en de Guiding Principles on Business and Human Rights van de Verenigde Naties (UNGP). Het convenant vraagt een inspanning van pensioenfondsen om te voorkomen dat bedrijven waarin zij beleggen misstanden veroorzaken. We volgen daarbij ook het zogenaamde 'diepe spoor' waarop we samenwerken met andere deelnemende pensioenfondsen en met overheid, vakbonden en maatschappelijke organisaties aan engagement met ondernemingen op het gebied van mensenrechten of arbeidsomstandigheden.

Implementatie van het IMVB Convenant vereist een duidelijke ESG 'due diligence' procedure met een toelichting welke thema's BPF Schilders beoordeelt als risicovol en/of relevant voor de achterban. Hier baseren we ons op de verschillende standaarden zoals het UN Global Compact, Principles for Responsible Investment (PRI) en de Sustainable Development Goals.

BPF Schilders heeft zich met andere pensioenfondsen, banken en verzekeraars ook verbonden aan het Ontwerp Klimaatakkoord als Nederlandse bijdrage aan het Klimaatakkoord van Parijs. Daarmee is BPF Schilders een inspanningsverplichting aangegaan, binnen de risico-rendementsdoelstelling van een pensioenfonds. Voor de monitoring hiervan zal worden aangesloten bij bestaande rapportage- en monitoringverplichtingen en initiatieven.

SFDR

In 2021 is de Verordening informatieverstrekking over duurzaamheid in de financiële dienstensector van kracht geworden, ook wel Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR) genoemd. De verordening bevat regelgeving voor financiële instellingen (waaronder pensioenfondsen) en hun producten (pensioenregelingen) over het verschaffen van informatie omtrent het duurzaamheidsbeleid en de uitvoering hiervan. Voor de classificatie van duurzame beleggingen dient de Europese taxonomie verordening gevolgd te worden. De regelgeving vraagt van BPF Schilders om op een voorgeschreven manier over de duurzaamheidskenmerken van de pensioenregeling bepaalde informatie te verstrekken.

De implementatie van de SFDR bestaat uit twee levels.

SFDR level 1 bevat regelgeving over de wijze waarop duurzaamheidsfactoren zijn meegenomen in het beleid en voor de wijze van rapportage over de ongunstigste effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren. BPF Schilders heeft informatie hierover op de website gepubliceerd en voldoet hiermee aan de eisen. Aanvullend dient te worden aangegeven hoe het pensioenproduct geclassificeerd wordt:

- (1) financiële producten die niet als duurzaam worden gepromoot (artikel 6).
- (2) financiële producten die ecologische of sociale kenmerken promoten (artikel 8).
- (3) financiële producten die duurzame beleggingen ten doel hebben (artikel 9).

BPF Schilders heeft deze evaluatie uitgevoerd en classificeert het pensioenproduct als artikel 8 en promoot met de pensioenregeling ecologische en sociale kenmerken. Per 1 januari 2023 dienen financiële instellingen ook te voldoen aan level 2 van de SFDR.

SFDR level 2 bevat meer gedetailleerde vereisten, waaronder de verplichting om te rapporteren over de gepromote duurzaamheidskenmerken in de vorm van een door de regelgeving voorgeschreven template in het jaarverslag. Deze (periodieke) rapportage is te vinden in een bijlage van het jaarverslag. Hierin wordt toegelicht in welke mate BPF Schilders aan de ecologische en/of sociale kenmerken voldoet.

Het MVB beleid ligt ten grondslag aan de pensioenregeling van BPF Schilders en promoot ecologische (milieu-) en sociale kenmerken in de manier waarop wordt belegd. Wij stellen de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen van de Verenigde Naties (VN) centraal en wij stellen minimumeisen aan ondernemingen en landen waarin we het pensioenvermogen beleggen. BPF Schilders beoordeelt de (negatieve) invloed van beleggingen met een methode gebaseerd op richtlijnen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) en VN-principes (OECD-screening). Daarnaast voeren we actief beleid om de CO₂-intensiteit van onze portefeuille te verminderen in lijn met het akkoord van Parijs.

Het begrip duurzame belegging heeft in de Europese regelgeving echter een eigen betekenis. Er is sprake van een duurzame belegging in de zin van de SFDR als aan een aantal voorwaarden is voldaan. BPF Schilders streeft naar maatschappelijk verantwoord (duurzaam) beleggen, maar kent daarbij nog geen duurzame beleggingen volgens de definitie van de SFDR. De voorwaarde waar BPF Schilders nog geen gericht beleid op voert, is het waarborgen dat een belegging die een

ecologisch of sociaal kenmerk heeft niet tegelijkertijd ernstige afbreuk doet aan een ander aspect van ecologische of sociale aard. Dit heeft vooral te maken met het feit dat op dit moment nog niet alle gegevens (van ondernemingen en landen) beschikbaar zijn om die beoordeling te kunnen doen. We zetten ons in 2023 in om tot een methodologie te komen die het mogelijk maakt duurzame beleggingen in de zin van SFDR te meten. Daarnaast zullen we ook werken aan een doelstelling ten aanzien van de Europese taxonomie.

Bijlage: lijst met alle engagements in 2022

Name	ISIN	Region	Anti-competitive behaviour	Biodiversity and land use	Business ethics	Corporate governance	Human rights	Labour rights	SDG1	SDG3	SDG 6	SDG 13
Alibaba	KYG017191142	Asia	x									
Baidu, Inc.	KYG070341048	Asia					x					
Banco Bradesco SA	BRBBDACNPR8	Rest of the World		x								
Banco do Brasil SA	BRBBASACNOR3	Rest of the World		x								
Bank of Baroda	INE028A01039	Asia	x									
Bayer CropScience Ltd. (India)	INE462A01022	Asia		x								
Braskem SA	BRBRKMACNPA4	Rest of the World									x	
BRF SA	BRBRFSACNOR8	Rest of the World		x								
China Gas Holdings Ltd.	BMG2109G1033	Asia					x					
China Mengniu Dairy	KYG210961051	Asia		x								
Coca-Cola FEMSA SAB de CV	MX01KO000002	Rest of the World									x	
Companhia de Saneamento Basico de	BRBSPACNOR5	Rest of the World									x	
Cosan SA	BRCSANACNOR6	Rest of the World									x	
Formosa Taffeta Co., Ltd.	TW0001434009	Asia					x					
Gold Fields Ltd.	ZAE000018123	Rest of the World									x	
Impala Platinum Holdings Ltd.	ZAE000083648	Rest of the World									x	
IOI Corp. Bhd.	MYL196100001	Asia		x								
Kuala Lumpur Kepong Bhd.	MYL244500004	Asia		x								
Li Ning Co., Ltd.	KYG5496K1242	Asia						x				
Marfrig Global Foods SA	BRMRFGACNOR0	Rest of the World		x								
OFILM Group Co., Ltd.	CNE100000533	Asia						x				
Page Industries Ltd.	INE761H01022	Asia					x					
Pou Chen	TW0009904003	Asia					x					
Shoprite Holdings Ltd.	ZAE000012084	Rest of the World		x								
Sociedad Quimica y Minera de Chile	CLP8716X1082	Rest of the World		x								
Tencent Holdings Ltd.	KYG875721634	Asia					x					
Tongling Nonferrous Metals Group Co	CNE000000529	Asia					x					
Xinjiang Zhongtai Chemical Co., Ltd.	CNE000001PP0	Asia						x				
Yum China	US98850P1093	Asia		x								
ZTE Corp.	CNE1000004Y2	Asia					x					
Adidas	DE000A1EWWW0	Europe (excl. the Netherlands)							x			
Danone SA	FR0000120644	Europe (excl. the Netherlands)		x								
Deutsche Bank AG	DE0005140008	Europe (excl. the Netherlands)	x									
Exxaro Resources Ltd.	ZAE000084992	Rest of the World									x	
UPL Ltd.	INE628A01036	Asia		x								

Bijlage 2: toelichting juridische procedures in 2022

Volkswagen/Porsche

Een zaak waaraan wij deelnemen is een collectieve procedure in Duitsland tegen Volkswagen en moederbedrijf Porsche in verband met "Dieselgate". Zowel voor de rechter in Stuttgart (ten aanzien van Porsche) als in Braunschweig (ten aanzien van Volkswagen) loopt een 'modelzaak', waarin investeerders een vergoeding eisen voor de schade die zij onder meer vanwege koersverliezen hebben geleden. Inzake de Volkswagen modelzaak zijn in 2022 verschillende documenten ten aanzien van corporate existence en custodial bevestigingen ten aanzien van de transactiedata ingediend. Op 29 juli 2022 heeft Volkswagen op de prejudiciële beslissing van de rechter gereageerd dat kennis op het niveau van het hoger management vereist is om Volkswagen aansprakelijk te kunnen stellen. Op 1 augustus 2022 heeft onze advocaat de tekortkomingen aan de zijde van Volkswagen op het gebied van organisatie, naleving en controle uiteengezet, ondersteund door een expert opinion van Dr. Thorsten Voß. Op 9 augustus 2022 annuleerde de rechtbank alle hoorzittingen tot december 2022, om aan te geven dat het dieper wil ingaan op het organisatorisch falen van Volkswagen. In de Porsche modelzaak heeft de rechter op 28 september 2022 de 'motion to dismiss' van Porsche afgewezen en op verzoek van onze advocaat de relevante periode verlengd tot juni 2008, ondanks bezwaren van Porsche. Op 7 december 2022 hoorde de rechter in de Porsche Modelzaak getuigenissen van Porsche CEO Wiedeking en CFO Haerter, beiden leden van de raad van bestuur van Porsche.

Valeant

Daarnaast hebben wij een "opt-out" lopen tegen het Amerikaanse farmaceutisch bedrijf Valeant, thans bekend onder de naam Bausch Health Companies Inc. Valeant streefde groei van winstgevendheid na door andere farmaceutische bedrijven met patenten op succesvolle medicijnen over te nemen om vervolgens de prijzen van deze medicijnen drastisch te verhogen. Om afname van de medicijnen tegen verhoogde prijzen te garanderen, heeft Valeant een netwerk van zogenaamde "specialty pharmacies" opgezet, waaronder Philidor. Philidor heeft tal van misleidende handelswijzen opgezet om recepten van patiënten te manipuleren. Toen deze praktijken aan het licht kwamen, zijn meerdere overheidsonderzoeken gestart en is de koers van Valeant's aandelen (-85%) en obligaties significant gedaald. BPF Schilders is sinds 2017 in Amerika betrokken bij juridische acties tegen de onderneming. In 2020 heeft de Beheerder ervoor gekozen de 'class-action' te verlaten en een individuele rechtszaak (opt-out) tegen de onderneming te voeren. Het discovery proces in deze zaak is afgerond. Gedurende de zomer en herfst van 2022 zijn 'summary judgment motions' door beide partijen ingebracht en in november 2022 heeft rechter Cavanaugh mondelinge argumenten met betrekking tot de summary judgment motions gehoord. Daarnaast zijn we eiser in een rechtszaak voor de New Jersey state court met betrekking tot de geplande spin off door Bausch Health van het kapitaalkrachtige vision deel van de onderneming (Bausch + Lomb) ten gevolge waarvan onze vorderingen zouden achterblijven in de oude, onder gefinancierde onderneming.

BHP Billiton

In 2018 hebben wij ons aangesloten bij een collectieve procedure in Australië tegen de mijnbouwonderneming BHP Billiton. In 2015 is de Fundao dam in Brazilië, waar BHP Billiton mede-eigenaar van is, ingestort. Ten gevolge hiervan is een giftige modderstroom ontstaan en is een dorp weggevaagd. Er zijn sterke aanwijzingen dat BHP Billiton al op de hoogte was van de risico's met betrekking tot de dam. Door deze informatie niet bekend te maken, heeft BHP Billiton de op haar rustende disclosure verplichtingen geschonden. Naast de bovenstaande catastrofale gevolgen, hebben investeerders ten gevolge van die schending verlies geleden. Op 1 juli 2021 heeft BHP Billiton verzocht om de zaak te pauzeren om het afwijzen van BHP Billiton's vordering tot het uitsluiten van verschillende claimanten (waaronder BPF Schilders) voor te leggen aan het Australische Hooggerechtshof. Op 12 oktober 2022 verwierp het Australische Hooggerechtshof unaniem het beroep van BHP Billiton. Dat betekent dat de collectieve procedure namens alle deelnemers aan de collectieve actie kan doorgaan. Op 24 november 2022 heeft de rechter een procedurele planning voor 2023 vastgesteld.

Standard Chartered

Tenslotte nemen we deel aan een actie tegen Standard Chartered in het Verenigd Koninkrijk. Onze advocaat heeft op 10 november 2021 bij de English High Court een 'Particulars of Claim' (POC) ingediend tegen Standard Chartered plc, met vorderingen op grond van ss90 en 90A van de Financial Services and Markets Act 2000. De zaak tegen Standard Chartered stelt dat onjuiste en misleidende verklaringen zijn gedaan en/of de bekendmaking van materiële informatie op oneerlijke wijze is uitgesteld met betrekking tot (a) naleving van anti-witwasvoorschriften, (b) voortdurende zakelijke transacties in landen waarop Amerikaanse economische sancties van toepassing waren en (c) inzet voor en de doeltreffendheid van maatregelen die zijn genomen om de tekortkomingen in haar interne controles te verhelpen die hebben geleid tot haar schending van Amerikaanse economische sancties tegen Iran en andere landen. Door dit gedrag heeft Standard Chartered ervoor gezorgd dat haar aandelen tegen kunstmatig hoge prijzen werden verhandeld en dat de personen die aandelen hebben gekocht, schade hebben geleden.

De belangrijkste kwesties die in 2022 tussen partijen werden besproken, hebben betrekking op de structuur van de verdere procedure, met name het voorstel van de eisers om de kwesties in de procedure op te splitsen in een eerste proces waarin algemene aansprakelijkheidskwesties worden behandeld en claimant specifieke kwesties die in een volgend proces worden behandeld. Dergelijke kwesties moeten worden behandeld in een 'case management conference', die tot op heden nog niet is ingepland.

2. Annex IV SFDR

Model voor de periodieke informatieverschaffing voor de financiële producten als bedoeld in artikel 8, leden 1, 2 en 2 bis, van Verordening (EU) 2019/2088 en artikel 6, eerste alinea van Verordening (EU) 2020/852

Duurzame belegging: een belegging in een economische activiteit die bijdraagt aan het behalen van een ecologische of sociale doelstelling, mits deze belegging geen ernstige afbreuk doet aan ecologische of sociale doelstellingen en de ondernemingen waarin is belegd, praktijken op het gebied van goed bestuur toepassen. De EU-taxonomie is een classificatiesysteem dat is vastgelegd in Verordening (EU) 2020/852. Het gaat om een lijst van ecologisch duurzame economische activiteiten. Die verordening bevat geen lijst van sociaal duurzame economische activiteiten. Duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling kunnen wel of niet op de taxonomie zijn afgestemd.	Productnaam: Pensioenregeling van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Schilders-, Afwerkings- en Glaszetbedrijf	Identificatiecode juridische entiteiten (LEI): ONP1GL4B4GDQTLR1E15
	Ecologische en/of sociale kenmerken (E/S-kenmerken)	

Had dit financiële product een duurzame beleggingsdoelstelling?

☒ **Ja**

☐ **Nee**

☐ Dit product heeft de volgende duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling gedaan: ____% ☐ in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie als ecologisch duurzaam gelden ☐ in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie niet als ecologisch duurzaam gelden ☐ Dit product heeft de volgende duurzame beleggingen met een sociale doelstelling gedaan: ____%	☐ Dit product promootte ecologische/sociale (E/S) kenmerken. Hoewel duurzaam beleggen niet het doel ervan was, had het een minimum van ____% duurzame beleggingen. ☐ met een ecologische doelstelling in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie als ecologisch duurzaam gelden ☐ met een ecologische doelstelling in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie niet als ecologisch duurzaam gelden ☐ met een sociale doelstelling ☒ Dit product promootte E/S-kenmerken, maar heeft niet duurzaam belegd.
--	--

In hoeverre is voldaan aan de ecologische en/of sociale kenmerken die dit financiële product promoot?

Duurzaamheids-indicatoren meten hoe wordt voldaan aan de ecologische of sociale kenmerken die het financiële product promoot.

De pensioenregeling van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Schilders-, Afwerkings- en Glaszetbedrijf (BPF Schilders) heeft zowel ecologische als sociale kenmerken (aspecten) van beleggen en ondernemen gepromoot. Met promoten van milieu- en sociale kenmerken bedoelen wij dat wij die kenmerken uitdragen, nastreven en willen bevorderen.

Gedurende het afgelopen jaar hebben wij met name milieukenmerken gepromoot die bijdragen aan het beperken van klimaatverandering en hebben we ons ingezet voor meer biodiversiteit. Daarnaast hebben wij sociale kenmerken gepromoot die bijdragen aan het verbeteren van de mensenrechten en arbeidsomstandigheden, het bestrijden van corruptie, meer voedsel- en waterzekerheid en een betere gezondheid.

Deze kenmerken zijn in het afgelopen jaar nagestreefd door:

- 1) Beleggingen uit te sluiten als beleggingen niet bij ons passen en als betrokken belegger geven we zelf het goede voorbeeld

BPF Schilders heeft minimumeisen gesteld aan beleggingen en heeft niet belegd in beleggingen die niet aan deze ondergrens voldoen. We hebben ondernemingen met producten en diensten die we onvoldoende bij ons vinden passen, uitgesloten. Daarnaast is onderzoek gedaan naar het gedrag van ondernemingen op basis van internationale standaarden omtrent mensenrechten en milieu. Op basis van dit onderzoek zijn ondernemingen uitgesloten of zijn gesprekken gevoerd met deze ondernemingen om duurzaamheid te stimuleren (engagement).

Gedurende de rapportage periode heeft het BPF Schilders in vier staatsobligaties belegd die zijn uitgesloten op basis van landenuitsluiting en middels de PGGM beleggingsfondsen in twee ondernemingen belegd die zijn uitgesloten op basis van niet-passende producten, diensten of gedrag. Deze beleggingen zijn het gevolg van operationele fouten in de uitvoering van de beleggingen of indien al belegd was in het bedrijf toen het is toegevoegd aan de lijst met uitgesloten ondernemingen. Deze posities zijn binnen zes werkdagen weer verkocht. Gedurende het jaar zijn Russische en Wit-Russische beleggingen afgebouwd voor zover mogelijk. Niet afgebouwde posities zijn in quarantaineportefeuilles geplaatst.

De naleving van de uitsluitingen en onderzoek naar gedrag van ondernemingen is gemeten aan de hand van duurzaamheidsindicatoren 1 tot en met 7. De rapportage over deze duurzaamheidsindicatoren is opgenomen in de volgende vraag.

- 2) Een positieve bijdrage te leveren aan een duurzame wereld

Binnen de randvoorwaarde van de rol en de verantwoordelijkheid die BPF Schilders heeft voor haar deelnemers en werkgevers, heeft BPF Schilders de voorkeur gegeven aan beleggingen die een duurzame samenleving bevorderen. Deze beleggingen dragen bij aan de doelstellingen voor duurzame ontwikkeling van de Verenigde Naties.

Eind 2022 droeg 11,9% van het totaal belegde vermogen bij aan één of meer van de doelstellingen voor duurzame ontwikkeling van de Verenigde Naties.

De naleving van deze activiteiten is gemeten aan de hand van duurzaamheidsindicator 8. De rapportage over deze duurzaamheidsindicatoren is opgenomen in de volgende vraag.

3) Het hanteren van een CO₂-reductiedoelstelling

Binnen de beursgenoteerde aandelenportefeuilles is gestuurd op een CO₂-reductie. De rapportage over de CO₂-uitstoot en CO₂-intensiteit van de beleggingen in deze portefeuille is opgenomen bij duurzaamheidsindicatoren 9 tot en met 12 in de volgende vraag.

● Hoe hebben de duurzaamheidsindicatoren gepresteerd?

Om te bepalen of en in welke mate wij de milieu- en sociale kenmerken hebben bereikt in het afgelopen jaar, gebruikt BPF Schilders zogenoemde *duurzaamheidsindicatoren*. Dit zijn meetbare aspecten (graadmeters) van duurzaamheid.

Wij gebruiken de volgende duurzaamheidsindicatoren om te bepalen hoe de beleggingen van BPF Schilders hebben gepresteerd ten aanzien van de gepromote milieu- en sociale kenmerken. Daarin maken wij een onderscheid tussen de *Verantwoorde basis* en de *Duurzame wereld*.

Indicator	Score
Het aantal beleggingen in ondernemingen dat actief is in de sector fossiele brandstoffen en die: (i) zich niet houden aan het Klimaatakkoord van Parijs uit 2015 en de in 2022 aangescherpte ambities bij een internationaal overleg in Glasgow (COP26); 1 (ii) geen overtuigende en controleerbare klimaat-overgangsstrategie hebben: dat is een beleid om te gaan voldoen aan de eisen uit het Klimaatakkoord van Parijs uit 2015 en de aangescherpte ambities van COP26.	Gegevens hierover zijn nog niet beschikbaar.
2 Het aantal beleggingen in ondernemingen dat betrokken is bij en/of omzet heeft vanuit ondernemingen die zijn betrokken bij de kolensector.	(Wordt nog nader onderzocht)
3 Het aantal beleggingen in ondernemingen dat betrokken is bij en/of omzet heeft vanuit ondernemingen die zijn betrokken bij de productie van tabak.	0
4 Het aantal beleggingen in ondernemingen dat betrokken is en/of omzet heeft vanuit ondernemingen die zijn betrokken bij oliewinning uit teerzand.	0
5 Het aantal beleggingen in ondernemingen dat betrokken is bij de productie en distributie van controversiële wapens (antipersoneel-mijnen, clustermunitie, ammunisie met uitgeput uranium, nucleaire wapens, chemische wapens en biologische wapens).	0

6	Het aantal beleggingen in ondernemingen die betrokken zijn geweest bij zeer ernstige schendingen van de regels van de VN Global Compact of richtlijnen voor het handelen van multinationale ondernemingen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO).	(Wordt nog nader onderzocht)
7	Het aantal beleggingen in olie- of gasbedrijven dat actief is op het gebied van boringen in het Noordpoolgebied (het zogenaamde arctic drilling).	0
8	Het percentage van ons geld dat aantoonbaar bijdraagt aan de doelstellingen voor duurzame ontwikkeling van de Verenigde Naties.	11,9%
9	De scope 1 en scope 2 CO ₂ -intensiteit van beursgenoteerde aandelen en liquide krediet portefeuilles. (scope 1 betreft de directe uitstoot van eigen bronnen of bronnen binnen beheer van het bedrijf en scope 2 betreft indirecte uitstoot door de opwekking van ingekochte of verbruikte energie, beide uitgedrukt in tonnen CO ₂ -uitstoot per miljoen euro omzet van de geïnvesteerde bedrijven).	Beursgenoteerde aandelen: 103,4 tCO ₂ e/€M (2021: 100,6) Liquide krediet: 261,2 tCO ₂ e/€M (2021: 290,0)
10	De scope 1 en scope 2 CO ₂ -uitstoot van beursgenoteerde aandelen en liquide krediet portefeuilles.	Beursgenoteerde aandelen: 130.891 ton CO ₂ e (2021: 155.464) Liquide krediet: 173.344 ton CO ₂ e (2021: 214.374)
11	Het aantal ondernemingen dat actief is in de sector fossiele brandstoffen waarmee engagement wordt gevoerd.	16
12	Het percentage belegd vermogen in Beursgenoteerd & Privaat Vastgoed en Infrastructuur dat zich gebonden heeft aan een doelstelling die in lijn ligt met het klimaatakkoord van Parijs.	Beursgenoteerd vastgoed: cijfers zijn niet beschikbaar Privaat Vastgoed: cijfers zijn niet beschikbaar Infrastructuur: PGGM Infrastructuur fund: 24% Voor overige infrastructuur zijn cijfers niet beschikbaar

Bovenstaande indicatoren zijn bepaald op basis van doorkijk door PGGM beleggingsfondsen.

● ... en in vergelijking met voorafgaande perioden?

Een vergelijking van de duurzaamheidsindicatoren zal worden opgenomen wanneer deze rapportage meer dan één keer is verstrekt. Dit zal voor het eerst het geval zijn bij het jaarverslag van BPF Schilders over het jaar 2023.

- ***Wat waren de doelstellingen van de duurzame beleggingen die het financiële product gedeeltelijk heeft gedaan en hoe droeg de duurzame belegging bij tot die doelstellingen?***

Deze vraag is niet van toepassing op BPF Schilders.

BPF Schilders heeft milieu- en sociale kenmerken gepromoot en gestreefd naar duurzaamheid in haar beleggingsbeleid. BPF Schilders had echter geen doelstelling in 2022 om beleggingen te doen die duurzaam zijn volgens de definitie van duurzame beleggingen in de Europese regelgeving.

De belangrijkste ongunstige effecten zijn de belangrijkste negatieve effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren die verband houden met ecologische en sociale thema's en arbeidsomstandigheden, eerbiediging van de mensenrechten en bestrijding van corruptie en omkoping.

- ***Hoe hebben de duurzame beleggingen die het financiële product gedeeltelijk heeft gedaan geen ernstige afbreuk gedaan aan ecologisch of sociaal duurzame beleggingsdoelstellingen?***

Deze vraag is niet van toepassing op BPF Schilders. Wij verwijzen hiervoor naar het antwoord op de vorige vraag.

— *Hoe is rekening gehouden met de indicatoren voor ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?*

Deze vraag is niet van toepassing op BPF Schilders. Wij verwijzen hiervoor naar het antwoord op de vorige vraag.

— *Waren duurzame beleggingen afgestemd op de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen en de leidende beginselen van de VN inzake bedrijfsleven en mensenrechten? Details:*

Deze vraag is niet van toepassing op BPF Schilders. Wij verwijzen hiervoor naar het antwoord op de vorige vraag.

In de EU taxonomie is het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” vastgelegd. Dit houdt in dat op de taxonomie afgestemde beleggingen geen ernstige afbreuk mogen doen aan de doelstellingen van de EU-taxonomie, en dat een en ander vergezeld gaat van specifieke Uniecriteria.

Het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” is alleen van toepassing op de onderliggende beleggingen van het financiële product die rekening houden met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten. De onderliggende beleggingen van het resterende deel van dit financiële product houden geen rekening met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten.

Andere duurzame beleggingen mogen evenmin ernstig afbreuk doen aan ecologische of sociale doelstellingen.

Hoe is in dit financiële product rekening gehouden met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?

BPF Schilders heeft in het afgelopen jaar rekening gehouden met een aantal belangrijkste ongunstige effecten door minimumeisen te stellen aan ondernemingen en overheden waaraan we ons pensioenvermogen toevertrouwen. Die minimumeisen betreffen wat de ondernemingen maken (het product) en hoe ondernemingen en landen handelen (gedrag). Op basis hiervan beleggen wij niet in bepaalde ondernemingen en overheden, die een negatieve invloed op duurzaamheidsfactoren hebben. Daarnaast wordt de dialoog aangegaan met ondernemingen, wordt gestemd op aandeelhoudersvergaderingen over duurzaamheidsonderwerpen en heeft BPF Schilders een CO₂-reductiedoelstelling.

Middels de geldende uitsluitingen, CO₂-reductiedoelstelling en het engagement beleid is rekening gehouden met de volgende ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren: broeikasgasemissies, broeikasgasintensiteit, de blootstelling aan ondernemingen actief in de sector fossiele brandstoffen en intensiteit van het energieverbruik per sector met grote klimaateffecten.

Middels de geldende uitsluitingen is ook rekening gehouden met de blootstelling aan controversiële wapens. Met de uitsluiting van tabaksproducenten is ook rekening gehouden met het thema gezondheid.

Bij de uitvoering van het stembeleid is rekening gehouden met de genderdiversiteit van de raad van bestuur.

Door het onderzoek op beleggingen op basis van OESO-richtsnoeren en VN-principes en engagement is rekening gehouden met de volgende ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren: schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen.

BPF Schilders heeft ook een verklaring gepubliceerd op de website over hoe rekening wordt gehouden met de belangrijkste ongunstige effecten van beleggingen op duurzaamheidsfactoren. Op jaarbasis zal gerapporteerd worden over een aantal

duurzaamheidsfactoren in deze verklaring op de website. De verklaring zal halverwege 2023 over het jaar 2022 geactualiseerd worden.

Wat waren de grootste beleggingen van dit financiële product?

De lijst bevat de beleggingen die het grootste aandeel beleggingen van het financiële product vormen tijdens de referentieperiode, te weten: 2022

Grootste beleggingen	Sector	% activa	Land
PGGM Developed Markets Alternative Equity II Fund	Liquide aandelen	18,08%	NL
PGGM Developed Markets Equity PF Fund	Liquide aandelen	17,76%	NL
PGGM High Yield Fund	Overig	6,54%	NL
Altera Woningen	Vastgoed	5,50%	NL
PGGM Infrastructure Fund	Infrastructuur	5,03%	NL
Munt Nederlands Hypotheken Fonds	Hypotheken	4,76%	NL
DTB 0 01/30/23	Openbaar bestuur	1,80%	NL
BTF 0 01/04/23	Openbaar bestuur	1,38%	FR
NETHER 2 3/4 01/15/47	Openbaar bestuur	1,08%	NL
DBR 0 05/15/36	Openbaar bestuur	1,02%	DE
NETHER 0 07/15/30	Openbaar bestuur	0,92%	NL
CBRE Dutch Retail Fund (BPS)	Vastgoed	0,89%	NL
NETHER 0 1/4 07/15/29	Openbaar bestuur	0,81%	NL
NETHER 5 1/2 01/15/28	Openbaar bestuur	0,51%	NL
DBR 2 1/2 07/04/44	Openbaar bestuur	0,48%	DE

Dit overzicht betreft de 15 grootste beleggingen van BPF Schilders per 31-12-2022. Een aantal van de grootste beleggingen van BPF Schilders zijn beleggingsfondsen. Deze beleggingsfondsen beleggen door in ondernemingen, vastgoed, infrastructuur en hypotheke.

Wat was het aandeel duurzaamheidsgerelateerde beleggingen?

BPF Schilders belegt de pensioenpremies in veel verschillende beleggingscategorieën, zoals aandelen, obligaties, vastgoed, private equity, infrastructuur en leningen. Hieronder is aangegeven welke beleggingscategorieën (soorten beleggingen) voldoen aan de gepromote milieu en sociale kenmerken.

Beleggingscategorie	% van gehele portefeuille BPF Schilders	Afgestemd op de milieu en sociale kenmerken	Overige
Bedrijfsobligaties en HY opkomende markten	4,22%	82,00%	18,00%
Bedrijfsobligaties ontwikkelde markten	11,56%	80,00%	20,00%
Emerging markets Debt Local Currency	6,07%	95,00%	5,00%
High Yield ontwikkelde markten	6,20%	95,00%	5,00%
Hypotheke	4,51%	0,00%	100,00%
Kas	-0,03%	0,00%	100,00%
Rente-afdeckingsmandaat	14,79%	0,00%	100,00%
Aandelen ontwikkelde markten	16,83%	89,90%	10,10%
Aandelen opkomende markten	4,10%	90,00%	10,00%
Afbouwportefeuilles	0,00%	0,00%	100,00%
Alternatieve aandelenstrategieën	17,12%	90,00%	10,00%
Beursgenoteerd Vastgoed	2,16%	93,00%	7,00%
Infrastructuur	4,93%	96,82%	3,18%
Privaat Vastgoed	6,08%	0,00%	100,00%
Private Equity	0,63%	0,00%	100,00%
Valuta overlay	0,82%	0,00%	100,00%

Van het vermogen is 65,4% zodanig belegd dat daarmee milieu- en sociale kenmerken worden gepromoot. 34,6% voldoet niet aan de milieu- en sociale kenmerken. In de volgende vraag is een grafische weergave van de activa-allocatie per 31-12-2022 opgenomen.

De activa-allocatie beschrijft het aandeel beleggingen in specifieke activa.

Hoe zag de activa-allocatie eruit?

● *In welke economische sectoren werd belegd?*

BPF Schilders heeft in de volgende sectoren belegd:

Op de taxonomie afgestemde activiteiten worden uitgedrukt als aandeel van:

- de omzet die het aandeel van de opbrengsten uit groene activiteiten van ondernemingen waarin is belegd, weergeeft;
- de kapitaaluitgaven (CapEx) die laten zien welke groene beleggingen worden gedaan door de ondernemingen waarin is belegd die relevant zijn voor en transitie naar een groene economie;
- de operationele uitgaven (OpEx) die groene operationele activiteiten van ondernemingen waarin is belegd, weergeven.

Beleggingsfondsen
Openbaar bestuur
Financiële dienstverlening
Vastgoed
Industrie
Telecommunicatie
Energie
Duurzame consumptiegoederen
Informatietechnologie
Transport
Administratieve dienstverlening
Niet-duurzame consumptiegoederen
Mijnbouw
Gezondheidszorg
Nutsbedrijven
Materialen
Hotels en restaurants
Waterbehandeling
Handel
Bouw
Technische activiteiten
Recreatie
Landbouw
Extraterritoriale organisaties

In hoeverre waren de duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling afgestemd op de EU-taxonomie?

0,0%.

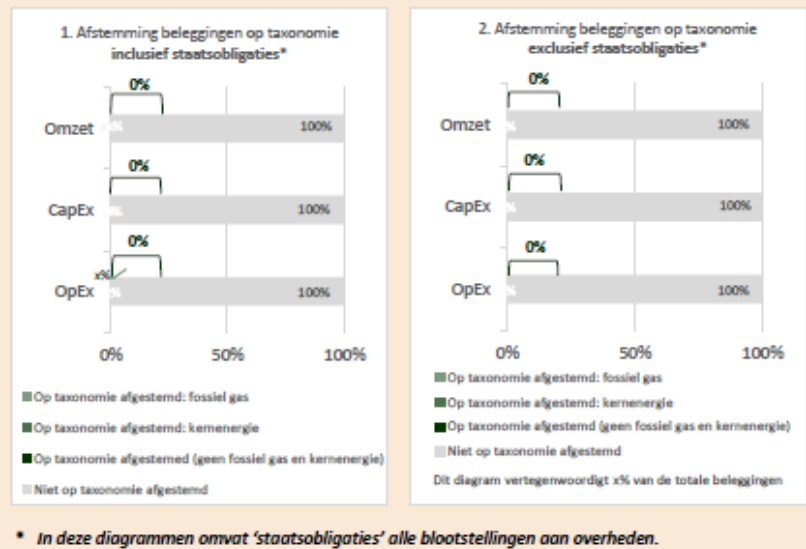
In de EU-taxonomie is uitgebreid beschreven welke activiteiten bijdragen aan een van de door de wetgeving bepaalde milieudoelstellingen. Gedurende 2022 had BPF Schilders geen duurzame beleggingen met een milieudoelstelling afgestemd op de EU-taxonomie tot doel. Daarom is door BPF Schilders ook niet gestuurd op beleggingen die zijn afgestemd op de EU-taxonomie.

Het milieu en de beperking van klimaatverandering zijn wel belangrijke thema's voor BPF Schilders. Met deze onderwerpen wordt rekening gehouden in de beleggingen middels de CO₂-reductiedoelstelling van BPF Schilders. Echter is nog niet inzichtelijk gemaakt in hoeverre de beleggingen van BPF Schilders concreet zijn afgestemd op de EU-taxonomie. Dit heeft onder andere te maken met dat een zeer beperkt aantal ondernemingen heeft gerapporteerd over de afstemming van de economische activiteiten op de EU-taxonomie.

● Heeft het financiële product belegd in activiteiten in de sectoren fossiel gas en/of kernenergie die aan de EU-taxonomie voldoen¹?

- ☐ Ja:
- ☐ In fossiel gas
 - ☐ In kernenergie
- ☒ Nee

De onderstaande diagrammen geven in het groen het percentage op de EU-taxonomie afgestemde beleggingen. Er is geen geschikte methode om te bepalen in hoeverre staatsobligaties* op de taxonomie zijn afgestemd. Daarom geeft het eerste diagram de mate van afstemming voor alle beleggingen van het financiële product inclusief staatsobligaties, terwijl het tweede diagram alleen voor de beleggingen van het financiële product in andere producten dan staatsobligaties aangeeft in hoeverre die op de taxonomie zijn afgestemd.

Wat was het aandeel beleggingen in transitie- en faciliterende activiteiten?

0,0%. Gedurende 2022 had BPF Schilders geen duurzame beleggingen met een milieudoelstelling afgestemd op de EU-taxonomie tot doel.

¹ Activiteiten in de sectoren fossiel gas en/of kernenergie zullen alleen aan de EU-taxonomie voldoen indien zij bijdragen aan het beperken van de klimaatverandering ("klimaatmitigatie") en geen ernstige afbreuk doen aan de doelstellingen van de EU-taxonomie – zie de toelichting in de linkermarge. De uitgebreide criteria voor economische activiteiten in de sectoren fossiel gas en kernenergie die aan de EU-taxonomie voldoen, zijn vastgesteld in Gedelegeerde verordening (EU) 2022/1214 van de Commissie.

Om te bepalen of aan de EU-taxonomie wordt voldaan, bevatten de criteria voor fossiel gas emissiegrenswaarden en de omschakeling naar hernieuwbare energie of koolstofarme brandstoffen tegen eind 2035. Voor kernenergie bevatten de criteria uitgebreide regels inzake veiligheid en afvalbeheer.

Faciliterende activiteiten maken het rechtstreeks mogelijk dat andere activiteiten een substantiële bijdrage leveren aan een ecologische doelstelling.

Transitieactiviteiten zijn activiteiten waarvoor nog geen koolstofarme alternatieven beschikbaar zijn en die onder meer broeikasgasemissieniveaus hebben die overeenkomen met de beste prestaties.

 zijn duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die geen rekening houden met de criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten in het kader van de Verordening (EU) 2020/852

● *Hoe verhiel het percentage op de EU-taxonomie afgestemde beleggingen zich tot eerdere referentieperiodes?*

Een vergelijking van het percentage beleggingen dat is afgestemd op de EU-taxonomie zal worden opgenomen wanneer deze rapportage meer dan één keer is verstrekt. Dit zal voor het eerst het geval zijn bij het jaarverslag van BPF Schilders over het jaar 2023.

Wat was het aandeel duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die niet op de EU-taxonomie waren afgestemd?

Niet van toepassing. BPF Schilders had in het afgelopen jaar geen doelstelling om beleggingen te doen die duurzaam zijn volgens de definitie van de Informatieverschaffingsverordening.

Wat was het aandeel sociaal duurzame beleggingen?

Niet van toepassing. BPF Schilders had in het afgelopen jaar geen doelstelling om beleggingen te doen die duurzaam zijn volgens de definitie van de Informatieverschaffingsverordening.

Welke beleggingen zijn opgenomen in “overige”? Waarvoor waren deze bedoeld en waren er ecologische of sociale minimumwaarborgen?

De overige beleggingen betreft de beleggingen in contanten, hypotheek, bepaalde staatsobligaties en derivaten. Deze beleggingen promoten om verschillende redenen geen milieu- of sociale kenmerken.

BPF Schilders belegt om zijn ambitie te realiseren. BPF Schilders heeft de ambitie zijn deelnemers een prijs-geïndexeerd pensioen te bieden. Het realiseren van een voldoende hoog rendement op de beleggingen binnen de vooraf gestelde risicokaders is daarvoor noodzakelijk. Daarbij gelden evenredige belangen voor de verschillende generaties. Derivaten werden gebruikt om financiële risico's mee af te dekken. Contanten werden gebruikt om te kunnen voldoen aan aangegane verplichtingen. Er gelden geen ecologische of sociale minimumwaarborgen voor deze beleggingen.

Welke maatregelen zijn er in de referentieperiode getroffen om te voldoen aan de ecologische en/of sociale kenmerken?

Uitsluitingen

De uitsluitingslijst is gedurende de rapportageperiode driemaal geactualiseerd. Naast bestaande uitsluitingscriteria wordt er sinds dit jaar niet meer belegd in bedrijven die meer dan 1% van hun omzet behalen uit olie- en gasboring in het Noordpoolgebied. Ook zijn olie- en gasbedrijven toegevoegd aan de uitsluitingslijst die geen reductiedoelstelling voor de emissie van broeikasgassen hebben. Daarnaast zijn ondernemingen uit Rusland en Wit-Rusland toegevoegd aan de uitsluitingslijst.

Onderzoek naar het gedrag van ondernemingen

Tevens is er tweemaal een onderzoek uitgevoerd op het gedrag van ondernemingen ten aanzien van internationale standaarden. Bij dit onderzoek wordt beoordeeld of bedrijven voldoen aan OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen en Global Compact principes van de Verenigde Naties. Op basis van de OESO-screening zijn ondernemingen uitgesloten of wordt engagement gevoerd om duurzaam gedrag te stimuleren.

Bijdrage aan duurzame ontwikkeling

Naast het financiële rendement berekenen we ook het totale volume aan beleggingen in de portefeuille dat bijdraagt aan duurzame ontwikkeling. Dit is gemeten aan de hand van de 17 duurzame ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties.

CO₂-reductie

Verder heeft BPF Schilders een volgende stap gemaakt in het kader van de CO₂-doelstelling door de beleggingen in meest CO₂-intensieve bedrijven in een aantal portefeuilles te verkopen. Met het nastreven van de CO₂-doelstelling beoogt BPF Schilders bij te dragen aan het Klimaatakkoord van Parijs en COP26.

Daarnaast levert BPF Schilders een bijdrage aan klimaatoplossingen door meer te beleggen in hernieuwbare energie of infrastructuur voor schone energie.

Stemmen

Op BPF Schilders zijn de stemrichtlijnen van PGGM van toepassing geweest gedurende het afgelopen jaar. Duurzaamheidsonderwerpen zoals klimaatverandering, biodiversiteit, mensenrechten en gezondheid zijn onderdeel van de PGGM stemrichtlijnen. In 2022 zijn de PGGM stemrichtlijnen aangepast. Een van de aanpassingen heeft bijvoorbeeld betrekking op het thema klimaat.

Engagement

Op verschillende thema's hebben engagementactiviteiten plaatsgevonden. Engagementactiviteiten zijn vanuit twee verschillende invalshoeken uitgevoerd. Proactieve engagementactiviteiten sluiten aan bij thema's die door BPF Schilders als belangrijk zijn aangeduid voor de waardecreatie op de lange termijn. Reactieve engagementactiviteiten volgen op handelingen van een bedrijf die een sterk negatieve impact hebben zoals corruptie, milieuvervuiling en mensenrechtenschendingen.

Referentiebenchmarks zijn indices waarmee wordt gemeten of het financiële product de ecologische of sociale kenmerken verwezenlijkt die dat product promoot.

Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de referentiebenchmark?

Deze vraag is niet van toepassing. Een benchmark is een manier, vaak een set aan criteria of ijkpunten, om organisaties of prestaties onderling met elkaar te vergelijken. Er is geen benchmark voor pensioenfondsen voor duurzaam beleggen en BPF Schilders gebruikt dus geen referentiebenchmark om te beoordelen of het product is afgestemd op milieu- of sociale kenmerken.

● *Waarom verschilt de referentiebenchmark van een brede marktindex?*

Deze vraag is niet van toepassing omdat geen referentiebenchmark is aangewezen voor het naleven van de milieu en sociale kenmerken van de pensioenregeling.

● *Hoe heeft dit financiële product gepresteerd wat betreft de duurzaamheidsindicatoren voor het bepalen van de afstemming van de referentiebenchmark op de gepromote ecologische of sociale kenmerken?*

Deze vraag is niet van toepassing omdat geen referentiebenchmark is aangewezen voor het naleven van de milieu en sociale kenmerken van de pensioenregeling.

● *Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de referentiebenchmark?*

Deze vraag is niet van toepassing omdat geen referentiebenchmark is aangewezen voor het naleven van de milieu en sociale kenmerken van de pensioenregeling.

● *Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de brede marktindex?*

Deze vraag is niet van toepassing omdat geen referentiebenchmark is aangewezen voor het naleven van de milieu en sociale kenmerken van de pensioenregeling.

3. Personalia

Stand per 31 december 2022:

Bestuur

Voorzitters

- de heer W.J. Boot, werknemersvoorzitter op voordracht van werknemersvereniging FNV
- de heer D.J. Vis, werkgeversvoorzitter op voordracht van werkgeversvereniging OnderhoudNL

Lid op voordracht van werkgeversvereniging OnderhoudNL:

- mevrouw E.M.C. Eelens

Lid op voordracht van werknemersverenigingen FNV en CNV Vakmensen:

- de heer R. van Oostrom

Lid namens de pensioengerechtigden op voordracht van de pensioengerechtigden in het VO:

- de heer J.H. Dijckmeester

Lid namens de zelfstandigen op voordracht van 4 organisaties die zzp'ers vertegenwoordigen:

- mevrouw E.J.P.M. van Loon

Expert bestuursleden:

- de heer M.H. Rosenberg (aandachtsgebied vermogensbeheer)
- de heer M. Elvan (aandachtsgebied risicomanagement)

Raad van Toezicht

- mevrouw S.B.P. Smit-Bos (voorzitter)
- de heer H.J.P. Strang
- mevrouw R.F. van der Feltz

Verantwoordingsorgaan

Namens werkgeversvereniging OnderhoudNL:

- mevrouw I. Schras (voorzitter)

Namens de werknemersverenigingen FNV en CNV Vakmensen:

- de heer P. Postma (secretaris)
- de heer R. de Ruijter
- vacature

Namens de pensioengerechtigden:

- mevrouw J.S.C. Akkermans-Timmers
- mevrouw C.J. van den Ingh-van Wijk
- de heer R.W.D. van Dijk
- de heer N.P. de Jong
- de heer H.J.M. van Kuijk
- de heer G.E.J. Braamhaar
- de heer T. de Ruijter (vice-voorzitter)

Namens de zzp'ers:

- de heer P. Barents
- de heer F. Mok

Commissie Vermogensbeheer

- de heer A.C.F. Vorst
- de heer T. Aaten

Geschillencommissie

- de heer B.J. Bodewes (voorzitter)
- de heer A. van der Laan
- de heer A. Lagerwey

Externe compliance officer

Maatschap TriVu – de heer H. Pullen

Waarmerkend actuaris

Mercer Nederland B.V.

Waarmerkend accountant

Ernst & Young Accountants LLP

Sleutelfunctiehouder Actuarieel

Mercer Nederland B.V. in de persoon van mevrouw K. Kusters-van Meurs
AAG

Sleutelfunctiehouder Interne Audit

Mevrouw W. Ong

4. Nevenfuncties

Stand per 31 december 2022:

Bestuur

De heer W.J. Boot:

- Niet Uitvoerend Bestuurslid Balansmanagement Pensioenfonds Particuliere Beveiliging
- Voorzitter college van vereffenaars Reiswerk Pensioenen i.l.

De heer J.H. Dijckmeester:

- Bestuurslid (voorzitter) Stichting Pensioenfonds PGB
- Bestuurslid Stichting AOV Uitgeverijbedrijf
- Bestuurslid Bedrijfstakingbureau Uitgeverijbedrijf
- Lidmaatschap van de stichtingsraad van Netspar (namens PGB)
- Belangenbehartiger NVJ
- Lid klankbordgroep Kring van Pensioenspecialisten

Mevrouw E.M.C. Eelens:

- Uitvoerend bestuurslid Balansmanagement Pensioenfonds Particuliere Beveiliging
- Bestuurslid en lid beleggingscommissie Pensioenfonds PostNL
- Lid raad van advies van Financial Investigator Magazine

De heer M. Elvan:

- Extern Deskundige Beleggingscommissie Pensioenfonds Openbare bibliotheken
- Adviseur Balans- en Vermogensbeheer Pensioenfonds Vliegend Personeel KLM

Mevrouw E.J.P.M. van Loon:

- Lid raad van toezicht Pensioenfonds DSM (PDN)
- Lid raad van toezicht NFN

De heer R. van Oostrom:

- Pensioenfondsbestuurder CNV vakmensen
- Bestuurslid Stichting Pensioenfonds voor de Woningcorporaties (SPW)
- Bestuurslid (voorzitter) BPF Rijn- en Binnenvaart
- Lid geschillencommissie Openbaar vervoer
- Plaatsvervangend lid geschillencommissie Besloten busvervoer
- Bestuurslid Karate-DO Bond Nederland
- Jurist

De heer M.H. Rosenberg:

- Bestuurslid en voorzitter beleggingsadviescommissie BPF Landbouw (BPL)
- Bestuurslid Stichting Pensioenfonds voor de Woningcorporaties (SPW)
- Voorzitter van de beleggingsadviescommissie van pensioenfonds PepsiCo NL
- Docent SPO
- Zelfstandig adviseur

De heer D.J. Vis:

- Bestuurslid (voorzitter) Pensioenfonds Astellas
- Lid RvT pensioenfonds APG
- Voorzitter BO kring E (Ballast Nedam) APF STAP
- Onafhankelijk projectmanager voor het pensioenfonds en beroepsvereniging Openbare Apothekers inzake nieuw pensioencontract
- Lid RvC GoCredible

Raad van Toezicht

Mevrouw S.B.P. Smit-Bos:

- Uitvoerend bestuurder Pensioenfonds KLM Cabine
- Secretaris directeur a.i. College van Toezicht Advocatuur
- Partner GPSS B.V.
- Lid adviesraad CPE Programma EUR
- Lid cliëntenraad Tergooi
- Lid adviesraad Lifetri

De heer H.J.P. Strang:

- Lid bestuur en sleutelfunctiehouder Risk BPF Waterbouw
- Lid bestuur en sleutelfunctiehouder Risk Pensioenfonds Aon Nederland
- Lid visitatiecommissie Pensioenfonds Lloyd's register
- Lid visitatiecommissie Pensioenfonds Huntsman
- Bestuurslid Kring van Pensioenspecialisten
- Cursuscoördinator IVN Natuurgids, IVN Eemland
- Zelfstandig adviseur, docent en trainer

Mevrouw R.F. van der Feltz:

- Uitvoerend bestuurder SBZ Pensioen
- Lid raad van toezicht Pf Robeco
- Eigenaar B-Rein
- Penningmeester bestuurder Quiet Nederland
- Lid Advisory committee EPFIF Pensioen bestuurstafel

5. Naleving Code Pensioenfondsen

Norm	Voldoet het fonds aan de norm?	Vindplaats toelichting jaarverslag of website
Norm 5 Het bestuur legt verantwoording af over het beleid dat het voert, de gerealiseerde uitkomsten van dit beleid en de beleidskeuzes die het eventueel voor de toekomst maakt. Het bestuur weegt daarbij de verschillende belangen af van de groepen die bij het pensioenfonds betrokken zijn. Ook geeft het bestuur inzicht in de risico's van de belanghebbenden op korte en lange termijn, gerelateerd aan het overeengekomen ambitieniveau.	Ja	Het bestuur rapporteert in de hoofdstukken 'BPF Schilders in 2022', 'Hoe zag de pensioenregeling er in 2022 uit?' en 'Hoe presteerden wij in 2022 en wat kostte dat?' over het beleid dat het in 2022 voerde, de gerealiseerde uitkomsten van dat beleid en de beleidskeuzes die het bestuur maakte. Ook in de toelichting op norm 5 in de Checklist Naleving Code Pensioenfondsen is terug te vinden hoe BPF Schilders hiermee omgaat. Het bestuursverslag wordt op de website gepubliceerd.
Norm 31 De samenstelling van fondsorganen is wat betreft geschiktheid, complementariteit, diversiteit, afspiegeling van belanghebbenden en continuïteit, vastgelegd in beleid. Zowel bij de aanvang van een termijn, als ook tussentijds bij de zelfevaluatie vindt een check plaats.	Ja	Het bestuur rapporteert in het hoofdstuk 'Hoe bestuurden wij in 2022?' over de samenstelling van fondsorganen en de geschiktheid van de leden. Ook in de toelichting op norm 31 in de Checklist Naleving Code Pensioenfondsen is terug te vinden hoe BPF Schilders hiermee omgaat.
Norm 33 In zowel het bestuur als in het VO of het BO is er tenminste één vrouw en één man. Er zitten zowel mensen van boven als van onder de 40 jaar in. Het bestuur stelt een stappenplan op om diversiteit in het bestuur te bevorderen.	Gedeeltelijk	Het bestuur, het VO en de RvT hebben geen leden jonger dan 40 jaar. Met twee vrouwelijke bestuurders, twee vrouwelijke leden van de RvT, waaronder de voorzitter en drie vrouwelijke leden van het VO voldoet BPF Schilders wel aan deze diversiteitsnorm. Drie van de huidige acht bestuursleden waren op het moment van benoeming jonger dan veertig jaar. BPF Schilders vindt diversiteit in het bestuur en de andere fondsorganen, in termen van kennis en competenties enerzijds en leeftijd en geslacht anderzijds, belangrijk. Een divers bestuur is een beter bestuur en bij de samenstelling van de fondsorganen wordt het diversiteitsbeleid van het fonds toegepast. Zo wordt in de profielen voor de vacatures van het bestuur ingegaan op de gewenste diversiteit.
Norm 47 Het intern toezicht betreft deze Code bij de uitoefening van zijn taak.	Ja	Bij de invulling van het intern toezicht past de raad de Code Pensioenfondsen en de Toezichtcode van de Vereniging Intern Toezichthouders Pensioensector toe (VITP-code). De raad van toezicht heeft een normenkader vastgesteld dat dient als referentiekader voor de werkzaamheden van de raad in de uitoefening van zijn wettelijke toezichttaak. In zijn kwartaalrapportages, die dienen als basis voor het jaarlijkse verslag van de raad, rapporteert de raad, op basis van het

		normenkader, over zijn werkzaamheden en over de naleving van de Code Pensioenfondsen.
Norm 58 Het bestuur geeft publiekelijk inzicht in missie, visie en strategie.	Ja	In het hoofdstuk 'BPF Schilders in 2022' beschrijft het bestuur de uitwerking van de strategie van het fonds aan de hand van een aantal hoofdthema's. De missie, visie en strategie staan ook in de ABTN en op de website.
Norm 62 Het bestuur legt zijn overwegingen omtrent verantwoord beleggen vast en zorgt ervoor dat deze beschikbaar zijn voor belanghebbenden.	Ja	In de bijlage 'Rapportage verantwoord beleggen' licht het bestuur de overwegingen toe om maatschappelijk verantwoord te beleggen. Ook in de ABTN en in de toelichting op norm 62 in de Checklist Naleving Code Pensioenfondsen is terug te vinden hoe BPF Schilders hiermee omgaat. Het beleid en de overwegingen om maatschappelijk verantwoord te beleggen staat ook op de website.
Norm 64 Het bestuur rapporteert in het jaarverslag over de naleving van de interne gedragscode (zoals bedoeld in de normen 15 en 16) en deze Code, net als over de evaluatie van het functioneren van het bestuur.	Ja	In het hoofdstuk 'Hoe bestuurden wij in 2022?' rapporteert het bestuur op hoofdlijnen over de naleving van de gedragscode en over de evaluatie van het functioneren van het bestuur. Ook in de toelichting op norm 62 in de Checklist Naleving Code Pensioenfondsen is terug te vinden hoe BPF Schilders hiermee omgaat. De checklist over de naleving van de Code Pensioenfondsen staat ook op de website.
Norm 65 Het bestuur zorgt voor een adequate klachten- en geschillenprocedure die voor belanghebbenden eenvoudig toegankelijk is. In het jaarverslag rapporteert het bestuur over de afhandeling van klachten en de veranderingen in regelingen of processen die daaruit voortvloeien.	Ja	De klachten- en geschillenprocedure die is opgenomen in het pensioenreglement, is ook te vinden op de website. In het hoofdstuk 'Hoe bestuurden wij in 2022?' wordt gerapporteerd over de behandeling van klachten en geschillen. Ook in de toelichting op norm 65 in de Checklist Naleving Code Pensioenfondsen is terug te vinden hoe BPF Schilders hiermee omgaat.

6. Begrippenlijst

ABTN

Actuariële- en bedrijfstechnische nota. In deze nota die door de wet verplicht gesteld is, worden naast de actuariële aspecten van de reglementaire pensioenen, ook de hoofdlijnen van het interne beheersingssysteem en de opzet van de administratieve organisatie en interne controle beschreven.

AFM

Autoriteit Financiële markten. De AFM houdt toezicht op het gedrag van en de informatieverstrekking door alle partijen op de financiële markten in Nederland, waaronder pensioenfondsen. Bovendien houdt de AFM toezicht op de naleving van de zorgplicht. Het doel hiervan is om deelnemers, als dat van toepassing is, te adviseren over verantwoorde individuele beleggingen. Naast AFM houdt ook De Nederlandsche Bank (DNB) toezicht op pensioenfondsen.

Beleidsdekkingsgraad

Dekkingsgraad op basis waarvan gestuurd wordt in het nieuwe FTK. De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de (actuele) dekkingsgraden van de afgelopen 12 maanden.

Derivaten

Van effecten afgeleide beleggingsproducten zoals futures, swaps, total return swaps.

Actuele dekkingsgraad

Verhouding tussen het aanwezige pensioenvermogen de waarde van de opgebouwde aanspraken in een percentage.

ALM

Asset Liability Management. Een methode om modelmatig de samenstelling van de strategische beleggings- portefeuille te bepalen, rekening houdend met de pensioenverplichtingen.

Benchmark

Representatieve herbeleggingsindex waartegen de prestaties van een beleggingsportefeuille worden afgezet.

Custodian

De custodian is de financiële partij die de effecten bewaart.

Ervaringssterfte

Correctiefactoren voor ervaringssterfte worden toegepast om de overlijdenskans van een verzekerde bij het fonds te verlagen. Doordat de overlijdenskans wordt verlaagd, wordt verondersteld dat een verzekerde langer leeft. Het fonds doet dit omdat de sterftekans is afgeleid van de gehele bevolking. Het fonds past dus een correctie toe op de overlijdenskansen om rekening te houden met deze langere levensduur van de werkende bevolking. Door rekening te houden met deze langere levensduur wordt de pensioenvoorziening hoger.

Euribor

Afkorting voor Euro Interbank Offered Rate. Euribor is de rente die banken elkaar in rekening brengen voor leningen.

FTK

Financieel Toetsingskader. Regelgeving voor toetsing van de financiële opzet en toestand van pensioenfondsen door De Nederlandsche Bank.

Gedempte premie

Kostendekkende premie berekend op basis van het verwacht rendement.

Hedge

Het afdekken van (rente- en inflatie-) risico's in pensioenverplichtingen.

Standaard 3402

De Standaard 3402 is de internationale assurance standaard en is bestemd voor de organisatie, de gebruiker, die werkzaamheden heeft uitbesteed aan een service-organisatie en de accountant van de gebruiker. Een Standaard 3402 rapport geeft de gebruiker inzicht en zekerheid in de beheersing die de serviceorganisatie heeft ingericht in de processen en systemen die van belang zijn voor de juistheid en volledigheid van de financiële verantwoording van de gebruiker. Het rapport wordt opgesteld door de serviceorganisatie en beoordeeld door een door de serviceorganisatie aangestelde auditor.

Nominale marktrente

De marktrente die volgt uit de prijsvorming van obligaties. De hoogte van deze rente fluctueert in de tijd en hangt af van de looptijd van de kasstromen.

Franchise

Deel van het salaris dat niet wordt meegeteld bij het berekenen van de pensioengrondslag.

Gremia

Officiële groep mensen met een bepaalde taak.

Gepensioneerde

Persoon van wie het ouderdomspensioen is ingegaan.

Indexering (indexatie)

Het jaarlijkse verhogen van de verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten, op grond van de in het pensioenreglement omschreven pensioenregeling.

Kostendekkende premie

De premie die precies voldoende is om de nominale uitkeringen te kunnen nakomen die ontstaan uit pensioenrechten die in een bepaalde periode worden opgebouwd, inclusief een opslag voor opbouw van het vereist eigen vermogen.

Liability Driven Investments (LDI)

Dit is een beleggingsoplossing om pensioenfondsen d.m.v. een op maat samengestelde portefeuille van veilige obligaties, derivaten en geldmarktfondsen te beschermen tegen rente- en inflatierisico.

Nominale dekkingsgraad

Verhouding tussen het aanwezige pensioenvermogen en de waarde van de opgebouwde aanspraken, uitgedrukt in een percentage, waarbij de opgebouwde aanspraken contant zijn gemaakt met de nominale marktrente.

Ongedempte premie

Kostendekkende premie berekend op basis van de actuele rentetermijnstructuur.

Outperformance

Er is sprake van outperformance als het gerealiseerde rendement van een portefeuille hoger is dan het rendement van de benchmark. Bij een negatief rendement is sprake van outperformance als het rendement van de benchmark nog negatiever is.

Pensioengerechtigde

Persoon van wie een pensioen is ingegaan.

Pensioenrichtleeftijd

De leeftijd waarop de pensioenopbouw is gebaseerd.

Private equity

De benaming voor beleggingen in niet-beursgenoteerde bedrijven.

PRIS-uurloon

Het voor de deelnemer werknemer volgens de cao geldende uurloon, inclusief een eventuele fuwa-toeslag zoals gedefinieerd in de cao.

Reële marktrente

De marktrente die volgt uit de prijsvorming van inflatie gerelateerde obligaties. De hoogte van deze rente fluctueert in de tijd en hangt af van de looptijd van de kasstromen. De reële rente is gelijk aan de nominale rente, met een afslag voor verwachte inflatie en een inflatierisicopremie.

Renteswap

Een renteswap of Interest Rate Swap (IRS) is een afspraak tussen twee partijen om gedurende een bepaalde periode (één tot tien jaar) rentebetalingen over een bepaalde hoofdsom uit te wisselen.

SLA

Service Level Agreement. Een Service Level Agreement is een type overeenkomst waarin afspraken staan tussen aanbieder en afnemer van een dienst of product.

Overlay

De overlays vormen een toevoeging op de bestaande beleggingen. De overlays bevatten derivaten die zijn bedoeld om het renterisico ('renteoverlay') en het wisselkoersrisico ('valutaoverlay') voor het pensioenfonds te verminderen.

Pensioengrondslag

Het pensioengevend salaris minus de zogenoemde franchise; over die franchise wordt geen pensioenpremie betaald.

Pensioenvermogen

Pensioenvermogen is gedefinieerd als alle beleggingen van het pensioenfonds, inclusief aandelen, obligaties, vastgoed, derivaten en liquide middelen, onder aftrek van schulden aan derden.

Reële dekkingsgraad

Verhouding tussen het aanwezige pensioenvermogen en de waarde van de opgebouwde aanspraken, uitgedrukt in een percentage. Daarbij zijn de opgebouwde aanspraken contant zijn gemaakt met de reële marktrente.

Reële waarde

Het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een verplichting kan worden afgewikkeld, tussen terzake goed geïnformeerde, tot een transactie bereid zijnde partijen, die onafhankelijk zijn.

Rentetermijnstructuur

Grafiek die het verband weergeeft tussen de looptijd van een vastrentende belegging enerzijds en de daarop te ontvangen marktrente anderzijds.

Ultimate Forward Rate

Een door DNB voorgeschreven nieuwe rekenmethode om de marktwaarde van de verplichtingen te bepalen, ingevoerd per 30 september 2012.

Vastrentende waarden

Schuldpapieren (obligaties) die een regelmatige en vaste rentebetaling opleveren.

Yield

Gemiddelde rente.

Waardeoverdracht

Het naar een andere pensioenregeling overdragen van de waarde van een tot een zeker moment opgebouwd pensioenrecht.

Z-score

Jaarlijkse score die de afwijking weergeeft van het werkelijk behaalde rendement ten opzichte van het rendement van een vooraf door het bestuur vastgestelde wettelijke normportefeuille.